

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך יד -

מקץ - ויחי

דף ר"ג ע"ב - דף רי"ט ע"ב

מבאר בלשון הקדש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחן ש, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכלל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוֹד הַזֶּהר (קבלה מהאר"ל)

רבוֹן העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פֶּתָה. על פֶּן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פֶּרִיחַ נִיחֹחַ. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאַחַר למוֹד הַזֶּהר (יאמר בפֶּנֶת הַלֵּב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פֶּהֶנִים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנְוִיָהָם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאֶהֱבָה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פֶּן יהי רצון.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בַּא רְאָה, בְּשַׁעַת דְּלִילְיָא בְּשַׁעַת שְׁנַכְנַס הַלֵּילָה וּפּוֹרֵשׁ כְּנַפְיָו עַל הָעוֹלָם, כְּמָה שׁוֹמְרִים מְזִיקִים מְזַמְּנִים לְצִאת וּלְשִׁלּוֹט בְּעוֹלָם, וְכְמָה בְּעַלֵּי הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים בְּכְמָה צְדָדִים לְמִינָם, וְשׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שְׁמַגִּיעַ הַבִּקּוּר וּמְאִיר, כָּלֵם מִסְתַּלְקִים וְלֹא שׁוֹלְטִים, וְכֵן אֶחָד וְאֶחָד נִכְנַס לְמִקּוּמוֹ וְשׁוֹב לְמִקּוּמוֹ.

כְּמוֹ שְׁנֵאמַר הַבִּקּוּר אֹרֶךְ - זֶה בִּקּוּר שֶׁל אַבְרָהָם. וְהַאֲנָשִׁים שֶׁלְחוּ - אֵלּוּ בְּעַלֵּי הַדִּין, שֶׁהֵיוּ שׁוֹלְטִים בְּלֵילָה. הַמָּה וְחַמְרֵיהֶם - (הַמָּה - אוֹתָם כְּעַלֵּי הַדִּינִים שְׁאִמְרָנוּ. וְחַמְרֵיהֶם -] הֵם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים שְׂבָאִים מִצַּד הַטְּמֵאָה, שְׂאִינָם קְדוּשִׁים וְלֹא שׁוֹלְטִים וְלֹא נִרְאִים מִכְּשִׁבָא הַבִּקּוּר. וְהֵם מִצַּדָּם שֶׁל אוֹתָם הַחֻמְרִים, שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים שְׂאִמְרוּ.

שְׁחַרְי אֵין לָךְ דְּרָגוֹת עֵלְיוֹנוֹת שְׂאִין [יש] בָּהֶם יְמִין וּשְׂמָאל, רַחֲמִים וְדִין, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, וְטְמֵאוֹת מִצַּד הַטְּמֵאָה, וְכָלֵם דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. וּבְכָל מְקוֹם שְׁמִתְעוֹרֵר הַבִּקּוּר שֶׁל אַבְרָהָם בְּעוֹלָם, כָּלֵם עוֹבְרִים וְלֹא שׁוֹלְטִים, מִשׁוּם שְׂאִין לָהֶם [קִיּוּם] לְעַמְד בְּצַד יְמִין, אֲלֵא בְּצַד שְׂמָאל. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה יוֹמָם וְלַיִל לְהַנְהִיג כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצַד שְׁלוֹ כְּרָאוּי לוֹ. אֲשֶׁרֵי חֻלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח וְאָמַר, (מְלָאכִי א) וְזָרְחָה לְכֶם יִרְאִי שְׁמִי וּמִרְפָּא צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ. בַּא רְאָה, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֵאִיר לְיִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ הַשְּׂמֵשׁ שְׁגָנוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שְׁנִכְבְּרָא הָעוֹלָם [שְׁגָנוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא] מִלְּפָנֵי

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּלִילְיָא עָאֵל, וּפְרִישׁ גְּדַפּוּי עַל עֲלָמָא, כְּמָה גְּרַדִּינֵי טְהִירִין, זְמִינִין לְנַפְקָא, וּלְשִׁלְטָאָה בְּעֲלָמָא. וְכְמָה מְאִרְיָהוֹן דְּדִינִין, מִתְעַרְיִין בְּכְמָה סְטָרִין לְזַנְיָהוּ, וְשְׁלִטֵי עַל עֲלָמָא. כִּיּוֹן דְּאֲתֵי צְפָרָא וְנָהִיר, כְּלָהוּ מִסְתַּלְקִי, וְלֹא שְׁלִטֵי, וְכֵן חַד וְחַד עָאֵל לְדוּכְתֵיהּ, וְתָב לְאַתְרֵיהּ.

כְּמָה דְּאֲתָא אָמַר, הַבִּקּוּר אֹרֶךְ, דָּא בִּקּוּר דְּאַבְרָהָם. וְהַאֲנָשִׁים שֶׁלְחוּ, אֵלּוּ מְאִרְיָהוֹן דְּדִינָא, דְּהוּוּ שְׁלִטִין בְּלִילְיָא. הַמָּה וְחַמְרֵיהֶם (ס"א הַמָּה אֵינוֹן מְאִרְיָהוֹן דְּדִינָא דְּקִאֲמְרוּ, וְחַמְרֵיהֶם) אֵינוֹן גְּרַדִּינֵי נִימוּסִין, דְּאֲתִיִּין מִסְטָרָא דְּמִסְאָבָא. דְּלָאוּ אֵינוֹן קְדִישִׁין, וְלֹא שְׁלִטִין, וְלֹא אֲתַחֲזוֹן מְכִי אֲתֵי צְפָרָא. וְאֵינוֹן מִסְטָרָא דְּאֵינוֹן חֻמְרֵי, גְּרַדִּינֵי נִימוּסִין דְּקִאֲמְרוּ.

דְּהָא לִית לָךְ דְּרָגִין עֲלָאִין. דְּלֹא אִית (אִית) בְּהוּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, רַחֲמֵי וְדִינָא. דְּרָגִין עַל דְּרָגִין קְדִישִׁין, מִסְטָרָא דְּקְדוּשָׁה. וּמִסְאָבִין, מִסְטָרָא דְּמִסְאָבָא. וְכְלָהוּ דְּרָגִין עַל דְּרָגִין, אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. וּבְכָל אֲתַר דְּבִקּוּר דְּאַבְרָהָם אֲתַעַר בְּעֲלָמָא, כְּלָהוּ מִתְעַבְרִי, וְלֹא שְׁלִטֵי. בְּגִין דְּלִית לוֹן (ו"ח קִיּוּמָא) לְקִיּוּמָא בְּסִטְר יְמִינָא, אֲלֵא בְּסִטְר שְׂמָאלָא. וְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד יְמָמָא וְלִילְיָא, לְאַנְהָגָא כָּל חַד וְחַד לְסִטְרֵיהּ כְּדָקָא חֲזִי לֵיהּ. זַכָּאָה חוּלְקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, בְּעֲלָמָא דִּין, וּבְעֲלָמָא דְּאֲתֵי.

רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח וְאָמַר, (מְלָאכִי א) וְזָרְחָה לְכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׂמֵשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ. תָּא חֲזִי, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, הַהוּא שְׂמֵשׁ, דְּגָנִיז קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיּוּמָא דְּאַתְבְּרִי עֲלָמָא. (דְּגָנִיז קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא) מִקְּמֵי רְשִׁיעֵי דְּעֲלָמָא.

הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (איוב לח) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אֹרָם.

וְאֵת אוֹתוֹ הָאֹר גָּנוּ אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שִׁכְפָּאֲשֶׁר יֵצֵא בְּרֵאשׁוֹנָה, הִיָּה מְאִיר מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם. כִּיִּן שֶׁהַסִּתְּפָל בְּדוֹר אָנוּשׁ וּבְדוֹר הַמִּבּוּל וּבְדוֹר הַפְּלָגָה וּבְכָל אוֹתָם הַרְשָׁעִים, גָּנוּ אֵת אוֹתוֹ הָאֹר.

כִּיִּן שִׁכָּא יַעֲקֹב וְנִדְבַק בְּאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל שֶׁל עֲשׂוֹ וְהַפִּישׁ אוֹתוֹ בִּירְכוֹ, וְהִיָּה נְכֵה, אִז מַה כְּתוּב? וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. אֵיזָה שֶׁמֶשׁ? אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁגָּנוּ, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְפוּאָה לְרַפָּא אוֹתוֹ מֵאֲרַכְכָּתוֹ, וְאַחַר כֵּן נִרְפָּא בַּשֶּׁמֶשׁ הַהוּא, שִׁכְתוּב (בראשית לב) וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, שָׁלֵם בְּגוּפוֹ, שְׁנִרְפָּא.

וְעַל כֵּן עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹת אֵת הַשֶּׁמֶשׁ הַהוּא וְלִהְיוֹת אוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, שִׁכְתוּב וַיִּזְרַח לְכֶם יְרֵאֵי שְׁמֵי שְׁמֵשׁ צְדָקָה, מַה זֶה שְׁמֵשׁ צְדָקָה? זֶה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב שְׁנִרְפָּא בּוֹ. וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ - שֶׁל אוֹתָהּ שֶׁמֶשׁ כָּלֵם יִתְרַפְּאוּ. מִשׁוּם שֶׁהִנֵּה בְּזִמְנֵי שְׁיִשְׂרָאֵל יִקְוּמוּ מִן הָעֶפֶר, כִּמְהַר חֲגֵרִים וְכִמְהַר סוּמִים יִהְיוּ בָהֶם, וְאִז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאִיר לָהֶם אוֹתָהּ הַשֶּׁמֶשׁ לְהִרְפָּא בָּהּ, שִׁכְתוּב וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

וְאִז יוֹאֵר אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם, וְלִישְׂרָאֵל תִּהְיֶה רְפוּאָה, וְהַעֲמִים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלּוֹת יִשְׁרָפוּ בּוֹ. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל מַה כְּתוּב? (ישעיה נח) אִז יִבְקַע כְּשֶׁחַר אוֹרֶךְ וְאִרְכָּתוֹ מִהֵרָה תִצְמַח וְהִלֵּךְ לְפָנָיו צְדָקָה כְּבוֹד ה' יִאֲסֹפֶה.

אֲנִי חוֹזְרִים לְדְבָרִים הָרֵאשׁוֹנִים.

כְּמָה דְכָתִיב, (איוב לח) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אֹרָם. וְהַהוּא נְהוֹרָא גָּנִיז לִיהַ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַד נָפַק בְּקַדְמֵיתָא, הָוָה נְהִיר מְסִיפֵי עַלְמָא, וְעַד סִיפֵי עַלְמָא. כִּיִּן דְּאִסְתַּפַּל בְּדַרְיָה דְּאָנוּשׁ וּבְדַרְיָה דְּמִבּוּל. וּבְדַרְיָה דְּפִלְגָה, וּבְכָל אֵינוֹן חֵיבֵיָא. גָּנִיז לִיהַ לְהַהוּא נְהוֹרָא.

כִּיִּן דְּאֵתָא יַעֲקֹב, וְאִתְדַבֵּק בְּהַהוּא מְמַנָּא רְבִרְבָּא דְעֲשׂוֹ, וְאַפִּישׁ לִיהַ בְּיִרְכָּא דִּילִיָּה, וְהוּוּה נְכִי. כְּדִין מַה כְּתִיב, וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, מֵאֵן שֶׁמֶשׁ, הַהוּא שֶׁמֶשׁא דְגָנִיז. בְּגִין דְּאִית בֵּיהַ אֲסוּתָא, לְאִתְסָאָה לִיהַ מֵאֲרַפּוּבְתִיָּה, וּלְבַתַּר אִתְסִי בְּהַהוּא שֶׁמֶשׁא. דְכָתִיב, (בראשית לג) וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, שָׁלֵם בְּגוּפִיָּה דְאִתְסִי.

וְעַל דָּא, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלּוֹתָהּ הַהוּא שֶׁמֶשׁא, וְלִאֲנַהֲרָא לִיהַ לְיִשְׂרָאֵל. דְכָתִיב, וַיִּזְרַח לְכֶם יְרֵאֵי שְׁמֵי שְׁמֵשׁ צְדָקָה, מַאי שְׁמֵשׁ צְדָקָה. דָּא שֶׁמֶשׁא דִּיעֲקֹב, דְּאִתְסִי בֵּיהַ. וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ, דְּבַהַהוּא שֶׁמֶשׁא, יִתְסוּן כְּלָהוּ. בְּגִין דְּהָא בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן יִשְׂרָאֵל מֵעֶפְרָא, כְּמָה חֲגֵרִין וְכִמְהַר סוּמִין יִהוּן בְּהוּן. וּכְדִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִנְהִיר לוֹן הַהוּא שֶׁמֶשׁא לְאִתְסָאָה בָּהּ. דְכָתִיב וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

וּבְרִין, יִתְנַהֵיר הַהוּא שֶׁמֶשׁא, מְסִיפֵי עַלְמָא, עַד סִיפֵי עַלְמָא. וְלִישְׂרָאֵל יִהְיֶה אֲסוּתָא, וְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלּוֹת בֵּיהַ יִתְקַדּוּן. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל מַה כְּתִיב, (ישעיה נח) אִז יִבְקַע כְּשֶׁחַר אוֹרֶךְ וְאִרְכָּתוֹ מִהֵרָה תִצְמַח וְהִלֵּךְ לְפָנָיו צְדָקָה כְּבוֹד ה' יִאֲסֹפֶה.

אֲהַדְרִנָּא לְמִילֵי קְדָמָאֵי: וְלִיוֹסֶף יִלְדֵי שְׁנֵי

וליוסף ילד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב וגו'. רבי יצחק פתח, (מיכה ה) וְהָיָה שְׂאֵרֵית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת ה' פְּרִיבִיבִים עָלָי עֹשֵׁב אֲשֶׁר לֹא יִקְנֶה לְאִישׁ וְלֹא יִיחַל לְבְנֵי אָדָם. בא ראה, בכל יום ויום כשהאור עולה, מתעוררת צפור אחת בעץ של גן העדן, וקוראת שלש פעמים, והשרביט מזדקף, והפרוץ קורא בחיל: לכם אומרים שרי הממשלה, מי מכס שרואה ולא רואה, שעומד בעולם ולא יודעים על מה קימים, ולא משגיחים בכבוד רבונם, התורה עומדת לפניכם ולא משתדלים בה - טוב להם שלא נבראו, על מה יקומו בלי שכל. אוי להם כשיתעוררו ימי רע ויטרדו אותם מן העולם.

מי הם הימים של רע? אם תעלה על דעתך שהם ימי הזקנה - לא כן, שהרי ימי הזקנה, אם זכה בכנים ובני בנים - הם ימי טוב. מי הם ימי רע? אלא הם כמו שנאמר, שכתוב (קהלת יב) וזכר את בוראך בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה. אינם ימי הזקנה. אלא סוד הדבר - כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא אותו באותיות התורה, וכל אות ואות נכנסה לפניו, עד שהתקיימו כל אותיות באות בי"ת. וכל אותן אלפא ביתות שהתגלגלו האותיות, פלן עומדות (בין) לברא העולם.

בין שהתגלגלו והתחברו שתי אותיות הללו ט"ר יחד, עלתה טי"ת, ולא התישבה, עד שגער בה הקדוש ברוך הוא ואמר לה: טי"ת טי"ת, על מה את עולה ואינך מתישבת במקומך? אמרה לפניו: וכי עשית אותי להיות אות בראש של טוב, שהרי

בנים בטרם תבוא שנת הרעב וגו'. רבי יצחק פתח, (מיכה ה) וְהָיָה שְׂאֵרֵית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת יְיָ פְּרִיבִיבִים עָלָי עֹשֵׁב אֲשֶׁר לֹא יִקְנֶה לְאִישׁ וְלֹא יִיחַל לְבְנֵי אָדָם. תא חזי, בכל יומא ויומא, פד נהורא סלקא. אתער חד ציפרא באילנא דגנתא דעדן, וקרי תלת זמנין. ושרביטא יזדקף, וכרוזא קרי בחיל, לכון אמרין, הורמני דבוריירי. מאן מנכון דחמי ולא חמי. דקיימא בעלמא, ולא ידעי על מה קיימי, לא משגיחין ביקרא דמאריהון. (דף רד ע"א) אורייתא קיימא קמייהו, ולא משתדלי בה. טב לון דלא יפרון, על מה יקומו בלא סכלתנו. ווי לון פד יתערוון יומי דרע עלייהו, ויטרדון להון מעלמא.

מאן אינון יומין דרע, אי סלקא דעתך דאינון יומי דסיבו, לאו הכי. דהא יומי דסיבו, אי זכה בכנין ובני בנין, יומי דטב אינון. מאן אינון יומין דרע, אלא אינון כמה דאתמר. דכתיב, (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה, לאו אינון יומין דסיבו. אלא רזא דמלה, פד ברא קדשא בריך הוא עלמא, ברא ליה באתוון דאורייתא. וכל את ואת עאלת קמיה, עד דאתקיימו כלהו אתוון באת בי"ת. וכל אינון אלפא ביתות דאתגלגלו אתוון, פלהו קיימי (בלהו) למברי עלמא.

בין דאתגלגלו ואתחברו תרין אתוון אלין ט"ר פחדא, סלקא טי"ת ולא אתיישבת, עד דגער בה קדשא בריך הוא. ואמר לה, טי"ת טי"ת, על מה את סלקא ולא אתיישבת בדוכתיך. אמרה קמיה. וכי עבדת לי למהוי את ברישא דטוב, דהא אורייתא פתח בי כי טוב.

התורה פתחה בי כי טוב, איך אני מתחברת להתישב עם אות רע?

אמר לה: שובי למקומך, שהרי את צריכה אותה, שהרי האדם שאני רוצה לברא בכס, שתיכון נכללים יחד ויברא, אבל את לימין, והוא לשמאל. ואז שבו והתישבו זו עם זו יחד.

באותה שעה הפריד אותם הקדוש ברנך הוא, וברא אותן את כל אחת ואחת ימים ושנים ידועות, אלו לימין ואלו לשמאל. אלו של הימין נקראים ימי הטוב, ואלו של השמאל נקראים ימי הרעה. ועל כן אמר שלמה, עד אשר לא יבאו ימי הרעה, שאלו סוככים את האדם בחטאיו שהוא עשה. כיון שנבראו ימים של טוב וימים של רע, אזי שבו והתישבו להכליל באדם.

ומשום כך אמר דוד, (תהלים מט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני. ימי רע ודאי, וזה הסוד. אלו נקראים ימי רעב, שנות הרעב, ואלו נקראים ימי השבע, שנות השבע.

יסוד הדבר - שלא להוציא את מעין הברית הקדוש בימי הרעב, בשנת הרעב. ומשום כך יוסף, שהוא סוד הברית, סתם את מעינו בשנת הרעב ולא נתן לו מקום לרבות בעולם. וזה צריך לאדם, שפאשר שולטת שנת הרעב, שישתם את מעין הברית קדש שלו כדי שלא יתן לו מקום לרבות בעולם.

רבי שמעון אמר, סוד זה הוא סוד עליון. בשנת הרעב התיא, כיון שהיא שולטת, צריך לסתם את מעינו, משום שאם אינו סותם אותו, גורם למשך רוח לאותו הנולד מהצד ההוא, ונותן

היך אנא מתחברא לאתיישבא באת רע. אמר לה, תוב לאתריך, דהא את צריך לה. דהא בר נש דאנא בעי למברי בכון, תרווייכו אתפליל כחדא, ויתברי. אבל את לימינא, ואיהי לשמאלא. וכדין תבו ואתיישבו דא בדא כחדא.

בההיא שעתא פריש לון קדשא ברין הוא, וברא לון לכל חד וחד, יומין ושנין ידיען. אלין לימינא ואלין לשמאלא. אלין דימינא, אתקרון ימי הטוב, ואלין דשמאלא אתקרון ימי הרעה. ועל דא אמר שלמה, עד אשר לא יבאו ימי הרעה. דאלין מסחרין ליה לבר נש בחובוי דאיהו עביד. כיון דאתקרון יומין דטוב, ויומין דרע, כדין תבו ואתיישבו, לאתפללא בהו כבר נש.

ובגניי כף אמר דוד, (תהלים מט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני. ימי רע ודאי. ורזא דא, אלין אקרון ימי רעב, שנין דרעב, ואלין אקרון ימי שבע, שני שבע. ורזא דמלה, דלא לאפקא מבועא דברית קדישא, ביומי רעב, בשנת הרעב. ובגין כך יוסף דאיהו רזא דברית, סתים מבועיה בשנת הרעב. ולא יהב ליה דוכתא לאסגאה בעלמא. ודא בעי ליה לבר נש, דכד שלטא שנת הרעב, דיסתים מבועא דברית קדישא דיליה. בגין דלא יהב ליה דוכתא לאסגאה בעלמא.

רבי שמעון אמר, רזא דא איהו רזא עלאה. בההיא שנת הרעב, כיון דאיהי שלטא, בעי לאסתמא מבועיה. בגין דאי לא סתים ליה, גרים לאמשכא רוחא לההוא ולדא מההוא סטרא. ויהיב דוכתא לההוא סטרא למפשי בעלמא, סטרא דמסאבא בסטרא

דְּקוּדְשָׁא. וְתוּ רְזָא, דְּכַתְיב, (משלי ל) תַּחַת שָׁלֹשׁ רַגְזָה אֶרֶץ וְגו'.

מקום לצד ההוא לגדל בעולם, צד הטמאה בצד הקדשה. ועוד סוד, שפתיב (משלי ל) תחת שלוש רגזה ארץ וגו'.

ומשום כף יוסף הצדיק, סוד הברית, סלק וסתם את מעיניו בשנת הרעב, שלא להתערב עמה כלל ולתת לה מקום, ומי שפותח מעיניו בזמן ההוא, עליו פתיב (הושע ה) בה' בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם וגו'. ודאי. בה' בגדו ודאי. ומשום כף אשרי חלקם של ישראל הקדושים שלא החליפו מקום קדוש במקום טמא.

ועל זה פתיב וליוסף ילד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב, שהרי מהזמן ההוא ששלוטה שנת הרעב, סתם את מעיניו וסלק את מקורו שלא לתת בנים לצד הטמאה ולא להחליף מקום של קדש במקום של טמאה. וצריך אדם לצפות לרבוננו כשיבא וישלט, כפתיב (ישעיה ח) וחקיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקניתי לו.

אשריהם הצדיקים שידעו את דרכי הקדוש ברוך הוא ושומרים את מצוות התורה ללכת בהם, שפתיב (הושע יד) כי ישירים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם. וכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. [ר"א ל"ג וכתוב (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני (ה)]. שהרי הקדוש ברוך הוא רצה לקדש את ישראל בכלל, ולא ירצה להם כלום בצד הטמאה [בא ראה, כשהצד תהא שולט בעולם, לא צריך לאדם להתראות לפניו בשום, משום שיכול להזיק ונתנה לו רשות להשחית, ובא וראה מה כתוב בעקב, ויאמר יעקב לבניו למה תמרא, שלא רצה להראות לפניו].

ומשום זה הקדוש ברוך הוא הזהיר את ישראל להתקדש, שפתיב והייתם קדשים כי קדוש אני.

ובגין כף יוסף צדיקא, רזא דברית, סליק וסתים מבוועיה, בשנת הרעב. דלא לאתערבא בהדה כלל, ולמיהב לה דוכתא. ומאן דאפתח מבוועיה בההוא זמנא, עליה פתיב, (הושע ה) ביי בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם וגו'. דהא אלין אקרון בנים זרים ודאי. ביי בגדו ודאי. ובגין כף זכאה חולקהון דישראל קדישין, דלא אחלפו דוכתא קדישא, בדוכתא מסאבא.

ועל דא כתיב, וליוסף ילד שני בנים בטרם תבוא שנת הרעב. דהא מההוא זמנא דשלטא שנת הרעב, אסתים מבוועיה וסליק מקוריה, דלא למיהב בגין לסטרא מסאבא, ולא לאחלפא דוכתא דקודשא, בדוכתא דמסאבא. ובעי בר נש לחפאה למאריה דקודשא, פד ייתי וישלוט, פדכתיב, (ישעיה ח) וחקיתי ליי המסתיר פניו מבית יעקב וקניתי לו.

זכאין אינון צדיקא, דידיעין אורחוי דקודשא בריך הוא, ונטרי פקודי דאורייתא למיהב בהו. דכתיב, (הושע יד) כי ישירים דרכי יי וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם. וכתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום. (ר"א ל"ג וכתוב והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני (ו)). דהא, קדשא בריך הוא בעא לקדשא להו לישראל (דף רד ע"ב) בכלא ולא יהא לון בסטרא דמסאבא כלום) (תא חזי כד סטרא דא שלמא בעלמא לא אצמריך ליה לבר נש לאתחזאה בשוקא קמיה בגין דביביל לנזקא ואתייהוב ליה רשותא לחבלא. ותא חזי בעקב מה כתיב ויאמר יעקב לבניו למה תמרא, דלא בעי לאתחזאה קמיה).

ובגין דא, קדשא בריך הוא אזהר להו

מי זה אני? זה הקדוש ברוך הוא, מלכות השמים הקדושה. המלכות האחרת של עובדי עבודה זרה נקראת אחר, שפתיב (שמות לד) כי לא תשפחהו לאל אחר כי ה' קנא שמו.

ובא ראה, אני - שלטון העולם הזה והעולם הבא, והכל תלוי בו. אחר - צד הטמאה, אחר, צד האחר בצד הטמאה, ושלטונו בעולם הזה, ואין לו כלום בעולם הבא, ומשום זה מי שנדבק באני הזה, יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא.

ומי שנדבק באחר הזה, נאבד מן העולם ההוא ואין לו חלק בעולם הבא. ויש לו חלק בעולם הזה בטמאה, משום שאותה המלכות האחרת, עובדי עבודה זרה פוכבים ומזלות, פמה הם מגנים שומרים ממנים בה לשלט בעולם הזה.

ומשום כך אלישע אחר שירד ונדבק בדרגה הזו, נטרד מן העולם הבא ההוא, ולא נתנה לו רשות לחזור בתשובה ונטרד מן העולם ההוא, ועל כן נקרא אחר. ומשום כך צריך אדם להפרד מפל הצדדים שלא להטמא בצד ההוא, לזכות בעולם הזה ובעולם הבא. ועל כן זה ברכה וזה קללה, זה שבע וזה רעב. הפל בהפוך זה מזה, והנה בארנו.

ומשום כך, באותו זמן של שנת הרעב, אין לאדם להראות בשוק, ולא לפתח מעינו להוליד בנים לאל אחר, והנה נתבאר.

אשרי האיש שנשמר ללכת בדרך אמת ולהדבק תמיד ברבוננו,

לְיִשְׂרָאֵל לְאַתְּקַדְשָׁא. (דאחמור) (ר"א דכתיב), וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אָנִי. מֵאֵן אָנִי. דָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, מְלָכוּת שְׁמַיִם קְדִישָׁא. מְלָכוּתָא אַחְרָא דְעוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת, אַקְרִי אַחֲרֵי. דְכָתִיב, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁפַּחְוּהָ לְאֵל אַחֲרֵי כִּי יִי קָנָא שְׁמוֹ.

וְהָא חֲזִי, אָנִי, שְׁלִטְנוּ דְעֵלְמָא דִּין, וְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְכֹלָא בֵּיהּ תְּלִיא. אַחֲרֵי, סְטָרָא מְסַאבָּא. אַחֲרֵי, סְטָרָא אַחְרָא בְּסְטָרָא מְסַאבָּא, וְשׁוּלְטָנוּ דִּילִיהּ בְּהַאי עֵלְמָא, וְלִית לִיהּ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי כְּלוּם. וּבְגִין דָּא מֵאֵן דְאַתְדַּבֵּק בְּהַאי אָנִי, אִית לִיהּ חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי.

וּמֵאֵן דְאַתְדַּבֵּק בְּהַאי אַחֲרֵי, אַתְאָבִיד מֵהֵהוּא עֵלְמָא, וְלִית לִיהּ חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. וְאִית לִיהּ חוּלְקָא בְּהַאי עֵלְמָא, בְּמְסַאבּוֹ. בְּגִין דִּיהוּא מְלָכוּ אַחְרָא עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת, פְּמַה אִינוּן תְּרִיסִין גְּרַדִּינִין מְמַנֵּן בֵּיהּ, לְשִׁלְטָא בְּהַאי עֵלְמָא.

וּבְגִינֵי כֵּךְ, אֲלִישַׁע אַחֲרֵי, דִּנְחַת וְאַתְדַּבֵּק בְּהַאי דְרָגָא, אַתְטְרִיד מֵהֵהוּא עֵלְמָא דְאַתִּי, וְלֹא אַתְיִיחִיב לִיהּ רְשׁוֹ לְמַהְדֵּר בְּתִיּוּבְתָא, וְאַתְטְרִיד מֵהֵהוּא עֵלְמָא, וְעַל דָּא אַקְרִי אַחֲרֵי.

וּבְגִין כֵּךְ בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַתְפְּרָשָׁא מִכָּל סְטָרִין, דְּלֹא לְאַסְתָּאבָּא בְּהֵהוּא סְטָרָא, לְמַזְפִּי בְּהַאי עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. וְעַל דָּא, דָּא בְּרָכָה, וְדָא קְלָלָה. דָּא שְׁבַע, וְדָא רַעֲב. כֹּלָא בְּהַפּוּכָא דָּא מֵן דָּא. וְהָא אוֹקִימָנָא.

וּבְגִין כֵּךְ, בְּהֵהוּא זְמָנָא דְשְׁנַת הָרַעֲב, לִית לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְאַתְחִזָּא בְּשׁוּקָא, וְלֹא לְאַפְתָּחָא מִבּוֹעִיָּה לְאוּלְדָּא, לְמִיָּהּ

בנין לאל אחר, והא אתמר.

זכאה איהו בר נש דאסתמר למיהו בארז
קשוט, ולא תדבקא במאריה תדיר.

דכתיב, (דברים י') וכו' תדבק. (וכתיב, את יי אלהיך תירא
אתו תעבד וכו' תדבק) ובשמו תשבע, וכו' תשבע, לא
כתיב, אלא ובשמו. מאי תשבע, כמה
דאוקימנא, למהוי מתדבק ברזא
דמהימנותא.

שבעה דרגין לעילא עלאין על כלא, רזא
דשלימו דמהימנותא. ורזא דשבעה
דרגין דלתתא מנייהו, דאינון חבורא חד,
וקשורא חד, אלין באלין, למהוי כלהו חד.
ובגין כן כתיב, (מלכים א ח) שבעת ימים ושבעת
ימים ארבעה עשר יום. וכלא חד, וקשורא
חד, ועל דא כתיב ובשמו תשבע, מלעילא
ומתתא. זכאה איהו (נ"א מאן דוכי לאתדבקא ביה בקדשא
ברוך הוא בדקא יאות. זכאה הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי. דקדשא
ברוך הוא פתח ליה אוצרין מבין קדישין בשעתא דאצטריו לקבלא עלותא
כמה דאת אמר).

(נ"א ומאן דמייחד אליו באליו, עליה כתיב), (דברים כח) יפתח יי
לך את אוצרו הטוב את השמים, אליו
אוצרין דלעילא ותתא. שבעת ימים ושבעת
ימים כלהו חד. דכתיב, את אוצרו הטוב את
השמים. אוצרו חד, ואיהו את השמים. (זכריה
ד) שבעה ושבעה מוצקות, ואינון חד.

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארזא,
אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי,
מתעטף בעטופא דמצוה וכלי זיינין קטורין
תחותוי. אמר רבי חייא, בר נש דין, חד
מתרין אית ביה. או זכאה שלים איהו, או
לרמאה (את) בני עלמא איהו.

אמר ליה רבי יוסי, הא חסידי עליונין
אמרו, הוי דן לכל בר נש לזכו. הא תנינן, בר נש דנפיק לארזא,

שכתוב (דברים י') וכו' תדבק (וכתוב את יי
אלהיך תירא אתו תעבד וכו' תדבק) ובשמו
תשבע. וכו' תשבע לא כתוב, אלא
ובשמו. מה זה תשבע? כמו
שבארנו, להיות דבק בסוד
האמונה.

שבע דרגות למעלה עליונות על
הפל, הסוד של שלמות האמונה
והסוד של שבע דרגות שלמטה
מהם, שהם חבור אחד וקשר
אחד, אלו עם אלו, שכלם יהיו
אחד. ומשום כן כתוב (מלכים א-ח)
שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה
עשר יום, והפל אחד וקשר אחד.
ועל כן כתוב ובשמו תשבע,
מלמעלה ומלמטה. אשריו נמי שזכה
להתדבק בקדוש-ברוך-הוא קראוי, צדיק הוא בעולם
הזה ובעולם הבא. שהקדוש ברוך הוא פותח לו
אוצרות טובים קדושים בשעה שיצטרף לקבלת
התפלה, כמו שנאמר

(ומי שמייחד אלו עם אלו, עליו כתוב) (דברים כח)
יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את
השמים. אלו האוצרות שלמעלה
ולמטה. שבעת ימים ושבעת ימים
כלם אחד, שכתוב את אוצרו
הטוב את השמים. אוצרו אחד,
והוא את השמים. (זכריה ד) שבעה
ושבעה מוצקות, והם אחד.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים
בדרך. בינתים ראו איש אחד
שהיה בא מעטף בעטוף של מצוה
וכלי זין קשורים תחתיו. אמר רבי
חייא, האיש הזה, אחד מן השנים
יש בו - או שהוא צדיק שלם, או
שהוא בשביל לרמות את בני
העולם.

אמר לו רבי יוסי, הרי החסידים
העליונים אמרו, הוי דן כל אדם
לכף זכות. הנה שנינו, אדם
שיוצא לדרך, יתפון לשלשה
דברים - לדורון, לקרב, ולתפלה.

אמר ליה רבי יוסי, הא חסידי עליונין
אמרו, הוי דן לכל בר נש לזכו. הא תנינן, בר נש דנפיק לארזא,

מנין לנו? מי עקב. שהרי הוא התפנן לשלשת אלו, וזרז עצמו לדורון, לקרב ולתפלה. והאיש הזה הוא הולך בדרך, הנה יש בו עטוף של מצוה לתפלה, והנה בו כלי זין לקרב. פיון שיש בו שני אלה, השלישי אין לרדף אחריה. בשקרב אליהם, נתנו לו שלום ולא השיב להם. אמר רבי חייא, הנה אחד מאותם השנים שראויים להיות בו - אין בו, שהרי לא תקן עצמו לדורון, ובדורון כלול השלום. אמר רבי יוסי, אולי היה משתדל בתפלתו, או שמרחיש תלמודו כדי שלא ישכח אותו. הלכו יחד, ולא דבר אותו האיש עמהם. אחר כך נשטטו רבי חייא ורבי יוסי והשתדלו בתורה. פיון שראה אותו האיש שמשתדלים היו בתורה, קרב אליהם ונתן להם שלום.

אמר להם, רבותי, במה חשדתם אותי כשנתתם לי שלום ולא השבתי לכם? אמר לו רבי יוסי, אולי היית אומר תפלה או מרחיש בתלמודך. אמר להם, הקדוש ברוך הוא ידון אתכם לכף זכות. אבר אמר להם, יום אחד הייתי הולך בדרך, מצאתי איש אחד והקדמתי לו שלום, ואותו איש היה שוודר, וקם עלי וצער אותי, ואלמלא שהתגברתי עליו הצטערתי. מאותו יום נדרתי שלא להקדים שלום, רק לאדם צדיק, אלא אם הפרתיו בראשונה, משום שיכול לצער אותי ויתגבר עלי בכח, משום שאסור להקדים שלום לאיש רשע, שכתוב (ישעיה טז) אין שלום אמר ה' לרשעים.

יתפנין לתלת מלין. לדורון, לקרבא, לצלותא. מנלן מי עקב, דהא לתלת אלין אתפנוון, וזרזו גרמיה לדורון, לקרבא, לצלותא. והאי בר נש, אזיל בארחא איהו. הא ביה עטופא דמצוה, לצלותא. והא ביה כלי זיינין, לקרבא. פיון דתרין אלין אית ביה, תליתאה לא למרדף אבתרה.

בר קריב לגבייהו, יהבו ליה שלם ולא אתיב לון. אמר רבי חייא, הא חד מאינון (דף רה ע"א) תרין, דאתחזיין למהוי ביה לית ביה, דהא לא אתקין גרמיה לדורון, ובדורון שלמא כליל ביה. אמר רבי יוסי, דילמא איהו משתדל בצלותיה, או מרחיש תלמודיה בגין דלא יעקר ליה.

אזלי פחדא, ולא מליל ההוא בר נש בהדייהו. לבתר אשתמיטו רבי חייא ורבי יוסי ואשתדלו באורייתא. פיון דחמא ההוא בר נש דהווי משתדלי באורייתא, קריב לגבייהו ויהיב לון שלם.

אמר לון, רבותי, במה חשדתון לי, כד יהביתו לי שלם, ולא אתיבנא לכו. אמר ליה רבי יוסי, דילמא צלותא הוית אמר, או מרחיש בתלמודך. אמר לון, קדשא בריך הוא ידון לכו לכף זכו.

אבר אימא לכו. יומא חד הויןא אזיל בארחא, אשפחנא חד בר נש, ואקדימנא ליה שלם. וההוא גברא הוה לסטים, וקם עלי, וצער לי. ואלמלא דאתתקפנא ביה אצטערנא. מההוא יומא נדרנא, דלא לאקדמא שלם, בר לבר נש זכאה. אלא אי ידענא ביה בקדמיתא, בגין בי בחילא. בגין דאסיר לאקדמא שלם לבר נש לרשעים.

דיכיל לצערא לי, ויתתקף פי בחילא. בגין דאסיר לאקדמא שלם לבר נש חייבא. דכתיב, (ישעיה מט) אין שלום אמר ה' לרשעים.

וְהָיָה שְׁעָתָא דְחַמִּינָא לְכוּ, וַיְהִיבִיתוּ לִי
שְׁלָם וְלֹא אֲתִיבְנָא לְכוּ. חֲשִׁידְנָא
לְכוּ. בְּגִין דְּלֹא חַמִּינָא בְּכוּ מִצְוָה דְאַתְחַזִּי
לְבַר. וְהוּינָא כְמוּ כֵן מְהִיר תְּלַמּוּדָאֵי. אֲבָל
הַשְׁתָּא דְחַמִּינָא בְּכוּ דְאַתּוּן זְפֹאִין, הָא אֲרַחָא
מִתְתַקְנָא קְדָמִי.

וְאוֹתָהּ הַשְׁעָה שְׂרָאִיתִי אֲתַכֶּם
וּנְתַתֶּם לִי שְׁלוֹם וְלֹא הַשְׁבָּתִי
לְכֶם, חֲשִׁדְתִּי אֲתַכֶּם, מִשּׁוֹם שְׁלֹא
רְאִיתִי בְכֶם מִצְוָה שְׁנֹרְאִית
בְּחוּץ, וּכְמוּ כֵן הִיִּיתִי חוֹזֵר עַל
תְּלַמּוּדֵי, אֲבָל עֲכָשׁוּ שְׂרָאִיתִי
אֲתַכֶּם שְׂאֲתֶם צְדִיקִים, הִנֵּה
הַדְרֵךְ מִתְקַנֵּת לְפָנַי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים עג) מְזַמּוֹר לְאַסָּף אֶף טוֹב
לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרִי לְכָב. תָּא חֲזִי,
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עֶבֶד יְמִינָא וְעֶבֶד שְׂמָאֲלָא,
לְאַנְהֲגָא עֲלִמָּא. חַד אֲקָרִי טוֹב וְחַד אֲקָרִי רַע.
וּבְתָרִין אֵלִין אֲתַפְּלִיל בַּר נָשׁ, וְאַתְקָרִיב
בְּכֻלָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים עג) מְזַמּוֹר
לְאַסָּף אֶף טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים
לְבָרִי לְכָב. בַּא רְאָה, הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אֶת הַיְמִין וְעֹשֶׂה
שְׂמָאל לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם. אַחַד
נִקְרָא טוֹב, וְאַחַד נִקְרָא רַע.
וּבְשָׁנֵי אֵלֶּה נִכְלַל הָאָדָם,
וְהַתְקָרַב בְּכָל.

וְהָיָה רַע דְּאִיהוּ שְׂמָאֲלָא, אֲתַפְּלִילוּ בֵּיה
עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת,
וְאַתְיָהִיב בְּסִטְרָא דְלַהוּן. בְּגִין דְּאִינוּן עַרְלֵי
לְבָא, וְעַרְלֵי בְשָׂרָא, וְלֹאֲסַתְאָבָא בֵּיה. אֲבָל
בְּיִשְׂרָאֵל מַה כְּתִיב, אֶף טוֹב לְיִשְׂרָאֵל.

וּבְאוֹתוֹ הַרְעָ, שֶׁהוּא הַשְׂמָאל,
נִכְלָלוּ עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים
וּמְזֻלוֹת וְנִתְּן בְּצַד שְׁלֵהֶם, מִשּׁוֹם
שֶׁהֵם עַרְלֵי לֵב וְעַרְלֵי בֶשֶׁר
וְלַהֲטָמָא בּוֹ. אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל מַה
כְּתוּב? אֶף טוֹב לְיִשְׂרָאֵל.

וְאִי תִימָא לְכֻלְהוּ, לָאוּ. אֲלֵא לְאִינוּן דְּלֹא
אֲסַתְאָבִי בַּהֲדִי הָהוּא רַע. דְּכְתִיב, לְבָרִי
לְכָב. בְּגִין דְּדָא טוֹב וְדָא רַע. טוֹב לְיִשְׂרָאֵל
בְּלַחֲוֵדֵיהוּ, וְרַע לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִּים
וּמְזֻלוֹת. אֶף טוֹב לְיִשְׂרָאֵל, בְּגִין לְאַדְבָּקָא
בֵּיה. וּבַהֲאִי אֲתַדְבָּקוּ יִשְׂרָאֵל, בְּרִזָּא עֲלָאָה,
בְּרִזָּא דְמַהִימְנוּתָא, לְמַהֲוִי כְּלָא חַד.

וְאִם תִּאמַר, לְכֻלָּם? לֵא, אֲלֵא
לְאוֹתָם שְׁלֹא נְטַמְאִים עִם אוֹתוֹ
הַרְעָ, שְׁכְּתוּב לְבָרִי לְכָב, מִשּׁוֹם
שֶׁזֶה טוֹב וְזֶה רַע. טוֹב לְיִשְׂרָאֵל
לְבָדָם, וְרַע לְעַמִּים עוֹבְדֵי
כּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת. אֶף טוֹב
לְיִשְׂרָאֵל כְּדִי לְהִדְבֵק בּוֹ, וּבְזֶה
נִדְבָקוּ יִשְׂרָאֵל בְּסוּד עֲלִיוֹן, בְּסוּד
הָאֲמוּנָה, שֶׁהִפֵּל יְהִיָּה אַחַד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זְפֹאִין אָנּוּ, דְּלֹא שְׁבִשְׁנָא בָךְ.
וְהָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂדֵרְךָ לְגַבְּן.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגִין דְּטוֹב הוּא לְיִשְׂרָאֵל,
יִשְׂרָאֵל אֵית לּוֹן חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא
דְּאַתִּי. לְמַחְמֵי עֵינָא בְּעֵינָא חִיזוּ יִקְרָא. כְּמַה
דְּכְתִיב, (ישעיה נב) כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב יִי
צִיּוֹן. בְּרוּךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: (ע"ב פְּרִשְׁת מִקִּין).

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִינוּ שְׁלֹא
טְעִינוּ בָךְ, וְהָרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁלַח אוֹתָךְ אֵלֵינוּ. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מִשּׁוֹם שְׁטוּב הוּא לְיִשְׂרָאֵל,
יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק לְעוֹלָם הַזֶּה,
וּבְעוֹלָם הַבָּא לְרְאוּת עֵין בְּעֵין
אֶת מְרָאֵה הַכְּבוֹד, כְּכְתוּב (ישעיה
נב) כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב ה'
צִיּוֹן. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרַשְׁת וַיִּגַּשׁ אֱלֹו

וַיִּגַּשׁ אֱלֹו יְהוּדָה וְגו', רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח,
 (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אֲבָרְהָם לֹא
 יָדַעְנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִפְרִנּוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ
 גּוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֹךְ. הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ,
 אָבֵל תָּא חֲזִי, כַּד בְּרָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 עֲלִמָּא, כֹּל יוֹמָא וְיוֹמָא, עֶבֶיד עֲבִידְתָּא
 כְּדָקָא חֲזִי. בְּכֹל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּמָה
 דְּאַצְטְרִיךְ. פִּיּוֹן דְּאַתָּא יוֹמָא שְׁתִּיתָּהּ
 וְאַצְטְרִיךְ לְמַבְרִי אָדָם, אַתָּת אוֹרִייתָא קַמִּיהָ.
 אָמְרָה (כְּמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא). הַאִי אָדָם דְּאַתָּ (דף רה
 ע"ב) בְּעֵי לְמַבְרִי, זְמִין הוּא לְאַרְגָּזָא קַמִּיהָ.
 אֲלִמְלֵא לֹא תֵאָרִיךְ רוּגְזָה, טַב לִיה דְּלֵא
 יתְבַרִי. אָמַר לָהּ קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְכִי
 לְמַגְנָא אַתְקַרִּינָא אַרְךְ אַפִּים.

אָרָא, כֹּלָא בְּאוֹרִייתָא אַתְבַּרִי, וְכֹלָא
 בְּאוֹרִייתָא אֲשַׁתְכַּלֵּל. בְּגִין דְּעַד לֹא
 בְּרָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלִמָּא, אַתּוּן כֹּל
 אַתּוּן קַמִּיהָ, וְעֵאלוּ כֹל חַד וְחַד לְמַפְרַע.
 עֵאֲלִית תִּי"ו. אָמְרָה קַמִּיהָ, רַעוּתְךָ לְמַבְרִי
 בִּי עֲלִמָּא, אָמַר לָהּ לָאו, דְּבִךְ זְמִינִין
 כְּמָה צְדִיקָא לְמִימַת, דְּכְתִיב, (יחזקאל ט)
 וְהַתִּיַת תִּיּו עַל מַצְחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגו'.
 וְתַנִּינָן, דְּכְתִיב וּמִמְקַדְשֵׁי תְּחִלוּ. אֵל תִּקְרִי
 מִמְקַדְשֵׁי, אֵלָא מִמְקוֹדְשֵׁי. וּבְגִין כִּן עֲלִמָּא
 לֹא יתְבַרִי כִּן.

עֵאֲרֵו תֵּלַת אַתּוּן, שִׁי"ן, קו"ף, רי"ש, כֹּל
 חַד וְחַד בְּלַחֲדוּי. אָמַר לָהּ קִדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא, לָאו אַתּוּן כְּדָאי לְמַבְרִי כְּכו
 עֲלִמָּא, דְּהָא אַתּוּן אַתּוּן דְּאַתְקַרִי כְּכו שְׁקַר,
 וְשְׁקַר לָאו אִיהוּ כְּדָאי לְמִיקָם קַמֵּי, וְהָא
 אוֹקְמוּהָ.

פְּרַשְׁת וַיִּגַּשׁ אֱלֹו

וַיִּגַּשׁ אֱלֹו יְהוּדָה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר
 פָּתַח, (ישעיה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי
 אֲבָרְהָם לֹא יָדַעְנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא
 יִכְרִנּוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ גּוֹאֲלֵנוּ
 מֵעוֹלָם שְׁמֹךְ. הַפְּסוּק הִזָּה
 פְּרֻשָׁהוּ. אָבֵל בֹּא רָאָה, כְּשֶׁבְרָא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם, כֹּל
 יוֹם וְיוֹם עֲשֵׂה מַעֲשֵׂהוּ כְּרָאוּי כֹּל
 יוֹם וְיוֹם כְּמוֹ שְׁצִרְיָה. כִּיּוֹן שְׂבֵא
 הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַצְטְרַךְ לְבָרָא אָדָם,
 בָּאָה לְפָנָיו הַתּוֹרָה. אָמְרָה וּלְפָנֵי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא): הָאָדָם הִזָּה שְׂאֵתָהּ
 רוּצָה לְבָרָא, עֲתִיד הוּא לְהַרְגִּיז
 לְפָנֵיךְ. אֲלִמְלֵא לֹא תֵאָרִיךְ רִגְזָה,
 טוֹב לוֹ שְׂלֵא יִבְרָא. אָמַר לָהּ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְכִי לַחֲנָם
 נִקְרָאתִי אַרְךְ אַפִּים?

אָרָא הַכֹּל נִבְרָא בַּתּוֹרָה וְהַכֹּל
 נִתְקַן בַּתּוֹרָה, מִשׁוּם שְׂבִטְרָם כְּרָא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם, כְּאוּ
 לְפָנָיו כֹּל הָאוֹתִיּוֹת, וְנִכְנְסוּ כֹל
 אַחַת לְמַפְרַע.

נִבְנְכָה תִי"ו, אָמְרָה לְפָנָיו: רְצוּנְךָ
 לְבָרָא בִי אֵת הָעוֹלָם? אָמַר לָהּ:
 לֹא, שְׂבִי עֲתִידִים כְּמָה צְדִיקִים
 לְמוֹת, שְׂכַתוּב וְהַתִּיַת תּו עַל
 מַצְחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגו'. וְשִׁנִּינוּ,
 שְׂכַתוּב וּמִמְקַדְשֵׁי תְּחִלוּ, אֵל תִּקְרִי
 מִמְקַדְשֵׁי אֵלָא מִמְקַדְשֵׁי. וּמִשׁוּם
 כִּן הָעוֹלָם לֹא יִבְרָא כִּן.

נִבְנְכָו שְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת שִׁי"ן קו"ף
 רי"ש, כֹּל אַחַת וְאַחַת לְכַדָּה. אָמַר
 לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵינְכֹן
 כְּדָאִיּוֹת לְבָרָא כְּכֹן אֵת הָעוֹלָם,
 שְׂהִרִי אַתּוּן הָאוֹתִיּוֹת שְׁנַקְרָא כְּכֹן
 שְׁקַר, וְהַשְׁקַר אֵינוּ כְּדָאי לְעַמֵּד
 לְפָנָי, וְהִנֵּה פְּרֻשָׁה.

וְנִבְנְסוּ פ"א צ"י, וְכֵן כֵּלָן, עַד
 שְׁהִגִּיעוּ הָאוֹתִיּוֹת לְאוֹת כ"ף. כִּיּוֹן
 שִׁירְדָה כ"ף מֵעַל הַכְּתָר, הַזְּדַעְזְעוּ

וְעֵרֵו פ"א צ"י, וְכֵן כֵּלָהוּ, עַד דְּמָטוּ אַתּוּן לְאַת כ"ף. כִּיּוֹן דְּנִחַת כ"ף

עליונים ותחתונים וכו', עד
שהכל התקיים באות ביי"ת,
שהיא סימן ברכה, ובה השתכלל
העולם ונברא.

ואם תאמר שא"ל"ף היא הראש
של כל [אותן] האותיות - ולא נאה
הוא. אלא משום שנקרא בו
ארור [משום שנקרא בה ארור], ומשום
זה לא נברא בו העולם, אף על
גב שא"ל"ף היא אות של סוד
עליון. כדי לא לתת מקום לצד
האחר שנקרא ארור, לא נברא בו
העולם, ונתקן העולם בביי"ת,
ובו הוא נברא.

בא ראה, כי אתה אבינו, משום
שהעולם הזה נתקן ונברא
בדרגה הזו, והאדם נברא בה
ויצא לעולם. כי אברהם לא
ידענו, שהרי אף על גב שבו
קיום העולם, לא השתדל עלינו
כמו שהשתדל על ישמעאל,
שאמר לו ישמעאל יחיה לפניך.
וישראל לא יכירנו, משום שכל
הברכות שהצטרף לברוך את
בניו, השאיר לדרגה הזו לברוך
את כלם.

אתה ה' אבינו, שהרי אתה תמיד
עומד עלינו לברוך ולהשגיח
עלינו, כמו אב שמשגיח על
הבנים בכל מה שצריך להם.
גאלנו מעולם שמוך, שהרי אתה
הוא גואל, שכן נקרא המלאך
הגואל, וזה גאלנו מעולם שמוך,
שמוך ודאי. שנינו, אין מפסיקים
בין גאלה לתפלה, כמו שלא
מפסיקים בין תפלה של יד
לתפלה של ראש, שצריך
להראות שהכל אחד, והנה
פרשיה.

רבי יצחק ורבי יהודה היו
יושבים לילה אחד ועוסקים
בתורה. אמר רבי יצחק לרבי
יהודה, הנה שנינו, שכאשר ברא
הקדוש ברוך הוא את העולם,

מעל פתרא, אזדעזעו עלאי ותתאי וכו', עד
דאתקיים פלא באת ביי"ת, דאיהו סימן
ברכה, וביה אשתכלל עלמא ואתברי.

ואי תימא, דאל"ף איהו רישא דכל (אינון)
אתוון, (לא) יאות איהו. אלא בגין
דאתקרי ביה ארור (ובגין דאתקרי בה ארור). ובגין דא
לא אתברי ביה עלמא, אף על גב דאל"ף
איהו את דרזא עלאה. בגין דלא למיהב
דוכתא לסטרא אתרא דאקרי ארור, לא
אתברי ביה עלמא. ואשתכלל בביי"ת עלמא,
וביה אתברי.

הא חזי, כי אתה אבינו, בגין דהאי עלמא,
בהאי דרגא אשתכלל ואתברי. ובר נש
ביה אתברי, ונפק לעלמא. פי אברהם לא
ידענו, דהא אף על גב דביה קיומא דעלמא.
לא אשתדל עלן, כמה דאשתדל על
ישמעאל. דאמר, (בראשית יז) לו ישמעאל יחיה
לפניך. וישראל לא יכירנו, בגין דכל ברכאן
דאצטריך לברכא לבנוי, שבק להאי דרגא
לברכא כלהו.

אתה ה' אבינו, דהא אנת קיימא עלן תדיר
לברכא, ולאשגחא עלן, כאבא
דאשגח על בנין בכל מה דאצטריך לון.
גואלנו מעולם שמוך, דהא אנת הוא גואל,
דהכי אתקרי המלאך הגואל. ודא גואלנו
מעולם שמוך, שמוך ודאי. תנינו, אין
מפסיקין בין גאולה לתפלה, כמה דלא
מפסיקין בין תפלה של יד לתפלה של ראש.
דבעי למחזי דכלא חד, והא אוקמוה.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי ליליא חד
ולעאן באורייתא. אמר רבי יצחק לרבי
יהודה, הא תנינו דכד ברא קדשא בריך הוא
עלמא, עבד עלמא תתאה פגוונא דעלמא

עֲשֵׂה אֶת הָעוֹלָם תַּחְתּוֹן כְּמוֹ
שֶׁהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְהַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד
זֶה, [כִּי לְהוֹיֹת זֶה כְּנֶגֶד זֶה] וְהוּא כְּבוֹדוֹ
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּף זֶה וְדָאִי,
וּבְרָא אָדָם עַל הַכֹּל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(ישעיה מו) אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם
עָלֶיָּהּ בְּרֵאתִי. אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ,
וְדָאִי. מַה הַטַּעַם עֲשִׂיתִי אֶרֶץ?
מִשּׁוּם שֶׁאָדָם עָלֶיָּהּ בְּרֵאתִי,
שֶׁהוּא קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה
הַכֹּל בְּשַׁלְמוֹת אַחַת.

פָּתַח וְאָמַר, (שם מב) כֹּה אָמַר הָאֵל
ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם רַקַּע
הָאֶרֶץ וְצֹאֲצְאֵיהָ נֹתֵן נִשְׁמָה לָעָם
עָלֶיָּהּ וְרוּחַ לְהִלָּכִים בָּהּ. הַפְּסוּק
הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ, אֲבָל כֹּה אָמַר הָאֵל
ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם - זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה
לְמַעַלָּה, שֶׁהוּא בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם,
וְהַתְּקִינִם תְּמִיד, בְּכֹל זְמַן. רַקַּע
הָאֶרֶץ וְצֹאֲצְאֵיהָ - זֶה הָאֶרֶץ
הַקְּדוֹשָׁה, צְרוּר הַחַיִּים. נֹתֵן
נִשְׁמָה לָעָם עָלֶיָּהּ. [הָאֶרֶץ] זֶה הַיָּא
שְׁנוֹתְנֵת נִשְׁמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הוּא
לְמַעַלָּה, שֶׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצֵאת
נִשְׁמַת חַיִּים לְאֶרֶץ הַזֶּה, וְהָאֶרֶץ
הַזֶּה לוֹקַחַת הַנִּשְׁמָה לְתֵת לְכֹל,
מִשּׁוּם שֶׁהִנְהָר הַהוּא שְׁשׁוּפֵעַ
וְיוֹצֵא, הוּא נֹתֵן וּמְכַנֵּס נִשְׁמוֹת
לְאֶרֶץ הַזֶּה, וְהִיא לוֹקַחַת אוֹתָן
וְנוֹתְנַת לְכֹל.

בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָאָדָם, כְּנִס אֶת עַפְרוֹ
מֵאֶרְבֶּעַ הַצְּדָדִים שֶׁל הָעֵלָם,
וְעָשָׂה אֶת עֲצָמוֹ בְּמִקּוֹם הַמְּקַדֵּשׁ
לְמַטָּה, וְהִמְשִׁיף עָלָיו נִשְׁמַת
חַיִּים מִבֵּית הַמְּקַדֵּשׁ לְמַעַלָּה.

וְהַנִּשְׁמָה הִיא כְּלוּלָה בְּשִׁלְשׁ
דְּרָגוֹת, וְעַל כֵּן שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת הֵם
לְנִשְׁמָה, כְּמוֹ שֶׁהַסּוּד הָעֲלִיּוֹן:
נִפְ"ש, רוּחַ, נִשְׁמָ"ה. נִפְ"ש, הִנֵּה
פְּרוּשָׁה, שֶׁהִיא תַּחְתּוֹנָה מֵהַכֹּל.

עֲלָאָה. וְכֹלָא דָּא לְקַבֵּל דָּא. (ד"א צ"ן זח כגין למהוי דא
לקבל דא) וְאִיהוּ יְקָרִיָּה לְעִילָא וְתַתָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָכִי הוּא וְדָאִי. וּבְרָא אָדָם
עַל פְּלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מ)
אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיָּהּ בְּרֵאתִי. אֲנֹכִי
עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְדָאִי. מָאִי טַעְמָא עֲשִׂיתִי אֶרֶץ,
כְּגִין דְּאָדָם עָלֶיָּהּ בְּרֵאתִי, דְּאִיהוּ קִיּוּמָא
דְּעִלְמָא, לְמַהוּי כֹּלָא בְּשַׁלְיָמוֹ חַד.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא
הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם רוֹקַע הָאֶרֶץ
וְצֹאֲצְאֵיהָ נֹתֵן נִשְׁמָה לָעָם עָלֶיָּהּ וְרוּחַ
לְהוֹלִכִים בָּהּ. הַיָּא קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל, כֹּה
אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם, דָּא
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעִילָא לְעִילָא. דְּאִיהוּ בּוֹרֵא
הַשָּׁמַיִם, וְאִתְקִין לִיהַ תְּדִיר בְּכֹל זְמַנָּא. רוֹקַע
הָאֶרֶץ וְצֹאֲצְאֵיהָ, דָּא אֶרְעָא קְדִישָׁא, צְרוּרָא
דְחַיִּי. נֹתֵן נִשְׁמָה לָעָם עָלֶיָּהּ. (הָאֶרֶץ) דָּא הִיא
דִּי־הִבָּה נִשְׁמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֹּלָא אִיהוּ לְעִילָא, דְּהָא
מִתְמָן נִפְקָא נִשְׁמַתָּא דְחַיִּי לְהָאִי אֶרֶץ.
וְהָאִי אֶרֶץ, נִקְטָא נִשְׁמַתָּא לְמִיָּהֵב לְכֹלָא. כְּגִין
דְּהָהוּא נְהָר דְּנִגִּיד וְנִפְיָק, אִיהוּ יְהִיב וְעִייל
נִשְׁמַתִּין לְהָאִי אֶרֶץ, וְאִיהוּ נִקְטָא לוֹן וְיַהֲבָא
לְכֹלָא.

הָא חֲזִי, כִּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִיהַ
לְאָדָם, אֲכַנִּישׁ עַפְרִיָּה מֵאֶרְבֶּע סְטְרִין
דְּעִלְמָא. וְעַבְד גְּרַמְיָה בְּאֵתֵר דְּמִקְדָּשָׁא
לְתַתָּא, וְאִמְשִׁיף עָלֶיָּהּ נִשְׁמַתָּא דְחַיִּי מִבֵּי
מִקְדָּשָׁא לְעִילָא.

וְנִשְׁמַתָּא אִיהִי כְּלִילָא בְּתַלְתַּת דְּרָגִין, וְעַל דָּא
(דף רז ע"א) תַּלְתַּת שְׁמָהֶן אֵינּוּן
לְנִשְׁמַתָּא, כְּגוּוֹנָא דְרִזָּא עֲלָאָה. נִפְ"ש, רוּחַ,
נִשְׁמָ"ה. נִפְ"ש, הָא אוּקְמוּהָ דְאִיהִי תַתָּאָה

רוח, היא הקיום ששולט על הנפש, והיא דרגה עליונה עליה לעמד עליה בכל פראוי. הנשמה היא הקיום העליון על הכל, ושולטת על הכל, דרגה קדושה, עליונה על כלם.

אלו שלש הדרגות פלולות בבני האדם, לאותם שזוכים לעבודת רבונם. שהרי בהתחלה יש בו נפש, והוא התקון הקדוש לתקן בו את האדם. כיון שבא האדם להטהר בדרגה הזו, נתקן להתעטר ברוח, שהיא דרגה קדושה ששורה על הנפש להתעטר באדם ההוא שזוכה.

כיון שהתעלה בהם, בנפש והרוח, ונכנס ונתקן בעבודת רבונם פראוי, אז שורה עליו נשמה, דרגה עליונה קדושה, ששולטת על הכל, כדי להתעטר בדרגה עליונה קדושה. ואז הוא השלם של הכל, שלם בכל הצדדים, לזכות בעולם הבא, והוא אהבו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר להנחיל אהבי יש. מי הם אהבי? אלו הם שבהם נשמה קדושה.

אמר רבי יהודה, אם כן, הרי כתוב כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו'. אמר לו, כן הוא ודאי, שהרי לא נשאר בהם.

השלמה מזההשמות (סימן ב)

כך אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו (בראשית ז). שאל רבי חייא את רבי אבא, אמרתם שנשמה לא נכנסת לבן אדם עד שמסתפל בעבודת הקדוש ברוך הוא, ואז תהיה לו אותה נשמה, ואמרתם שהנשמה היא קדושה מעלה על הכל. אם

מכלא. רוח, איהו קיומא דש'לטא על נפש, ואיהו דרגא עלאה עליה, לקיימא עליה בכלא כדקא חזי. נשמה, איהי קיומא עלאה על כלא, וש'לטא על כלא, דרגא קדישא עלאה על פלהו.

ואלין תלת דרגין, פלילין בהו בבני נשא, לאינון דזכאן לפולחנא דמאריהון. דהא בקדמיתא אית ביה נפש, ואיהו תקונא קדישא לאתתקנא בה בר נש. כיון דאתי בר נש לאתדפאה בהאי דרגא, אתתקן לאתעטרא ברוח. דאיהו דרגא קדישא דשריא על נפש לאתעטרא ביה בר נש, ההוא דזכאי.

כיון דאסתלק בהו, בנפש ורוח, ועאל ואתתקן בפולחנא דמאריה כדקא יאות. כדין שריא עליה נשמה. דרגא עלאה קדישא, דש'לטא על כלא. בגין לאתעטרא בדרגא עלאה קדישא. וכדין איהו שלימא דכלא, שלים בכל סטריין, למזכי בעלמא דאתי. ואיהו רחיקא דקדשא בריך הוא, כמה דאת אמר, (משלי ח) להנחיל אהבי יש. מאן אינון אהבי, אלין אינון דנשמתא קדישא בהו.

אמר רבי יהודה, אי הכי הא כתיב, (בראשית ז) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו'. אמר ליה, הכי הוא ודאי. דהא לא אשתאר בהו.

השלמה מזההשמות (סימן ב)

כך אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו. שאל רבי חייא לרבי אבא אמרתון דנשמתא לא עיילא כבר נש עד דאסתפלת בפולחנא דקודשא בריך הוא וכדין ליהוי ליה ההיא נשמתא.

היהוי ליה ההיא נשמתא.

כֵּן, מֵה זֶה שְׁאָמַר הַכְּתוּב כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים וְגו' הוּא אֵיל וְהִיתָה לָהֶם נִשְׁמָה, הִיָּה לָהֶם לְהַנְצִיל! לֹא הִיָּה בִידוּ.

בְּאוֹ וְשָׁלוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לָהֶם, כִּי הוּא, וּפְסוּק זֶה מְסִיעֵ לּוֹ, שְׁכָף אָמַר אָבִיו [אביו], שְׁכָף אֲשֶׁר בָּא הַמְּבוּל, לֹא רָאָה [היה] אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְלֵוֹ אֶלֶּא נַח, וְזִכּוּתוֹ לֹא הִיָּתָה אֶלֶּא לְהַגֵּן עֲלֵיהֶם וְעַל בְּתִיחֵם, שְׁלֹא הִיָּתָה זְכוּתוֹ כִּי לְהַגֵּן עַל כָּל הַדּוֹר, וְאוֹתָם שֶׁהָיוּ צְדִיקִים בְּתַחֲלָה, כְּמוֹ חֲנוּךְ וְיָרֵד, שֶׁהִיָּתָה לָהֶם נִשְׁמָה קְדוּשָׁה וְרַאויִים שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה בְּשִׁבְלֵם - בְּתַרְבֵּה מִתּוֹ. וְהִיָּנוּ שְׁאָמַר כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאֶפְיוֹ, אוֹתָם שֶׁנִּשְׁמָה קְדוּשָׁה הִיָּתָה בָּהֶם. וְאֵל תֵּאמַר שֶׁעַל אֱלוֹ שֶׁהָיוּ בְּמַבּוּל הוּא אָמַר, אֶלֶּא בָּא הַכְּתוּב וְאָמַר מִכָּל אֲשֶׁר

בְּתַרְבֵּה מִתּוֹ: ע"כ מִהַשְׁמָטוֹת

מִכָּרֹ אוֹתָם שֶׁהִיָּתָה בָּהֶם נִשְׁמָה קְדוּשָׁה כְּמוֹ חֲנוּךְ, יָרֵד, וְכֹל הַצְּדִיקִים, כְּדִי לְהַגֵּן עַל הָאָרֶץ שְׁלֹא תִשְׁמַד בְּגִלְלָם. זֶהוּ שְׁכָף כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאֶפְיוֹ מִכָּל אֲשֶׁר בְּתַרְבֵּה מִתּוֹ, כִּי מִתּוֹ וְהַסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶם מִי שֶׁיִּגֵּן עַל הָעוֹלָם בְּזַמַּן הַהוּא.

בֹּא רָאָה, הַכֹּל הֵם דְּרָגוֹת אֱלוֹ עַל אֱלוֹ, נִפְ"ש, רו"ח, נִשְׁמָ"ה, דְּרָגָה עַל דְּרָגָה. הַנֶּפֶשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהִיא הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, כְּפִי שְׁאָמְרֵנוּ. אַחַר כֵּן רוּחַ, שְׁשׁוּרָה עַל הַנֶּפֶשׁ וְעוֹמְדָת עֲלֶיהָ. הַנִּשְׁמָה הַדְּרָגָה שְׁעוֹלָה עַל הַכֹּל, וּבְאֵרוּחָ.

נִפְש - זוֹ נֶפֶשׁ דְּדוֹר, וְהִיא שְׁעוֹמְדָת לְקַבֵּל הַנֶּפֶשׁ מֵאוֹתוֹ נֶהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא. רוּחַ - זוֹ הַרוּחַ שְׁעוֹמְדָת עַל

וְאִמְרִיתוּן דְּנִשְׁמָתָא הִיא קְדִישָׁא מְעַלְיָא עַל כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים וְגו', הוּא אֵיל וְהִיָּה לָהֶם נִשְׁמָתָא, הִיָּה לָהֶם לְאִשְׁתַּזְבָּא. לֹא הִיָּה בִידֵיהָ.

אֲתוֹ שְׁיִילוּהָ לְר' אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר לָהֶם כִּי הוּא, וְהִיא קְרָא מְסִיעֵ לִיָּה דְהַכִּי אָמַר אָבִיו (אביו), דְכִי אֲתָא טוֹפְנָא לֹא חִזָּא (היה) בְּרַ נֶשׁ דִּיעֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהָ, אֶלֶּא נַח. וְזִכּוּתֵיהָ לֹא הִיָּה אֶלֶּא לְאִגְנָא עֲלֵיהוּן וְעַל בְּתִיחֵוּן דְלֹא הִיָּה זְכוּתֵיהָ כִּי לְאִגְנָא עַל כָּל דְרָא וְאִינוּן דְהוּוּ וְזָפְאִין בְּקַדְמֵיתָא כְּגוֹן חֲנוּךְ יָרֵד דְהוּוּ לָהֶם נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא, וְחִזְיָאן לְמַעַבְדַּד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהוּן בְּתַרְבֵּה מִתּוֹ. וְהִיָּנוּ דְאָמַר כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאֶפְיוֹ אִינוּן דְנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא הִיָּה בְהוּן וְלֹא תִימָא דְעַל אִינוּן דְהוּוּ כְּטוֹפְנָא אָמַר, אֶלֶּא אֲתָא קְרָא וְאָמַר מִכָּל אֲשֶׁר בְּתַרְבֵּה מִתּוֹ: (עַד כֹּאן מִחַהֲשַׁמְמוֹת)

מִכָּרֹ אִינוּן דְהוּוּ בְהוּ נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא. כְּגוֹן חֲנוּךְ, יָרֵד וְכִלְהוּ צְדִיקָא, בְּגִין לְאִגְנָא עַל אַרְעָא, דְלֹא יִשְׁתַּצִּי בְּגִינֵיהוּ. הָדָא הוּא דְכְתִיב, כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאֶפְיוֹ מִכָּל אֲשֶׁר בְּתַרְבֵּה מִתּוֹ. כִּי מִתּוֹ וְאִסְתַּלְקוּ מְעַלְמָא, וְלֹא אִשְׁתַּאֲר מִנְהוּן מְאֵן דִּיגִין עַל עַלְמָא בְּהוּא זְמַנָּא.

הָא חֲזִי, כֹּלֹא אִינוּן דְרָגִין, אֵלִין עַל אֵלִין. נִפְ"ש, רו"ח, נִשְׁמָ"ה. דְרָגָא עַל דְרָגָא. נֶפֶשׁ בְּקַדְמֵיתָא, וְאִיהִי דְרָגָא תַתָּאָה כְּדְקָאֲמְרֵן. רוּחַ לְבַתֵּר, דְשְׂרִיא עַל נֶפֶשׁ וְקִימָא עֲלָהּ. נִשְׁמָה, דְרָגָא דְסָלְקָא עַל כֹּל, וְאִימָהּ.

נֶפֶשׁ, דֹּא נֶפֶשׁ דְדוֹר, וְאִיהִי דְקִימָא לְקַבֵּלָא נֶפֶשׁ מִהוּא נֶהַר דְנִגִּיד

וּנְפִיק. רוּחַ, דָּא רוּחַ דְקַיִמָא עֲלֵיהּ דְנַפְשָא,
וְלִית קַיִמָא לְנַפְשָא אֶלָּא בְרוּחַ. וְדָא אִיהוּ רוּחַ
דְשָׂרְיָא בֵּין אִשָּׂא וּמִיָּא, וּמַהְכָּא אֶתְזֵן הָאִי
נַפְשָׁא.

הַנֶּפֶשׁ, וְאִין קַיִמָּא לְנַפְשָׁא אֶלָּא
בְרוּחַ, וְזוּ הַרוּחַ שְׂשׂוּרָה בֵּין
הָאִשׁ וְהַמַּיִם, וּמַכָּאן נְזוּנִית
הַנֶּפֶשׁ הַזֹּה.

רוּחַ, קַיִמָּא בְקַיִמָּא דְדַרְגָּא אוּחְרָא עֲלָאָה
דְאֶקְרִי נְשָׂמָה, דְהָא מִתְמָן נַפְקִי נַפְשָׁא
וְרוּחַ. מִתְמָן אֶתְזֵן רוּחַ. וְכַד נָטִיל רוּחַ, כְּדִין
נָטִיל נַפְשָׁא, וְכֹלָא חַד. וְאֶתְקַרִּיבּוּ דָּא בְדָא.
נַפְשָׁא אֶתְקַרִּיב בְרוּחַ, וְרוּחַ אֶתְקַרִּיב בְּנְשָׂמָה,
וְכֹלָא חַד.

הַרוּחַ עוֹמְדַת בְּקַיִמָּא שֶׁל דְרָגָה
אֲחֵרַת עֲלִיּוֹנָה שְׁנֹקְרַאת נְשָׂמָה,
שְׁהַרִי מְשֵׁם יוֹצְאוֹת נַפְשָׁא וְרוּחַ,
מְשֵׁם נְזוּנִית הַרוּחַ. וּכְשֶׁנוֹסְעַת
הַרוּחַ, אֲזוּ נוֹסְעַת הַנֶּפֶשׁ, וְהַכֵּל
אֶחָד. וּמִתְקַרְבִּים זֶה לְזֶה. הַנֶּפֶשׁ
נִקְרָבַת לְרוּחַ, וְהַרוּחַ נִקְרָבַת
לְנְשָׂמָה, וְהַכֵּל אֶחָד.

הָא חֲזִי, וַיִּגַּשׁ אֱלֹהִי, תְקַרְבַּתָּא דְעֵלְמָא
כְּעֵלְמָא, לְאֶתְאֲחֵדָא דָּא בְדָא לְמַהוּי
כֹּלָא חַד. בְּגִין דִּיהוּדָה אִיהוּ מְלַךְ וַיּוֹסֵף מְלַךְ.
אֶתְקַרִּיבּוּ דָּא בְדָא, וְאֶתְאֲחִידּוּ דָּא בְדָא.

בָּא רָאָה, וַיִּגַּשׁ אֱלֹהִי, הַתְקַרְבוֹת
שֶׁל עוֹלָם עִם עוֹלָם, לְהֶאֱחֹז זֶה
עִם זֶה, שֶׁהַכֵּל יִהְיֶה אֶחָד. מְשׁוּם
שְׂיִהוּדָה הוּא מְלַךְ וַיּוֹסֵף מְלַךְ,
הַתְקַרְבוּ זֶה לְזֶה וְנֶאֱחֹזוּ זֶה עִם
זֶה.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (תְּהִלִּים מִח) כִּי הִנֵּה
הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ, דָּא יְהוּדָה וַיּוֹסֵף. בְּגִין
דְתַרְוּוּיָהּ מְלָכִים, וְאֶתְקַרִּיבּוּ דָּא בְדָא
לְאֶתְוּוּפְחָא תַרְוּוּיָהּ כַּחְדָּא. בְּגִין דִּיהוּדָה
אֶתְעַרְבַּ בֵּיהּ בְּבִנְיָמִין, וְהוּא עַרְב לְגַבִּיָּה
דְאַבּוּי בֵּיהּ, בְּהָאִי עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. וְעַל
דָּא אֶתְקַרִּיב קַמִּיהּ דִּיּוֹסֵף, לְאֶתְוּוּפְחָא עַמִּיָּה
עַל עַסְקָא דְבִנְיָמִין, דְלָא לְמַהוּי בְּנֵדוּי בְּהָאִי
עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בְּרַאשִׁית
מג) אֲנֹכִי אֶעְרַבְנּוּ מִיַּדִּי תְבַקְשֵׁנוּ אִם לֹא
הִבִּיאֹתִיו אֵלַיךְ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחִטָּאתִי לָךְ
כֹּל הַיָּמִים. בְּהָאִי עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (תְּהִלִּים מִח)
כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ - זֶה
יְהוּדָה וַיּוֹסֵף, מְשׁוּם שְׂשִׁנְיָהֶם
מְלָכִים, וְהַתְקַרְבוּ זֶה לְזֶה
לְהַתּוֹפַח שְׁנֵיהֶם יַחַד, מְשׁוּם
שְׂיִהוּדָה עַרְב לְבִנְיָמִין, וְהִנֵּה עַרְב
לְאַבּוּי בּוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
הַבָּא, וְעַל כֵּן הַתְקַרְבַּ לְפָנֶי יוֹסֵף
לְהַתּוֹפַח עִמּוֹ עַל עַסְקוֹ שֶׁל
בִּנְיָמִין, שֶׁלֹּא לְהִיּוֹת בְּנֵדוּי
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרַאשִׁית מג) אֲנֹכִי אֶעְרַבְנּוּ
מִיַּדִּי תְבַקְשֵׁנוּ אִם לֹא הִבִּיאֹתִיו
אֵלַיךְ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחִטָּאתִי לָךְ
כֹּל הַיָּמִים, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
הַבָּא.

וְעַל כֵּן, כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ
עַבְרוּ יַחַד, הַתְרַגְּזוּ יַחַד וְהַתְרַגְּזוּ
זֶה עִם זֶה בְּשִׁבְלֵי בִנְיָמִין. מַה
כְּתוּב? הַמָּה רָאוּ כֵּן תְּמַהוּ נִבְהָלוּ
נַחְפְּזוּ רַעְדָה אֶחְזַתְתֶּם שֵׁם, לְכֹל
אוֹתָם שְׁהָיוּ שֵׁם. [לְכֹל שְׂאָר הַשְּׂבָטִים
שְׁהָיוּ שֵׁם].
חִיר פִּיּוּלְדָה, בְּגִין דְהוּ דְחֵלִין, לְקַטְלָא
וְלְאֶתְקַטְלָא, וְכֹלָא בְּגִינֵיהּ דְבִנְיָמִין. (ד"א

וְעַל כֵּן, כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ
עַבְרוּ יַחַד, הַתְרַגְּזוּ יַחַד וְהַתְרַגְּזוּ
זֶה עִם זֶה בְּשִׁבְלֵי בִנְיָמִין. מַה
כְּתוּב? הַמָּה רָאוּ כֵּן תְּמַהוּ נִבְהָלוּ
נַחְפְּזוּ רַעְדָה אֶחְזַתְתֶּם שֵׁם, לְכֹל
אוֹתָם שְׁהָיוּ שֵׁם. [לְכֹל שְׂאָר הַשְּׂבָטִים
שְׁהָיוּ שֵׁם].
חִיר פִּיּוּלְדָה, מְשׁוּם שְׁהָיוּ
פּוֹחְדִים לְהַרְגַּ וְלְהַהַרְגַּ, וְהַכֵּל
בְּשִׁבְלֵי בִנְיָמִין. [מַה כְּתוּב? כֵּן תְּמַהוּ

צ"ן זה מה כתיב בן תמהו נבטלו נחפזו וכלא בגיניה דהא יוסף
אזדבן בגיניה דיהודה, ואתאביד מאבוי.
והשתא אתערב ביה בבנימין, ודחיל דלא
יתאביד. ובגין כך ויגש אליו יהודה.

דבר אחר, פי הנה המלכים נועדו, דא
יהודה ויוסף, (דף רו ע"ב) דאזדמנו
לאתופחא דא עם דא, לאתופחא תרווייהו
כחדא. בגין דיהודה הוה מלך, ויוסף הוה
מלך, ותרווייהו אתו כחדא לאתופחא דא עם
דא. דא על בנימין, ודא על בנימין.

כי הנה המלכים, אמר רבי יהודה, רזא
דמהימנותא הכא, דהא כד רעותא
אשתפח, וקשורא אתעטר כחדא, כדין תרין
עלמין מתקשרן כחדא ואזדמנן כחדא. דא
לאפתחא אוצרא, ודא ללקטא ולמכנש
בגויה. וכדין פי הנה המלכים נועדו, תרין
עלמין קדישין, עלמא עלאה ועלמא תתאה.
עברו יחדיו, רזא דמלה, דכד מתחברן
כחדא, כדין עברו יחדיו. בגין דכל
חיובין דעלמא לא אתעברן לאתפחא, עד
דמתחברן כחדא. כדכתיב, (מ"ב ז) ועובר על
פשע. ועל דא עברו יחדיו. עברו, אינון
חובין אתפפרו. בגין דהא כדין כל אנפין
נהירין, וכל חובין אתעברו.

רבי חייא אמר, רזא דא בתקונא דקרפנא
איהו. דהא פד קרפנא אתקריב וכלא
מסתפקין, וכל חד וחד כדקא חזי ליה, כדין
אתקשר פלא כחדא. וכל אנפין נהירין,
וקשורא חד אשתפח. וכדין המלכים נועדו
ואזדמנו כחדא, לכפרא על חובין, לאעברא
עלייהו. וכדין המלכים נועדו, ואתקשרן
כחדא. עברו יחדיו, לאנהרא כל אנפין,
ולמהוי כלא רעותא חדא.

נבטלו נחפזו, והכל בגללו] שהרי יוסף
נמכר בגלל יהודה ואבד לאביו,
וכעת ערב לו לבנימין, ופחד
שלא יאבד, ומשום כך ויגש
אליו יהודה.

דבר אחר פי הנה המלכים נועדו
- זה יהודה ויוסף שהזדמנו
להתופח זה עם זה, להתופח
שניהם יחד, משום שיהודה היה
מלך ויוסף היה מלך, ושניהם
באו יחד להתופח זה עם זה, זה
על בנימין - וזה על בנימין.

כי הנה המלכים, אמר רבי
יהודה, סוד האמונה כאן, שהרי
כשנמצא הרצון, והקשר מתעטר
יחד, אזי שני עולמות נקשרים
יחד ומזדמנים יחד, זה לפתח
את האוצר - וזה ללקט ולכנס
לתוכו. ואז, פי הנה המלכים
נועדו, שני עולמות קדושים,
העולם העליון והעולם התחתון.
עברו יחדיו, סוד הדבר - שכאשר
מתחברים יחד, אזי עברו יחדו,
משום שכל החטאים של העולם
לא מתבטלים להפנע עד
שמתחברים יחד, כפתיב ועבר
על פשע, ועל כן עברו יחדו.
עברו - אותם החטאים התפפרו,
משום שהנה אז כל הפנים
מאירות וכל החטאים התבטלו.
רבי חייא אמר, הסוד הזה הוא
בתקון הקרבן, שהרי כאשר
נקרב הקרבן, וכלם מקבלים
הספקתם כל אחד ואחד כראוי
לו, אז הכל נקשר יחד וכל
הפנים מאירות, ונמצא קשר
אחד, ואז המלכים נועדו
ומזדמנים יחד לכפר על
החטאים, להעביר אותם. ואז
המלכים נועדו ונקשרים יחד.
עברו יחדו, להאיר כל הפנים,
ושיהיה הכל רצון אחד.

המה ראו בן תמהו, התעלה על דעתך שהם מלכים? אלא אלו בעלי הדינים, ששמחתם לעשות את הדין ההוא שהצטוו עליו. ואז, כשהמלכים מנדמנים שניהם ברצון אחד, אז המה ראו אותו הרצון של שני עולמות. בן תמהו נבהלו נחפזו, משום שכל בעלי הדין נכנעים ועוברים מן העולם ולא יכולים לשלט, ואז קיומם עובר, ומעבירים את שלטונם.

רבי אלעזר אומר: ויגש אליו יהודה. מה הטעם יהודה? משום שפך צריך, שהוא ערב, כמו שנאמר כי עבדך ערב את הנער. וסוד הדבר - יהודה ויוסף כף הצטרכו להתקרב יחד, משום שיוסף הוא צדיק, יהודה הוא מלך, ועל בן ויגש אליו יהודה, משום שהקרבן שלהם, שהתקרבו יחד, גרמה לכמה טובות בעולם, גרמה שלום לכל השבטים, גרמה לשלום ביניהם, גרמה ליצקב שהתקיימה רוחו, כמו שנאמר (בראשית מה) ותחי רוח יצקב אביהם. ועל בן שהתקרבות של זה עם זה הצרכה בכל הצדדים, למעלה ולמטה.

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים מח) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון קרית מלך רב. הפסוק הזה הוא סוד האמונה. יפה נוף - זהו יוסף הצדיק, שכתוב בו ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה. משוש כל הארץ - הוא חדרה ושמחה למעלה ולמטה. הר ציון ירפתי צפון - משום שבתלקו עומד משפן שילה. הר ציון - זו ירושלים. ירפתי צפון, כך זה ודאי למעלה ולמטה.

קרית מלך רב - מקום מתקן הוא

המה ראו בן תמהו, סלקא דעתך דאינון מלכים. אלא אלין מאריהון דדינין, דחדוה דלהון למעבד ההוא דינא דאתפקדו עליה. וכדין, פד מלכים אזדמנו תרווייהו ברעותא חדא, כדין המה ראו ההוא רעותא דתרין עלמין. בן תמהו נבהלו נחפזו, בגין דכלהו מארי דדינא אתפפיין ומתעברין מעלמא, ולא יכלי לשלטאה. וכדין מתעברין קיומיהון, מעברין שלטנהון.

רבי אלעזר אמר, ויגש אליו יהודה. מאי טעמא יהודה, בגין דהכי אצטריך, דאיהו ערב. כמה דאת אמר, פי עבדך ערב את הנער. ורזא דמלה, יהודה ויוסף הכי אצטרכו לאתקרבא כחדא. בגין דיוסף איהו צדיק, יהודה איהו מלך. ועל דא ויגש אליו יהודה. בגין דקורבא דלהון דאתקריבו כחדא, גרם כמה טבין לעלמא. גרם שלמא לכלהו שבטין. גרם שלמא ביניהו. גרם ליצקב דאתקיים רוחא דיליה. כמה דאת אמר, (בראשית מה) ותחי רוח יצקב אביהם. ועל דא קריבו דדא עם דא אצטריך, בכלהו סטרין לעילא ותתא.

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים מח) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון קרית מלך רב. האי קרא רזא דמהימנותא איהו. יפה נוף, דא איהו יוסף הצדיק, דכתיב ביה, ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה. משוש כל הארץ, איהו חדרה וחדוה לעילא ותתא. הר ציון ירפתי צפון, בגין דבחולקיה קאים משפנא דשילה, הר ציון דא ירושלים. ירפתי צפון, הכי הוא ודאי לעילא ותתא.

קרית מלך רב, אתר איהו מתקנא, לקביל מלך רב, דא מלפא עלאה דכלא,

כנגד מלך רב, זה המלך העליון של הכל, קדש הקדשים, שהרי משם בא כל האור וכל הברכות וכל השמחה של הכל, שהרי משם כל הפנים מאירות, ובית המקדש מתברך משם, וכשהיא מתברכת, משם יוצאות ברכות לכל העולם, שהרי משם כל העולם מתברך.

רבי יהודה ורבי יוסי נפגשו לכפר חנן. בעודם יושבים בבית מלונם, בא איש אחר, ומשא של חמור לפניו, ונכנס לבית. בין כף אמר רבי יהודה לרבי יוסי, הנה שנינו שדוד המלך היה מתנמנם כמו סוס וישנתו מועטת, איך היה קם בחצות הלילה, השעור הזה הוא קטן, ולא היה מתעורר אפילו בשליש הלילה?

אמר לו, בשעה שנוכנס הלילה, היה יושב עם כל גדולי ביתו ודן את הדין ועוסק בדברי תורה, ואחר כף היה ישן שנתו עד חצות הלילה, וקם בחצות הלילה ומתעורר, ומשתדל בעבודת רבונו בשירים ותשבחות.

בינתיים אמר האיש ההוא, וכי הדבר הזה שאתם אומרים הוא כף? סוד הדבר יש כאן, שהנה דוד המלך חי וקם לעולם ולעולמי עולמים, ודוד המלך היה שומר כל ימיו שלא יטעם טעם מיתה, משום שהשנה אחד מששים במיתה היא, ודוד, משום מקומו שהוא חי, לא היה ישן אלא ששים נשימות, שעד ששים נשימות חסר אחת הוא חי, משם והלאה טועם אדם טעם מיתה ושולט בו הצד של רוח הטמאה.

וזוה היה שומר דוד המלך, שלא יטעם טעם של מיתה, ושולט (שלא ישלט) בו צד של רוח אחרת,

קדש הקדשים. דהא מתמן אתיא כל נהירו וכל ברכאן וכל חידו דכלא. דהא מתמן נהרין כל אנפין, ובי מקדשא אתברכא מתמן. וכד איהי מתברכא, מתמן נפקי ברכאן לכל עלמא, דהא כל עלמא מתמן אתברכא.

רבי יהודה ורבי יוסי אערעו בכפר חנן. עד דהוו יתבי בי אושפיזיהו, אתא חד בר נש וחד מטולא דחמרא קמיה ועאל בביתא. אדהכי, אמר רבי יהודה לרבי יוסי, הא תנינן, דדוד מלכא הוה מתנמנם פסוס, ושינתיה זעיר, הויף הוה קם בפלגות ליליא. האי שעורא זעיר איהו ולא הוה אתער אפילו בתלתות ליליא.

אמר ליה, בשעתא דעאל ליליא, הוה יתיב עם כל רבירבי ביתיה ודאין דינא, ועסיק במלי דאורייתא. ולבתר הוה נאים שינתיה עד פלגות ליליא, וקם בפלגות ליליא ואתער, ואשתדל בפולחנא דמאריה, בשירין ותושבחה.

אדהכי אמר (דף ר"ע א) ההוא בר נש, וכי האי מלה דקאמריהו, הכי הוא. רזא דמלה הכא, דהא דוד מלכא חי וקיים לעלם ולעלמי עלמין. ודוד מלכא הוה נטיר כל יומוי דלא יטעם טעם מיתה. בגין דשינתא חד משתיין במיתה איהו. ודוד בגין דוכתיה דאיהו חי, לא הוה נאים אלא שיתין נשמי. דעד שתין נשמי חסר חד, איהו חי. מתמן ולהלאה, טעים בר נש טעמא דמותא, ושליט ביה סטרא דרוח מסאבא.

ודא הוה נטיר דוד מלכא, דלא יטעם טעמא דמותא, ושליט (ס"א דלא ישליט) ביה סטרא דרוחא אחרא, בגין דשתין נשמי חסר

משום שששים נשימות חסר אחת הוא הסוד של החיים שלמעלה, עד ששים נשימות שהם ששים (חסר נשימה אחת) נשימות עליונות, ואלו הסוד שלהן, שהחיים תלויים בהם, ומכאן ומטה הוא סוד המות.

ועל כן דוד היה משער את שעור הלילה כדי שיתקיים בחיים, שלא ישלט בו טעם המות, וכשנחלק הלילה היה דוד עומד במקומו, משום שפאשר מתעורר חצות הלילה והפחד הקדוש מתעורר, צריך שלא ימצא את דוד קשור במקום אחר, במקום המות.

משום שפאשר נחלק הלילה והקדושה העליונה מתעוררת, ואדם שישן במשנתו ולא מתעורר להשגיח בכבוד רבונו, הנה הוא נקשר בסוד המות, ונדבק למקום אחר, ועל כן דוד המלך היה עומד להשגיח בכבוד רבונו תמיד, חי אצל חי, ולא נרדם בשנה לטעם טעם המות, ומשום כך היה מתנמנם כמו סוס, ששים נשימות, ולא בשלמות.

באו רבי יהודה ורבי יוסי ונשקוהו. אמרו לו, מה שמך? אמר להם, חזקיה. אמרו לו, יישר כחך ותתחזק תורתך. ישבו. אמר רבי יהודה, הואיל והתחלת, אמר לנו מעתה סודות עליונים שאמרת.

פתח ואמר, (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ פונן שמים בתבונה. בא ראה, לשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ראה שלא יכול לעמד, עד שברא את התורה, משום שממנה יוצאים כל הנהגות העליונים והתחתונים, ובה עומדים עליונים ותחתונים. זהו שכתוב ה' בחכמה יסד ארץ פונן שמים בתבונה, שהרי

חד, איהו רזא דחיים דלעילא. עד שתין נשמי, דאינון שתין (ר"א ל"ג חסר חר נשמי) נשמי עלאין, ואילין רזא דלהון, דתליין בהון חיי ומכאן ולתתא, רזא דמותא הוא.

ועל דא, דוד מלכא הוה משער שעורא דליליא, בגין דיתקיים בחיים, דלא ישלוט ביה טעמא דמותא. וכד אתפליג ליליא, הוה דוד מתקיים באתריה. בגין דכד אתער פלגו ליליא וכתרא קדישא אתער, בעא דלא לאשפחא ליה לדוד מתקשר באתר אחרא, באתר דמותא.

בגין דכד אתפליג ליליא וקדושה עלאה אתער, ובר נש דנאים בערסיה ולא אתער לאשגחא ביקרא דמאריה. הא איהו אתקשר ברזא דמותא ומתדבק באתר אחרא, ועל דא דוד מלכא הוה קאים לאשגחא ביקרא דמאריה תדיר. חי לגבי חי, ולא נאים בשניתא לטעמא טעמא דמותא. ובגין כך, הוה מתנמנם כסוס שתין נשמי, ולא בשלימו.

אתו רבי יהודה ורבי יוסי ונשקוהו, אמרו ליה, מה שמך. אמר להון, חזקיה. אמרו ליה, יתיישר חילך ויתתקף אורייתך. יתיבו. אמר רבי יהודה, הואיל ושרית, אימא לן מהני רזין עלאין דקאמרת.

פתח ואמר, (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ פונן שמים בתבונה. תא חזי, פד ברא קדשא בריך הוא עלמא, חמא דלא יכיל לאתקיימא, עד דברא אורייתא. בגין דמנה נפקין כל נמוסין עלאין ותתאין, ובה קיימי עלאי ותתאי. הדא הוא דכתיב, ה' בחכמה יסד ארץ פונן שמים בתבונה. דהא בחכמה קיימין כל

בְּחֻמָּה עוֹמְדִים כָּל הַקְּיוּמִים
שֶׁל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים
מִתּוֹכָהּ.

דְּבַר אַחֵר ה' בְּחֻמָּה יִסַּד אֶרֶץ -
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן לֹא נִבְרָא אֲלֵא
מִתּוֹךְ הַחֻמָּה, וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
לֹא נִבְרָא אֲלֵא מִתּוֹךְ הַחֻמָּה
הַתַּחְתּוֹנָה, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ
הַחֻמָּה הָעֲלִיּוֹנָה וּמִתּוֹךְ הַחֻמָּה
הַתַּחְתּוֹנָה. כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתִבְנוּנָה.
כּוֹנֵן, מַה זֶה כּוֹנֵן? אֲלֵא כּוֹנֵן כָּל
יוֹם וְיוֹם וְלֹא פּוֹסֵק, וְלֹא נִתְקַן
בְּזִמַּן אַחַד, אֲלֵא בְּכֹל יוֹם וְיוֹם
מִתְקֵין אוֹתוֹ.

וְהֵינּוּ סוֹד הַפְּתוּב (איוב טו) וְשָׁמַיִם
לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו. וְכִי תַעֲלֶה עַל
דַּעְתְּךָ שֶׁתַּחֲסֹרוֹן הוּא מְשָׁמַיִם?
אֲלֵא תְּשִׁיבוֹת הַשָּׁמַיִם הִיא
מִשׁוֹם הַתְּכִיבוֹת וְרִצּוֹן רַב
שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בָהֶם
וְתְּכִיבוֹתָם אֲצִלוֹ, שֶׁהָרִי אֵף עַל
גַּב שֶׁהוּא מִתְקֵין אוֹתָם בְּכֹל יוֹם
וְיוֹם, אֵין דּוֹמָה בְּעֵינָיו שֶׁהֵם
מִתְקַנִּים פְּרָאוּי, מִשׁוֹם שֶׁאֵבְחָתָם
אֲצִלוֹ, וְרִצּוֹנוֹ לְהַאִיר לָהֶם תָּמִיד
בְּלֵי הַפֶּסֶק, שֶׁהָרִי הָעוֹלָם הֵבֵא
מוֹצֵיא אִוְרוֹת זוֹהָרִים כָּל יוֹם
וְיוֹם תָּמִיד בְּלֵי הַפֶּסֶק, כְּדִי
לְהַאִיר לָהֶם תָּמִיד, וְעַל כֵּן לֹא
זָכוּ בְּעֵינָיו. לֹא זָכוּ לְבַדּוֹ לֹא
כְּתוּב, אֲלֵא לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו,
וּמִשׁוֹם כֵּף כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתִבְנוּנָה.
מִי הַשָּׁמַיִם? זֶה הַסּוֹד שֶׁל
הָאֲבוֹת, וְהַסּוֹד שֶׁל הָאֲבוֹת זֶהוּ
יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַפְּלִלוֹת שֶׁלָּהֶם,
מִשׁוֹם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא הַבְּחִיר
שֶׁבְּאֲבוֹת, וְהוּא עוֹמֵד לְהַאִיר עַל
הָעוֹלָם.

וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא הַסְּתַלֵּק לְתוֹךְ
הָעוֹלָם הֵבֵא, יֵצֵא מִמֶּנּוּ עֲנָף אַחַד
יִפֶּה לְמִרְאָה, וְכֹל הָאִוְרוֹת
יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְכֹל הַשְּׂבָע וְשִׁמּוֹן
הַמְּשֻׁחָה לְהַאִיר לְאֶרֶץ, וּמִי הוּא?
זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא נוֹתֵן

קְיוּמֵי דְעֵלְמָא, וְכֻלְהוּ נִפְקֵי מִגְּוִיהַ.
דְּבַר אַחֵר ה' בְּחֻמָּה יִסַּד אֶרֶץ, עֵלְמָא
עֵלְמָה לֹא אֲתַבְּרִי אֲלֵא מִגּוֹ חֻמָּה.
וְעֵלְמָא תַתְּאָה לֹא אֲתַבְּרִי אֲלֵא מִגּוֹ חֻמָּה
תַתְּאָה. וְכֻלְהוּ נִפְקֵן מִגּוֹ חֻמָּה עֵלְמָה וּמִגּוֹ
חֻמָּה תַתְּאָה. כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתִבְנוּנָה. כּוֹנֵן, מָאִי
כּוֹנֵן. אֲלֵא, כּוֹנֵן כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְלֹא פּוֹסֵיק,
וְלֹא אֲתַתְּקֵן בְּזִמְנָא חָדָא, אֲלֵא בְּכֹל יוֹמָא
וְיוֹמָא אֲתַתְּקֵין לִיהַ.

וְהֵינּוּ רְזָא דְכְּתִיב, (איוב טו) וְשָׁמַיִם לֹא זָכוּ
בְּעֵינָיו. וְכִי סִלְקָא דַּעְתְּךָ, דְּגִרְעִיעוּתָא
אִיהוּ מְשָׁמַיִם, אֲלֵא תְּשִׁיבוּ מְשָׁמַיִם אִיהוּ,
בְּגִין תְּכִיבוּ וְרַעוּ סִגְיָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
רְעִי בְּהוּ, וְתְּכִיבוּתִיהוּ לְגַבִּיָּה. דְּהָא אֵף עַל גַּב
דְּאִיהוּ מִתְקֵין לוֹן כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, לֹא דְמִי
בְּעֵינָיו דְּאִינוֹן מִתְתַּקְּנֵן כְּדָקָא יָאוּת. בְּגִין
דְּרַחֲמוּתָא דְלַהוֹן לְגַבִּיָּה, וְרַעוּתִיהַ לְאַנְהָרָא
לוֹן תְּדִיר בְּלֵא פְּסִיקוּ. דְּהָא עֵלְמָא דְאֲתִי
אֲפִיק נְהוּרִין זְהִירִין כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא תְּדִיר
בְּלֵא פְּסִיקוּ, בְּגִין לְאַנְהָרָא לוֹן תְּדִיר. וְעַל דָּא
לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו. לֹא זָכוּ בְּלַחֲדוּי לֹא כְּתִיב,
אֲלֵא לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו. וּבְגִין כֵּן, כּוֹנֵן שָׁמַיִם
בְּתִבְנוּנָה.

מֵאֵן שָׁמַיִם. דָּא הוּא רְזָא דְאַבְהֵן, וְרְזָא
דְאַבְהֵן דָּא הוּא יַעֲקֹב דְאִיהוּ כְּלָלָא
דְלַהוֹן. בְּגִין דְיַעֲקֹב תּוֹשְׁבַתְתָּא דְאַבְהֵן אִיהוּ,
וְאִיהוּ קְיִימָא לְאַנְהָרָא עַל עֵלְמָא.

וּבְגִין דְאִיהוּ אֲסִתְּלַק גּוֹ עֵלְמָא דְאֲתִי, נִפְקַ
מִגְּוִיָּה עֲנַפָּא חָדָא שְׂפִירָא בְּחִיזוּ, וְכֹל
נְהוּרִין מִיגִיָּה נִפְקֵין. וְכֹל שְׂבָעָא וּמְשַׁח רְבוּ
לְאַנְהָרָא לְאַרְעָא, וּמֵאֵן אִיהוּ. דָּא יוֹסֵף
הַצַּדִּיק, דְאִיהוּ יְהִיב שְׂבָעָא לְכָל עֵלְמָא,
וְעֵלְמָא מִיגִיָּה אֲתַזֵּן. וּבְגִין כֵּן, קְדָשָׁא בְּרִיךְ

שבע לכל העולם, והעולם נזון ממנו. ומשום כך, כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא בעולם, הכל הוא בסוד עליון, והכל פראוי.

ביתים בא רבי אלעזר. פיין שראה אותם, אמר, ודאי שהשכינה כאן. אמר להם, במה עסקתם? אמרו לו את כל המעשה. אמר, ודאי שיפה אמר, אבל אותם ששים הנשימות, ודאי שששים נשימות הן של חיים, בין למעלה בין למטה. מפאן והלאה יש ששים נשימות אחרות שהן פלן מצד המות, ודרגת המות עליהן, ונקראות תרדמה, וכלן טעם המות.

וכשם כך דוד המלך הוא היה נדבק לאותם ששים הנשימות של חיים, ומשם והלאה לא ישן כלל. זהו שכתוב (תהלים קלב) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה. ועל כן יפה אמר, כדי שיקום דוד חי, בצד של החי, ולא בצד המות. כלם ישבו והשתדלו בתורה והתחברו יחד.

פתח רבי אלעזר ואמר, (שם פח) ה' אלהי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך. בא ראה, דוד המלך היה קם בחצות הלילה ומשתדל בתורה בשירים ותשבחות לשמחת המלך והגבירה, וזו היתה שמחת האמונה בארץ, משום שהיה השבח של האמונה שנראה בארץ.

שהרי למעלה פותחים בשמחה שירה, כמה מלאכים עליונים בכמה מינים שמשבחים בלילה בכל הצדדים. כמו כן למטה בארץ, מי שמשבח את הקדוש ברוך הוא בארץ בלילה, בו חפץ הקדוש ברוך הוא, וכל אותם המלאכים הקדושים שמשבחים את הקדוש ברוך הוא, כלם מקשיבים לאותו שמשבח אותו

הוא כל מה דעבד בעלמא, פלא איהו ברזא עלאה, וכלא כדקא חזי.

אדהכי אתא רבי אלעזר, פיין דחמא לון אמר, ודאי שכונתא הכא. אמר להון במאי עסקיתו. אמרו ליה (דף ח ע"ב) כל עובדא. אמר, ודאי שפיר קאמר. אבל אינון שתין נשמי, ודאי שתין נשמי אינון דחיין, בין לעילא בין לתתא. מפאן ולהלאה, איכא שתין נשמין אחרנין, דאינון פלהו מסטרא דמותא, ודרגא דמותא עליהו, ואקרון דורמיטא, וכלהו טעמא דמותא.

ובגין כך דוד מלכא הוה איהו מתדבק באינון שתין נשמין דחיין, ומתמן ולהלאה לא נאים כלל. הדא הוא דכתיב, (תהלים קלב) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה. ועל דא שפיר קאמר, בגין דיקום דוד חי, בסטרא דחי ולא בסטרא דמותא. יתבו כלהו ואשתדלו באורייתא ואתחברו כחדא.

פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים פח) ה' אלקי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך. תא חזי, דוד מלכא הוה קם בפלגות ליליא, ואשתדל באורייתא בשירין ותושבחון לחדוה דמלכא ומטרוניתא. ודא הוה חדוה דמהימנותא בארעא. בגין דהאי איהו שבחא דמהימנותא דאתחזי בארעא.

דהא לעילא פתחי בחדוה שירתא כמה מלאכין עלאין, בכמה זינין דקא משבחון בליליא בכל סטריין. פהאי גוונא לתתא בארעא, מאן דמשבח ליה לקודשא בריך הוא בארעא בליליא, רעי ביה (געי) קדשא בריך הוא. וכל אינון מלאכין קדישין דקא משבחון ליה לקדשא בריך הוא, פלהו צייתין ליהוה דקא משבח ליה בליליא

בְּלִילָהּ בְּאַרְצָן, שֶׁהִשְׁבַּח הַזֶּה
הוא בְּשִׁלְמוֹת, לְהַעֲלוֹת אֶת
כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמַטָּה
וּלְזַמֵּר בְּשִׁמְחָה שֶׁל הַיְחִוּד.

בֵּא רָאָה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ כְּתַב, ה' ^{ה'}
אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי וְגו'. ה' אֱלֹהֵי
יִשְׁוּעָתִי, מִתִּי הוּא יִשְׁוּעָתִי?
בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהִקְדַּמְתִּי שְׁבַח
בְּלִילָהּ אֶצְלֶךָ, אִזְ הוּא יִשְׁוּעָתִי
בַּיּוֹם.

וּבֵא רָאָה, שֶׁהָרִי בְּלִילָהּ, מִי
שֶׁמִּשְׁבַּח אֶת רְבוּנוֹ בְּשִׁבְחָה שֶׁל
הַתּוֹרָה, אִזְ מִתְחַזֵּק בְּחֻזֵּק בַּיּוֹם
בְּצַד הַיְמִינִי, שֶׁהִנֵּה חוּט אֶחָד
יוֹצֵא מִצַּד הַיְמִינִי, וְאִזְ נִמְשָׁף
עָלָיו וּמִתְגַּבֵּר בּוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי יוֹם צַעֲקוֹתֵי
וְגו'.

וּמִשׁוּם כֵּן אָמַר לֹא הַמְתִּים
יְהִלְלוּ יְהוָה. לֹא הַמְתִּים, מִשׁוּם
שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁבַּח חַי לְחַי. וּמֵת לְחַי
לֹא כֵן, שֶׁכְּתוּב לֹא הַמְתִּים
יְהִלְלוּ יְהוָה, וְאִנְחָנוּ נִבְרָךְ יְהוָה,
שֶׁהָרִי אֲנִי חַיִּים, וְאִין לְנוּ חֵלֶק
בְּצַד הַמְּוֹת כָּלֵל. חֲזָקִיָּהוּ אָמַר,
(יִשְׁעִיָּה ל"ח) חַי הוּא יוֹדֵךְ כְּמוֹנִי,
מִשׁוּם שְׁחֵי מִתְקַרֵּב לְחַי. דָּוִד
הַמֶּלֶךְ הוּא חַי, וְהַקְּרִבָּה שֶׁלוֹ
לְחַי הָעוֹלָמִים, וּמִי שֶׁנִּקְרַב אֵלָיו
הוּא חַי, שֶׁכְּתוּב וְאַתֶּם הַדְּבָקִים
בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם,
וְכַתוּב וּבִנְיָהוּ בֵּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ
חַי רַב פְּעָלִים מִקְּבָצָאֵל.

פְּתַח אוֹתוֹ הַיְחִוּדִי אַחֲרָיו וְאָמַר,
(דְּבָרִים ח) וְאֶכְלֶתָּ וּשְׁבַעְתָּ וּבִרְכָתָּ
אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכִי לֹא מִבְּרַכִּים
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טָרַם
נֹאכַל, וְהָרִי יֵשׁ לְנוֹ לְהַקְדִּים
בְּבִקְרָה, וְלִסְדֹּר אֶת הַשְּׁבַח שֶׁלוֹ
[שֶׁל רְבוּנוֹ] כְּרִאוּי, וְלִבְרָךְ אֶת שְׁמוֹ
טָרַם שֶׁיִּבְרָךְ מִיִּשְׁהוּ אַחֵר
בְּעוֹלָם, וְכַתוּב (וַיִּקְרָא י"ט) לֹא
תֹאכְלוּ עַל הַדָּם, אֲסוּר לוֹ לֶאֱכֹל
טָרַם שֶׁיִּבְרָךְ אֶת רְבוּנוֹ, וְעַכְשָׁו

בְּאַרְעָא. דְּהָאֵי תוֹשְׁבַּחְתָּא אִיהוּ בְּשִׁלְמוֹ,
לְסַלְקָא יְקָרֵי דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מִתְתַּא,
וּלְזַמְרָא בְּחֻדָּה דִּיחֻוּדָא.

הָא חֲזִי, דָּוִד מִלְכָּא כְּתַב, ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי
וְגו', ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי, אִימְתִי אִיהוּ
יִשְׁוּעָתִי. בְּהָהוּא יוֹמָא דְאַקְדַּמְתִּי תוֹשְׁבַּחְתָּא
בְּלִילָא לְגַבְרָה, כְּדִין אִיהוּ יִשְׁוּעָתִי בַּיּוֹמָא.

וְהָא חֲזִי, דְּהָא בְּלִילָא, מָאן דְּמִשְׁבַּח
לְמַאֲרִיָּה בְּתוֹשְׁבַּחְתָּא דְּאוֹרִיָּתָא, כְּדִין
אַתְקַף בְּתַקִּיפּוֹ בַּיּוֹמָא בְּסִטְרָא דִּימִינָא. דְּהָא
חוּטָא חַד נִפְקָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְכִדִּין
אַתְמַשְׁף עָלֵיהּ וְאַתְתַּקַּף בֵּיהּ. וְעַל דָּא אָמַר, ה'
אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי יוֹם צַעֲקוֹתֵי וְגו'.

וּבְגִין כֵּן אָמַר, (תְּהִלִּים קטו) לֹא הַמְתִּים יְהִלְלוּ
יְהוָה. לֹא הַמְתִּים, בְּגִין דְּאַצְטְרִיךְ
לְשַׁבַּח חַי לְחַי. וּמֵת לְחַי לֹא הָכִי, דְּכְתִיב
לֹא הַמְתִּים יְהִלְלוּ יְהוָה, וְאִנְחָנוּ נִבְרָךְ יְהוָה, דְּהָא
אַנָּן חַיִּין וְלִית לָן חוּלְקָא בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא
כָּלֵל. חֲזָקִיָּהוּ אָמַר, (יִשְׁעִיָּה ל"ח) חַי חַי הוּא יוֹדֵךְ
כְּמוֹנִי, בְּגִין דְּחַי אַתְקַרֵּב לְחַי. דָּוִד מִלְכָּא
אִיהוּ חַי, וְקוֹרְבָא דִּילֵיהּ לְחַי הָעוֹלָמִים. וּמָאן
דְּאַתְקַרֵּב לְגַבְיָהּ, אִיהוּ חַי. דְּכְתִיב, (דְּבָרִים ד)
וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם
הַיּוֹם. וְכְתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) וּבִנְיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן
אִישׁ חַי רַב פְּעָלִים מִקְּבָצָאֵל.

פְּתַח הַהוּא יוֹדָאֵי אַבְתְּרִיָּה וְאָמַר, (דְּבָרִים ח)
וְאֶכְלֶתָּ וּשְׁבַעְתָּ וּבִרְכָתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ.
וְכִי לֹא מִבְּרַכִּינָן לֵיהּ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד
לֹא נִיכּוּל, וְהָא אִית לָן לְאַקְדוּמֵי בְּצַפְרָא
וְלִסְדוּרֵי שְׁבַחָא דִּילֵיהּ (דְּמַאֲרִיָּה) כְּדָקָא יְאוּת,
וְלִבְרַכָּא בְּשִׁמְיָה עַד לֹא יִבְרָךְ לְאַחְרָא
בְּעוֹלָמָא. וְכְתִיב (וַיִּקְרָא י"ט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם,
אֲסוּר לֵיהּ לְמִיכַל עַד לֹא יִבְרָךְ לְמַאֲרִיָּה.

כתוב ואכלת ושבעת וברכת. אלא, זו הברכה של תפלת היחוד, וזו ברפת המזון, להראות כלפי דרגת האמונה שבע פראוי. ואז צריך לברך אותו פראוי, שאותה הדרגה של האמונה תתרוה ותתברך, ויתמלא שמחה מהחיים שלמעלה כמו שצריך, כדי לתת לנו מזונות.

שהרי קשים מזונותיו של אדם לפני הקדוש ברוך הוא כמו קריעת ים סוף, מה הטעם? משום שהמזון של העולם שלמעלה הוא, ששנינו בנים חיים ומזונות וכו'. ומשום כך קשים לפנינו מזונות העולם. שהרי במזל תלוי הדבר שיוצאים ממנו מזונות וחיים ובנים. ומשום כך קשים לפנינו המזונות של העולם, שהרי זה לא עומד ברשותו עד שהוא יתברך.

כמו כן הזווגים של העולם קשים לפנינו, והכל משום שרקיע וילון אינו משמש כלום, וכך שפן הדברים הללו שעומדים למעלה במקום אחר, ועל כן צריך להתברך.

בא ראה, כל הזווגים של העולם קשים לפני הדרגה הזו, משום שבאשר הזווג הקדוש נמצא, יוצאות כל הנשמות מתוך המזל הזה למעלה, שהוא אותו נהר ששופע ויוצא. והאשר ההשתוקקות נמצאת מלמטה למעלה, ואז פורחות הנשמות, ונתנות כלן זכר ונקבה יחד בדרגה הזו, ואחר כך הוא מפריד אותן, כל אחת ואחת למקומה פראוי לה. ואחר כך קשים לפני הדרגה הזו לחבר אותם ככראשונה, משום שאין מתחברים, רק באותם דרכי האדם, והכל תלויים למעלה.

והשתא כתיב ואכלת ושבעת וברכת. אלא, דא ברכתא דצלותא דיחודא, ודא ברכתא דמזונא. לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא, שבע פדקא יאות. וכדין בעי לברכא ליה פדקא יאות, דההוא דרגא דמהימנותא יתרוי ויתברך, ויתמלא חידו מחיין דלעילא כמה דאצטריו, בגין למיהב לן מזוני.

דהא קשין מזונא דבר נש קמי קדשא בריך הוא, פקריעת ים סוף. מאי טעמא. בגין דמזונא דעלמא דלעילא הוא, דתנן בגי חיי ומזוני וכו', ובגין כך קשין קמיה מזוני דעלמא. דהא במזלא תליא מילתא. דמניה נפקי מזוני וחי וכו'. ובגין כך קשין קמיה מזוני דעלמא, דהא לאו ברשותיה קיימא, עד דיתברך איהו.

בגונא דא זיוגין דעלמא קשין קמיה, וכלא בגין דרקיע וילון לא משמש כלום. וכך שפן אלין מלין דקיימין לעילא באתר אחרא, ועל דא אצטריו לאתברכא. תא חזי, פל זיוגין דעלמא קשין קמיה האי דרגא, בגין דכד האי זיוגא קדישא אשתפח, פל (דף רח ע"א) נשמתין נפקין מגו האי מזלא לעילא, דאיהו ההוא נהר דנגיד ונפיק. וכד תיאובתא אשתפח מלרע לעילא, פדין פרחין נשמתין, ואתייהבו כלהו כלילין דכר ונוקבא פחדא בהאי דרגא. ולבתר איהו פריש לון כל חד וחד לאתריה פדקא חזי ליה. ולבתר קשין קמי האי דרגא לחברא לון פקדמיתא, בגין דלא מתחברין, פר פאינון ארחי דבר נש, וכלא לעילא תליין.

ועל דא קשיין קמיה פקריעת ים סוף. דהא קריעת ימא לאתפתחא ביה שבילין, לעילא איהו. וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה, הכי אתפקע ואתפתח. ובגין כך פלא תליא לעילא, ובעינן לברכא ליה, ולמיהב ליה תקפא מתתא, בגין דיתברכא מלעילא, ויתתקף פדקא חזי. ועל דא כתיב, וברכת את ה', את דייקא.

ולגבי האי אתר, אצטריך לאחזאה קמיה שבועא ונהירו דאנפין. ולגבי סטרא אחרא, בזמנא דאיהי שלטא בעלמא, בעי לאחזאה קמיה פפנא. דההוא דרגא רעב איהו, ואתחזי לאחזאה קמיה פפנא ולא שובעא, הואיל ושבע לא שלטא בעלמא. ועל דא, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך. אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי, והכי אצטריך.

אמר רבי יהודה, זפאין אינון צדיקיא דקורבא דלהון איהו שלמא בעלמא. בגין דידיעי ליחדא יחודא, ומקרי קורבא לאסגאה שלמא בעלמא. דהא יוסף ויהודה עד לא אתקריבו דא עם דא, לא הוה שלמא. פיון דאתקריבו יוסף ויהודה כחדא, פדיון אסגיאו שלמא בעלמא. ויחידו אתוסף לעילא ותתא, כמה דקורבא דיהודה ויוסף וכלהו שבטין אשתפחו כחדא ביה ביוסף. וההוא קורבא אסגי שלמא בעלמא, כמה דאוקימנא. דכתיב, ויגש אליו יהודה:

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגו', רבי חייא פתח ואמר, (תהלים קיב) פזר נתן לאבינונים צדקתו עמדת לעד קרנו תרום בכבוד. בא ראה, הקדוש ברוך הוא ברא את העולם והשליט עליו את האדם ושיהיה מלך על הכל.

אמר רבי יהודה, זפאין אינון צדיקיא דקורבא דלהון איהו שלמא בעלמא. בגין דידיעי ליחדא יחודא, ומקרי קורבא לאסגאה שלמא בעלמא. דהא יוסף ויהודה עד לא אתקריבו דא עם דא, לא הוה שלמא. פיון דאתקריבו יוסף ויהודה כחדא, פדיון אסגיאו שלמא בעלמא. ויחידו אתוסף לעילא ותתא, כמה דקורבא דיהודה ויוסף וכלהו שבטין אשתפחו כחדא ביה ביוסף. וההוא קורבא אסגי שלמא בעלמא, כמה דאוקימנא. דכתיב, ויגש אליו יהודה:

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגו', רבי חייא פתח ואמר, (תהלים קיב) פזר נתן לאבינונים צדקתו עמדת לעד קרנו תרום בכבוד. תא חזי, קדשא בריך הוא ברא עלמא, ואשליט עליה לאדם, דיהא מלפא על פלא.

אמר רבי יהודה, זפאין אינון צדיקיא דקורבא דלהון איהו שלמא בעלמא. בגין דידיעי ליחדא יחודא, ומקרי קורבא לאסגאה שלמא בעלמא. דהא יוסף ויהודה עד לא אתקריבו דא עם דא, לא הוה שלמא. פיון דאתקריבו יוסף ויהודה כחדא, פדיון אסגיאו שלמא בעלמא. ויחידו אתוסף לעילא ותתא, כמה דקורבא דיהודה ויוסף וכלהו שבטין אשתפחו כחדא ביה ביוסף. וההוא קורבא אסגי שלמא בעלמא, כמה דאוקימנא. דכתיב, ויגש אליו יהודה:

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגו', רבי חייא פתח ואמר, (תהלים קיב) פזר נתן לאבינונים צדקתו עמדת לעד קרנו תרום בכבוד. תא חזי, קדשא בריך הוא ברא עלמא, ואשליט עליה לאדם, דיהא מלפא על פלא.

והאדם הזה נפרדים ממנו בעולם כמה מינים, מהם צדיקים ומהם רשעים, מהם טפשים ומהם חכמים, וכלם מתקיימים בעולם, עשירים ועניים, וכלם כדי לזכות אלו באלו, לזכות צדיקים עם רשעים, לזכות חכמים עם טפשים, לזכות עשירים עם עניים, שהרי משום כך זוכה האדם לחיי העולם ונקשר בעץ החיים. ולא עוד, אלא שהנה הצדקה שהוא עושה עומדת לעולמים, שפתוב וצדקתו עומדת לעד.

פזר נתן לאביונים. רבי אלעזר אמר, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, העמיד אותו על עמוד אחד ושמו צדיק, והצדיק הזה הוא הקיום של העולם, וזה הוא שמשקה וזן לכל, שפתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים.

ומשם יפרד, מה זה יפרד? אלא המזון שהוא המשקה של הנהר ההוא נוטל הגן הפל, ואחר כך מתפזר המשקה ההוא לארבעה צדדים של העולם, וכמה הם שמצפים להיות משקים ולהזין משם, כמו שנאמר (תהלים קמה) עיני כל אליך ישברו ואפה נותן להם את אכלם בעתו. ומשום כך פזר נתן לאביונים - זה צדיק. צדקתו עומדת לעד - זו כנסת ישראל, שמשום כך היא עומדת בסוד של שלום בקיום שלם. רשע יראה וכעס - זו מלכות עובדי כוכבים ומזלות.

בא ראה, מלכות שמים היא בית המקדש, לקים כל העניים בתוף הצל של ראשית השכינה, והצדיק הזה הוא נקרא גבאי צדקה, לחזן ולזון את הפל, שפתוב פזר נתן לאביונים,

והאי בר נש, מתפרשן מניה בעלמא כמה זינין. מנהון צדיקיא ומנהון רשיעיא.

מנהון טפשין ומנהון חכימין. וכלהו אתקיימו בעלמא, עתירין ומספנין. וכלהו בגין למזפי אלין באלין, למזפי צדיקיא עם רשיעיא, למזפי חכימין עם טפשין, למזפי עתירין עם מספנין. דהא בגין כך, זכי בר נש לחיי עלמא, ואתקשר באלנא דחיי. ולא עוד, אלא דהא צדקה דאיהו עביד, קאים לעלמין. דכתיב וצדקתו עומדת לעד.

פזר נתן לאביונים. רבי אלעזר אמר, כד ברא קדשא בריך הוא עלמא, קאים ליה על סמכא חד, וצדיק שמייה, והאי צדיק איהו קיומא דעלמא, ודא איהו דאשקי, וזן לכלא. דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים.

ומשם יפרד, מהו יפרד. אלא, ההוא מזונא ומשקיא דההוא נהר, נטיל גנתא כלא, ולבתר אתבדר ההוא משקיא לארבע סטרין דעלמא. וכמה אינון דמצפאן לאתשקייא ולא תזנא מתמן. כמה דאת אמר, (תהלים קמה) עיני כל אליך ישברו ואפה נותן להם את אכלם בעתו. ובגין כך פזר נתן לאביונים, דא צדיק. צדקתו עומדת לעד, דא כנסת ישראל. דבגין כך, איהי קיימא ברזא דשלם, בקיומא שלים. רשע יראה וכעס, דא מלכות עובדי כוכבים ומזלות.

הא חזי, מלכות שמים, איהי בי מקדשא. לקיימא כל מספני בגו צלא דשרותא דשכינתא. וצדיק דא איהו אקרי גבאי צדקה, למיחזן ולמיזן לכלא. דכתיב פזר נתן לאביונים. בגין כך, גבאי צדקה נטלי אגרא

לְקַבֵּיל כְּלֵהוּ דִּיהִבֵי צְדָקָה.

תָּא חֲזִי, וְלֹא יְכוּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנְּצָבִים, אֲלִין אֵינוֹן כָּל דְּקִימֵי לְאַתְזָנָא וְלֹאֲתִשְׁקִיָּא מְנִיה. וְלֹא עֲמַד אִישׁ אֲתוּ (דף רח ע"ב) בְּהִתְוֹדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו. אֲתוּ, דָּא כְּנֻסְתָּ יִשְׂרָאֵל. אָחִיו, אֲלִין שְׂאֵר רְתִיכִין חֲיִילִין, דְּכִתִּיב בְּהוּ (תהלים קכב) לְמַעַן אָחִי וְרַעֲי.

דְּבַר אַחַר, וְלֹא עֲמַד אִישׁ אֲתוּ. בְּזַמְנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַזְדַּוּוּגָא בְּכְנֻסְתָּ יִשְׂרָאֵל. בְּהִתְוֹדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו, בְּזַמְנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא הָוָה מִתְחַבֵּר בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאֵינוֹן נְטֻלֵי בְּלַחְדוּדֵיהוּ, וְלֹא חַבּוּרָא דְעַמִּין עוּבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת בְּהִדְיָהוּ. בְּגִין כֵּן (במדבר כט) בִּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תַּהֲיֶה לָכֶם. דְּהָא בְּזַמְנָא דָּא, אִיהוּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּלַחְדוּדֵי, בְּחַבּוּרָא חָדָא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּכִתִּיב בְּהוּ אָחִי וְרַעֲי כְמָה דְאוּקְמוּהָ.

רַבִּי יִיסָא פְּתַח קָרָא, בְּזַמְנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ לְכְנֻסְתָּ יִשְׂרָאֵל מַעֲפָרָא, וַיִּבְעִי לְאַנְקָמָא נְקָמָתָא מַעֲמִמְיָא עוּבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, כְּדִין כְּתִיב, (ישעיה סג) וּמַעֲמִים אֵין אִישׁ אֲתִי. וְכִתִּיב הֵכָא, וְלֹא עֲמַד אִישׁ אֲתוּ בְּהִתְוֹדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה סג) וַיִּנְטְלִם וַיִּנְשְׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם. וְדָא יְכוּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק, רַבִּי חֲזַקְיָה פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲלִיךְ נִשְׂאֲתִי אֶת עֵינֵי הַיּוֹשֵׁבִי בַשְּׁמַיִם, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ וְאַתְמַר. אֲבָל תָּא חֲזִי, אֲלִיךְ נִשְׂאֲתִי אֶת עֵינֵי, וְכִתִּיב, (תהלים קכא) אֲשָׂא עֵינֵי אֶל הַהָרִים. אֲלֵא, דָּא לְעֵילָא וְדָא לְתַתָּא. אֲשָׂא עֵינֵי אֶל הַהָרִים, דָּא לְעֵילָא. בְּגִין לְאַמְשַׁכָּא בְּרַכָּאן מַעֲיִלָא לְתַתָּא, מֵאֲלִין הָרִים עֲלָאִין,

מְשׁוּם כֵּן גְּבַאי צְדָקָה נוֹטְלִים שְׂכָר כְּנַגְדָּא כֹּל הַנּוֹתָנִים צְדָקָה. בָּא רָאָה, וְלֹא יְכוּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנְּצָבִים - אֵלוּ הֵם כֹּל הָעוֹמְדִים לְהַזְנוֹן וְלִהְשָׁקוֹת מִמֶּנּוּ. וְלֹא עֲמַד אִישׁ אֲתוּ בְּהִתְוֹדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו. אֲתוּ - זֶה כְּנֻסְתָּ יִשְׂרָאֵל. אָחִיו - אֵלוּ שְׂאֵר הַמְּרַכְּבוֹת הַחֲיִלוֹת, שְׂכָתוּב בְּהֵם לְמַעַן אָחִי וְרַעֲי.

דְּבַר אַחַר וְלֹא עֲמַד אִישׁ אֲתוּ - בְּזַמְנָא שֶׁהַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהִתְחַבֵּר עִם כְּנֻסְתָּ יִשְׂרָאֵל. בְּהִתְוֹדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו, בְּזַמְנָא שֶׁהַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מִתְחַבֵּר בְּהֵם בְּיִשְׂרָאֵל, מְשׁוּם שֶׁהֵם נוֹטְלִים לְבָדֵם, וְלֹא חַבּוּרָא שֶׁל עַמִּים עוּבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת עִמָּם. מְשׁוּם כֵּן, (במדבר כט) בִּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תַּהֲיֶה לָכֶם, שֶׁהָרִי בְּזַמְנָא הַזֶּה הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוּ בְּחַבּוּרָא אֶחָד עִם יִשְׂרָאֵל, שְׂכָתוּב בְּהֵם לְמַעַן אָחִי וְרַעֲי, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ.

רַבִּי יִיסָא פְּתַח הַפְּסוּקָה, בְּזַמְנָא שֶׁהַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹקִים אֶת כְּנֻסְתָּ יִשְׂרָאֵל מִן הַעֲפָר וַיִּרְצָה לְהַנְקֵם נְקָמָה מֵעַמִּים עוּבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, אֲזִי כְּתוּב (ישעיה סג) וּמַעֲמִים אֵין אִישׁ אֲתִי, וְכִתוּב כֵּן וְלֹא עֲמַד אִישׁ אֲתוּ בְּהִתְוֹדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּנְטְלִם וַיִּנְשְׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם. וְדָא יְכוּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק. רַבִּי חֲזַקְיָה פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲלִיךְ נִשְׂאֲתִי אֶת עֵינֵי הַיּוֹשֵׁבִי בַשְּׁמַיִם. הַפְּסוּקָה הַזֶּה בְּאַרוּהוּ וְנִתְבָּאָר, אֲבָל בָּא רָאָה, אֲלִיךְ נִשְׂאֲתִי אֶת עֵינֵי, וְכִתוּב (תהלים קכא) אֲשָׂא עֵינֵי אֶל הַהָרִים. אֲלֵא, זֶה לְמַעַלָּה וְזֶה לְמַטָּה. אֲשָׂא עֵינֵי אֶל הַהָרִים - זֶה לְמַעַלָּה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּרַכּוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, מֵהָרִים הַלְלוּ

העליונים למשך מהם ברכות
לכנסת ישראל שמתברכת מהם.
אלך נשאתי את עיני, לצפות
ולחכות לאותן ברכות שיורדות
משם למטה.

הישובי בשמים, שכל תקפה
וקיומה וחילה הוא בשמים.
משום שכאשר היובל פותח
המעונות של כל אותם השערים,
כלם עומדים בשמים. וכיון
ששמים נוטלים כל אותם אורות
שיוצאים מהיובל, אז הוא זן
ומשקה את כנסת ישראל על ידי
צדיק אחד.

וכיון שזה מתעורר אליה, כמה
הם שעומדים בכל הצדדים
להיות משקים ולהתברך משם,
כמו שנאמר הכפירים שאגים
לטרף ולבקש מאל אכלם. ואז
היא עולה בסוד הסודות כראוי
[ו], ומקבלת עדונים מבעלה
כראוי, וכל העומדים בכל
הצדדים עומדים לבדם, כמו
שנאמר ולא עמד איש אתו,
שכתוב ויקרא הוציאו כל איש
מעלי. ואחר שהיא מקבלת
עדונים מבעלה, כלם נשקים
לאחר מכן ונזונים, כמו שנאמר
ישקו כל חיתו שדי ישברו
פראים צמאם.

רבי יוסי פתח הפסוק באלהו,
שכתוב (מלכים א-יז) ויקרא אל ה'
ויאמר ה' אלהי הגם על האלמנה
אשר אני מתגורר עמה הרעות
להמית את בנה. בא ראה, שנים
היו שאמרו דברים כנגד הקדוש
ברוך הוא, משה ואלהו. משה
אמר (שמות ה) למה הרעתה לעם
הזה. ואלהו אמר, הרעות
להמית את בנה. ושניהם אמרו
דבר אחד.

מה הטעם? אלא סוד הוא. משה
אמר למה הרעתה, מה הטעם?
אלא משום שנתנה רשות לצד

לאמשכא מנייהו ברכאן לכנסת ישראל
דאתברכא מנייהו. אליך נשאתי את עיני,
למצפי וליחפאה לאנון דנחתו מתמן
לתתא.

הישובי בשמים, דכל תוקפהא וחילהא
וקיומהא, איהו בשמים. בגין דכד
יובלא אפתח מבויעי דכל אינון תרעין, פלהו
קיימי בשמים. וכיון דשמים נטיל כל אינון
נהורין דנפקי מיובלא, פדין איהו זן ואשקי
לה לכנסת ישראל על ידא דצדיק חד.

וכיון דדא אתער לגבה, פמה אינון דקיימן
בכל סטרין לאתשקאה ולאיתברכא
מתמן. כמה דאת אמר, (תהלים קד) הכפירים
שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם. וכדין,
איהי סלקא ברזא דרזין פדקא חזי (ר"א ל"ג ליה),
ומקבלא עדונין מבעלה פדקא יאות, וכלהו
דקיימין בכל סטרין עמדי בלחודדיהו, כמה
דאת אמר, ולא עמד איש אתו, דכתיב,
ויקרא הוציאו כל איש מעלי, ולבתר דאיהי
מקבלא עדונין מבעלה, פלהו אתשקייין
לבתר ואתזנו. כמה דאת אמר, (תהלים קד) ישקו
כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם.

רבי יוסי פתח קרא באלהו, דכתיב, א
(יז) ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי הגם
על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות
להמית את בנה. תא חזי, תרי הוו דקאמרין
מלין לקביל קדשא בריהו הוא, משה ואלהו.
משה אמר, (שמות ה) למה הרעות לעם הזה.
ואלהו אמר, הרעות להמית את בנה,
ותרוייהו מלה חדא קאמרו.

מאי טעמא. אלא רזא איהו. משה אמר,
למה הרעות, מאי טעמא. אלא, בגין
דאתיהיב רשו לסטרא אתרא לשלטאה

האחר לשלט על ישראל. הרעתה - נתת רשות לצד האחר של רע לשלט עליהם. אליהו אמר הרעות - נתן רשות לצד הרע לטל נשמתו של זה, וזהו הוא הרעות, והפל סוד אחד.

בא ראה, אליהו אמר, הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה. משום שהקדוש ברוך הוא אמר לו לאליהו, הגה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלה, וכל מי שזן ומפרנס למי שצריך לו, וכל שפן בימי רעב, הרי נאחז בעץ חיים, וגורם לו ולבניו חיים, והנה בארנו. ועכשו אליהו אמר, פל מי שמקיים נפש בעולם, זוכה לו חיים, וזוכה להאחז בעץ החיים, ועכשו שולט עין המות, הצד של רע, על האלמנה שאתה צוית לזון אותי, משום כף הרעות ולמה הרעתה).

ואם תאמר שרע לא נעשה לאיש מעם הקדוש ברוך הוא - בא ראה, בזמן שאדם הולך לימין, שמירתו של הקדוש ברוך הוא תמיד אצלו, ולא יכול הצד האחר לשלט עליו, והרע הזה נכנע לפניו ולא יכול לשלט. וכיון ששמירת הקדוש ברוך הוא עוברת ממנו, משום שהוא נדבק ברע, אז אותו הרע, כיון שרואה שאין עמו שמירה, אז שולט עליו ובא להשמיד אותו, ואז נתנת לו רשות ונוטל את נשמתו.

משה אמר למה הרעתה, שנתנה רשות לצד הרע לשלט על ישראל, להיות בשעבוד שלו. דבר אחר למה הרעתה - שראה כמה מהם שהיו מתים ונמסרו לצד הרע.

עליהו דישראל, הרעות, יהבת רשו לסטרא אחרא דרע, למשלט עלייהו. אליהו אמר, הרעות יהבת רשו לסטרא דרע, ליטול נשמתא דדא. ודא הוא הרעות, וכלא רזא חדא.

תא חזי, אליהו אמר, הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה. בגין דקדשא בריך הוא אמר ליה לאליהו, הגה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלה. וכל מאן דזן ומפרנס למאן דאצטריך ליה, וכל שפן ביומי דכפנא, הא אתאחיד באילנא דחיי, וגרים ליה חיים ולבנוי, והא אוקימנא. והשתא אליהו אמר, פל מאן דקיים נפשא בעלמא, זכי ליה חיים וזכי לאתאחדא באילנא דחיי. והשתא שלטא אילנא דמותא סטרא דרע על האלמנה דאנת פקדת למיזן לי. בגין כף הרעות (למה הרעות).

ואי תימא דרע לא אתעביד לבר נש מעם קדשא בריך הוא. תא חזי, בזמנא דבר נש אזיל לימנא, נטירו דקדשא בריך הוא תדיר לגביה, ולא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עליה. והאי רע אתכפיא קמיה, ולא יכיל לשלטאה. וכיון דנטירא דקדשא בריך הוא אתעברא מניה, בגין (דף רט ע"א) דאיהו אתדבק ברע, פדין ההוא רע, כיון דחמי דלאו עמיה נטירו, פדין שליט עליה, ואתי לשיצאה ליה, וכדין אתיהיב ליה רשו, ונטיל נשמתיה.

משה אמר למה הרעתה, דאתיהיב ליה רשו לסטרא דרע, למשלט עלייהו דישראל, למהוי בשעבודא דיליה. דבר אחר למה הרעתה, דחמא כמה מנהון דהוי מתין, ואתמסרו בסטרא דרע.

בא ראה, בפעשה שהטוב מתעורר, שהוא הימין, כל השמחה וכל הטוב וכל הברכות נמצאות, והכל הוא בחשאי, כמו שבארנו שאומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, וזה הסוד, משום [שהוא יחוד] שאז הוא היחוד כראוי.

אמר רבי חייא, וכי אליהו, פיון שהוא גזור והקדוש ברוך הוא מקיים, והוא גזר על השמים שלא להוריד טל ומטר, איך הוא פחד מאיזבל ששלחה לו, שפתוב (מלכים-א יט) כי כעת מחר אשים את נפשי בנפש אחד מהם, ומיד פחד וברח על נפשו?

אמר לו רבי יוסי, הנה פרשוה שחצדיקים לא רוצים להטריח את רבונם במקום שנוק נמצא [ול] לעין, כמו ששמואל, שפתוב (שמואל-א טז) איך אלך ושמע שאול והרגני. אמר לו, עגלת בקר תקח בידך, משום שחצדיקים לא רוצים להטריח את רבונם במקום שנמצא נוק. אף כן אליהו, פיון שראה שנוק נמצא, לא רצה להטריח את רבונו.

אמר לו, אני שמעתי דבר, שהנה באליהו לא כתוב בו ויירא וילך אל נפשו, אלא ויירא, ראה ראה. ומה ראה? אלא ראה שהנה מכמה שנים הולך אחריו מלאך המות, ולא נמסר בידו, ועכשו וילך אל נפשו. מה זה וילך אל נפשו? הלא לקיים הנפש, ומי הוא? עץ החיים להדבק שם.

בא ראה, כלם פתוב את נפשו, וכאן פתוב אל נפשו, וסוד זה שמעתי, שאמר רבי שמעון, כל הנשמות של העולם, כלם יוצאים מאותו נהר ששופע ויוצא, ואת כלם הוא לוקח אותו צרור החיים,

מההוא נהר דנגיד ונפיק,

תא חזי, בפעפתא דטוב אתער, דאיהו ימינא, כל חידו, וכל טיבו, וכל ברכאן משתפחן, וכלא בחשאי איהו, כמה דאוקמוה, דאמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, ורזא דא בגין דהא (ס"א דהא איהו יחודא) דאיהו פדין יחודא כדקא חזי.

אמר רבי חייא, וכי אליהו, פיון דאיהו גזר, וקודשא ברוך הוא מקיים. ואיהו גזיר על שמיא, דלא לאחתא מטרא וטלא, היך דחיל איהו מאיזבל, דשררת ליה. דכתיב, (מלכים א יט) פי כעת מחר אשים את נפשי בנפש אחד מהם, ומיד דחיל וערק על נפשיה.

אמר ליה רבי יוסי, הא אוקמוה, דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון, באתר דנזקא אשתפחת (ליה) לעינא. כגוונא דשמואל, דכתיב, (שמואל א טז) איך אלך ושמע שאול והרגני, אמר ליה, עגלת בקר תקח בידך. בגין דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנזקא אשתפח. אוף הכי אליהו, פיון דחמא דנזקא אשתפח, לא בעי לאטרחא למאריה.

אמר ליה, אנא מלה שמענא, דהא באליהו לא כתיב ביה ויירא וילך אל נפשו, אלא (מלכים א יט) ויירא. ראה חמא, אלא חמא דהא מכמה שנין אזל בתריה מלאך המות, ולא אתמסר בידיה. והשתא וילך אל נפשו, מאי וילך אל נפשו, אזל לקיומא דנפשא, ומאן איהו אילנא דחיי לאתדבקא תמן.

תא חזי, פלהו כתיב את נפשו, והכא כתיב אל נפשו, ורזא דא שמענא, דאמר רבי שמעון, כל נשמתין דעלמא, פלהו נפקי

וּכְשֶׁהִנָּקְבָה מִתְעַבְרַת מִן הַזָּכֵר, כָּלֶם בְּתִשּׁוּקַת שְׁנֵי הַצָּדִידִים, בְּתִשּׁוּקַת הַנָּקְבָה לַזָּכֵר, וּכְשֶׁתִּשּׁוּקַת הַזָּכֵר יוֹצֵאת בְּרִצּוֹן, אִזְּ אוֹתָן הַנְּשֻׁמוֹת בְּקִיּוּם יוֹתֵר, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל בְּתִשּׁוּקָה וְרִצּוֹן שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְאַלְיָהוּ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מֵאוֹתוֹ רִצּוֹן יוֹתֵר מֵאַדָּם אַחֵר, הַתְּקִיִּים.

וּמִשּׁוּם כִּף כְּתוּב אֶל נִפְשׁוֹ, וְלֹא כְּתוּב אֶת נִפְשׁוֹ, שֶׁהָרִי אֶת נִפְשׁוֹ - זֶה הַנָּקְבָה. וְאֵם תֹּאמֵר וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר - הַכִּלְלוֹת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה כְּשֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַזָּכֵר, אִזְּ וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר. אֶת הָאִשָּׁה - הַנָּקְבָה לְבִדְדָה, וְלֹא שֶׁל הַזָּכֵר. כִּמּוֹ זֶה אֵל נִפְשׁוֹ - הַזָּכֵר לְבִדּוֹ. אֶת נִפְשׁוֹ - הַנָּקְבָה לְבִדְדָה וְלֹא הַתְּכַלְלוֹת שֶׁל זָכָר. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מִצַּד הַזָּכֵר יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, הַתְּקִיִּים בְּקִיּוּמוֹ יוֹתֵר, וְלֹא מֵת כִּשְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הוּא מְעִץ הַחַיִּים, וְלֹא מִתּוֹךְ הַעֲפָר. וּמִשּׁוּם כִּף הַסִּתְּלָק לְמַעְלָה וְלֹא מֵת כְּדִרְךָ כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁכְּתוּב (מַלְכִים ב' ב) וַיַּעַל אֱלֹהֵיהֶם בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

בֹּא רֵאֵה מַה כְּתוּב, וְהִנֵּה רֹכֵב אֵשׁ וְסוֹסֵי אֵשׁ וְגו', שֶׁהָרִי אִזְּ הַתְּפַשֵּׁט הַגּוֹף מִן הַרוּחַ וְהַסִּתְּלָק שֶׁלֹּא כִּשְׂאֵר דִּרְךָ בְּנֵי הָעוֹלָם, וְנִשְׂאָר מִלְּאָף קָדוֹשׁ כִּשְׂאֵר קְדוּשִׁים עֲלִיּוֹנִים, וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם, וְהָרִי פְרִשׁוּקָה, שֶׁהַנְּסִים שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, נַעֲשִׂים עַל יָדוֹ.

וְכֹא וְרֵאֵה מַה כְּתוּב, וַיִּשְׁאַל אֶת נִפְשׁוֹ. בְּרֵאשׁוֹנָה וַיִּלְךְ אֶל נִפְשׁוֹ, כִּמּוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּקִיּוּם, וְכֵאֵן אֶת נִפְשׁוֹ לְמוֹת, הֵעֵץ שָׁבוּ שׁוֹרָה הַמּוֹת, וְשֵׁם נִגְלָה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּכֹתוּב צֵא וְעֲמַדָּת בְּהֵר. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאַחֵר

וְכִלְהוּ נָקִיט לֹוֹן הַהוּא צְרוּרָא דְחַיִּי, וְכֵד נּוֹקְבָא אֲתַעְבְּרַת מִן דְּכּוּרָא, כְּלָהוּ בְּתִיאּוּבְתָא דְתִרִין סְטֵרִין, בְּתִיאּוּבְתָא דְנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכּוּרָא, וְכֵד תִּיאּוּבְתָא דְדְכּוּרָא נִפְקָא בְּרַעוּתָא, כְּדִין אֵינוֹן נִשְׁמַתִּין בְּקִיּוּמָא יְתִיר, בְּגִין דְּכָלָא בְּתִיאּוּבְתָא וְרַעוּ דְאֵילְנָא דְחַיִּיא. וְאַלְיָהוּ, בְּגִין דְּהָוָה מַהֵהוּא רַעוּתָא יְתִיר מִבְּר נֶשׁ אַחְרָא, אֲתַקְיִים.

וּבְגִין כִּף אֵל נִפְשׁוֹ כְּתִיב, וְלֹא כְּתִיב אֶת נִפְשׁוֹ. דְּהָא אֶת נִפְשׁוֹ דָּא הִיא נּוֹקְבָא. וְאִי תִימָא וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר, כְּלָלָא דְדְכּוּר וְנוֹקְבָא. כֵּד הִיא בְּגוּ דְכּוּרָא, כְּדִין וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר. אֶת הָאִשָּׁה, נּוֹקְבָא בְּלַחוּדְהָא, וְלֹא כְּלִילוֹ דְדְכּוּרָא. כְּגוּוֹנָא דָּא אֵל נִפְשׁוֹ, דְכָר בְּלַחוּדוּי, אֶת נִפְשׁוֹ נּוֹקְבָא בְּלַחוּדְהָא וְלֹא כְּלִילוֹ דְדְכּוּרָא. וּבְגִין דְּאֵיהוּ מְסִטְרָא דְדְכּוּרָא יְתִיר מִכָּל בְּנֵי עֲלָמָא, אֲתַקְיִים בְּקִיּוּמֵיהּ יְתִיר, וְלֹא מֵיַת כִּשְׂאֵר בְּנֵי עֲלָמָא. בְּגִין דְּכָלָא אֵיהוּ מֵאֵילְנָא דְחַיִּי, וְלֹא מִגּו עֲפָרָא. וּבְגִין דָּא אֲסִתְּלָק לְעֵילָא, וְלֹא מֵיַת כְּאֲרַח כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא. דְּכְתִיב, (מַלְכִים ב' ב) וַיַּעַל אֱלֹהֵיהֶם בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

הָא חַזִּי, מַה כְּתִיב וְהִנֵּה רֹכֵב אֵשׁ וְסוֹסֵי אֵשׁ וְגו', דְּהָא כְּדִין אֲתַפְּשֵׁט גּוּפָא מִן רוּחָא, וְאֲסִתְּלָק דְּלֹא כִשְׂאֵר אֲרַח בְּנֵי עֲלָמָא. וְאֲשְׁתָּאֵר מִלְּאָכָא קְדִישָׁא, כִּשְׂאֵר קְדִישֵׁי עֲלִיּוֹנִין, וְעַבִּיד שְׁלִיחוֹתָא בְּעֲלָמָא. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְנִסִּין דְּעַבִּיד קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֲלָמָא, עַל יְדֵיהּ אֲתַעְבִּידֵן.

וְתֵא חַזִּי, מַה כְּתִיב, (מַלְכִים א' ט) וַיִּשְׁאַל אֶת נִפְשׁוֹ. בְּקִדְמִיתָא, וַיִּלְךְ אֶל נִפְשׁוֹ, כְּמַה דְּאֲתַמַּר בְּקִיּוּמָא. וְהִכָּא אֶת נִפְשׁוֹ לְמוֹת, אֵילְנָא דְבֵיהּ שְׂרִיא מוֹתָא. וְתַמָּן אֲתַגְלִי עֲלֵיהּ קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא,

הַרְעַשׁ אֵשׁ לֹא בְּאֵשׁ ה' וְאַחַר
הָאֵשׁ קוֹל דְּמִמָּה דְקָה. זְהוּ
הַמְקוֹם הַפְּנִימִי שֶׁל הַפֶּל,
שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים כָּל הָאוֹרוֹת.

מַה כְּתוּב? וַיְהִי כִשְׁמַע אֱלֹהֵיו
וַיִּלֵּט פָּנָיו בְּאַדְרָתוֹ וּגּוֹ' וְהִנֵּה
אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר מַה לָּךְ פֹּה
אֵלָיִהוּ. וַיֹּאמֶר קִנְאָה קִנְאָתִי. אָמַר
לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד מָתִי
אַתָּה מְקַנָּא לִי? סִגְרַת אֶת הַדְּלֵת
שֶׁלֹּא יָכוֹל לִשְׁלֹט בָּךְ הַמּוֹת
לְעוֹלָם, וְהַעוֹלָם לֹא יָכוֹל לְסַבֵּל
אוֹתָךְ עִם בְּנֵי [אָדָם]. אָמַר לוֹ, כִּי
עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּגּוֹ'.
אָמַר לוֹ, חֲתִיף שֶׁבְּכָל מְקוֹם
שֶׁבְּנֵי [אָדָם] יִקְיִמוּ אֶת בְּרִית
הַקְּדוֹשׁ, אַתָּה תִּהְיֶה מְזַמֵּן לָשֵׁם.
[וְהָרִי נִחְבָּר שְׁמוֹם כִּד מִתְקַנְּנֵי בִּירְסָא לְאַלְהֵיו דְּאִיְהוּ
שְׁהוּא מְזַמֵּן לָשֵׁם].

בֹּא רְאֵה מַה גֵּרַם אוֹתוֹ הַדְּבוּר
שֶׁל אֱלֹהֵיו, שֶׁכְּתוּב וְהִשְׁאֲרַתִּי
בְּיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל
הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לְבַעַל
וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשַׁק לוֹ. אָמַר
לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכַּאֲן
וְהִלְאָה, שְׂאִין הָעוֹלָם לְסַבֵּל
אוֹתָךְ עִם בְּנֵי [אָדָם]. וְאֵת אֱלִישַׁע
בֶּן שֹׁפֵט מֵאַבֵּל מַחֻלָּה תִּמְשַׁח
לְנִבְיָא תַּחְתִּיף, יִהְיֶה נְבִיא אַחַר
אַצֵּל בְּנֵי [אָדָם], וְאַתָּה תִּסְתַּלַּק
לְמִקְוֵיךָ.

וּבֹא רְאֵה, כָּל אוֹתוֹ אָדָם
שֶׁמְקַנָּא לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לֹא
יָכוֹל מִלְּאֵף הַמּוֹת לִשְׁלֹט בּוֹ
כְּשֶׁאָר בְּנֵי אָדָם, וַיִּתְקַיֵּם בּוֹ
שְׁלוֹם, וְהִנֵּה פְרֻשׁוֹהָ כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִנְחָס, (במדבר כח) לָכֵן
אָמַר הַנְּגִי נִתֵּן לוֹ אֶת בְּרִיתִי
שְׁלוֹם. וַיִּפֹּל עַל צְוֹאֲרֵי בְּנִימָן
אָחִיו וַיִּבְךְּ וּבְנִימָן בָּכָה עַל
צְוֹאֲרָיו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הִנֵּה
פְרֻשׁוֹהָ שֶׁבָּכָה עַל מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן
וְעַל מִקְדָּשׁ שְׁנִי.

כְּמָה דְכְּתִיב, (מלכים א' ט') צֵא וְעַמְדָתָ בְּהַר. מַה
כְּתִיב בְּתַרְיָה, וְאַחַר הַרְעַשׁ אֵשׁ לֹא בְּאֵשׁ ה'
וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמִמָּה דְקָה, דָּא הוּא אַתְר
פְּנִימָאָה דְכֻלָּא, דְּמִנְיָה נְפָקִין כָּל נְהוּרִין.

מַה כְּתִיב, (מלכים א' ט') וַיְהִי כִשְׁמַע אֱלֹהֵיו וַיִּלֵּט
פָּנָיו בְּאַדְרָתוֹ וּגּוֹ' וְהִנֵּה אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר
מַה לָּךְ פֹּה אֵלָיִהוּ וַיֹּאמֶר קִנְאָה קִנְאָתִי, אָמַר
לִיָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, עַד מָתִי אַתָּה מְקַנָּא
לִי, טְרַקַת גִּלְאָ דְלֹא (ד' ר' ט' ע"ב) יָכִיל לְשִׁלְטָאָה
בָּךְ מוֹתָא לְעֵלְמָא, וְעֵלְמָא לֹא יָכִיל לְמַסְבְּלָךְ
עִם בְּנֵי (נְשָׂא). אָמַר לִיָּה, כִּי עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וּגּוֹ'. אָמַר לִיָּה, חֲתִיף, דְּבְכָל אַתְר
דְּבְנֵי (נְשָׂא) יִקְיִמוּ קַיִים קְדִישָׁא, אַנְתָּ תִּהְיָ
זְמִין תְּמִין. (ד"א וְהָא אַתְמָר בְּנִין כִּד מִתְקַנְּנֵי בִּירְסָא לְאַלְהֵיו דְּאִיְהוּ
זְמִין תְּמִין)

הָא חֲזִי, מַה גֵּרַם הֵהִיא מְלָה דְאַלְהֵיו,
דְכְּתִיב, (מלכים א' ט') וְהִשְׁאֲרַתִּי בְּיִשְׂרָאֵל
שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ
לְבַעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשַׁק לוֹ. אָמַר לִיָּה
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, מִכַּאֲן וְהִלְאָה, דְלֹא יָכִיל
עֵלְמָא לְמַסְבְּלָךְ עִם בְּנֵי (נְשָׂא). וְאֵת אֱלִישַׁע בֶּן
שֹׁפֵט מֵאַבֵּל מַחֻלָּה תִּמְשַׁח לְנִבְיָא תַּחְתִּיף.
יְהֵא נְבִיאָה אַחְרָא לְגַבֵּי בְּנֵי (נְשָׂא), וְאַתָּה תִּסְתַּלַּק
לְאַתְרָךְ.

וְהָא חֲזִי, כָּל הַהוּא בַר נֶשׁ דְּמִקְנֵי לִיָּה
לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, לֹא יָכִיל מִלְּאֵכָא
דְמוֹתָא לְשִׁלְטָאָה בִּיָּה, כְּשֶׁאָר בְּנֵי נְשָׂא.
וַיִּתְקַיֵּם בִּיָּה שְׁלָם, וְהָא אוּקְמוּהָ. כְּמָה
דְּאַתְמָר בְּפִנְחָס, (במדבר כח) לָכֵן אָמַר הַנְּגִי נִתֵּן
לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם: וַיִּפֹּל עַל צְוֹאֲרֵי בְּנִימָן
אָחִיו וַיִּבְךְּ וּבְנִימָן בָּכָה עַל צְוֹאֲרָיו. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ, דְּבָכָה עַל מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן
וְעַל מִקְדָּשׁ שְׁנִי.

פֶּתַח וְאָמַר, כְּמַגְדֵּל דָּוִד
צְוֹאֲרֶךְ בְּנוֵי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף
הַמַּגֵּן תְּלוּי עָלָיו כֹּל שְׁלֹטֵי
הַגְּבָרִים. כְּמַגְדֵּל דָּוִד, מִי
מַגְדֵּל דָּוִד? זֶה וְדָא מַגְדֵּל דָּוִד
שֶׁבְנָה אוֹתוֹ דָּוִד וְהַעֲלָה אוֹתוֹ
לְתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם. אֲלֵא כְּמַגְדֵּל
דָּוִד - זוּ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה,
שֶׁכְּתוּב בָּהּ (משלי יא) מַגְדֵּל עֹז
שֶׁם ה' בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק וְנִשְׁגָּב.
מִי הַנִּשְׁגָּב? אֲלֵא אוֹתוֹ מַגְדֵּל
נִשְׁגָּב, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ יְרוּץ צַדִּיק.
צְוֹאֲרֶךְ - זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
שֶׁלְמֹטָה, שְׁעוֹמֵד בְּתַקּוּן שֶׁל
יְפֵי כְּצֹאֲרֵי לַגּוֹף. מַה הַצְּוֹאֲרֵי
הוּא הַיְפֵי שֶׁל כָּל הַגּוֹף - כִּף גַּם
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא הַיְפֵי שֶׁל כָּל
הָעוֹלָם.

בְּנוֵי לְתַלְפִּיּוֹת - תֵּל שֶׁכָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם הֵיוּ מְסַתְּפִלִים בּוֹ. וְכִף
בְּאֲרוֹהוּ, תַלְפִּיּוֹת - תֵּל שֶׁכָּל
הַפִּיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מְשַׁכְּחִים
וּמְתַפְּלִים אֵלָיו.

אֶרֶךְ הַמַּגֵּן תְּלוּי עָלָיו - אֵלוֹ
אֶלֶף הַתְּקוּנִים שֶׁמְתַקְּנִים בּוֹ
כְּרֵאוּי. כֹּל שְׁלֹטֵי הַגְּבָרִים -
שֶׁכָּלם בָּאִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה.
מַה הַצְּוֹאֲרֵי כָּל תְּקוּנֵי הָאֵשׁה
תְּלוּיִים בּוֹ - כִּף בְּמִקְדָּשׁ כָּל
תְּקוּנֵי הָעוֹלָם תְּלוּיִים וְשְׂרוּיִים
בּוֹ. וְהָרִי פְּרוּשׁוּהָ, שֶׁכְּתוּב (איכה
ג) עַל צְוֹאֲרָנוּ נִרְדְּפָנוּ, עַל בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא הַצְּוֹאֲרֵי וְהַיְפֵי
שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. נִרְדְּפָנוּ יַגְעָנוּ,
לְבָנוֹת אוֹתוֹ פְּעַמִּים. וְלֹא הוֹנַח
לָנוּ, שֶׁהָרִי לֹא הִשְׁאִירוּהוּ לָנוּ,
וְנִחְרַב וְלֹא נִבְנָה לְאַחַר מִכָּן.
מַה הַצְּוֹאֲרֵי, כִּינּוּן שֶׁהַשְּׂמֵד, כָּל
הַגּוֹף מְשַׁמֵּד עִמוֹ - כִּף גַּם בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, כִּינּוּן שֶׁהַשְּׂמֵד וְנִחְשָׁה,
כָּל הָעוֹלָם כִּף גַּם נִחְשָׁה, וְלֹא
מְאִיר הַשְּׂמֵשׁ, וְלֹא שְׂמֵים וְאֶרֶץ
וְכוֹכְבִים.

פֶּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ד) כְּמַגְדֵּל דָּוִד צְוֹאֲרֶךְ
בְּנוֵי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמַּגֵּן תְּלוּי עָלָיו כֹּל
שְׁלֹטֵי הַגְּבּוֹרִים. כְּמַגְדֵּל דָּוִד, מָאן מַגְדֵּל דָּוִד.
דָּא מַגְדֵּל דָּוִד וְדָאִי, דְּבִנָּה לִיהַ דָּוִד, וְסָלִיק
לִיהַ גּוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אֲלֵא כְּמַגְדֵּל דָּוִד, דָּא
יְרוּשָׁלַם דְּלַעֲיָלָא, דְּכִתִּיב בֵּיהּ, (משלי יח) מַגְדֵּל
עֹז שֶׁם ה' בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק וְנִשְׁגָּב. מָאן נִשְׁגָּב,
אֲלֵא הוּא מַגְדֵּל נִשְׁגָּב, בְּגִין דְּבֵיהַ יְרוּץ
צַדִּיק.

צְוֹאֲרֶךְ, דָּא בֵּית מִקְדָּשָׁא דְּלַתְתָּא, דְּאִיהוּ
קָאִים בְּתַקּוּנָא דְּשִׁפּוּרוֹ, כְּקַדְלָא
לְגוּפָא. מַה צְוֹאֲרֵי, אִיהוּ שִׁפּוּרוֹ דְּכָל גּוּפָא,
הֲכִי נָמִי בִי מִקְדָּשָׁא, אִיהוּ שִׁפּוּרוֹ דְּכָל עֲלָמָא.
בְּנוֵי לְתַלְפִּיּוֹת, תֵּלָא דְּכָל בְּנֵי עֲלָמָא הוּוּ
מְסַתְּפֵלָן בֵּיהּ, וְהֲכִי אוּקְמוּהָ, תַלְפִּיּוֹת,
תֵּל דְּכָל פִּיּוֹת דְּעֲלָמָא מְשַׁבְּחָן וּמְצַלָּאן לְגַבֵּיהַ.
אֶרֶךְ הַמַּגֵּן תְּלוּי עָלָיו, אֵלִין אֶלֶף תְּקוּנִין,
דְּמְתַקְּנִין בֵּיהַ כְּדָקָא יְאוּת. כֹּל שְׁלֹטֵי
הַגְּבּוֹרִים, דְּכִלְהוּ קָא אֲתִיין מְסַטְרָא דְּדִינָא
קִשְׂיָא.

מַה צְוֹאֲרֵי, כָּל תְּקוּנִין דְּאֲתִתָּא בֵּיהַ תְּלִיין. כִּף
בְּמִקְדָּשָׁא, כָּל תְּקוּנִין דְּעֲלָמָא בֵּיהַ תְּלִיין
וְשְׂרִיין. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְּכִתִּיב, (איכה ה) עַל
צְוֹאֲרֵינוּ נִרְדְּפָנוּ, עַל בִּי מִקְדָּשָׁא, דְּאִיהוּ צְוֹאֲרֵי
וְשִׁפּוּרוֹ דְּכָל עֲלָמָא. נִרְדְּפָנוּ, יַגְעָנוּ לְמַבְּנֵי לִיהַ
תְּרִין זְמַנִּין, וְלֹא הוֹנַח לָנוּ. דְּהָא לָא שְׁבָקוּהָ
לָן, וְאֲתִתְרַב וְלֹא אֲתַבְּנֵי לְבִתְרָא.

מַה צְוֹאֲרֵי, כִּינּוּן דְּאֲשִׁתְּצִי, כָּל גּוּפָא אֲשִׁתְּצִי
עִמִּיהַ. הֲכִי נָמִי בִי מִקְדָּשָׁא, כִּינּוּן דְּאִיהוּ
אֲשִׁתְּצִי וְאֲתַחֲשָׁה, כָּל עֲלָמָא הֲכִי נָמִי
אֲתַחֲשָׁה, וְלֹא נְהִיר שְׂמֵשָׁא, וְלֹא שְׂמֵיָא
וְאַרְעָא וְכוֹכְבֵיָא.

משום כך בכה על זה יוסף, ואחר שבכה על זה, בכה על השבטים שיגלו. כשנחרב בית המקדש, כל השבטים גלו מיד והתפזרו בין העמים. זהו שכתוב וינשק לכל אחיו ויבך עליהם. עליהם ודאי.

על כלם בכה, על בית המקדש שנחרב פעמים, ועל אחיו עשרת השבטים שהגלו לגלות והתפזרו בין העמים. ואחרי כן דברו אחיו אתו, ולא כתוב ויבכו, שהרי הוא בכה, שנגנצה בו רוח הקדש, והם לא בכו, שלא שרתה עליהם רוח הקדש.

והק"ל נשמע בית פרעה. רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר, (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לפי ובשרי ירננו אל אל חי. בא ראה, כל אדם שמתפלל תפלתו [קם] לפני רבונו, צריך לו להקדים לו ברכות בכל יום ויום ולהתפלל תפלתו לפני רבונו בזמן שצריך. בבקר לאחז בימין של הקדוש ברוך הוא, במנחה לאחז בשמאל. ותפלה ובקשה צריך לאדם בכל יום ויום כדי להאחז בו. ובארגו, מי שמתפלל תפלתו [ועומר] לפני רבונו, צריך לו שלא לשמע קולו בתפלתו, ומי ששומע קולו בתפלתו, תפלתו לא נשמעת.

מה הטעם? משום שהתפלה אינה אותו הקול ששומע, שאותו קול ששומע אינו תפלה. ומה היא תפלה? זהו קול אחר שתלוי בקול ששומע. ומי הוא הקול ששומע? זה אותו הקול שהוא בוא"ו, הקול שתלוי בו, זהו קל בלי וא"ו.

בגין כך בכה יוסף על דא. ולבתר דבכה על דא, בכה על שבטין דאתגלו. פד אתחריב בי מקדשא, כלהו שבטין אתגלו מיד, ואתבדרו ביני עממיא. הדא הוא דכתיב וינשק לכל אחיו ויבך עליהם, עליהם ודאי.

על כלם בכה, על פי מקדשא דאתחריב תרין זמנין, ועל אחוי עשרת השבטים, דאתגלו בגלותא ואתבדרון ביני עממיא. ואחרי כן דברו אחיו אתו, ולא פתיב ויבכו, דהא איהו בכה, דנגנצה ביה רוחא קדישא, ואינון לא בכו, דלא שרא עלייהו רוח קדשא:

והק"ל נשמע בית פרעה. רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר, (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לפי ובשרי ירננו אל אל חי. תא חזי, כל בר נש דצלי צלותיה [קם] קמי מאריה, אצטריך ליה לאקדמא ליה ברקאן בכל יומא ויומא, ולצלי צלותיה קמי מאריה בזמנא דאצטריך.

בצפרא, לאחדא בימינא דקדשא בריך הוא. במנחה, לאחדא בשמאלא. וצלותא ובעותא, אצטריך ליה לבר נש בכל יומא ויומא בגין לאתאחדא ביה. ואוקימנא, מאן דצלי צלותיה, [קם] קמי מאריה, אצטריך ליה דלא למשמע קליה בצלותיה. ומאן דאשמע קליה בצלותיה, צלותיה לא אשתמע.

מאי טעמא. בגין (ד רי ע"א) דצלותא, לאו

איהי ההיא קלא דאשתמע. דההיא קול דאשתמע לאו היא צלותא. ומאן איהי צלותא. דא קלא אתרא, דתליא בקלא דאשתמע, ומאן היא קלא דאשתמע. דא ההיא קול דהוא בוא"ו, קלא דתליא ביה, דא ההוא קל בלא וא"ו.

ובגין כך, לא אצטרף ליה לבר נש למשמע קליה בצלותיה, אלא לצלאה בלחש, בהוא קלא דלא אשתמע. ודא היא צלותא דאתקבלת תדיר. וסימניך, והקל נשמע, קל בלא וא"ו, נשמע. דא היא צלותא דהיא בחשאי. דכתיב בחנה, (שמואל א א) וקולה לא ישמע. דא היא צלותא דקדשא בריך הוא קביל, כד אתעביד גו רעותא וכוונה ותקונא כדקא יאות, וליחדא יחודא דמריה פדקא יאות בכל יומא. (והקל נשמע בית פרעה. והקל נשמע חסר וא"ו, מאי טעמא, אמר רבי אלעזר, דא היא שכניתא דבכאת על חרוב כי מקדשא ועל גלותהון דישראל. כתיב הכא, והקל נשמע, וכתיב התם, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע. מה הללו שכניתא, אף כאן נמי שכניתא).

רבי אלעזר אמר, קלא בחשאי, דא היא קלא עלאה, דכל קלין נפקין מתמן. אבל קל בלא ו', דא היא צלותא דלתתא, דאיהי אזלא לאסתלקא בוא"ו ולא תחברא ביה.

תא חזי, והקל נשמע, דא הוא קל בלא וא"ו. דא היא קלא דבכאת על מקדש ראשון ועל מקדש שני. נשמע, כמה דאת אמר, קול ברמה נשמע. ברמה, מאי ברמה. דא הוא עלמא עלאה, עלמא דאתי. וסימניך, מן הרמה ועד בית אל, (תהלים קו) מן העולם ועד העולם. הכא ברמה, דא עלמא עלאה. דהא בההיא שעתא די ברמה נשמע. פדין מה כתיב, (ישעיה כב) ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו'.

והקל נשמע, לעילא לעילא. מאי טעמא. בגין דוא"ו אתרחק ואסתלק מגייה, וכדין רחל מבכה על בגייה מאנה להנחם על בגייה פי איננו. פי איננו, פי אינם מיבעי ליה. אלא כי איננו, והא אוקימנא, פי איננו,

ומשום כך לא צריך לאדם לשמע קולו בתפלתו, אלא להתפלל בלחש באותו הקול שלא נשמע, וזו התפלה שמתקבלת תמיד, וסימן לדבר - והקל נשמע. קל בלי וא"ו, נשמע. זו היא התפלה שהיא בחשאי, שכתוב בחנה וקולה לא ישמע. זו היא התפלה שמקבל הקדוש ברוך הוא כשנעשית בתוך רצון וכונה ותקון פראוי, וליחד את היחוד של רבונו פראוי בכל יום. (והקל נשמע בית פרעה. והקל נשמע. חסר וא"ו, מה הטעם? אמר רבי אלעזר, זו היא השכינה שבוכה על חרבן בית המקדש ועל גלותם של ישראל. כתוב כאן והקל נשמע, וכתוב שם, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע. מה לפגונו שכונה, אף כאן גם כן שכניה).

רבי אלעזר אמר, הקול בחשאי זהו קול עליון שכל הקולות יוצאים משם. אבל קל בלי וא"ו, זוהי התפלה של מטה, שהיא הולכת להתעלות בוא"ו ולהתחבר בו.

בא ראה, והקל נשמע, זה הוא הקל בלי וא"ו, זהו הקול שבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני. נשמע, כמו שנאמר קול ברמה נשמע. ברמה, מה זה ברמה? זה הוא העולם העליון, העולם הבא, וסימן לדבר - מן הרמה ועד בית אל, (תהלים קו) מן העולם ועד העולם. כאן ברמה - זה העולם העליון, שהרי בשעה שהיא שברמה נשמע, אז מה כתוב? (ישעיה כב) ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו'.

והקל נשמע, למעלה למעלה. מה הטעם? משום שוא"ו התרחק והסתלק ממנה, ואז רחל מבכה על בגייה מאנה להנחם על בגייה פי איננו. פי איננו? פי אינם צריך הנה להיות! אלא כי איננו,

והנה בארנו כי איננו, שבעלה לא נמצא עמה, שאלמלא היה בעלה נמצא עמה, תתנחם עליהם, שהרי אז בניה לא יהיו בגלות, ומשום שאיננו, אינה מתנחמת על בניה, משום שבניה התרחקו ממנה על שאיננו עמה. בא ראה, בית פרעה - זה הוא סימן לדבר למעלה, הבית שנפרעים ומתגלים ממנו כל האורות וכל המאורות, כל מה שהיה סתום משם התגלה, ומשום כך הקדוש ברוך הוא הוציא את כל האורות וכל המאורות, כדי להאיר לאותו הקול שנקרא קל בלי וא"ו.

בא ראה, כאשר יקים הקדוש ברוך הוא לזה הקול מהעפר ויתחבר באות וא"ו, אז כל מה שנאבד מהם בזמן הגלות יחזר, ויתעדנו באורות עליונים שנוספים מתוך העולם העליון, כמו שנאמר ונהיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם.

ואתה צויתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים וגו'. רבי חייא פתח, שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה שישו אתה משוש וגו'. תא חזי, פד אתחרב בי מקדשא וגרמו חובין, ואתגלו ישראל מארעא, אסתלק קדשא בריך הוא לעילא לעילא, ולא אשגח על הרוב בי מקדשא, ועל עמיה דאתגלו, וכדין שכינתא אתגלת עמהון.

בר נחת, אשגח על ביתיה דאתוקד, אסתפל על עמיה והא אתגלי. שאל על מטרוניתא ואתתרכת. פדין ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח ולחגר שק. והיא גם היא מה כתיב בה, (ויאל

דבעלה לא אשתפח עמה. דאלמלא בעלה ישתפח עמה, תתנחם עליהו. דהא כדין בנהא, לא יהון בגלותא. ובגין דאיננו, לאו איהי מתנחמא על בנהא, בגין דבנהא אתרחקו מנה, על דאיננו עמה.

תא חזי, בית פרעה, דא הוא סימניה לעילא, ביתא דאתפרעו ואתגליין מניה כל נהורין וכל בוצינין, כל מה דהוה סתים, מתמן אתגלי. ובגין כך, קדשא בריך הוא אפיק כל נהורין וכל בוצינין, בגין לאנהרא להווא קול, דאקרי קל בלא וא"ו.

תא חזי, פד יקים קדשא בריך הוא להאי קל מעפרא, ויתחבר בוא"ו, פדין כל מה דאתאביד מניהו בזמנא דגלותא, יתהדר ויתעדנו בנהורין עלאין דאתוספן מגו עלמא עלאה. כמה דאת אמר, (ישעיה כז) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם:

ואתה צויתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים וגו'. רבי חייא פתח, (ישעיה טו)

שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה שישו אתה משוש וגו'. תא חזי, פד אתחרב בי מקדשא וגרמו חובין, ואתגלו ישראל מארעא, אסתלק קדשא בריך הוא לעילא לעילא, ולא אשגח על הרוב בי מקדשא, ועל עמיה דאתגלו, וכדין שכינתא אתגלת עמהון.

בר נחת, אשגח על ביתיה דאתוקד, אסתפל על עמיה והא אתגלי. שאל על מטרוניתא ואתתרכת. פדין ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח ולחגר שק. והיא גם היא מה כתיב בה, (ויאל

וְהָיָה גַם הַיּוֹם מִהַיּוֹם הַזֶּה כְּתוּבָה בְּהָאָרֶץ? (ויאל
א) אֲלֵי כְּתוּבָה חֲגֵרַת שָׁק עַל
בְּעַל נְעוּרֶיהָ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר כִּי
אֵינְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַסְּתַלַּק מִמֶּנָּה
וְנִמְצָא פְּרֻדָּה.

וְאֶפְרָיִם שָׁמַיִם וְאֶרֶץ כָּלֵם הַתְּאֵבְלוּ
עֲלֵיו, שְׁפָתוֹב (ישעיה ב) אֲלֵבִישׁ
שָׁמַיִם קְדָרוֹת וְשָׁק אֲשֵׁים
כְּסוּתָם. מִלְּאָכִים עֲלִיוֹנִים כָּלֵם
הַתְּאֵבְלוּ עֲלֶיהָ, שְׁנֵאמַר הֵן
אֶרְאֵם צָעֲקוּ חֲצָה מִלְּאָכִי שְׁלוֹם
מִרְיָהוּ. הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְבָנָה
הַתְּאֵבְלוּ וְהַחֲשִׁיכּוּ אֶת אֲוֶרֶם,
שְׁפָתוֹב חֲשָׁף הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ
וְגו', וְכָל הַעֲלִיוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים
בְּכּוֹ עֲלֶיהָ וְהַתְּאֵבְלוּ. מַה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁשׁוֹלֵט עֲלֶיהָ הַצַּד הַאֲחֵר
שֶׁשׁוֹלֵט עַל הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

פְּתוּחַ וְאָמַר, (יחזקאל ז) וְאֶתָּה בֶן
אָדָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים לְאֲדַמַּת
יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא הַקֵּץ עַל אֶרֶבַע
כְּנֻפּוֹת הָאֶרֶץ. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא
עֲלִיוֹן. מַה זֶה לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל
קֵץ, וְכִי אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל הִיא קֵץ?
אֵלֶּא כִּי זֶה וְדָאִי, וְנִתְבָּאֵר. הַקֵּץ
הוּא לְיָמִין, וְהַקֵּץ הוּא לְשִׁמְאֵל.
קֵץ לְיָמִין - שְׁפָתוֹב (דניאל יב) לְקֵץ
הַיָּמִין. קֵץ לְשִׁמְאֵל - שְׁפָתוֹב
(בראשית ו) קֵץ שָׁם לַחֲשָׁף וְלְכָל
תְּכָלִית הוּא חֶקֶר, וְזֶהוּ קֵץ כָּל
בְּשָׂר, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר.

קֵץ שֶׁל הַיָּמִין - הַיָּנֹנִי שְׁפָתוֹב
לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קֵץ. בָּא הַקֵּץ -
זֶה קֵץ הַשִּׁמְאֵל. הַקֵּץ שֶׁל הַיָּמִין
זֶה הַקֵּץ שֶׁל יֵצֵר הַטּוֹב. הַקֵּץ שֶׁל
הַשִּׁמְאֵל זֶה הַקֵּץ שֶׁל יֵצֵר הָרָע.
וְזֶה הוּא שְׁכָאֲשֵׁר הַחֲטָאִים גָּרְמוּ
וְהַתְּגַבְּרוּ, נִגְזַר וְנִתְּן הַשְּׁלֵטוֹן
לְמַלְכוּת הָרָשָׁעָה לְשִׁלְטָהּ
וְלִהְיָרִיב בֵּיתוֹ וּמִקְדָּשׁוֹ, וְזֶהוּ
שְׁפָתוֹב (יחזקאל ז) כֹּה אָמַר ה'
אֱלֹהִים רָעָה אַחַת רָעָה הִנֵּה בָאָה,
וְהַכֵּל אַחֵר.

וּמִשּׁוּם כִּי הַתְּאֵבְלוּ עֲלִיוֹנִים

א) אֲלֵי כְּתוּבָה חֲגֵרַת שָׁק עַל בְּעַל נְעוּרֶיהָ.
כְּמֵה דָאֵת אָמַר כִּי אֵינְנוּ, בְּגִין דְּאֶסְתַּלַּק
מִנָּה, וְאֶשְׁתַּכַּח פִּירוּדָא.

וְאֶפְרָיִם שָׁמַיִם וְאֶרֶץ, כָּלֵהוּ אֶתְאֵבְלוּ,
דְּכְתִיב, (ישעיה ו) אֲלֵבִישׁ שָׁמַיִם קְדָרוֹת
וְשָׁק אֲשֵׁים כְּסוּתָם. מִלְּאָכִי עֲלֵאִי כָלֵהוּ
אֶתְאֵבְלוּ עֲלֶיהָ, דְּכְתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֵם
צָעֲקוּ חֲצָה מִלְּאָכִי שְׁלוֹם מִרְיָהוּ. שְׁמֵשָׁא
וְסִיְהֵרָא אֶתְאֵבְלוּ וְחֲשִׁכּוּ נְהוּרִיהוּן. דְּכְתִיב,
(ישעיה יג) חֲשָׁף הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְגו', וְכָלֵא עֲלֵאִי
וְתַתָּאִי, בְּכּוֹ עֲלֶהָ (דף רי ע"ב) וְאֶתְאֵבְלוּ. מָאִי
טַעֲמָא, בְּגִין דְּשִׁלְטָא עֲלֶהָ סְטֵרָא אַחֵרָא,
דְּשִׁלְטָא עַל אֶרֶץ קְדִישָׁא.

פְּתוּחַ וְאָמַר, (יחזקאל ז) וְאֶתָּה בֶן אָדָם כֹּה אָמַר
ה' אֱלֹהִים לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא הַקֵּץ
עַל אֶרֶבַע כְּנֻפּוֹת הָאֶרֶץ. הַיּוֹם קָרָא רְזָא עֲלָהָהּ
אִיהוּ. לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קֵץ, מָאִי אִיהוּ. וְכִי
אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קֵץ הִיא. אֵלֶּא הַכִּי הוּא וְדָאִי
וְאֶתָּמַר, קֵץ אִיהוּ לְיָמִין, קֵץ אִיהוּ
לְשִׁמְאֵל. קֵץ לְיָמִין, דְּכְתִיב, (דניאל יב) לְקֵץ
הַיָּמִין. קֵץ לְשִׁמְאֵל, דְּכְתִיב, (איוב כח) קֵץ שָׁם
לַחֲשָׁף וְלְכָל תְּכָלִית הוּא חֶקֶר, וְדָא הוּא
(בראשית ו) קֵץ כָּל בְּשָׂר, כְּמֵה דְּאֶתָּמַר.

קֵץ דִּימִינָא, הַיָּנֹנִי דְּכְתִיב לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קֵץ.
בָּא הַקֵּץ, דָּא קֵץ דְּשִׁמְאֵל. קֵץ דִּימִינָא,
דָּא קֵץ דִּינֵצֵר הַטּוֹב. קֵץ דְּשִׁמְאֵל, דָּא קֵץ
דִּינֵצֵר הָרָע, וְדָא אִיהוּ דְּכַד חוּבִין גָּרְמוּ
וְאֶתְגַּבְּרוּ, אֶתְגַּזַּר וְאֶתְיָהִיב שְׁלֵטָנָא לְמַלְכוּת
הָרָשָׁעָה לְשִׁלְטָהּ, וְלִחְרַבָּא בֵּיתָהּ וּמִקְדָּשָׁהּ.
וְדָא הוּא דְּכְתִיב, (יחזקאל ז) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים
רָעָה אַחֵר רָעָה הִנֵּה בָאָה, וְכָלֵא חַד.

וּבְגִין כִּי, אֶתְאֵבְלוּ עֲלֵאִי וְתַתָּאִי עַל
דְּאֶתְיָהִיב שְׁלֵטָנָא לְהָאִי קֵץ דְּשִׁמְאֵל.

ותחתונים, על שנתן השלטון לקץ הזה של השמאל. ומשום כך, כיון שהמלכות הקדושה, מלכות השמים נכנעה, ומלכות הרשעה [האחרת] התגברה, [ואז] יש לכל אדם להתאבל עמה ולהפגוע עמה, ומשום שפאשר היא תזדקף והעולם יתחדש הוא יתחדש עמה, שפתיב (ישעיה טו) שישו אתה מושו כל המתאבלים עליה.

בא ראה, כתוב במצרים (ירמיה מו) עגלה יפה פיה מצרים, והסוד של העגלה הזו היו ישראל פחת שלטונה כמה פעמים וכמה שנים. ומשום שישאל עתידים אחר כך לשלט עליה, נרמז להם כאן עגלות.

רבי אלעזר אמר, רמז רמז יוסף ליעקב על עגלה ערופה, שהרי באותו פרק נפרד ממנו. ובארובה, עגלה ערופה, שהיא באה על שנמצא הרוג ולא נודע מי הרג אותו, וכדי שלא ישלטו על הארץ רוחות רעות שאינן צריכות, נותנים את העגלה הזו לתקוה, כדי שלא יתודעו אליו ולא ישלטו עליהם.

בא ראה, כל בני האדם, כלם עוברים על ידי מלאך המות, פרט לזה, שהקדימו אותו בני אדם טרם הגיע זמנו לשלט בו ולטל רשות, שהרי אין שולט באדם עד שנוטל רשות.

ומשום כך יש לו דין לשלט על אותו מקום, כמו שנאמר לא נודע מי הפהו. גם כך יש לו דין שלא נודע כדי לקטרג על אותו מקום, ועל כן (דברים כא) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו', כדי להעביר דינו של המקום ההוא, ולהפקן שלא ישלט בו המקטרג ולהנצל ממנו.

ובגין כך, כיון דמלכו קדישא, מלכות שמים אתפפיא, ומלכות חייבא (אחרא) אתגבר. (בריו) אית ליה לכל בר נש, לאתאבלא עמה, ולאתפפיא עמה. ובגין דכד איהי יזדקפא, ועלמא יתחדי, יתחדי איהו בהדה. דכתיב, (ישעיה טו) שישו אתה מושו כל המתאבלים עליה.

הא חזי, פתיב בהו במצרים, (ירמיה מו) עגלה יפיפיה מצרים. ורזא דעגלה דא, הווי ישראל תחות שלטניה כמה זמנין וכמה שנין. ובגין דזמינין ישראל לשלטאה לבתר עליה, אתרמיז לון השתא עגלות.

רבי אלעזר אמר, רמז רמז ליה יוסף ליעקב על עגלה ערופה. דהא בההוא פרקא אתפרש מניה. ואוקמוה, עגלה ערופה, דאיהי אתיא על דאשתפח קטולא, ולא אתיידע מאן קטיל ליה. ובגין דלא ישלטון על ארעא רוחין בישין דלא אצטריכו, יהבין האי עגלה לתקונא, בגין דלא ישתמודעון לגביה, ולא ישלטו עלייהו.

הא חזי, כל בני נשא כלהו עברין על ידי דמלאך המות, בר מהאי דאקדימו ליה בני נשא, עד לא ימטי זמנא לשלטאה ביה וליטול רשו. דהא לא שליט בבר נש, עד דנטיל רשו.

ובגין כך, אית ליה דינא לשלטאה על ההוא אתר. כמה דאת אמר, (דברים כא) לא נודע מי הפהו. הכי נמי אית ליה דינא דלא אתיידע, בגין לקטרגא על ההוא אתר. ועל דא, (דברים כא) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו'. בגין לאעברא דיניה דההוא אתר, ולאשתקנא דלא ישלוט ביה מקטרגא, ולאשתזבא מניה.

בא ראה, כשנפרד יוסף מאביו, בלי לזיה ובלו אכילה נשלח, וזיה מה שהיה, וכשאמר יעקב (בראשית לו) טרף טרף יוסף, אמר פי ארד אל בני אבל שאולה, שאני גרמתי לו, ועוד - שהייתי יודע שאחיו שונאים אותו ושלחתי אותו, ורמז הוא רמז לו. אמר לו רבי יהודה, את אותם העגלות שלח אותם על פי פרעה, שכתוב ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה. אמר לו, דייוקו של דבר, שכתוב ואתה צויתה זאת עשו. ואתה צויתה דוקא, ומשום כך כתוב בה"א, משמע שיוסף בקש אותם, ומשום כך ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה, ויעקב לא עמד בדבר עד שראה אותם, שכתוב וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם.

אמר רבי שמעון, בראשונה ותחי רוח יעקב, ואחר כך ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חיי. אלא בראשונה קראה לו התורה יעקב, משום השתפות, ששתפו את השכינה באותו חרם כשנמכר יוסף, ועכשו ששכינה עלתה, אז היא ותחי רוח יעקב אביהם, וזה הוא סוד השכינה. ואחר שהיא עמדה בקיום, [משום] אז הדרגה שלמעלה עברה אליה, הדרגה שהיא ישראל. ואז הדרגה שלמעלה התעוררה אליה, וזו הדרגה של ישראל מכאן שהדרגה שלמעלה לא מתעוררת למעלה עד שמתעוררת בראשונה למטה, שהרי כאן ותחי רוח יעקב בראשונה, ואחר כך ויאמר ישראל.

ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה, במראת כתוב. בא ראה, ויזבח זבחים לאלהי יצחק, בגין לאתערא

תא חזי, יוסף פד אתפרש מאביו, בלא לזיה, ובלא אכילה אשתדר, והנה מה דהנה. וכד אמר יעקב, (בראשית לו) טרוף טרוף יוסף, אמר, פי ארד אל בני אבל שאולה, דאנא גרימנא ליה. ותו, דהוינא ידע דאחוי סניין ליה, ושדרנא ליה. ורמז קא רמיז ליה. אמר ליה רבי יהודה, אינון עגלות על פי פרעה שדר לון, דכתיב ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה. אמר ליה, דייוקא דמלה, דכתיב ואתה צויתה זאת עשו. ואתה צויתה דייוקא, ובגין כך כתיב בה"א, משמע דיוסף תבע לון, ובגין כך ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה. ויעקב לא אתקיים במלה, עד דחמא לון. דכתיב, וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם.

אמר רבי שמעון, בקדמיתא ותחי רוח יעקב, ולבתר ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חיי. אלא, בקדמיתא קרי ליה אורייתא יעקב, בגין שותפותא, דאשתתפו שכינתא בההוא חרם, פד אזדבן יוסף. והשתא דשכינתא סלקא, פדין איהו, ותחי רוח יעקב אביהם, ודא הוא רזא דשכינתא. ובתר דאיהי קיימא בקיומא, (בנין) פדין דרגא דלעילא, אתעבר לגבה, דרגא דאיהו ישראל. (נ"א בדין דרגא דלעילא, אתער לגבה, ואיהו דרגא דישראל) מפאן, דדרגא דלעילא לא אתער לעילא, עד דאתער בקדמיתא לתתא, דהא הכא ותחי רוח (דף ריא ע"א) יעקב בקדמיתא, ולבתר ויאמר ישראל.

ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה, במראת כתיב. תא חזי, ויזבח זבחים לאלהי יצחק, בגין לאתערא

בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּדִי לְהַעִיר אֶת
הַשְּׂמַאל בְּסוּד שֶׁל הָאֲחֵבָה. וְאָז -
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת
הַלֵּילָה, בְּדַרְגָּה הַזֹּאת שְׂאֲמַרְנֹה,
שֶׁהִיא מִרְאֵת הַלֵּילָה.

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אַבְיָךְ. מַה
הַטֵּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁצֶד הַקְּדוּשָׁה
שֶׁלְמַעֲלָה כֶּף הוּא, שֶׁהָרִי צֶד
הַטְּמֵאָה לֹא מְזַכֵּיר אֶת שֵׁם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל צֶד
הַקְּדוּשָׁה נִזְכָּר בְּשֵׁמוֹ. אֲנֹכִי אֲרַד
עִמָּךְ מִצְרִימָה וְגו'. מִכַּאֲן
שֶׁשְׂכִינָה יֵרְדֶה עִמּוֹ בַּגְּלוּת, וּבְכָל
מְקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל גָּלוּ - שְׂכִינָה
גֹלְתָה עִמָּהֶם, וְהִנֵּה פְרֹשׁוּהָ.

בֹּא רְאֵה, כִּמְהָ עֲגָלוֹת הָיוּ? שֶׁשׁ,
כִּמוֹ שְׁנָאֲמַר (בַּמִּדְבָּר ז) שֶׁשׁ עֲגָלוֹת
צָב. דְּבָר אַחֵר, שֶׁשִּׁים הָיוּ, וְהַכֵּל
סוּד אֶחָד. בְּרֵאשׁוֹנָה כְּתוּב
בְּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף, וּלְבִסּוּף
- אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרַעֲהָ. אֲלֵא כֵּלָם
שֶׁשָׁלַח יוֹסֵף הָיוּ בְּחֻשְׁבוֹן כְּרֹאוּי,
וְאוֹתָם שֶׁשָׁלַח פְּרַעֲה יוֹתֵר מֵהֶם,
לֹא הָיוּ בְּסוּד זֶה וְלֹא הָיוּ
בְּחֻשְׁבוֹן.

וְאֵלֶּה וְאֵלֶּה בָּאוּ, מִשּׁוֹם כֶּף אֲשֶׁר
שָׁלַח יוֹסֵף, אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרַעֲהָ.
וּכְשֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת מַה
כְּתוּב? (יִשְׁעִיָּה טו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל
אֲחִיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְּחָה לֵה' וְגו'.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף מְרַכְּבָתוֹ. רַבִּי יִצְחָק
פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל
רֵאשֵׁי הַחֲזִיהַ רְקִיעַ רְקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח
הַנּוֹרָא נְטוּי עַל רֵאשֵׁיהֶם
מִלְמַעְלָה. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוּהוּ,
אָבֵל בֹּא רְאֵה, יֵשׁ חֲזִיהַ לְמַעְלָה מִן
הַחֲזִיהַ, וְיֵשׁ חֲזִיהַ קְדוּשָׁה שְׁעוֹמֶדֶת
עַל רֵאשׁ הַחֲזִיּוֹת.

וְיֵשׁ חֲזִיהַ עֲלִיוֹנָה לְמַעְלָה עַל כָּל
שְׂאֵר הַחֲזִיּוֹת, וְזוֹ [וַיֵּשׁ] הַחֲזִיהַ
שׁוֹלְטָת עַל כָּלָם, מִשּׁוֹם שֶׁכַּאֲשֶׁר
הַחֲזִיהַ הַזֹּאת נֹתֶנֶת וְמֵאִירָה לְכָלָם,
אִז כֵּלָן נֹסְעוֹת לְמַסְעוֹתֵיהֶן
וְנֹתְנוֹת זו לְזוֹ וְשׁוֹלְטוֹת זו עַל זו.

שְׂמַאלָא בְּרִזָּא דְרַחֲמֵימוֹ. וְכַדִּין וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלֵּילָה, בְּהֵאֵי דְרַגְא
דְקֶאֱמַרְן דְאֵיהִי מִרְאֵת הַלֵּילָה.

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אַבְיָךְ, מַאי טַעְמָא.
בְּגִין דְסִטְרָא דְקְדוּשָׁה דְלַעֲיֵלָא, הֲכִי
הוּא. דְהָא סִטְרָא דְמִסְאָבָא, לֹא אֲדַכְרַ שְׂמַא
דְקְדוּשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְכָל סִטְרַ דְקְדוּשָׁה אֲדַכְרַ
בְּשִׁמְיָהּ. אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְגו',
מִכַּאֲן, דְשְׂכִינְתָא נְחַתת עִמִּיהָ בַּגְּלוּתָא, וּבְכָל
אֲתַר דְיִשְׂרָאֵל אֲתַגְלוּ, שְׂכִינְתָא אֲתַגְלַת
עִמָּהוֹן, וְהָא אוּקְמוּהָ.

הָא חֲזִי, כִּמְהָ עֲגָלוֹת הָיוּ. שִׁית. כִּמְהָ דְאֲתַר
אָמַר, (בַּמִּדְבָּר ו) שֶׁשׁ עֲגָלוֹת צָב. דְּבָר אַחֵר,
שִׁיתִין הָיוּ, וְכֵלָא רִזָּא חֲדָא. בְּקְדַמִּיתָא כְּתִיב
בְּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף, וּלְבִסּוּף אֲשֶׁר שָׁלַח
פְּרַעֲהָ. אֲלֵא, כֵּלָהוּ דְשִׁדְר יוֹסֵף, הָיוּ בְּחֻשְׁבְּנָא
כְּדָקָא חֲזִי. וְאֵינּוֹן דְשִׁדְר פְּרַעֲהָ יִתִּיר מִנֵּיהוּ,
לֹא הָיוּ בְּרִזָּא דָא, וְלֹא הָיוּ בְּחֻשְׁבְּנָא.

וְאֵלִין וְאֵלִין קָאֲתוּ. בְּגִין כֶּף, אֲשֶׁר שָׁלַח
יוֹסֵף, אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרַעֲהָ. וְכַד יִפְקוּן
יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא מַה כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה טו) וְהִבִּיאוּ
אֶת כָּל אֲחִיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְּחָה לֵה' וְגו':
וַיֹּאמֶר יוֹסֵף מְרַכְּבָתוֹ, רַבִּי יִצְחָק פָּתַח
וְאָמַר, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל רֵאשֵׁי

הַחֲזִיהַ רְקִיעַ רְקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נְטוּי עַל
רֵאשֵׁיהֶם מִלְמַעְלָה, הֵאֵי קֶרַא אוּקְמוּהָ. אָבֵל
תָּא חֲזִי, אֵית חֲזִיהַ לְעֵילָא מִן חֲזִיהַ, וְאֵית חֲזִיהַ
קְדִישָׁא דְקִימָא עַל רֵישׁ חֲזִיּוֹתָא.

וְאֵית חֲזִיהַ עֲלָאָה, לְעֵילָא עַל כָּל שְׂאֵר
חֲזִיּוֹתָא, וְהֵאֵי (נ"א וְאֵית) חֲזִיהַ שְׁלֵטָא עַל
כֵּלָהוּ. בְּגִין דְכַד הֵאֵי חֲזִיּוֹתָא יְהִבָּא וְנִהְרָא
לְכֵלָהוּ, כְּדִין כֵּלָהוּ נְטִלִין לְמִטְלָנוּי, וְיִהִיבַת
דָּא לְדָא, וְשְׁלֵטָא דָּא עַל דָּא.

וַיֵּשׁ חַיָּה לְמַעְלָה עַל הַתַּחְתּוֹנִים
עַל שְׂאֵר הַחַיּוֹת שְׁלֹמֶטָה, וְכֻלָּם
נִזְוָנִים מִמֶּנָּה, וְאַרְבַּעַת צְדָדֵי
הָעוֹלָם רְשׁוּמִים בָּהּ, פְּנִים מְאִירוֹת
יְדוּעוֹת (דַּיָּנִים) לְכָל צַד, וְהִיא
שׁוֹלֶטֶת עַל אַרְבַּעַת צְדָדִים, וְהִנֵּה
פְּרֹשֶׁה, שֶׁהֵם שְׁלֹשׁ לְצַד זֶה וְשְׁלֹשׁ
לְצַד זֶה, וְכֵן לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי
הָעוֹלָם.

וַיֵּשׁ רְקִיעַ לְמַעְלָה מִן הַרְקִיעַ,
וְהַרְקִיעַ הַזֶּה שְׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, כָּלֵם
מִסְתַּפְּלִים כָּלִפְּיוֹ. מַה כְּתוּב?
(יחזקאל א) וַתַּחַת הַרְקִיעַ פְּנִפִּיהֶם
יִשְׂרוֹת אִשָּׁה אֶל אַחֻתָּהּ וְגו',
מִשׁוּם שֶׁכָּלֵם שׁוֹלֵטִים עַל מַה
שְׁנִפְקָדוֹ, וְשְׁלִיחוֹת שֶׁל מַדַּת
הַחֻבֵּל בָּהֶם.

וְהֵם תּוֹשֵׁעַ לְכָל צַד, לְאַרְבַּעַת
צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְהֵם ל"ו בְּחֻשְׁבוֹן.
וְכֻשְׁכָּלֵם מִתַּחְבְּרִים, נַעֲשִׂים רְשׁוּם
אֶחָד, בְּסוּד שֶׁל שֵׁם אֶחָד, בְּיַחְוֹד
שֶׁלֵם כְּרָאוּי.

וּבְשִׁנְתֵּקְנִים כָּלִפִּי הַכֶּסֶּא, מַה
כְּתוּב? וּמִמַּעַל לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל
רִאשׁוֹ כְּמֵרָאָה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוֹת
כֶּסֶּא וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶּא דְּמוֹת
כְּמֵרָאָה אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה. וְהָרִי
בְּאַרְנֵנוּ [דְּמוֹת] שֶׁהָאֶבֶן הַטּוֹבָה הַזֶּה
בְּכֶסֶּא, שְׁעוֹמֵד עַל אַרְבַּעַת
עַמּוּדִים, וְעַל אוֹתוֹ הַכֶּסֶּא דְּמוֹת
שֶׁל אָדָם, לְהִתְחַבֵּר בּוֹ יַחַד
וְלְהִתְבָּרֵךְ כְּרָאוּי.

וּבְשִׁדְרָא נִתְקַנְתָּ כָּלִפִּי אָדָם, שֶׁהַכֵּל
יְהִיָּה מְרַפְּכָה (נ"א קְרוּשָׁה, וְאוֹ כֵל הַמְרַפְּכָה)
אֶחָת לְאָדָם הַזֶּה, אֲזַ כְּתוּב: וַיֵּאָסֵר
יוֹסֵף מְרַפְּכָתוֹ - זֶה הַצְּדִיק. וַיַּעַל
לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה.
לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל - זֶה הַסּוּד שֶׁל
אָדָם. גִּשְׁנָה - הַתְּקַרְבוֹת אֶחָת,
לְהִתְקַרֵּב יַחַד בְּקִרְבָּן אֶחָד וַיַּחְוֹד
אֶחָד.

וַיֵּרָא אֵלָיו - שֶׁכְּשֶׁנִּרְאָה הַשָּׁמַשׁ

וְאִית חַיּוֹתָא לְעֵילָא עַל תַּתָּאי, עַל שְׂאֵר
חַיּוֹתָא לְתַתָּא, וְכֻלָּהוּ אֶתְזַנּוּ מִיָּנָה,
וְאַרְבַּע סְטָרֵי דְעֵלְמָא רְשִׁימִין בָּהּ. אַנְפִּין
נְהִירִין יְדִיעֵן (דַּיָּנִין) לְכָל סְטָר, וְאִיהִי שְׁלֵטָא
עַל אַרְבַּע סְטָרֵי. וְהִיא אוֹקְמוּהָ, דְאֵינּוֹן תַּלְתָּ
לְסְטָר דָּא, וַתַּלְתָּ לְסְטָר דָּא, וְכֵן לְאַרְבַּע
סְטָרִין דְעֵלְמָא.

וְאִית רְקִיעַ לְעֵילָא מִן רְקִיעַ, וְהִיא רְקִיעַ
דְשְׁלֵטָא עֲלֵייהוּ, כְּלָהוּ מִסְתַּפְּלִין
לְגַבִּיָּה. מַה כְּתִיב, (יחזקאל א) וַתַּחַת הַרְקִיעַ
כְּפִיָּהֶם יִשְׂרוֹת אִשָּׁה אֶל אַחֻתָּהּ וְגו'. בְּגִין
דְכֻלָּהוּ שְׁלֵטִין עַל מַה דְאֶתְפְּקָדוֹ, וְשְׁלִיחוֹ
דְקוֹסְטָא דְקוֹפְטָרָא בָּהוּ.

וְאֵינּוֹן לְכָל סְטָר תּוֹשֵׁעַ, לְד' סְטָרִין
דְעֵלְמָא, וְאֵינּוֹן ל"ו בְּחֻשְׁבְּנָא. וְכַד
מִתְחַבְּרִין כְּלָהוּ, אֶתְעַבְּדוּ רְשִׁימָא חָדָא בְּרָזָא
דְשָׁמָא חָדָא, בְּיַחְוֹדָא שְׁלִים כְּדִקְחוּזֵי.

וְכַד מִתְתַּקְנִי לְגַבִּי כְּרִסְיָא, מַה כְּתִיב.
וּמִמַּעַל לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רִאשׁוֹ כְּמֵרָאָה
אֶבֶן סַפִּיר דְּמוֹת כֶּסֶּא וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶּא
דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה, וְהִיא
אוֹקְמוּמָא (נ"א דְיוֹקְמָא) דְהִיא אֶבֶן טַבָּא בְּכְרִסְיָא
דְקִיּוּמָא עַל ד' קִיּוּמִין, וְעַל הַהוּא כְּרִסְיָא
דְיוֹקְמָא דְאָדָם, לְאֶתְחַבְּרָא בֵּיהּ כְּחָדָא,
וְלְאֶתְבָּרְכָא כְּדָקָא יָאוֹת.

וְכַד אִיהִי מִתְתַּקְנָא לְגַבִּיָּה דְאָדָם, לְמַהוּי
כְּלָא רְתִיכָא (נ"א קְרוּשָׁא, וּבְדִין כְּלָא רְתִיכָא) חָדָא,
לְהִיא אָדָם. כְּדִין כְּתִיב, וַיֵּאָסֵר יוֹסֵף
מְרַפְּכָתוֹ דָּא צְדִיק. וַיַּעַל לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל
אָבִיו גִּשְׁנָה. לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל, דָּא רְזָא דְאָדָם.
גִּשְׁנָה, תְּקַרְבוּתָא חָדָא, לְאֶתְקַרְבָּא כְּחָדָא,
בְּקִרְבָּנָא חָדָא וַיַּחְוֹדָא חָדָא.

וַיֵּרָא אֵלָיו, דְכַד אֶתְחַזֵּי שְׁמֵשׁא בְּסִיְהָרָא, כְּדִין נְהִיר סִיְהָרָא וְאֵנְהִיר

לְכַלְהוּ דְלַתְתָּא. וְכֵן כְּגוֹנוֹנָא דָא, כָּל זְמַנָּא
דְקִדּוּשָׁה דְלַעֲיִלָא שְׂרָא עַל מְקַדְשָׁא דְלַתְתָּא,
אַתְנַהִיר בֵּי מְקַדְשָׁא וְקִיּוּמָא בְשְׁלִימוּתֶיהָ. וְכַד
אַסְתַּלַּק מִגִּיּוֹהַ וְאַתְחַרִּיב בֵּי מְקַדְשָׁא, כְּדִין,
וַיִּבְךְּ עַל צְוֹאֲרֵיו עוּד. דְּכֻכּוֹן כְּלָא עַל מְקַדְשָׁא
דְאַתְחַרִּיב. עוּד, מָאִי עוּד. דָּא גְלוּתָא
בְתַרְרָאה.

כְּדִין פִּיּוּן דְחֻמָּא יַעֲקֹב וְאַסְתַּכְּל דְהָא תְקוּנָא
דְלַתְתָּא אֲשַׁתְּכַלֵּל כְּגוֹנוֹנָא דְלַעֲיִלָא,
כְּדִין אָמַר אַמּוּתָהּ הַפְּעָם וְגו'. פִּי עוֹדֶךָ חֵי,
דְאַתְקִיּוּמַת בְּרִזָּא דְבְרִית קְדִישָׁא, (דף ריא ע"ב)
דְאַקְרִי חֵי הָעוֹלָמִים, וּבְגִין כְּךָ פִּי עוֹדֶךָ חֵי.
וְעַל דָּא כְּקִדְמִיתָא אָמַר, רַב עוּד יוֹסֵף בְּנֵי חֵי,
דְאַצְטְרִיף לְמִיקַם בְּרִזָּא דְחֵי, וְהָא אַתְמַר.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיִּבְרַךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרַעֲה,
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, פְּרַעֲה אָף עַל גַּב
דְּאוּקְמוּהָ בְרִזָּא אוּחְרָא, סִמְךָ דְקָא סְמִכִינָן
בְּעַלְמָא.

אַבְרָם תָּא חֲזִי, (שיר השירים א) לְסוּסְתֵי בְּרַכְבֵּי
פְּרַעֲה דְמִיתִיף רַעֲיָתִי, תָּא חֲזִי, אִית
רְתִיכִין לְשִׁמְאֵלָא בְרִזָּא דְסִטְרָא אַחְרָא, וְאִית
רְתִיכִין לְיִמִּינָא בְרִזָּא דְלַעֲיִלָא דְקִדּוּשָׁה,
וְאֵלִין לְקַבֵּל אֵלִין. אֵלִין דְרַחֲמֵי וְאֵלִין דְדִינָא.
וְכַד קְדָשָׁא בְרִיף הוּא עֶבֶד דִּינָא בְּמִצְרָאִי,
כָּל דִּינָא דְעֶבֶד, כְּהוּא גְּוֹנָא דְאִינוּן
רְתִיכִין מִמֶּשׁ, וּכְגוֹנוֹנָא דִּילִיָּה דְהוּא סִטְרָא
מִמֶּשׁ. מַה הוּא סִטְרָא (מִמֶּשׁ) קְטִיל וְאַפִּיק
נִשְׁמַתִּין, אוּף קְדָשָׁא בְרִיף הוּא עֶבֶד כְּהוּא
גְּוֹנָא מִמֶּשׁ. דְכְּתִיב, (שמות יג) וַיַּהֲרֹג ה' כָּל
בְּכוֹר, וְכֵן כְּלָא בְּמִצְרַיִם, כְּהוּא גְּוֹנָא מִמֶּשׁ.
וּבְגִין כְּךָ דְמִיתִיף רַעֲיָתִי, כְּגוֹנוֹנָא דִּילָהּ מִמֶּשׁ
לְקַטְלָא. דְכְּתִיב, פִּי אָנִי ה' אָנִי הוּא וְלֹא
אַחַר. וְלִזְמַנָּא דְאַתִּי מַה כְּתִיב, (ישעיה סג) מִי זֶה

עִם הַלְכָנָה, אִזּוּ מְאִירָה הַלְכָנָה,
וּמְאִירָה לְכֻלָּם שְׁלֵמְטָה. וְכֵן כְּמוֹ
זֶה, כָּל זְמַן שְׁהַקְדָּשָׁה שְׁלֵמְעִלָה
שׁוּרָה עַל הַמְקַדָּשׁ שְׁלֵמְטָה,
מְאִיר בֵּית הַמְקַדָּשׁ וְעוֹמֵד
בְּשְׁלֵמוּתוֹ. וּכְשֶׁמְסַתַּלַּק מִמֶּנּוּ
וְנִחְרַב בֵּית הַמְקַדָּשׁ, אִזּוּ וַיִּבְךְּ עַל
צְוֹאֲרֵיו עוּד, שְׁכֻלָּם כְּכוּ עַל
הַמְקַדָּשׁ שְׁנַחֲרִב. עוּד, מַה זֶה
עוּד? זוּ הַגְּלוּת הַאֲחֵרוֹנָה.

אִזּוּ פִּיּוּן שְׂרָאָה יַעֲקֹב וְהַסְתַּכְּל
שְׁהִנָּה הַתְּקוּן שְׁלֵמְטָה נִתְקַן כְּמוֹ
שְׁלֵמְעִלָה, אִזּוּ אָמַר אַמּוּתָהּ
הַפְּעָם וְגו'. פִּי עוֹדֶךָ חֵי,
שְׁהַתְקִיּוּמַת בְּסוּד שְׁל הַבְּרִית
הַקְדוּשׁ שְׁנִקְרָא חֵי הָעוֹלָמִים,
וּמִשׁוּם כְּךָ פִּי עוֹדֶךָ חֵי. וְעַל כֵּן
כְּרָא שׁוֹנָה אָמַר, רַב עוּד יוֹסֵף בְּנֵי
חֵי, שְׁצִרִיף לְעַמֵּד בְּסוּד שְׁל חֵי,
וְהִנָּה נִתְבָּאֵר.

בְּא רָאָה מַה כְּתוּב, וַיִּבְרַךְ יַעֲקֹב
אֶת פְּרַעֲה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, פְּרַעֲה,
אָף עַל גַּב שְׁבָאֲרוּהוּ בְּסוּד אַחַר,
סִמְךָ שְׁסוּמְכִים בְּעוֹלָם.

אַבְרָם בְּא רָאָה, (שיר א) לְסוּסְתֵי
בְּרַכְבֵּי פְּרַעֲה דְמִיתִיף רַעֲיָתִי. בְּא
רָאָה, יֵשׁ מְרַכְבוֹת לְשִׁמְאֵל בְּסוּד
שְׁל הַצַּד הָאַחַר, וְיֵשׁ מְרַכְבוֹת
לְיִמִּין בְּסוּד שְׁל לְמַעְלָה שְׁל
קְדָשָׁה, וְאֵלָה כְּנַגַּד אֵלָה. אֵלָה
שְׁל רַחֲמִים, וְאֵלָה שְׁל דִּין.

וּכְשֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה דִין
בְּמִצְרַיִם, כָּל הַדִּין שְׁעֹשֶׂה,
בְּאוּתָהּ צוּרָה, שְׁהֵם הַמְרַכְבוֹת
מִמֶּשׁ, וּכְמוֹ שְׁל אוּתוֹ הַצַּד מִמֶּשׁ.
מַה אוּתוֹ הַצַּד [מִמֶּשׁ] הוֹרֵג וּמוֹצִיא
נִשְׁמוֹת, כְּךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה בְּאוּתָהּ צוּרָה מִמֶּשׁ,
שְׁכְּתוּב (שמות יג) וַיַּהֲרֹג ה' כָּל
בְּכוֹר, וְכֵן כְּכֹל מִצְרַיִם בְּאוּתָהּ
צוּרָה מִמֶּשׁ. וּמִשׁוּם כְּךָ דְמִיתִיף
רַעֲיָתִי, כְּמוֹ שְׁלָהּ מִמֶּשׁ לְהַרְגַּהּ,
שְׁכְּתוּב פִּי אָנִי ה' אָנִי הוּא וְלֹא
אַחַר. וְלַעֲתִיד לְבֹא מַה כְּתוּב?

בא מאדום חמוץ בַּגְדִים מִבְּצָרָה וְגו'.
תא חזי, מה כתיב, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גּוֹשׁן וַיֵּאֱחָזוּ בָּהּ וַיִּפְרוּ
וַיִּרְבוּ מְאֹד. וַיֵּאֱחָזוּ בָּהּ, אַחֲסַנְתָּ עַלְמִין.
וַיֵּאֱחָזוּ בָּהּ, דְּהָא לְהוּן אַתְחַזִּי, כְּמָה
דְּאוּקְמוּהָ. (ד"א ל"ג אַמַר רַבִּי יוֹסִי) וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד,
וּדְאִי, דְּהָא צִעְרָא לֹא שְׂרַאת בְּהוּ, וְקִיִּימִי
בְּתַפְנוּקֵי עַלְמָא, וּבְגִין כְּךָ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד.
ברוך יי לעולם אמן ואמן:

בַּגְדִים מִבְּצָרָה וְגו'
בא ראה מה פתוב. וישב ישראל
בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה
בה ויפרו וירבו מאד. ויאחזו בה
- ירשת עולמים. ויאחזו בה -
שְׁהִי לְהֵם רְאוּיָה, כְּמוֹ
שֶׁבְאַרְוֵהָ. [אמר רבי יוסי] ויפרו וירבו
מאד, ודאי, שְׁהִי הַצֵּעַר לֹא
שְׂרָה כְּהֵם וְעַמְדוֹ בְּתַפְנוּקֵי
הָעוֹלָם, וּמִשׁוּם כְּךָ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ
מאד. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרִשְׁתַּי וַיְחִי

פְּרִשְׁתַּי וַיְחִי יַעֲקֹב
וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת
עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. אַמַר רַבִּי יוֹסִי,
הַלֵּב רוֹאֶה בְּנִבְוָאָה, בְּמִצְרַיִם,
שִׁיְהִי בְּנִי בְּכַמָּה גְּלוּת, עַד
כְּאֵן, וְעַד עַדָּן שֶׁל קֶץ הַמְּשִׁיחִית.
וְלֹא הַגִּיעָה לְנִבְוָאָה שֶׁל וַיְחִי
אַלֵּא בְּמִצְרַיִם, וְהִיא הַנְּבִוָּאָה
הַמְּעֵלָה מִשְׁהַתְּנַבְּאוֹ [שְׁלֹא הַתְּנַבְּאוֹ]
כְּמוֹתָהּ וְלֹא הַגִּיעָה לְשׁוּם אִישׁ
מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים, אַלֵּא הוּא וּמֹשֶׁה.
בְּמֹשֶׁה כְּתוּב (שְׁמוֹת לג) כִּי לֹא
יִרְאֵנִי הָאָדָם וַיְחִי. בְּיַעֲקֹב כְּתוּב
וַיְחִי יַעֲקֹב. וַיְחִי, נְבִוָּאָה שִׁיְרֵדָה
מִהַאֲסַפְקֵי לְרִיָּה [מְאִירָה] הַמְּאִירָה.
רְצָה לְזַמַּר, [חֲפִץ הָיָה הָיָה בְּעֵינָיו]
נְבִוּאָת הַגְּלוּת שִׁתְקַרְהָ לְבְּנָיו
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וּבְכָל אֶרֶץ הַתְּיָשִׁיב
בָּהּ, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה שְׁבוּר
לְבוֹ, שֶׁכְּתוּב כִּי יֵשׁ שְׁבֵר
בְּמִצְרַיִם.

(אמרו המניחים מתוך הלשון ניכר שאינו מספר הוזהר (עד ויחי יעקב. רבי
חייא פתח וכו' בדרק רמ"ו ע"ע) (והאור ניכר מתוך החושך. ולדעתנו כי
הוא ממדרש הנעלם ובלשון הקודש היה. והמתחכמים להתהלל שנו שפת
אמת והפסידו כונת והכנת המאמר כי לא ידעו ולא הבינו לעשות הלשון
על מתכונתו והנה יהיה בעיני כל מעיין בדברי הספר החתום וכבר היינו
משמיטין אותו כי בהעקקה שבא מצפת תוב"ב לא מצאנו אותו. אלא מפני
הרואים שלא יתפארו עלינו לאמר כי מלאכתנו חסרה הדפסנו אותו כאשר
הוא ואין כח בדינו לתקן את אשר עותו)

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה
וְגו'. אַמַר רַבִּי יוֹסִי, לְבָא חֲמָא בְּנִבְוָאָה,
בְּמִצְרַיִם, דִּיהוּן בְּנוּהִי בְּכַמָּה גְּלוּוּן, עַד הַכָּא
וְעַד עַדְנָא דְקֶץ מְשִׁיחָא. וְלֹא מְטָא לְנִבְוָאָה
דְּוַיְחִי אַלֵּא בְּמִצְרַיִם. וְהִיא נְבִוּאָתָא
מְעֻלְיָתָא, מְדַאֲתַנְבִּיאֵו (ד"א לֹא אַתְנַבִּיאֵו) דְּכִבּוּתָהּ,
וְלֹא מְטָא לְהוּ שׁוּם אִינִישׁ מִן בְּנֵי נְבִיאָה,
אַלֵּא הוּא וּמֹשֶׁה. בְּמֹשֶׁה כְּתוּב, (שְׁמוֹת לג) כִּי לֹא
יִרְאֵנִי הָאָדָם וַיְחִי. בְּיַעֲקֹב כְּתוּב, וַיְחִי יַעֲקֹב.
וַיְחִי, נְבִוּאָתָה דְנַחְתָּא מֵאֲסַפְקֵי לְרִיָּאָה (מְאִירָתָא)

דְּנִהְרָא

לְמִימַר (חֲפִץ הָיָה הָיָה בְּעֵינָיו) נְבִוּאָן דְּגְלוּתָא דְּעַרְעָן לְבְּנוּהִי בְּאֶרְעָא
דְּכְנָעַן וּבְכָל אֶרְעָא דְּאֲתוּתְבָּ בָּהּ. מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם הָוָה תְּבִיר לְבִיָּה.
דְּכְתוּב, (בראשית מב) כִּי יֵשׁ שְׁבֵר בְּמִצְרַיִם.

דְּנִהְרָא
לְמִימַר (חֲפִץ הָיָה הָיָה בְּעֵינָיו) נְבִוּאָן דְּגְלוּתָא דְּעַרְעָן לְבְּנוּהִי בְּאֶרְעָא
דְּכְנָעַן וּבְכָל אֶרְעָא דְּאֲתוּתְבָּ בָּהּ. מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם הָוָה תְּבִיר לְבִיָּה.
דְּכְתוּב, (בראשית מב) כִּי יֵשׁ שְׁבֵר בְּמִצְרַיִם.

וְעַל דָּא מְטָא, וַיְחִי יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם, וְלֹא הָוָה חֲדִי. כִּי בְּאֶרְעָא (דְּרִיב ע"א)
הָיָה סְפִיקָן דְּעַמִּין, סְפִרִין דְּכוּרְסִי יְקָרָא. וְלֹא מְטָא לְהוּן שׁוּם

וְעַל דָּא מְטָא, וַיְחִי יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם, וְלֹא הָוָה חֲדִי. כִּי בְּאֶרְעָא (דְּרִיב ע"א)
הָיָה סְפִיקָן דְּעַמִּין, סְפִרִין דְּכוּרְסִי יְקָרָא. וְלֹא מְטָא לְהוּן שׁוּם

קשרם של העמים, ספירים של כסא הכבוד, ולא הגיע להם שום איש, לא מהעליונים ולא מן התחתונים, אלא ח"י, וסוד זה - פי לא יראני האדם וחי. פמה הוא סוד עליון בפסוק הזה, ואנו החברים תמהים עליהם, על ויחי שמזכיר עמו יעקב, הנה לו לומר לפניו ישראל. ישראל מניין? שפתיב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית וגו'. (שמות ד) בני בכרי ישראל. רבי אלעזר בנו של רבי שמעון אמר, וכי לא אמר הכתוב (בראשית כח) וימכר את בכרתו ליעקב?

אמר רבי שמעון אביו, בזמן שהיו ישראל אמתים וצדיקים ועושים זכיות ולא היו פוחדים ישראל, אלא יעקב לבדו. משום הטובות שעשו הנה לעשות להם טובות רבות זה בזה.

משחטאו והגלו על חטאייהם ועל מעשייהם הרעים, לא היו סובלים אותו שלא ישארו בעולם באמת על חטאייהם, ועל זה באה מדת הרחמים והדין לחוד, ישראל, ונתנה אותם בארץ גלותם. יפה שאלת, בני, אבל איש המסתכל ויודע אותו, יעקב המחבר עם ויחי הוא קדש, ועל סוד זה אומרים, יעקב בחר אותו להיות ספיר בכסא הכבוד. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה נז) ואת דפא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדפאים. לב נדפאים - זה יעקב, כמו שנאמר, תחת מהדורה ירדה עליו נבואות וברכות במצרים. שנינו, אמר רבי אבא, הלב רואה, שהיה יעקב במצרים אין נבואתו מעלה. [שהארץ שנואה]. ארץ גדולה.

בא ראה, לא זכה לברך את אחד מבניו ולא היתה בידו רוח לברך אלא במצרים, כשברך אותם כל

איניש, לא מן עלאה ולא מן תתאה, אלא ח"י. ורזא דא, פי לא יראני האדם וחי. פמה הוא רזא עלאה בדא קרא, ואנן חברייא תמיהין עלייהו, על ויחי דדכיר עמיה יעקב. הנה ליה למימר קמי ישראל. ישראל מניין, דכתיב, (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית וגו'. (שמות ד) בני בכורי ישראל. רבי אלעזר בריה דרבי שמעון אמר, וכי לא אמר קרא, (בראשית כח) וימכר את בכרתו ליעקב.

אמר רבי שמעון אבוי, בעידנא דהווי ישראל קשיטין וזפאין ועבדין זכו, ולא הווי רתיתין ישראל, אלא יעקב לחודיה. בדין טבאן דעבדין, הנה למעבד להו טבאן סגיאיין דא בדא.

מדרבוי, ואתגליאו על חוביהון, ועל עובדיהון בישיין, לא הווי סבלין יתיה, דלא יהויין לעלמא, בקושטא על חוביהון. ועל דא אתי מכילתא דרחמי ודינא לחוד, ישראל, ויהבית יתהון בארעא גלותהון. יאות בעי ברי, אבל איניש מסתפל וינדע יתיה, יעקב דמתלף עם ויחי, קדש. ועל דנא רזא אמריין, יעקב בחר יתיה ספירא בכורסי יקרא.

רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה נז) ואת דפא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדפאים. לב נדפאים, דא יעקב. פמה דאת אמר, תחות מן דרגא נחיתת עלוהי נביאין ברכאן במצרים. תנא אמר רבי אבא, לבא חמא, דייעקב דהוה במצרים לית נבואתיה מעליותא. (ס"א דארעא סניאה) ארעא סגיאה.

תא חזי, לא זכי לברך לחד מפנוהי, ולא הוה בידיה רוחא לברך אלא במצרים,

אָחַד וְאָחַד בְּסוּד, וְסוּד - (בראשית מב) וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבֵר בְּמַצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ בֹא רֵאָה שְׂלֵא נִתְּנָה הַנְּבוּאָה אֶלָּא לְשִׁבְרֵי הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר רְדוּ שָׂמָּה וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד הַקְּדוּשׁ, יַעֲקֹב סָפִיר, שֶׁהִיא מִדַּת הַדִּין לְצַדוֹ. בָּא וְאָמַר, (שם לב) לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׂמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שְׂרִית עִם אֱלֹהִים וְעִם אַנְשִׁים וְתוֹכֵל. אֵתָּה מוֹצֵא שְׂיַעֲקֹב רֵאָה לְצַדוֹ מִדַּת הַדִּין. וַיִּזְרַח לוֹ הַשְּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עֵבֶר אֶת פְּנוּאֵל וְגו', וְסוּד הַדְּבָר - (ירמיהו 1)

אֵוִי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עָרֵב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּשֶׁהֵגִלוּ מִירוּשָׁלַיִם וְהוֹסֵר הַתְּמִיד, וְטַמֵּא הַשּׁוֹנֵא אֶת הַהִיכָל, בְּזִמְנָה הַהוּא לֹא סִבְלָה הַמַּלְכוּת אֶת יִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם חֲטָאֵיהֶם, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְשַׁנֵּי צְדָדִים - רַחֲמִים וְדִינָּה.

וְהַמַּלְכָּה שֶׁל לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׂמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר מִתְבָּאָר בְּסִבְרָא. יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲקֹב - זֶה עֲלִיּוֹן מְזֵה, וּבְגִלְלָם הָיָה מִטָּה מִשֶּׁה חֲקוּק מְשַׁנֵּי צְדָדָיו מִשְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ, אָחַד רַחֲמִים בְּדִין, וְאָחַד דִּין בְּדִין.

וְסוּד (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אֶן בַּיַּעֲקֹב וְלֹא רֵאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל - מִשְׁאַנּוּ בְּגִלוֹת דְּחֻוּקִים בֵּין שׁוֹנְאִים, וְהַסְתַּלְקָה הַמַּלְכָּה מִן הַמַּלְךְ וְהַתְּרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, הוּא יִשְׂרָה שְׁכִינְתוֹ בִּינֵינוּ וַיִּגְאֲלֵנוּ, וְהַסּוּד שֶׁל (ישעיה מד) כֹּה אָמַר ה' מַלְךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּגְאֲלוּ ה' צְבָאוֹת. וַיְחִי חִי, כֹּה אָמַר ה' הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רַגְלֵי. כֶּסֶף וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רַגְלֵי.

בְּבִנְיָן הַעֲלִיּוֹן שְׁתִּי רַגְלִים חִי, לִי גְדוּלָה י' לַח' קְטַנָּה, ח' לְ

כַּד בְּרִיךְ יִתְהוֹן כָּל חַד וְחַד בְּרִזָּא. וְרִזָּא (בראשית מב) וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבֵר בְּמַצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ. תָּא חֲזִי, דְלָא אִיתִייהִיבַת נְבוּאָתָא, אֶלָּא לְתַבִּירֵי לְבָא. כְּמָה דְאֵתָּה אָמַר, רְדוּ שָׂמָּה וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תַּחֲוֹת כְּרִסֵּי יִקְרָא קְדִישָׁא, יַעֲקֹב סָפִיר, דְּאִיהִי מְכִילְתָּא דְדִינָא לְסִטְרִיהָ, אֵתָּא אָמַר, (בראשית לב) לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׂמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שְׂרִית עִם אֱלֹהִים וְעִם אַנְשִׁים וְתוֹכֵל. אֵת מִשְׁפַּח דִּיעֲקֹב חֲזָא לְסִטְרִיהָ מְכִילְתָּא דְדִינָא, וַיִּזְרַח לוֹ הַשְּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עֵבֶר אֶת פְּנוּאֵל וְגו', וְרִזָּא דְמַלְכָּה (ירמיהו 1) אֵוִי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עָרֵב.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כַּד אֲתַגְלִיאוּ מִן יְרוּשָׁלַם, וְאֶעֱדִיאוּ תְדִירָא, וְסָאִיב מִסְנָאָה יֵת הִיכְלָא. בְּעֵדְנָא הַהִיא לֹא סוּבְלַת מַלְכוּתָא לְיִשְׂרָאֵל עַל חוּבִיהוֹן, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְהִיא מִתְרִי גִיסָא, רַחֲמֵי וְדִינָא.

וְהַמַּלְכָּה דְלֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׂמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כַּד אֲתַפְרִישׁ בְּסִבְרִיהָ. יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב עֲלָאָה דָא מִן דָּא, וּבְגִינְהוֹן הָוָה חוּטְרָא דְמִשְׁה גְלִיפָא מִתְרִין סִטְרוֹי מִשְׁמִיהָ קְדִישָׁא, חַד רַחֲמֵי בְדִינָא, וְחַד דִּינָא בְדִינָא.

וְרִזָּא (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אֶן בַּיַּעֲקֹב וְלֹא רֵאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל, מִדְּאֲנָן בְּגִלוֹתָא, דְחִיקָן בֵּין שְׁנָאִי, וְאֶסְתַּלְיַקַת מִטְרוֹנִיתָא מִן מַלְכָּא, וְאֶתְרַחֲיַקַת מִנִּיהָ, הוּא יִשְׂרָי שְׁכִינְתָא בִּינְנָא וַיִּפְרְקִינָא. וְרִזָּא (ישעיה מד) כֹּה אָמַר ה' מַלְךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּגְאֲלוּ ה' צְבָאוֹת. וַיְחִי חִי, (ישעיה סו) כֹּה אָמַר ה' הַשְּׁמַיִם כֶּסֶף וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רַגְלֵי.

בְּנִין עֲלָאָה, שְׁתִּי רַגְלֵי חִי, לִי רַבְתָּא, י' לַח' זְעִירְתָא, ח' לְתִיו, וּי' לִו', ו' לְד',

לתי"ו, וי' לו', ו' לד', זה מה שיוצא מהעליון. תחת כסא הכבוד מאבן טובה בארץ מצרים, הינו מה שכתוב ונגף ה' את מצרים וגו', שתי חלקות. פי טל אורות טלף - משום חלקה אחת.

ורבן מתחלפים פאחד. ב' הפרוש על הגלות, א' הפרוש הראשון. בא ראה מה שכתוב, בית יעקב לכו ונלכה באור ה', בגלות, האותיות שנגזר עליהן על חטאייהם, באמת בדין היי. בתורה יש תקנה, ותצאו מחמר הטיט, שהיא גלות, ותלכו לאור ה'.

א' רצונו לומר בארץ, נראית באה בגזרת ספר התורה, והם מתחלקים בארץ בארץ אתה מוצא בגזרת ספר התורה, ר"ץ מתחברים פאחד גלות. מהי גלות מצרים? ארבע מאות שנה היה אומר לאברהם שתהיה גלות לבניו במצרים, וכשהיית מונה אותם, מאתים ותשעים שנים היו.

בא ראה, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיהו ז) הנה העלמה הרה וילדת בן וקראת שמו עמנואל. הריון ולדה, שנתמלאו לגליות ולצרות רבות ועדנים רעים. ואף על גב שיהיה עמנו, המלכה מזדעזעת ומתרחקת מבעלה, תהיה עמנו בגלות, בן מאה ועשר היתה החקיקה שנתוספה. ירצה לומר שהיה עובר מן הגלות מאה ועשר שנים ומאתים ותשעים, ויהיו ארבע מאות שנה. ולא נמנית גלותו של יעקב אלא משמת יוסף.

ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה. כאן סוד בגלות במנין, תקוני הגליות

הדא הוא דנפיק מעלאה. תחות פרישה יקרא, מאבן טבא בארץ מצרים. היינו דכתיב, (ישעיהו יט) ונגף ה' את מצרים וגו', ב' פרישא. (ישעיהו כו) כי טל אורות טלף א' בגין פרישא.

ובגין דא מתחלף פחדא, ב' פרישא גלותא, א' פרישא קדמייתא. תא חזי, מאי דכתיב, (ישעיהו ב) בית יעקב לכו ונלכה באור ה', בגלותא, אתוון דאתגזר עליהון, על חוביהון, בקושטא בדינא הו, באורייתא תקנתא, ותפקון מן חמרא טינא, דהיא גלותא, ותהכו לנהרא דיי.

א' רצונו לומר בארץ, אתצפי אתה בתיגנא דסיפרא דאורייתא. ואנא אתפלג בארץ, בארץ את משפח בתיגנא דספרא דאורייתא, ר"ץ מתלפין פחדא גלותא. מאי גלותא דמצראי. ארבע (דף ריב ע"ב) מאה שנין הוה אומר לאברהם, דיהא גלותא לבנוהי במצראי, וכי הוית מניתא תהוון, מאתן ותשעין שנין הו.

תא חזי, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיהו ז) הנה העלמה הרה וילדת בן וקראת שמו עמנואל, עדוי ולידה, דאתמלי לגלוואן ועקתן סגיאיין ועידן בישין. ואף על גב דיהו באלין, מטרוניתא אזדעזעת ואתרחקת מן בעלה, תהא עמנא בגלותא, בן מאה ועשר הוה גלופא דאתוסף, יתרעי למימר והוה עבר מן גלותא מאה ועשר שנין, ומאתן ותשעין, הווי ארבע מאה שנין, ולא אתמני גלותא דיעקב, אלא מדמית יוסף.

ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה, הכא רזא בגלותא במנינא,

שִׁהְיוּ הַבָּנִים בְּמִדַּת הַדִּין שֶׁלֹּשׁ גְּלוּת. רֵאשׁוֹנָה שֶׁל מִצְרַיִם, שְׁנִימָשָׁל בְּשִׁבְעַ שָׁנִים. רַבִּי חֵיָא פָּתַח וְאָמַר, (שיר ב) הַשְּׁבַעֲתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מִכָּאן (ירמיה לא) מִרְחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאֶהְבֶּת עוֹלָם אֶהְבֶּתִיךָ וְגו'. כָּאן סוּד הַגְּלוּת, הַתְּקַנָּה שִׁהְיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁחַרְרִים מִגְּלוּת, וְיִתְרַצֶּה לֹאמַר שִׁהְיוּ הַבָּנִים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהִגְלוּ עַל חֲטָאֵיהֶם בְּדִין, שָׁנִים רַבּוֹת יִהְיֶה, (ויקרא כו) שְׁבַע כְּחַטָּאתֵיכֶם, (בראשית ד) כִּי שְׁבַעֲתִים יִקָּם קִיָּן, בְּגְלוּת הַרֵאשׁוֹנָה שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהִיא קְטָנָה.

שְׁנִית - גְּלוּת הַשׁוֹפְטִים שְׁנִימָשָׁלָה לְאַרְבַּעִים שָׁנִים, בְּשִׁבְעַ שָׁהִם רַבִּים מִמֶּנּוּ. שְׁלִישִׁית - הַגְּלוּת שְׁאֲנוּ בָּהּ, אֲרַכָּה, שְׁנִימָשָׁלָה לְמֵאָה שָׁנִים, לְאַרְבַּעִים. וְהֵינּוּ שְׁגָלָה הַעֲלִיּוֹן שְׁאָמַר (דניאל יב) וּמַעַת הַיּוֹסֵר הַתְּמִיד וְלָתֵת שְׁקוּץ שׁוֹמֵם וְגו'. וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, רָאָה צָרָה זֹו שֶׁל הַגְּלוּת שֶׁהִיָּתְהָ קוֹרָאת לְבָנָיו קָרְבָּה עַל נַפְשׁוֹ וְדַחְקָה לְמוֹת, לֹא נִשְׁאַר חַי. כְּשֶׁהִיָּה יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת מִשׁוֹם חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא יֵרֵד עִמָּם בְּגְלוּת. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם. שָׁאֵם לֹא יֵרֵד עִמָּם בְּגְלוּת, יִשְׁאָרוּ בֵּין הַעַמִּים, וְאֶתְהָ אֲמַרְתָּ (ישעיה ג) מִדּוּעַ בָּאתִי וְאֵינְ אִישׁ קָרָאתִי וְאֵינְ עוֹנָה. וְאֵינְ עוֹנָה - זֶה יִשְׂרָאֵל. בָּאתִי וְאֵינְ אִישׁ - זֹו שְׁכִינָה. הַקְּצוֹר קְצָרָה יְדֵי מִפְּדוּת וְאֵם אֵינְ בִּי כַח לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרֵיב יָם אֲשִׁים נְהָרוֹת מְדָבְר. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן חֶלֶק לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִשְׁלַט גְּדוֹל אַחַר עֲלִיהֶם. יְרֵדוּ לְגְלוּת -

תְּקוּנָתָא יְהוֹן בְּנֵיָא דְאַתְגְּלִיין בְּמַכְלִתָא דְדִינָא תִלְתָא גְלוּוֹן. קְדַמָּא דְמִצְרַאִי, דְאַתְמַתֵּל בְּשִׁבְעַ שָׁנִין. רַבִּי חֵיָא פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב) הַשְּׁבַעֲתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מֵהֶכָּא, (ירמיה לא) מִרְחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאֶהְבֶּת עוֹלָם אֶהְבֶּתִיךָ וְגו'. הֶכָּא רָזָא בְּגְלוּתָא תְּקַנָּתָא יְהוֹן בְּנוֹהֵי דְיִשְׂרָאֵל. מִשְׁתְּרֵי גְלוּתָא וְיִתְרַעֵי לְמִימַר, יְהוֹן בְּנֵיָא קְדִישָׁא דְאַתְגְּלוּוֹן עַל חוֹבֵיהוֹן בְּדִינָא, שָׁנִין סְגִיָּאִין יְהֵא. (ויקרא כו) שְׁבַע כְּחַטָּאתֵיכֶם, (בראשית ד) כִּי שְׁבַעֲתִים יִקָּם קִיָּן, בְּגְלוּתָא קְדַמָּא דְמִצְרַאִי, דְהִיא זַעֲרָא.

הַתְּנִינָא, גְלוּתָא דְשׁוֹפְטִים, דְאַתְמַתֵּל לְאַרְבַּעִים שָׁנִין, בְּשִׁבְעַ דְאֵינְהוּ סְגִיָּאִי מִנִּיה. תְּלִיתָאִי, גְלוּתָא דְאַנְן בִּיה אֲרִיכָא, דְאַתְמַתֵּל לְמֵאָה שָׁנִין, לְאַרְבַּעִין וְהֵינּוּ דְגְלוּתָא דְאַמַּר (דניאל יב) וּמַעַת הַיּוֹסֵר הַתְּמִיד וְלָתֵת שְׁקוּץ שׁוֹמֵם וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, חֲמָא דָּא עֲקַתָּא דְגְלוּתָא דְהוּה עֲרַעֵן לְבְנוֹהֵי, קְרִיבָא אֲנַפְשִׁיה וְדַחִיקַת לְמַמַּת, לֹא אֲשַׁתָּאֵר חַי, כַּד הוּה נְחִית מְדְרָגִין, בְּדִיל חוֹבֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל, לֹא נְחִית עִמָּהוֹן בְּגְלוּתָא, זַפָּאָה חוֹלְקָהוֹן, דְאֵי לֹא נְחִית עִמָּהוֹן בְּגְלוּתָא, אֲשַׁתָּאֵרֵן בִּינֵי עִמְמִיא, וְאֶתְ אֲמַרְתָּ (ישעיה ג) מִדּוּעַ בָּאתִי וְאֵינְ אִישׁ קָרָאתִי וְאֵינְ עוֹנָה. וְאֵינְ עוֹנָה, דָּא יִשְׂרָאֵל, בָּאתִי וְאֵינְ אִישׁ, דָּא שְׁכִינָה. הַקְּצוֹר קְצָרָה יְדֵי מִפְּדוּת וְאֵם אֵינְ בִּי כַח לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרֵיב יָם אֲשִׁים נְהָרוֹת מְדָבְר. קְדַשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִיב חוֹלְקָא לְיִשְׂרָאֵל דְלֹא יִשְׁלוּט רַבְרַבָּנָא אַחֲרָא בְּהוֹן. נְחִתוּ לְגְלוּתָא,

שְׁכִינְתָא עִמָּהֶן וְהוּא רְחִיק מִמְטְרוֹנִיתָא:
הַמְלֻכָּה.

וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ
אִם נָא מִצְאֵתִי חַן בְּעֵינֶיךָ.
חָקֵר אֶת בְּנֵי פְלֹם וְאָמַר לָהֶם:
צְרוֹת רְבוֹת, רְעוֹת גְּדוּלוֹת, אָנִי
רוֹאֶה לְבָא עַל דּוֹרוֹתֵיכֶם נִמְצְאוּ
רְחִמִים עַלְיוֹנִים.

וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לְצַאת מִכָּל
צָרָה, הִשְׁבְּעוּ לִי וּתְנוּ בְּיַמֵּינוּ
רְבוֹן הָעוֹלָם, וְתַעֲשׂוּ אֶמֶת וְדִין,
וְתִהְיוּ כְּאֲבוֹתֵיכֶם, וְצוּר בְּכָל דּוֹר
וְדוֹר שִׁילְכוּ אַחֲרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם
רוֹצִים לַעֲשׂוֹת כְּךָ, תִּצְאוּ מִכָּל
צָרָה שֶׁתְּבֹא עֲלֵיכֶם.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, (עֲמוּס ה) וְהִצִּיגוּ
בְשַׁעַר מִשְׁפַּט אֲוִלֵי יַחֲנֹן ה' אֱלֹהֵי
צְבָאוֹת שְׂאֲרִית יוֹסֵף. וְאִם תַּעֲשׂוּ
כְּךָ, לֹא תִקְבְּרוּ אַחַד מִן בְּנֵי, אֲלֵא
אֲתִי תִשׁוּבוּ לְאַרְצְכֶם בְּשָׁלוֹם.

וְהוּוּ שְׁכִתוּב (בְּרֵאשִׁית כד) שִׁים נָא
יְדֶךָ תַּחַת יְרֵכִי. מֵהוּ יְדֶךָ? פִּתַח
וְאָמַר, (תְּהִלִּים מה) חֲגוֹר חֲרָבְךָ עַל
יְרֶךְ גְּבוּר הוֹדֶךָ וְהִדְרֶךָ. חֲרֹב שִׁישׁ
בָּה חֶסֶד וְאֶמֶת, שְׁתֵּי סְפִירוֹת,
וְלֹא עוֹזְבִים זֶה אֶת זֶה. וְלִכֵּן אָמַר
חֶסֶד וְאֶמֶת יִקְדָּמוּ פְּנֵיךָ, (אֵיכָה ד)
פְּנֵי ה' חֲלָקִים. וְאִם יִהְיוּ בְּנֵי
טוֹבִים וְעוֹשִׂים מַה שֶׁנִּשְׁבְּעוּ, לֹא
מֵת אַחַד מִבְּנֵיהֶם בְּמִצְרַיִם, שְׁכָל
טוֹב וְטוֹב שְׁגוֹר שֵׁם הָאֱלֹהִים עַל
אֲנָשִׁים, אֵינֹו אֲלֵא עַל שְׂיֵהוּ
טוֹבִים, וְאִם לֹא - לֹא, כְּמוֹ
שְׁאָמַר דָּוִד (מְלִכִים א-ב) לְמַעַן יִקִּים
ה' אֶת דְּבָרֹו אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר
אִם יִשְׁמְרוּ בְּנֵיךָ אֶת דְּרָכֶם לְלֶכֶת
לְפָנַי בְּאֶמֶת. וְאִם לֹא - לֹא.

בֹּא רְאֵה כְּמָה הוּא עֲדִיף
רוּחַ הָאֵב מְרוּחַ הַבַּיִת, שְׁרוּחַ
הָאֵב הוּא רוּחַ הַבַּיִת, רוּחַ
מְרוּחַ עוֹלָה. וְאִם סִיעָה אֲוִיר
אֲחֵרֵת בְּרוּחַ, לֹא יוֹצֵא שְׁלֹם,
שְׁהָרִי הוּא חֶסֶד בְּאֲוִיר הַזֶּה,
וְהִזְנוּ (יִרְמִיָּה ב) פָּרָא לְמַד

וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מִצְאֵתִי
חַן בְּעֵינֶיךָ, חָקֵר יֵת בְּנוֹהֵי כְּלֵהוֹן,
וְאָמַר לְהוֹן, עֲקָתָן סְגִיאִין, בִּישִׁין רְבִרְבִין,
חֲמִית לְמִיעַל לְדַרְיִכוֹן אֲשַׁכְּחֹן רְחִמֵי עַלְאֵי.
וְאִי אַתוֹן בְּעָאן לְמִיפַק מִכָּל עֲקָתָא, קִיִּימוּ
לִי, וְהָבוּ בִּינָא רְבוֹן עֲלִמָא וְתַעֲבִדוּן
קְשׁוּט וְדִינָא, וְתִהְיוּ פְּאֲבֵהֲתְכוֹן, וּפְקִידי בְּכָל
דֶּר וְדֶר דִּיִּיתִי בְּתַרְיִכוֹן, וְאִי אַתוֹן בְּעָאן
לְמַעֲבַד הָכִי, תַּפְקוּן מִכָּל עֲקָתָא דִּיִּיתִי
עַלְיִכוֹן.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, (עֲמוּס ה) וְהִצִּיגוּ בְשַׁעַר
מִשְׁפַּט אֲוִלֵי יַחֲנֹן ה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת
שְׂאֲרִית יוֹסֵף. וְאִי תַעֲבִדוּן הָכִי, לֹא תִקְבְּרוּן
חַד מִן בְּרִי, אֲלֵא אֲתִי תִתּוּבוּן לְאַרְעִכוֹן
בְּשַׁלְמָא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כד) שִׁים נָא יְדֶךָ תַּחַת
יְרֵכִי, מֵהוּ יְדֶךָ. פִּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים מה)
חֲגוֹר חֲרָבְךָ עַל יְרֶךְ גְּבוּר הוֹדֶךָ וְהִדְרֶךָ,
סִיִּיפָא דְקָאֵי בָּה חֶסֶד וְאֶמֶת, תִּרְיִן סְפִירָן,
וְלֹא שְׁבָקִין דָּא לְדָא. וְעַל דָּא אָמַר, (תְּהִלִּים פט)
חֶסֶד וְאֶמֶת יִקְדָּמוּ פְּנֵיךָ, (אֵיכָה ד) פְּנֵי ה' חֲלָקִים.
וְאִי הוּוּ טְבָאן בְּנוֹהֵי, וְעִבִידוּ מַה דְקִיִּימוּ, לֹא
מִית חַד מִבְּנֵיהוּ בְּמִצְרָאֵי, דְכָל טַב וְטַב
דְּגִזִּיר שְׁמָא דֵאֱלֹהָא עַל אֵינְשָׁא, לֹא הוּוּ אֲלֵא
עַל דִּיהוֹן טְבִין. וְאִי לֹא, לֹא. כְּמָה דְאָמַר
דָּוִד, (מְלִכִים א ב) לְמַעַן יִקִּים ה' אֶת דְּבָרֹו אֲשֶׁר
דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִם יִשְׁמְרוּ בְּנֵיךָ אֶת דְּרָכֶם
לְלֶכֶת לְפָנַי בְּאֶמֶת. וְאִי לֹא, לֹא.

תָּא חֲזִי, כְּמָה הוּא עֲדִיף רוּחָא דְאָבָא
מְרוּחָא דְבָרָא. דְרוּחָא דְאָבָא הוּא רוּחָא
דְבָרָא, רוּחָא מְרוּחָא סְלָקָא. וְאִי סִיִּיעַת
אֲוִירָא אַחֲרָא בְרוּחָא, לֹא נְפִיק שְׁלִים. (דף ריג)

מדבר באות נפשה שאפה רוח. למדנו, רב המנונא הנקן הלך לקפוטקיא. נכנס לפנייהם רב ייסא הנקן. אמר לו, במה עסקתם? אוי לו אוי לנפשו אם נשלפה רוח טמאה שנמצאת עמו והוריש אותה לבנו. וזהו שהקדוש ברוך הוא אין לו חלק, משאיר לו חלק ומשאיר אותו להשמד מן העולם הבא. אמר לו, מנין לך זה? אמר לו, כף למדתי, שהירשה הרעה הזו יורשים כל בניו אם לא ישובו, שהרי אין דבר העומד בפני התשובה.

ואני כף למדתי, שהרי רפואה זו נתנו לי פעם אחת שהייתי רשום בפני, ויום אחד הייתי הולך בדרך ופגשתי צדיק אחד, ועל ידו עבר ממני אותו הרשם. אמר לו, מה שמך? אמר לו, אלעזר, וקראתי לו אלעזר אחר. אמר לו, ברוך הרחמן שראיתי אותך, אשרי חלקך בעולם הזה ובעולם הבא.

ויאמר השבעה לי וגו'. רבי חזקיה פתח ואמר, (ישעיה סב) נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו. נשבע הקדוש ברוך הוא שיוציא את ישראל מהגלות שלהם, וזה נשבע להם שבועה שלא יעזב אותם בארץ שונאיהם. ויאמר שלחני פי עליה השחר ויאמר לא אשלחך פי אם ברכתני (בראשית לב). מה זה ברכתני? נתן להם גלות, ונשבע להם שיוציאו ממנה. שנינו, עתיד הקדוש ברוך הוא לבני ישראל שיהיו כל אחד ואחד תחת פסאו ויהיו מעלים מפל העליונים. בשביל זה תמצא וא"ו ארפה. נשבע הקדוש ברוך הוא לשלמות של ששה דורות, ובשביל שש וישתחו ישראל על ראש המטה.

ע"א) דהא חסיר הוא בהאי אורא. והיינו (ירמיה ב) פרה למד מדבר באות נפשה שאפה רוח. תנא, רב המנונא סבא אזל לקפוטקיא, עאל לקמייהו רב ייסא סבא. אמר ליה, במאי עסקיתו. ווי ליה, ווי לנפשיה. אי אשתלף רוחא דמסאבא דאשתפח עמיה ואורית ליה לבריה. והאי איהו דקדשא בריך הוא לית ליה חולקא. שביק ליה חולקא שביק ליה לשיצאה ליה לעלמא דאתי. אמר ליה, מנא לך הא. אמר ליה, הכא אוליפנא, דהאי ירותא בישתא, אחסנין פלהו בנוי אי לא יתובון, דהא לית מלה קיימא קמי תשובה.

ואנא הכי אוליפנא, דהא אסותא דא יהבי לי זמנא חדא, דהוינא רשים באנפי, ויומא חד הוינא אזיל בארחה וערענא בחד זפאה, ועל ידוי אתעבר מנאי ההוא רשימא. אמר ליה מה שמך, אמר ליה אלעזר, וקרינא ליה אלעזר אחרא, אמר ליה בריך רחמנא דחמינא לך, זפאה חולקך בעלמא דין, ובעלמא דאתי:

ויאמר השבעה לי וגו'. רבי חזקיה פתח ואמר, (ישעיה סב) נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו, קיים קדשא בריך הוא דיפוק לישראל מן גלותא דלהון, ודא קיים להון, קיים, דלא ישבוק לון בארע שונאיהון. (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עליה השחר ויאמר לא אשלחך פי אם ברכתני. מאן ברכתני. יהב לון גלותא, וקיים לון דיפקון מגייה.

תנא, זמין קדשא בריך הוא לבריהון דישראל, דיהון כל חד וחד תחות פרסיה, ויהון מעליין מפל עלאי, בגין דא תשפח וא"ו אריכא. קיים קדשא בריך הוא

לְשַׁלְמוֹתָא דְו' דָּרָא וּבְגִין שְׁתָּא וַיִּשְׁתַּחֲוּ
יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה. סָגִיד יִשְׂרָאֵל דְּלִיתִי
מְשִׁיחָא בְּסוּף מְנַיִנָא דָּא, וְתִשְׂרִי שְׂכִינְתָּא
עִמָּהוּן.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה
אָבִיךָ חוֹלָה וְגו': מִתְנַיִתִין, אָמַר רַבִּי
חֲזַקְיָה, לָא אַתָּא קָרָא לְאַשְׁמוּעִינָן מַה דְּעֵבֵד,
אֲלֵא אַתָּא קָרָא לְאַתְנָא מַה דִּיהוּי בְּסוּף
גְלוּתָא, כֹּל אֲלִין לְסוּף מְנַיִנָא דְאַתְמָנִי. צְבִי
לְמִימַר דִּייתִי מְשִׁיחָא, וַיִּמָּא לִיה אַבוּךָ
דְּבִשְׁמִיָּא בְּהִיל לְסַבְר אַפָּךְ, סָפִין לְקַצָּא
דְּמְשִׁיחָא. יְהֵא רַעְוָא מִן אֱלֹהָא דְשַׁמְיָא, דִּיִּסְב
בְּרִיה דְאַסְגִּיאוּ בְּגְלוּתָא, וּמְדַאֲתַנְשִׂאוּ בְּהוּ,
דְּנִשְׂי יִתְהוּן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחוּבֵיהוּן
בְּקוּשְׁטָא.

בַּר אֲתָא רַבִּי אַבָּא אָמַר, לָאו לְדַרְשָׁא קָא
אַתִּינָא, חֲשׂוּב רְזָא דְמַלְתָּא (בראשית ל) יוֹסֵף
ה' לִי בֶן אַחֲרֵי, כְּדַפְרֵי־שֵׁנָא לְעִיל, הָאִי שְׁמִיה
קְדִישָׁא בְּיוֹסֵף, יְהִי יוֹסֵף, הָא אַבוּךָ מְאָרִי
עֲלִמָּא, דְאַתִּי לְמַעַבְד טְבָא לְבְרִיה, דִּיפְקוּן מִן
גְלוּתָא דְלְהוּן. וְאִי אַתְּ לָא רַעֲי בְּקוּשְׁטָךְ,
רְבוּעָא יְהוּ"ה אַחַד יַעֲבֵד יִתְךָ, וַיִּדְעֵי דְתִיתּוּב
מְטְרוֹנִיתָא לְאַתְרָא.

דְאַבְהֶתְנָא אֵינּוּן רְתִיכִין דְלְעִילָא, (בראשית יז)
וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, אַבְהֶן
שׁוֹקֵי עֲלִמָּא, (מִיכָה ז) תַתֵּן אֲמַת לִיעֶקֶב חֶסֶד
לְאַבְרָהָם, תְּנָא דִייתִי מְשִׁיחָא.

רַבִּי יוֹסֵי פִתַּח וְאָמַר, (זכריה ד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד
הוּא יוֹדֵע לְה' לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה וְהָיָה
לְעַת עָרֵב יְהִיה אור. רוּצָה לְמִימַר, תְּרִין
מְעָרְעִין בִּישִׁין דְאַתָּן לְבִנּוּהִי לְמַהוּי בְּגְלוּתָא
בְּאַרְע שְׁנְאִיהוּן, וְלֹא יִסְתַּכִּי בְּהוּן, כִּמָּה שְׁנִין סְגִיִּין, עַל חוּבֵיהוּן

הַשְׁתַּחֲוּהוּ יִשְׂרָאֵל שְׂבִיבָא הַמְּשִׁיחַ
בְּסוּף הַמְּנַיִן הַזֶּה וְתִשְׂרֵה שְׂכִינָה
עִמָּם.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר
לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלָה וְגו'.
מְשִׁנָּה, אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לֹא בָּא
הַפְּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ מַה שְּׁעָשָׂה,
אֲלֵא בָּא הַפְּתוּב לְהַבִּיא מַה
שְׂיִהִיה בְּסוּף הַגְּלוּת כֹּל אֵלֶּה
לְסוּף הַמְּנַיִן שְׁנַמְנָה. רוּצָה לוֹמַר
שְׂבִיבָא הַמְּשִׁיחַ, וַיֹּאמֶר לוֹ, אָבִיךָ
שְׂבִשְׁמִים מִמָּהָר לְקַבֵּל פְּנֵיךָ
הַצּוֹפוֹת לְקַן הַמְּשִׁיחַ. יְהִי רְצוֹן
מֵאֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם שְׂיִשָּׂא בְּנֵיו
שֶׁהִרְבּוּ בְּגְלוּת וּמִשְׁנִשְׁכַּחוּ בְּהֵם,
שְׂשַׁכַּח אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּחֻטְאֵיהֶם בְּאַמַּת.

כְּשֶׁבֵּא רַבִּי אַבָּא, אָמַר, לֹא
לְדַרְשָׁה בְּאַתִּי, חֲשַׁב סוּד הַדְּבָר
(שם ז) יוֹסֵף ה' לִי בֶן אַחֲרֵי, כִּפִּי
שְׁפָרְשְׁנוּ לְעִיל. הָרִי שְׁמוּ הַקְּדוֹשׁ
בְּיוֹסֵף, יְהִי יוֹסֵף, הָרִי אָבִיךָ
רְבוּן הָעוֹלָם שְׂבִיבָא לְעִשׂוֹת טוֹב
לְבָנָיו שְׂיִצְאוּ מִהַגְּלוּת שְׁלָהֶם,
וְאִם אֵינְךָ רוּצָה בְּאַמַּתְךָ, הַרְבּוּע
יְדוּ"ד אַחַד יַעֲשֶׂה אוֹתְךָ, וַיִּוֹדְעִים
שְׁתָּשׁוּב הַמְּלַכָּה לְמַקּוּמָהּ.

שְׂאֲבוּתֵינוּ הֵם מְרַפְּבוֹת
שְׁלַמְעֵלָה, וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל
אַבְרָהָם, הָאֲבוֹת שׁוֹקֵי הָעוֹלָם,
(מִיכָה ז) תַתֵּן אֲמַת לִיעֶקֶב חֶסֶד
לְאַבְרָהָם. שְׁנִינּוּ שְׂבִיבָא הַמְּשִׁיחַ.

רַבִּי יוֹסֵי פִתַּח וְאָמַר, (זכריה יד)
וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵע לְה' לֹא
יוֹם וְלֹא לִילָה וְהָיָה לְעַת עָרֵב
יְהִיה אור. רוּצָה לוֹמַר, שְׁנֵי
מְקָרִים רַעִים שְׂבִיבָא לְבָנָיו לְהִיּוֹת
בְּגְלוּת בְּאַרְץ שְׁנּוּאִיָּהֶם, וְלֹא
יִסְתַּכֵּל בְּהֵם כִּמָּה שְׁנִים רְבוּת עַל
חֻטְאֵיהֶם בְּאַמַּת, כֵּן יִזְנַח אוֹתָם
בְּאַרְץ שְׁנּוּאִיָּהֶם, וַיִּשָּׂא בְּנֵיו

שְׁנֵין סְגִיִּין, עַל חוּבֵיהוּן

שארעו להם הרעות הללו, וינהיגם לארץ טובה כפרוש הפתוב.

והיה שני גדולים רבים מעלים היו דופקים תחת פסא הכבוד, שאפוטרופוס של ישראל מדה חמישית, משום היותם בגלות כל הזמן הזה, וקרה שישפח אותם בארץ שונאיהם.

והוא שתי מדות בשתי חלקות. יצאה אחת ודברה כנגד רבון העולם, ונתן לה רשות לדבר כל מה שתראה, וראתה בישראל מצד אחד לגזר על ישראל שיצאו מהגלות בזכות אבותיהם, ומצד אחר רצתה לגזר עליהם בשביל חטאיהם כשאמרו עליהם רעה גדולה, הרי ארבע מדות, ולא היתה בהם מדה חמישית אפוטרופוס של ישראל, ודברו כל מה שרצו.

עד שהגיעה להם המדה החמישית, והיה בכסא הכבוד מן השם הקדוש, ואמרה על בני ישראל טוב, ולא היו פחדות שתי מדות הראשונות לדבר לפניו, בזכות המדה החמישית שנמשלה ללילה, ויצאה להאיר להם. ולכן פתח, והיה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור.

שנינו, (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה. ושם אמר וחשך על פני תהום. וקשה שלו על שלו. בא רבי אלעזר לרבי שמעון אביו ואמר לו, אבי מורי, מה זה? אמר לו, מבראשית עד ו' דורות ברא ידו' אחד, רוצה לומר, ו' של שמו נתן בו רוח חכמה. עד כאן לא היה יודע מהו חשך. קם רבי אלעזר ונשק ידו של אביו.

בקושטא, הכי יזנח יתהון בארע שנאיהון. ויסב פנייהו דארע להון בישינ אלין, וידבר להון לארע טב כפירושא דקרא.

והוה תרי רברבן סגיאין מעלייאן הוה מטרקן תחות כרסי יקרא, דאפטרופא דישראל מכילתא חמישא, בדיל דיהון בגלותא כל עדנא הדין, וארע דנשי יתהון בארע שנאיהון.

והוא תרין מכילתן, בתרין ספין, נפק חדא ומליל לקבל רבון עלמא, ויהיב ליה רשו דימלל כל מאן דבעי, וחזי בישראל מן גיסא חדא למגזר בהון בישראל, דיפקון מן גלותא, בדין אבהתהון. ומן גיסא אחרינא, רעא למגזר עליהון, בדיל חוביהון, דאמרו עלייהו בישא סגיא. הא ארבע מכילתן, ולא הוה בהון מכילתא חמישא אפטרופא דישראל, ומלילו כל דרעו. (דף ריג ע"ב).

עד דמטא לוותהון מכילתא חמישא, והוה בכרסי יקרא מן שמא קדישא, ואמר על בנוהי דישראל טב, ולא הוה רתיין תרין מכילתן קמייטא למללא קמיה, בדיל מכילתא חמישא דאתמתל לליליא, ונפק לנהורא דלהון. ועל דא פתח, והיה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור.

תנינא (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה, והתם אמר וחשך על פני תהום, וקשיא דידיה אדידיה. אתא רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי, ואמר ליה אבא מארי, מאי דא. אמר ליה, מבראשית עד ששה דורות ברא יהו"ה אחד, צבי למימר, ו' דשמיה, יתב ביה רוח חכמה,

עד הקא לא הוה מנדע מהו חשך. קם רבי אלעזר ונשק ידוי דאבוי.

קָם רַבִּי אֶבְרָהָם וְשָׁאַל, מָאי חֲשָׁךְ. אֶסְתַּחֲרוּ
חֲבָרִיא וְלֹא מָטוּ מָאי דְשָׁאַלוּ, עֲבָדוּ
עוֹבְדָא, וּמָטָא קָלָא מִן קָדָם רַבּוּן עֲלֵמָא,
בְּהָאי קָרָא, (איוב י') אֶרֶץ עֵיפְתָהּ וְגו' צִלְמוֹת
וְלֹא סְדָרִים, וְתוֹפֵעַ כְּמוֹ אוֹפֵל, גִּיהֵנָם מִקָּמִי
דְּאֲתַבְרִי עֲלֵמָא, הָוֵה גְּנִיזוּ לְרִשְׁיַעֲיָא, וְוִי לְהוֹן
לְחֵיבִיא, דִּיחֹוּן פִּד יַעֲבִיד אֶלְהָא יַת אֱלִין,
(ישעיהו ט) פִּי הִנֵּה הַחֲשָׁךְ יִכְסֶה אֶרֶץ וְעַרְפֵּל
לְאוּמִים וְעֲלִיף יִזְרַח יְיָ וּכְבוֹדוֹ עֲלִיף יֵרָאֶה.
זַכָּאָה חוֹלְקֵהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּקִדְשָׁא בְרִיף הוּא
לֹא בְרָא לְהוֹן דָּא, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה
לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂיִי אֶלְהִיו:

וַיִּגַּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ.
רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִלְּאֶכָא הוּא, דְּהוּה
עֲתִיד לְמִימַר טַב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, פִּד יְתִיבוּן
לְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא, בְּכָל עֶקְתָּהוֹן, פִּד יִיתִי
קָצָא דְמִשְׁיַחָא, בְּכָל עֶקְתָּא דְתִיתִי עֲלִיהוֹן,
יִימְרוּן לְמַכִּילְתָּא בְרִיף אֲתִי לוֹתָהּ, וְיִתְפַּרְקוּן
טְבָאי. זַכָּאָה חוֹלְקֵהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּאֲתַקְרִיאוּ
בְּנֵי דְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא, דְּאֵינּוּן פְּמִלְּאֶכְיָא,
(איוב לח) וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הוֹי"ה מָאי.

תָּא חֲזִי, מַנִּין שְׁקָרָא קִדְשָׁא בְרִיף הוּא
לְיַעֲקֹב א"ל, אֲתָּ בְּעֵלְאָה, וְאֲנָא אֶהָא
בְּתַתְּאָה, (נ"א אֲתָּ תַהָא בְּתַתְּאָה, וְאֲנָא אֶהָא אֶלְהָא בְּעֵלְאָה), מָאי
קָא מִיִּרִי. (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם,
אֲבָהָתָן אֵינּוּן רְתִיכָאן דְּקִדְשָׁא בְרִיף הוּא.
תְּנָא, (מיכה ז) תַּתַּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם,
הָא תַרִּין סְפִירָן, בְּתַרִּין רְתִיכָן, רַבְּרָבָן עֲלֵאִין.
תְּלִיתָאָה יַצְחָק, מָאי (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב
בְּפַחַד אָבִיו יַצְחָק. וּבְגִין פַּחַד
יַצְחָק דְּהוּה סְפִירָה, וְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא דְּהוּא
כְּרִסִּי יִקְרָא רְתִיכָא עֲלָאָה, וּסְפִירָה דִּיצְחָק
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׁהוּא כְּסָא כְּבוֹד, מְרַכְּבָה עֲלִינָהּ, וּסְפִירָה

קָם רַבִּי אֶבְרָהָם וְשָׁאַל, מָה זֶה
חֲשָׁךְ? סָבְבוּ הַחֲבָרִים וְלֹא הִגִּיעוּ
לְמָה שֶׁשָּׁאַל. עָשׂוּ מַעֲשֶׂה, וְהִגִּיעַ
קוֹל מִלְּפָנֵי רַבּוּן הָעוֹלָם בְּפִסּוּק
זֶה, (איוב י') אֶרֶץ עֵיפְתָהּ וְגו',
צִלְמוֹת וְלֹא סְדָרִים וְתוֹפֵעַ כְּמוֹ
אֹפֵל. גִּיהֵנָם מִלְּפָנֵי שְׁנַבְרָא
הָעוֹלָם הִיָּה גְּנִיזוּ לְרִשְׁעִים. אוֹי
לְרִשְׁעִים שִׁיְהִיו פְּשִׁיעֵשֶׂה הָאֱלוֹהִים
אֲתָּ אֱלֹהִים, (ישעיהו ט) כִּי הִנֵּה הַחֲשָׁךְ
יִכְסֶה אֶרֶץ וְעַרְפֵּל לְאוּמִים וְעֲלִיף
יִזְרַח ה' וּכְבוֹדוֹ עֲלִיף יֵרָאֶה.
אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לֹא בְרָא
לָהֶם זֶה. (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם
שִׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂיִי אֶלְהִיו.

וַיִּגַּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף
בָּא אֵלֶיךָ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִלְּאֶכָא
הוּא שְׁהִיָּה עֲתִיד לוֹמַר טוֹב עַל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פְּשִׁיעֻבוּ לְקְדוּשׁ-
בְּרוּף הוּא בְּכָל צְרָתָם, כְּשִׁיבָא
קָץ הַמְּשִׁיחַ. בְּכָל צְרָה שְׁתַּבָּא
עֲלֵיהֶם יֹאמְרוּ לְמַדָּה: בְּנֵיךְ בָּאִים
אֵלֶיךָ. וַיִּגְאָלוּ הַטּוֹבִים. אֲשֶׁרִי
חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁנַקְרָאוּ בְּנֵי
הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, שְׁהֵם כְּמוֹ
מִלְּאֶכְיָא. (איוב לח) וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי
אֱלֹהִים. הוֹי"ה מָה?

בָּא רָאֵה, מַנִּין שְׁקָרָא הַקְדוּשׁ
בְּרוּף הוּא לְיַעֲקֹב אֵל? אֲתָּה
בְּעֵלְיוֹנִים, וְאֲנִי אֶהִיָּה
בְּתַתְּוֹנִים, [אֲתָּה תַקִּיָּה בְּתַתְּוֹנִים, וְאֲנִי
אֲתָּה אֱלוֹהִים בְּעֵלְיוֹנִים]. מָה זֶה אוֹמֵר?
(בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל
אַבְרָהָם. הָאֲבוֹת הֵם מְרַכְּבוֹת
הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא. שְׁנִינּוּ (מיכה ז)
תַּתַּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם.
הָרִי שְׁתֵּי סְפִירוֹת בְּשְׁתֵּי מְרַכְּבוֹת
גְּדוּלוֹת עֲלִינּוֹת.

שְׁלִישִׁי יַצְחָק. מָה זֶה (בראשית לא)
וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יַצְחָק.
וּמִשּׁוּם פַּחַד יַצְחָק שְׁהִיָּה סְפִירָה,
שֶׁל יַצְחָק הִיא מְעֵלְיוֹנִים, מִפְּרִשְׁתָּ

יותר מכל הספירות של האבות.
זהו שכתוב וישבע יעקב בפחד
אביו יצחק.

רבי אבא פתח ואמר, אלהי
אברהם ואלהי נחור ישפטו
בינינו אלהי אביהם וישבע יעקב
בפחד אביו יצחק. מפסוק זה
אתה יכול לדעת זה.

ויתחזק ישראל וישב על המטה.
וסוד הפתוח (דניאל יב) ובעת ההיא
יעמד מיכאל השר הגדול העמד
על בני עמך והיתה עת צרה. רבי
שמעון אמר, זו גבורת יד מיכאל
הגדול, כמו שהיה משתחוה לה
מקדם לכן. למי היה משתחוה?
משתחוה למטה. היתה המטה
פתוחה פניה. למילה היה
משתחוה, שהרי היתה חביבה
עליו.

כי חלל יהודה קדש ה' אשר
אהב ובעל בת אל נכר (מלאכי ב).
כשהסתלק זיוו ממנו על
חטאייהם, ולא היה לה לעמד
לפניו, וגרשה המלכה מן המלך
משום שלא יכלה להשאיר את
בניה בין העמים להרג אותם,
והוא היה בארץ הקדושה, בזה
שיהיו עמים נכרים מן עמו.
רוצה לומר, הכניס שכינה
ביניהם בגלות ובזמן שלא היתה
בארץ, והיא בארץ העמים בזיו
של ישראל נשמרו העמים
שסביבותיהם.

למדנו, אמר רבי יוסי, שני
גדולים היו תחת פסא הפבוד
הקדוש, והרי שמו אחד מהם
הוא מטה, שהיה שורה באוצר
של התיכל. והרי אנו בגלות, לא
נשאר בינינו אלא זה שהוא
מטבע שלו, והוא חתום משמו
של הקדוש ברוך הוא.

זהו שכתוב (שמות כג) הנה אנכי
שלח מלאך לפניך לשמרך וגו'.
לא לדבר פך, אלא בעולם הבא,

היא מעלאה, מפרשא יתיר מפל ספירן
דאבהתא, הךא הוא דכתיב וישבע יעקב
בפחד אביו יצחק.

רבי אבא פתח ואמר, (בראשית לא) אלהי אברהם
ואלהי נחור ישפטו בינינו אלהי
אביהם, וישבע יעקב בפחד אביו יצחק,
מהאי קרא את יכיל למנדע דא.

ויתחזק ישראל וישב על המטה, ורזא
דקרא, (דניאל יב) בעת ההיא יעמוד
מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך
והיתה עת צרה. רבי שמעון אמר, דא גבורת
ידא דמיכאל רברבא. כמה ליה הוה מקדמת
דנא סגיד. למאן הוה סגיד, סגיד לערסא,
הוה ערסא פתיחא פניה. למהולתא הוה
סגיד, דהא הות חביבא מיניה.

כי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל בת
אל נכר, (מלאכי ב) כד אסתלק זיויה מניה
על חוביהון, לא הוה ליה למיקם קמיה,
ואתרכת מטרוניתא מן מלפא, בדיל דלא
יכלא לשבקא לה לברהא בין עמין
למקטלהון, והוה בארעא קדישא הוא, בהא
דיהון עמין נוכראין מן עמיה. סכי למימר,
עאל שכינתא ביניהון בגלותא, ועדנא דלא
הוה בארעא, והיא בארע עממין, בזיוא
דישראל, אסתמרו עממיה די בסחרניהון.

האנא, אמר רבי יוסי, תרין רברבין הוו
תחות פרסי יקרא קדישא, והא
בשמיה חד מאני בערסא, דהוה שדי אגוניה
דהיכלא. והא אנן בגלותא, לא אשתאר
ביננא אלא דא דביני דזיניה, והוא חתוך מן
שמיה דקדשא בריך הוא.

הךא הוא דכתיב, (שמות כג) הנה אנכי שולח
מלאך לפניך לשמרך וגו', לא למלא

כמו שפרשנו במקומו והיא השמירה בדרך, אני השריתי שכניה ביניכם לשמר אתכם בגלות, והיא שמרה אתכם עד שתביא אתכם לארצכם כמו שהייתם מקדם לזה. אשר הכנתי - מושבות מקדם לזה.

זו שכניה מן מטטרו"ן, וגרשה המלכה מהמלך עד שתשוב למקומה, וסוד - כי רק עוג מלך הפשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש פרזל הלה הוא ברבת בני עמון, כמו שפרשנו במקומו. והדרך, שנמשלה לגלות, שמר אותם בגלות על צרה שתבא עליכם, עד שיבא ויכניס אתכם לארץ שנשבע לאבותיכם שנשמרה.

רבי שמעון פתח ואמר, (רות א) ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל. אמר רבי יוסי, השליט רחמים על הדין. (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב. אור וטוב שוים, שהוא מבוועי הנחלים שיוצא מהם הים והנחל שבעולם. שנינו, אמר רבי שמעון, פעם אחת עליתי וירדתי להאיר במבוועי הנחלים, ועלה אחרי רבי אבא. אמר לי, במה עסקתם? אמרתי לו, בפסוק הזה (קהלת א) שפל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. מזיו נבראו כל הגדולים שמן העולם, ומזיו נובעים כל הנחלים, הנחלים שהם בפסוק הזה נמוכים בגלות הזאת, שהרי חשך ואפלה, חבת האם עשה להם, ואם לא, הנחל עושה לבתו. גדלה שניה הוא, הוא פחת הקדוש ששוכב על גני ההיכל, שהרי השר של ישראל שהיה ממנה עליהם, בכל זמן שהיתה הגבירה עם המלך, היה יוצא וקא

הכי, אלא בעלמא דאתי, כד פרישנא בסטרין והוא צורין בארחה, אנא שרינא שכינתא ביניכון למאריהון בגלותא והיא נטררת יתכון, עד (דף ריד ע"א) דתייתי יתכון לארעכון, כמה דהויתון מקדמת דנא. אשר הכינותי, מותבן מקדמת דנא.

דא שכינתא מן מטטרו"ן. ואתרכת מטרוניתא מן מלפא, עד דתייתוב לאתרהא, ורזא (דברים א) פי רק עוג מלך הפשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש פרזל הלא הוא ברבת בני עמון, כדפרישנא באתריה. וארחה, דאתמתל לגלותא, נטר יתהון בגלותא, על עקתא דתתי עליכון, עד דייתי וייעול יתכון לארעא, דקיים לאבהתכון דאתנטרת.

רבי שמעון פתח ואמר (רות א) ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל, אמר רבי יוסי, שליט רחמי על דינא. (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, טוב ואור שוין, דהוא מבוועי דנחלין, דנפק מנהון ימא ונחלא דבעלמא.

הנא אמר רבי שמעון, זמנא חדא סליקנא ונחיתנא לאנהרא במבוועי דנחלין, וסליק בתראי רבי אבא. אמר לי, במאי עסקיתו. אמרית ליה, בהאי קרא (קהלת א) דכל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. מזיויה אתבריאו כל רברבייא דמן עלמא, ומן זיויה אתנביעו כל נחלייא, נחלייא הו אינון להאי קרא, דמאיכי בהאי גלותא, דהא חשוכא כמופלא, חפתא דאמא עביד להו, ואי לאו, נחלא עביד ברתיה. רברבא תנתינא הוא, הוא תחות קדישא, דגני אגנים דהיכלא. דהא רברבא דישראל דאתמני

עליהון, בכל עידן דהות

לפניהם מטטרו"ן, והוא מקריב עבודתם להקדוש ברוך הוא כ"אש. כ"אשר התבטלה האש וגלו, הסתלק זיוה, והסתלקה הגבירה מן המלך. זה לא היה שלם עד שיבא צד אחר שלא היה נמנה בגלות.

והשמות שנקראים יד, היא מבווע לכל, ותמצא יד הוי"ה, (ישעיה נט) הן לא קצרה יד יהוה, שלא נזכר יד אלא בשם אחד.

בא רבי אלעזר ושאל לרבי שמעון אביי, ובכה ואמר לו, גלה לי זה הסוד אבי מורי. אמר לו, בנה הפסוק יתגלה לך, (שמות ט) כי יד על פס יה מלחמה לה. פס משום הוי"ה, שולטים רחמים על דין. רוצה לומר, יהי רצון שיהיה לעולם במקום הגבורה יד ה' הגדולה מלחמה שהיתה במצרים, ואם לא, היו כדינים.

ובשיבא המשיח, יבא בהתחדשות ביד גדולה ויערף קרב בעמלק. בחזק יד הוציאך ה' ממצרים. ובשיבא שם של יד בחזק יד לבדו, הוא בזמן שיערף קרב בעמלק, יבא המשיח. רבי אלעזר מסייע, (זכריה יד) ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו כיום קרב. כ"ס בשביל יהו"ה.

בא ראה, כמה היא יד הגדולה שלא מגיעה ליד הזו העליונה, לאבות הגדולה לא אנונים. ובזו היד יצאו ממצרים משום שמנינם שנה, מונה י' ל', ד' לד', שוים זה לזה, שם של היד הגדולה שיצא מהם שוים באותיותיהם, שמנינם כמנינם, שקבלה שתי ידים, שתיים.

ביצד לא נמנעו זה מזה, ולא שוים? נתבאר שני אלה שבאותיותיהם יד הם שוים בענין, שנים לא בעניניהם

מטרוניתא עם מלפא, הוה נפיק ועאל קדמיהון מטטרו"ן. והוא קביל פולחנהון לקדשא בריך הוא פנורא. פד אתבטיל נורא ואתגליאו, אסתלק זיוה, ואסתלקא מטרוניתא מן מלפא. הא לא הוה שלים עד דיייתי גיסא אחרא, דלא הוה בגלותא מניתא. ושמתן דאתקריאת יד, היא מבוועא לכלא, ותשפח יד הוי"ה, (ישעיה נט) הן לא קצרה יד יהוה, דלא אדפר ידא אלא בשמא דחד.

אתא רבי אלעזר, ושאל לרבי שמעון אבוי, ובכה ואמר ליה, גלי לי האי רזא אבא מארי. אמר ליה בהאי קרא אתגלי לך, (שמות ט) כי יד על פס יה מלחמה ליי, פס בגין הוי"ה, שליט רחמי על דינא. צבי למימר, יהא רעוא דיהא לעלמא כאתר גבורת, יד יי רבתא קרבא דהות במצרים, ואי לאו הוו בדיני.

וכד ייתי משיחא, ייתי בחדתו בידא רבתא, ויגח קרבא בעמלק. (שמות יג) בחזק יד הוציאך ה' ממצרים, וכד ייתי שמא דיד בתוקפא ידא לחודיה, הוא בעידנא, דיגיח קרבא בעמלק, ליתי משיחא. רבי אלעזר מסייע, (זכריה יד) ויצא יי ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו כיום קרב. כ"ס בגין יהו"ה. הא חזי, כמה היא ידא רבתא דלא מטא להאי ידא עלאה, לאבהן רברבא לא אגנים. ובדא ידא נפקו ממצרים, בגין דמשויין שוין, מני י' ל' ד' לד', שוין דא לדא, שמא דידא רבתא, דיפוק מן אינון שוין באתותהון דמנייניהון כמנייניהון, דקבלא תרין יד, תרין.

ביצד לא אתמנעו דא מן דא, ולא שוין.

מתבאר. מאלו נכראו שמים וארץ ושעמהם. ואלו ספירה ראשונה, שהיא כתר עליון. (משלי טו) בכל מקום עיני ה' צפות רעים וטובים. הן מסיעות לשם אחד אות ו' שעשה פמה אותות בארץ מצרים. (ראה ציור למעלה)

ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוי בארץ כנען. רבי אבא אמר, לוז זו ירושלים העליונה, ששורה שכינה בתוכה. אמר יעקב העליון למטה, תן לי ברכה שהוא רוצה, להרבות אתכם אני, ולתת את הארץ לבניכם. לוז זו ירושלים העליונה, הקדוש ברוך הוא, נתן השר שהיו ברכה זו על ידו בארץ הקדש, אבל מחוץ לארץ אחרת לא תהיה ברכה.

רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי כו) מברך רעהו בקול גדול בבקר השפים קללה תחשב לו. הקדוש ברוך הוא קרא לישראל אחים ורעים. איזו ברכה נתן להם? שיהיו עם זה טהור פחת ידו, ולהיות עליהם שומר.

אשרי חלקו של העם הטהור הזה שהוא עליהם, שנקראים בעליונים בנים חביבים יותר מהעליונים. כתוב (דברים יד) בנים אתם לה', מהו הפל בשביל זה. מה הוא? בשביל שהשתלם השם בחותם שלהם, שהם מהולים.

בא ראה, בפני האדם שמו של לו, קדשא בריך הוא קרא לישראל אחים ורעים. מאי ברכתא יהב לון, דיהון האי עמא דכיא תחות ידיה, ולמהוי עליהון נטיר.

זבאה חולקהון דהאי עמא דכיא, דהוא עליהון, דאקרי בעלאה בנים חביבים יתיר מעלאה, פתיב, (דברים ד) בנים אתם לה', מאי כלא בדיל דא. מאי הוא, בדיל דאשתלים שמא בחותמא דלהון, דאינון גזירין. תא חזי, באנפוי דאינשא שמא דקדשא בריך הוא, וחסרא יו"ד מגינה,

אתפרש תרין אלין בריך הוא דבאתנותהון סייעאן יד בעלה ה', תרין לאב מנגינהון מתפרש. מאלין אתבריוו שמיא וארעא ודעמיה. ואינון ספירא קדמאה, דהיא כתרא עלאה. (משלי טו) בכל מקום עיני ה' צופות רעים וטובים. הם מסייעתן לשמא חד ו' דעבד פמה אתוון בארעא דמצרים.

מצד ימין העיגול

יד ו' לוא"ו לר' י"ד לו"ו

דל"ת ד' לר' ל"ל ל"ת

שדי

עליון העיגול

ו"ו לדל"ת דל"ת ללמ"ד למ"ד לחי"ו

א' ללמ"ד ל' למ"ם מ' לר' ד' לת' ה' ל'

יהוה

י"ד

מרכבה דאבהן ישראל

(דף ריד ע"ב)

ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוי בארץ כנען. רבי אבא אמר, לוז דא ירושלים עלאה, דאשראה שכינתא בינהא. אמר יעקב עלאה לתתא, הב לי ברכתא דהוא בעי, לאנפיש יתכון אנא, ולמיתן ית ארעא לבניכון. לוז זו ירושלים עלאה, קדשא בריך הוא, הב רברבא דהוון ברכה דא על ידיה, בארעא קדישא, אבל פרא, לארעא אחרא, לא יהא ברכתא.

רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי כו) מברך רעהו בקול גדול בבקר השפים קללה תחשב

לו, קדשא בריך הוא קרא לישראל אחים ורעים. מאי ברכתא יהב לון, דיהון האי עמא דכיא תחות ידיה, ולמהוי עליהון נטיר.

זבאה חולקהון דהאי עמא דכיא, דהוא עליהון, דאקרי בעלאה בנים חביבים יתיר מעלאה, פתיב, (דברים ד) בנים אתם לה', מאי כלא בדיל דא. מאי הוא, בדיל דאשתלים שמא בחותמא דלהון, דאינון גזירין. תא חזי, באנפוי דאינשא שמא דקדשא בריך הוא, וחסרא יו"ד מגינה,

הקדוש ברוך הוא, וחסר יו"ד ממנו ולא נתקן. בא אברהם וחיבב את הקדוש ברוך הוא, ואמר לו, בך יתקן השם, ונמול, ונתקן השם ביו"ד של המילה. בפני האדם שי"ן של שדי"ר, חסר יו"ד, נתקן ביו"ד של המילה, ואז נקראו בנים לה, בנים קדושים.

ובשמיטמים את אות הברית הקדושה ומכניסו לרשות אחרת, עולה ממנו קדשת החותם, והוא כמו שהחריב עולם, וטמא את החותם שנתקן בו שמו של הקדוש ברוך הוא, והרי הוא החריב את העולם.

רבי אבא היה הולך מקפוטקיא, והיה עמו רבי יוסי. עד שהיו הולכים, ראו איש אחד שהיה בא ורשם אחד בפניו. אבל אוי להם לרשעים שימותו בלי תשובה, שלא יזוז ממנו הרשם לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

ויאמר אלי הנני מפרך והרביתך. רבי אבא פתח ואמר, פסוק זה (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, וכי איש שאומר טוב לבן אדם כמותו, אם לא ישלים מה שאמר, פניו מתבישות, על אחת כמה וכמה מהעליונים לבני אדם, שאם לא מביא פל טוב שאמר על פניו, פניו מתבישות.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני ישראל העליון שאני מרבה ומגדלך, הברכה הזו שנתן לי, ואתן ארץ זו לבניכם לא היתה בארץ, לא היה עמם פשיבא קץ המשים ויתקן. אמר הקדוש ברוך הוא, לא עתה יבוש יעקב - כעת (א) פני יעקב שלמעלה לא מתבישים משאמר להם אתן, הרי עד עכשו לא היו בידו, והיו

ולא אשתלים. אתא אברהם וחיבב לקדשא בריך הוא, ואמר ליה בך אשתלים שמא, ואתגזר, ואשתלים שמא ביו"ד דמילה. באנפוי דאינשא שי"ן דשד"י, וד', חסר יו"ד, אשתלים ביו"ד דמילה, וכדין אקרונ בנים לה, בנין קדישין.

וכד מסאבין ליה להאי את קיימא קדישא, ועאיל ליה לרשו אחרא, סליק מגיה האי קדושא דחותמא, והוא כמה דחריב עלמא, וסאיב חותמא, דאשתלים ביה שמא דקדשא בריך הוא, והא הוא חריב עלמא.

רבי אבא הוה אזיל מקפוטקיא, והוה עמיה רבי יוסי. עד דהוה אזלי, חמו חד בר נש דהוה אתי, ורשימא חד באנפוי, אבל ווי לון לחיבבא, דימותון בלא תשובה, דלא יעדי מיניהו רשימא, לא בעלמא דין, ולא בעלמא דאתי:

ויאמר אלי הנני מפרך והרביתך. רבי אבא פתח ואמר, האי קרא (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. וכי איניש דאמר טוב לבר נש פנותיה. אי לא ישלים מה דאמר, אפוהי מתביישן, על אחת כמה וכמה מן עלאי לבר נש, דאי לא מייתי כל טב דאמר על בנוהי, אנפוהי מתביישן.

אמר קדשא בריך הוא ליה, אנא ישראל עלאה, דאנא מפשינך ואסגינך. האי ברכתא דיהיב לי, ואתן ית ארעא הדא לבריכון, לא הוה בארעא, לא הוה עמהון. פד ייתי קיצא דמשיחא וישתלים, אמר קדשא בריך הוא, לא עתה יבוש יעקב, פען (א) אנפוי דיעקב דלעילא, לא מתביישן מדאמר להון אתן, ארי עד פען לא הוה בידיה, והוה אנפוהי מתביישן, פען דיליה

פנים מבִּישׁוֹת. כַּעַת שְׁלוֹ מִסְתַּיֵּעַ
מִלְפָּנֵי רַבּוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ.
כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, נִלְחַמִּים בְּעַמְלֵק
כְּשִׁישְׁתֵּלֶם הַקֶּץ, וְלֹא יִהְיֶה אֶלֶּא
בַּחֲזֵק יָד, כְּמוֹ שֶׁהֵיית בְּיוֹם קָרֵב,
וְיִצָּא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם, שְׁלוֹ
וְלֹא אַחֵר.

וְעַתָּה שְׁנֵי בְּנֵי הַנּוֹלָדִים לָךְ - זֶה
יִשְׂרָאֵל שֶׁלְמַטָּה שְׂמֻקוֹמָם
בְּגִלוּת, בְּנֵיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁנּוֹלְדוֹ בֵּין הָעַמִּים. לְמַדְנוּ,
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יִשְׂרָאֵל, כְּשִׁיְהִי
בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְרִים
בְּאֶרֶץ, כְּשִׁיבֵא הַמְּשִׁיחַ יִהְיֶה עִם
אֲחֵיהֶם שִׁילּוֹ אַחֲרֵיהֶם, שְׁלֹא
נִקְרָא גְלוּת אֶלֶּא לְמִי שֶׁהוּא דָר
בְּאֶרֶץ נִכְרֵיה, הֵם נִקְרָאִים גּוֹלִים.
וְזִכְרֹתֵי אֶת בְּרִית יַעֲקֹב (ויקרא כו),
וְאִ"ו יִתְרָה. תְּבֵא וְאִ"ו
שֶׁהִסְתַּלְקָה כְּשֶׁחָרַב הַבַּיִת,
וְתִהְיֶה סִינַע לִיעֲקֹב כְּשֶׁזָּה יִהְיֶה,
וְיִהְיֶה לְבֵן קְדוֹשׁ אֶרֶץ יִרְשֵׁת
עוֹלָם, וְיִהְיֶה בְּנֵיו בְּאֶרֶץ, שְׁגֵרוֹ
כִּה מִקְדָּם לָזֶה בְּאֶרֶץ. אֲשֶׁרִי
חִלַּקְס.

כַּעַת בְּנִים, שֶׁקָּרָה לָהֶם [תהויו הולכים
גדולים] שֶׁהִגְלוּ לַחֲזוּץ לְאֶרֶץ
וְנִשְׁכַּחוּ, וְהִתְרַבּוּ, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
הַעֲלִינִי לַתַּחְתּוֹן: בְּנִים שֶׁלָּךְ
שֶׁהֵם בַּחוּץ לְאֶרֶץ שֶׁנּוֹלְדוֹ בְּגִלוּת
בְּכָל אֶרֶץ וְאֶרֶץ, עַד שֶׁאֵנִי אֶפְנֵס
לְמִצְרַיִם וְאֶעֱשֶׂה כְּהֵם דִּין עַל
חֲטָאֵיהֶם, אֵינִי מַעֲלֶה אֶת בְּנֵיךְ
שֶׁנִּבְרָאוּ בְּגִלוּת בַּחוּץ לְאֶרֶץ
בְּאֶרֶץ רְחוֹקָה, וְאֶף עַל גֵּב שֶׁהֵם
רַבִּים וְנִשְׁכַּחוּ הֵם שְׁלִי, כְּשֶׁרֵאִיתִי
גְלוּת זֹאת שֶׁלָּהֶם וְרִפְאֵתִי אֶת
כָּאֲבִיכֶם וְשִׁמְעֵתִי אֶת קוֹלְס.
רְאוּבֵן - (בראשית כט) כִּי רָאָה ה' אֶת
עֲנִי. שְׁמַעוֹן - כִּי שָׁמַע ה' כִּי
שָׁנוּאָה אֲנִכִי. וְחִשְׁבֵת בְּלִבְךָ
כִּפְּאֵלוֹ יִהְיֶה לְפָנַי הֵם, וּמִשְׁנֻשׁוֹב

מִמִּצְרָאִי, מִלְמַעְבַּד דִּינָא,

מִסְתַּיֵּעַ מִן קָדָם מְאִרִי שְׂמִיא וְאַרְעָא.
בְּמָה דְאַמְרִינָן, אֲגַחְנָא דְעַמְלֵק, כַּד יִשְׁתַּלִּים
קִיִּצָא, לָא יִהְיֶה אֶלֶּא בַתְּקוּף יָדָא, כְּמָה
דְּהוּיִת בְּיוֹם קָרֵב, וְיִצָּא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם
הָהֵם, דִּיִּדְיָה וְלֹא אַחֲרָא:

וְעַתָּה שְׁנֵי בְּנֵי הַנּוֹלָדִים לָךְ, דָּא יִשְׂרָאֵל
לְתַתָּא, דְאַתְרֵיהוֹן בְּגִלוּתָא, בְּנוֹי
דְקְדֻשָּׁא בְרִיךְ הוּא, דְאַתְיִילִידוּ בְּיַד עַמְמִיא.
תְּנָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יִשְׂרָאֵל כַּד יִהוּן בְּאַרְעָא
קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל, דָּר בְּאַרְעָא, כַּד יִיִתִי
מְשִׁיחָא, יִהוּן עִם אַחוּהוֹן דִּילּוּן בְּתַרְיָהוֹן.
דְּלֹא אַתְקָרִי גְלוּת, אֶלֶּא לְמַאן דְאַיְהוּ דָר
בְּאַרְעָא נוֹכְרָאָה, אֵינּוּן אַתְקָרִינִן גְּלִינִן.

וְזִכְרֹתֵי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, (ויקרא כו) וְאִ"ו
יִתְרָה, תִּיתִי וְאִ"ו דְאַסְתַּלְקַת כַּד
אַתְחָרִיב בֵּיתָא, וְתִהָא סִינַע לִיעֲקֹב, כַּד יִהָא
דָא, וְיִהָא לְבָרָא קְדִישָׁא אֶרְעָא אַחְסַנַת עַלְם,
וְיִהוּן בְּנוּהִי בְּאַרְעָהוֹן, דְדָאֵרוּ מִקְדָּמַת דִּנָּא
בְּאַרְעָהוֹן, זַפְּאָה חוּלְקָהוֹן.

כַּעַן בְּרִיא, דְהוּה עֲרַעַן לְהוֹן, (תהויו אוליו
רַבִּינִי) דְאַתְגְּלִיאֵו מִן לְבַר לְאַרְעָא
וְאַתְנָשִׂיאֵו, וְאַנְפִּישׁוּ. וַיִּמָּא יַעֲקֹב עֲלָאָה
לְתַתָּא, בְּרִי דִילָךְ דְאַיִנוּן לְבַר לְאַרְעָא
דְאַתְיִילִידוּ בְּגִלוּתָא, בְּכָל אֶרְעָא וְאַרְעָא, עַד
דְאַנָּא אֵיעוּל לְמִצְרָאִי, וְאַעֲבִיד לְהוֹן דִּינָּא
(דף רטו ע"א) עַל חוּבִיָּהוֹן, לָאו אֲנָא מִסְקִית
בְּרַךְ, דְאַתְבְּרִיאֵו בְּגִלוּתָא, לְבַר לְאַרְעָא
בְּאַרְעָא רְחִיקָא. וְאֶף עַל גֵּב דְאַיִנוּן סְגִיאִין,
וְאַתְנָשִׂיאֵו, דִּילִי אֵינּוּן. כַּד חֲזִיתִי דָא גְלוּתָא
דְלְהוֹן, וְאַסִּיתִי לְכִיבִיָּהוֹן, וְשִׁמְעִית קְלִיָּהוֹן.
רְאוּבֵן, (בראשית כט) כִּי רָאָה ה' אֶת עֲנִי.
שְׁמַעוֹן, כִּי שָׁמַע ה' כִּי שָׁנוּאָה אֲנִכִי, וְחִשְׁבִּיב
בְּלִבְךָ, כִּפְּאֵלוֹ יִהְיִין קְדָמִי אֵינּוּן, וּמִדְנַתּוֹב

נְסִיק יתהוּן מֵאַרְע גְּלוּתָא.

רבי אבא אמר, מהכא (ישעיה טו) והביאו את כל אחיכם מפל הגוים מנחה לה'. צבי למימר, פד יהא קדשא בריך הוא בדינא במצראי, בעדנא ההיא ייתון פל עממיא מנחה, פד שמעו שמועה דקודשא בריך הוא, היינו (ישעיה ב) ונהרו אליו כל הגוים.

תנא, אמר רבי שמעון, עתיד קדשא בריך הוא למיעבד לכל זפאה וזפאה, חופה בירושלם, (ירמיה טז) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול פלה, פד תיתוב מטרוניתא למלפא, ועביד לה ארוסין, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ג) צאנה וראינה וגו' ביום חתונתו וביום שמחת לבו. ביום חתונתו זה מתן תורה, וביום שמחת לבו זה בנן בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו:

ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו, דא ישראל לתתא, לאבהן דאינון רתיכין, תהא שמהתהוון ברזא דאתיילידו לבתר דנן, על שמא דאחיהוון יהוון מקריבין באחסנא דלהוון.

תנא, אמר רבי שמעון, ומולדתך, דא ירושלם דלתתא, (ויקרא יח) מולדת בית בפרשת עריות, ירושלם לתתא, גוברין דאתיילידו דא ירושלם, פתר דנא, דיתובוון עלמא למארי שמיא בירושלם, פד גיורין לא אתקרוון אלא על שמקן, דהוא בר ישראל, ולא יתקרוון פד אבהתהוון, גיורא מקפוטקיא, אלא בהא ישראל.

ר' יהו, צבי למימר, על שמהוון דישראל יתקרוון, על שם אחיהוון יקראו בנחלתם, וכד יתובוון לא יתחסנוון אלין עם ישראל בארעא, ויסב פל שבטא ושבטא, דידיה

ממצרים מלעשות דין, נעלה אותם מארץ גלותם.

רבי אבא אמר, מפאן (ישעיה טו) והביאו את כל אחיכם מפל הגוים מנחה לה'. רוצה לומר, כשיהיה הקדוש ברוך הוא בדין במצרים, באותו זמן יביאו כל העמים מנחה כשישמעו שמועה של הקדוש ברוך הוא, הינו (שם ב) ונהרו אליו כל הגוים.

שנינו, אמר רבי שמעון, עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לכל צדיק וצדיק חפה בירושלם, (ירמיה טז) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול פלה, כשתשוב המלכה למלך ויעשה לה ארוסין. זהו שכתוב (שיר ג) צאנה וראינה וגו' ביום חתונתו וביום שמחת לבו. ביום חתונתו זה מתן תורה. וביום שמחת לבו זה בנן בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו.

ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו, זה ישראל למטה, לאבות שהם מרפבות יהיו שמותיהם בסוד שנולדו לאחר מכן, על שם שאחיהם יהיו מקריבים בירשה שלהם.

ר' יהו, אמר רבי שמעון, ומולדתך - זו ירושלם של מטה, (ויקרא יח) מולדת בית, בפרשת עריות. ירושלם למטה. גברים שנולדו זו ירושלם. אחר זה שישבו העולם לרבון השמים בירושלם, כשהתגירו לא נקראו אלא על שמם, שהוא בן ישראל, ולא יקראו כמו שאבותיהם, גר מקפוטקיא, אלא בזה ישראל.

ר' יהו - צריך לומר על שם ישראל הם יקראו, על שם אחיהם יקראו בנחלתם, וכשישובו לא יקבלו ירשה אלו עם ישראל בארץ, ויטל כל שבט ושבט את שלו, והאנשים

ממנו, כל אחד לפי מנינו. ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בדרך וגו'. רבי אבא פתח, (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו'. מה כתוב אחריו? כה אמר ה' מנעי קולך מפכי ועיניך מדמעה פי יש שִׁכַר לַפְּעֻלְתֶּךָ וגו' וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוּלָם. לא אמר וישובו, אלא וְשָׁבוּ, כָּכֹר שָׁבוּ.

בא ראה, אמר רבי אלעזר, בפשעה שיהיה דין על הקר, תתעטר הגבירה על הקר, והיא סבורה שבניהם אוכדים בדין, וסוד - (ישעיה נד) רני עקרה לא ילדה פצחי רנה וצחלי וגו'. למדנו, רבים יהיו בני הכסא משלה, זהו שכתוב כי רבים בני שוממה מבני בעולה. תשוב הגבירה לבעלה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. מקדם לכן תאמר הגבירה לקדוש-ברוך-הוא, איפה הבנים שלי? הוא יאמר לה, הם בדין. היא תחשב שהם אוכדים בדין, ובוכה על הדין של בניה, כי הרי הרבה יש לה לקחת ממני בשלהם, שהיתה עמם, והרי שבו מארץ אויב.

וכי לא היה יודע שאמו מתה? שם היה עמה פד מתה. אלא יאמר ישראל העליון, כשתבא גאלת ישראל, תתעורר הגבירה, ותתעורר פנסת ישראל ותערך קרב עם העמים, וימותו מהם, ויתקרבו כמעט לבא ארצה. יאמר לה הקדוש ברוך הוא, כשהיא בוכה: אל תפחד, יש שִׁכַר לַבָּנִים שמתו על שמי, האחרים הרי שבו, אלו ישובו לתחית המתים.

מתה עלי רחל, מתה על יחוד שמו של הקדוש ברוך הוא. ולכן נאמר בעוד כפרת ארץ לבא, שמתו על יחוד שמו של הקדוש

וגוברין מנהון, כל חדא לפום מנייניה. ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בדרך וגו', רבי אבא פתח, (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו', מה כתיב בתריה, כה אמר ה' מנעי קולך מפכי ועיניך מדמעה כי יש שִׁכַר לַפְּעֻלְתֶּךָ וגו' וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוּלָם, לא אמר וישובו, אלא וְשָׁבוּ, כָּכֹר שָׁבוּ.

הא חזי, אמר רבי אלעזר, בשעתא דיהא דינא על טורא, תתעטר מטרוניתא על טורא, והיא סברת דבניהון אבדין בדינא, ורזא (ישעיה נד) רני עקרה לא ילדה פצחי רנה וצחלי וגו'. תנא, סגין יהון בני כרסייא מן ידיה. הדא הוא דכתיב, פי רבים בני שוממה מבני בעולה, תיתוב מטרוניתא לבעלה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

מן קדמת דנא, תימא מטרוניתא לקדשא בריך הוא, בנניא דילי אן. יימא לה, בדינא. היא תספר דאבדין בדינא, ובכה על דינא לבניא דידיה, פי ארי סגי אית לה למיסב מני בדלהון, דהות עמהון, והא תבו מארעא דשנאה.

וכי לא הוה ידע יוסף דמתה אמיה, תמן הוה עמה פד מתה. אלא יאמר ישראל עלאה, פד גיתי מפורקניהון דישראל, תתער מטרוניתא, ותתער פנסת ישראל, ותגח קרבא עם עממין, וימותון מנהון, ויתקרבו בזעיר למיתי ארעא. יימר לה קדשא בריך הוא, פד היא בכה. לא תדחלי, אגרא להון בנניא דמיתן על שמי, אחרנין הא תבו, אינון יתובון לחיי מיתניא.

מתה עלי רחל, מתה על יחוד שמו דקודשא בריך הוא, ועל דא אתמר בעוד כפרת ארץ לבא, דמיתו על יחוד שמו

דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, לְבַר לְאַרְעָא, בְּאַרְעָא דָא,
לֹא יָמוּת חַד מִנְהוֹן.

תְּנָא, אָמַר רַבִּי אַבָּא, עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְאַגְחָא
קֶרְבָּא בְּאַרְחָא דְאַפְרַת, וַיְמוּתוּן עִמָּא
סְגִיָּא מִנְהוֹן, וּבִתְרַן בְּנֵי לַחֲיֵי מֵיִתְיָא יְקוּמוּן.
וַיִּתִּיר שְׁלֻטְנָא יְהֵא לְהוּן דְּמֵיתִין בְּאַרְחָא
הַדִּין, מְפָל דִּיהָא קְדָמִיהוֹן בִּירוּשְׁלָם.

וְלָמָּה אֶתְקַרֵי שְׂמָא דְאַתְרָא קְדִישָׁא, (דף רטו
ע"ב) דְאַתְרָא הַדִּין לַחֵם. בְּדִיל דְהוּא מִן
שְׂמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בִּיה, דִּימוּתוּן תַּמָּן
עַל שְׁמִיה, י"ד, דִּימוּתוּן תַּמָּן עַל שְׁמִיה י"ה,
לַחֵם בְּגִלוּתָא, בְּדִיל דְהוּא מִן שְׁמִיה דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא:

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה.
רַבִּי אַבָּא פְתַח, (ישעיה מט) וְאַמְרַת בַּלְבָּבְךָ
מִי יֵלֵד לִי אֶת אֵלֶּה, מָאִי קָא מֵיִירִי, יִשְׂרָאֵל
לְתַתָּא, חֲזִי דֵיִיתוּן בְּנוֹהֵי דִישְׂרָאֵל קְדָמִיה, כַּד
יִיתוּן (ישעיה יא) מַעֲלִים וּמְשַׁנְעֵר וּמְחַמַּת וּמֵאִי
הֵיִם וְאַתְכַּנְשׁוּ כְּלָהוּ וַיְהוּן סְגִיָּאִין. תֵּימָא
שְׁכִינְתָּא מֵאֵן אֵינּוּן כְּלָהוּן, וְלֹא בְהוּן פְּסוּל
מִבְּנֵי נּוּכְרָאָה. יִימְרוּן לִיה, אֲנַחְנָא כְּלָנָא
מִבְּרַךְ, וְלִית בְּנָא נּוּכְרָאָה בְּהַדִּין, דִּיתְפָּרְשׁוּן
דָּא מִן דָּא וְכַרְת לְהוּן פְּחָדָא, וַיִּתְגַּיְרוּן,
יְתוּבוּן גֵּיּוּרִין עִם יִשְׂרָאֵל, וַיְהוּן פְּחָדָא.

תְּנָא, קָשִׁים גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְחַת בְּעוֹר
הַחִי, לְאַרְעֵהוֹן. כְּתִיב (ישעיה יא) פִּי יִרְחַם
ה' אֶת יַעֲקֹב וּבַחֲר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וּגּוֹ' וְנִלְוָה
הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב, כַּד יְתוּבוּן
לְאַרְעֵהוֹן בְּרִיָּא, וַיְהוּיִן רְחִימוּ בְּהוּן, (זכריה יד)
יְהִיָּה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, יִתְלוּן גֵּיּוּרִין עִם
יִשְׂרָאֵל וַיְהוּיִן לְהוּן כְּעוּמְקָא בְּבִשְׂרֵיהוֹן.
וְכָרְךָ כֶּן לָמָּה. תָּא שְׂמַע, אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן,
עַל תְּחוּמֵין דְאַרְעָא, דְכָל חַד יְהֵא רַעוּא

בְּרוּךְ הוּא מְחוּץ לְאַרְץ, בְּאַרְץ זו
לֹא יָמוּת אֶחָד מֵהֶם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, עֲתִידִים
יִשְׂרָאֵל לְעַרְב קֶרֶב בְּדֶרֶךְ אֶפְרַת
וַיְמוּתוּ מֵהֶם עִם רַב, וְאַחַר כֶּן
יִקוּמוּ בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים. יוֹתֵר
שְׁלֻטוֹן יְהִיָּה לְהֶם שְׁמַתוּ בְּדֶרֶךְ זו
מְכַל שְׁהִיָּה לְפָנֵיהֶם בִּירוּשְׁלָיִם.
וְלָמָּה נִקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ
שֵׁל מְקוֹם זֶה לַחֵם? מִשּׁוּם שְׁהוּא
מִשְׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁבוּ,
שְׁיָמוּתוּ שֵׁם עַל שְׁמוֹ י"ד,
שְׁיָמוּתוּ שֵׁם עַל שְׁמוֹ י"ה, לַחֵם
בְּגִלוּת, בְּשָׁבִיל שְׁהוּא מְשֻׁמוּ שֵׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר
מִי אֵלֶּה. רַבִּי אַבָּא פְתַח, (ישעיה מט)
וְאַמְרַת בַּלְבָּבְךָ מִי יֵלֵד לִי אֶת
אֵלֶּה. מָה רָצָה בְּזֶה? יִשְׂרָאֵל
שְׁלַמְטָה רָאָה שְׁיָבִאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְפָנָיו, כְּשִׁיבָאוּ (שם יא) מַעֲלִים
וּמְשַׁנְעֵר וּמְחַמַּת וּמֵאִי הֵיִם,
וַיִּתְפַּנְסוּ כְּלָם וַיְהִיו רַבִּים, תֹּאמַר
הַשְׁכִּינָה: מֵאִיפָּה כָּל אֵלֶּה, וְאִין
כְּהֶם פְּסוּל מִבְּנֵי נְכָרִים? יֹאמְרוּ
לוֹ, אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ מִבְּנֵיךָ וְאִין בְּנוֹ
נְכָרִי עִמָּנוּ, שְׁיִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה
וַיִּכְרוּת אוֹתָם כְּאַחַד, וַיִּתְגַּיְרוּ,
וַיִּשׁוּבוּ גְרִים עִם יִשְׂרָאֵל וַיְהִיו
כְּאַחַד.

שְׁנִינּוּ, קָשִׁים גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל
כְּסַפְחַת בְּעוֹר הַחִי, לְאַרְצָם.
כְּתוּב (שם יד) פִּי יִרְחַם ה' אֶת יַעֲקֹב
וּבַחֲר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל [וגו'] וְנִלְוָה
הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית
יַעֲקֹב. כְּשִׁישׁוּבוּ לְאַרְצָם הַבְּנִים
וְתִהְיֶה בִינֵיהֶם אֲחֻבָּה, יְהִיָּה ה'
אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, יִתְלוּ גְרִים עִם
יִשְׂרָאֵל וַיְהִיו לְהֶם כְּסַפְחַת
כְּבִשְׂרָם.

וְכָרְךָ כֶּן לָמָּה? בָּא שְׂמַע, אָמַר
רַבִּי שְׂמַעוֹן, עַל תְּחוּמֵי הָאָרֶץ
שְׁלָכַל אֶחָד יְהִיָּה רְצוֹן לְדוֹר
בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ הַדְּבָרִים

כְּתוּב (שם נד) וּיְתַדְתִּיךְ חֲזָקִי. רוֹצֶה לומר, הַיְתַדוּת שֶׁהִיו עִמָּךְ מֵהַתְתַּלְּחָה, חֲזָקִי אוֹתָם, וְעֶזֶר לָהֶם יוֹתֵר מִשָּׂאֵר הָעַמִּים כְּבִיכּוֹל, שְׂאֵתָה הַסְתַּפְּלֵת לַחֲזֹק אוֹתָם בְּכָל הָעַמִּים הָאֲחֵרִים, וַיְהִיו רַבִּים.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הַם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה. רַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁנָה, מִכָּאן (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. יֹאמֶר יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה, כְּשֵׁי־יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם מִלְמַעְלָה, בְּנֵי הַם, שְׁנַתָּן לִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹרָה, כְּמָה שְׁדַתָּם וּמְנַהֲגֵיהֶם אֲמַתִּים בְּהַנְהִיגוֹת הַתּוֹרָה וְשִׁמְתִי לָהֶם.

בא ראה, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל תַּחַת כִּנְפֵי הַשְּׂכִינָה, הַתּוֹרָה שְׁלָהֶם נִקְרְאתָ זֶה, זֶהוּ שְׁכִתוּב (שמות טו) זֶה אֵלַי וְאֲנֹהוּ. וּבְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה דוֹד מְדַבֵּר תַּחַת כִּנְפֵי הַשְּׂכִינָה דָּבַר זֶה, אֵלֹא מִתְנַבֵּא מִה שִׁיְהִיָּה, נִקְרְאתָ זֹאת. רַב נַחֲמָן אָמַר מִכָּאן, (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִפְנֵי וָגו' בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ, זֹאת - זו תּוֹרָה תַּהְיֶה לְכַשִּׁיבֵא הַמְּשִׁיחַ, וְלָכֵן (שיר ב) וְקוֹל הַתּוֹרָה נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. לְמָה נִמְשְׁלָה הַתּוֹרָה לְגוֹזֵל? מָה גּוֹזֵל קוֹלוֹ עָרֵב - אִף דְּבַרֵי הַתּוֹרָה קוֹלָם עָרֵב, וְהַקּוֹל הַזֶּה יִהְיֶה כְּשִׁיבֵא הַמְּשִׁיחַ לְיוֹם הַדִּין.

לְמַדְנֵנו, הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאַרְץ עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹרָה נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנְּצַנִּים - אֵלֹו הָאֲבוֹת שֶׁל הַמְּרַכְּבָה שְׁמֹן הָעוֹלָם הֵם יְקוּמוּ וַיִּתְרָאוּ. עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ - הַתְּשֻׁבּוֹת שִׁישְׁבָחוּ הַלְלוּם כְּשִׁישׁוּבוּ לְעַבּוּדְתָם כְּבַתְחִלָּה. וְקוֹל הַתּוֹרָה - אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה, דְּבַרֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם עָרֵבִים כְּדַבְּקֵי דְמִיתָא. וְקוֹל הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה, פְּתַגְמֵי דְאוּרִייתָא,

לְמִידָר בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, וְתַסְתַּעַר דִּיּוּרִין. כְּתִיב, (ישעיה נד) וַיְתַדְתִּיךְ חֲזָקִי, צְבִי לְמִימֵר, סִיכְנָא דְהַוְיִין עִמָּךְ מִעֲקָרָא, אֲתַקִּיף יְתַהוּן, וְסִייעַ יְתַהוּן יְתִיר מִשָּׂאֵר עַמְמִין. כְּבִיכּוֹל דָּאֵת סְכִי לְאַתְתַּקְפָּא יְתַהוּן בְּכָל עַמְמֵי אַחְרָא, וַיְהוּן סְגִיֵּיִן:

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הַם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה, רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּאֲנִי מִהֲכָא, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, יֹאמֶר יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כִּד יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוּן לְעִילָא, בְּנֵי אֵינוּן, דִּיְהֵב לִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּרִייתָא, כְּמָה דְתַהוּן וְנִימוּסֵיהוּן קְשִׁיטִין, בְּנִימוּסֵי אוּרִייתָא (דְּאֲתַנְיִבַת לַחוּן).

תא טו, כִּד יְהוּן יִשְׂרָאֵל תַּחוֹת כִּנְפֵי שְׂכִינְתָא, אוּרִייתָא דְלַחוּן אֲתַקְרִיאתָ זֶה, הַדָּא הוּא דְכְתִיב, (שמות טו) זֶה אֵלַי וְאֲנֹהוּ, וּבְכָל עֵדָן דְלֹא הָוָה דוֹד מְמַלֵּל תַּחוֹת גְּדַפֵּי שְׂכִינְתָא דָּא מִלְתָּא, אֵלֹא אֲתַנְבִּי מָה דְלִיְהוּי, אֲתַקְרִינָא זֹאת.

רַב נַחֲמָן אָמַר מִהֲכָא, (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִפְנֵי וָגו' בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ, זֹאת דָּא אוּרִייתָא וְתַהֲא לִייתִי מְשִׁיחָא, וּבְגִין דָּא, (שיר השירים ב) וְקוֹל הַתּוֹרָה נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. עַל מָה אֲתַמְתְּלַת אוּרִייתָא, לְגוֹזֵלָא. מָה גּוֹזֵלָא קְלִיָּה עָרֵב, אִף פְּתַגְמֵי אוּרִייתָא קְלִיָּה עָרֵב, וְדָא קְלָא יְהֵא לִייתִי מְשִׁיחָא, לְיוֹמָא דְדִינָא.

תָּנָא, הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאַרְץ עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹרָה נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנְּצַנִּים, דָּא אֲבַהֲתָן דְמְרַכְּבָה, דִּמְזַן עֲלֵמָא יְקוּמוּן וַיִּתְחַזּוּ. עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, תּוֹשְׁבַתָא דִישְׁבָחוּן לְיוֹאֵי, כִּד יְתוּבוּן לְפוּלְחַנְיְהוּן כְּדַבְּקֵי דְמִיתָא. וְקוֹל הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה, פְּתַגְמֵי דְאוּרִייתָא,

דַּאִינוּן עֲרַבִין פְּקֻלָּא דְתוֹרָא דָּא, זַ"ה וְזֹא"ת תּוֹר שְׁוִין.

פְּקוּל הַתּוֹר הַזֶּה, זַ"ה וְזֹא"ת תּוֹר שְׁוִים.

מַאי קָא מִיִּירִי. וְרַזָּא דְמִלְתָּא, בְּעַדְנָא דְלֹא תְהוּיִין תַּחוּת גְּדַפֵּי שְׂכִינְתָּא, א' דְלֹזָאֵת נְחִית, וְהוּא מִתַּחוּת לְכֻלָּא, וּסְלִיקַת ה', דְּזִה אֵלֵי וְאַנְהוּ, מִדְּהַרְב בֵּיתָא, דְּה"א, לָא יְכֻלָּא לְדוֹר וּלְמַהוּי בֵּין עַמְמִין נוֹכְרָאִין, דְּה"א קְדִישָׁא חֲתוּכָא מִן שְׁמָא. ה"א אֶלְפֵי, ה"א עֲדִיפַת בְּקִדּוּשָׁא, א' עֲדִיפַת לְאַתּוּוֹן. כַּד יְתוּבוּן יִשְׂרָאֵל לְאַרְעֵהוּן, ה"א קְדִישָׁא דְהִיא חֲתוּכָא מִן שְׁמָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תִּיתוּב בְּזִה וּפְיוֹק מְנַיִנָא תְקַנְתָּא.

מָה רוֹצֵה לומר? וְסוּד הַדְּבָר - בְּזִמְן שְׁלֹא תְהִי תַחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה, א' שֶׁל זֹאת יוֹרֵד, וְהוּא מִתַּחַת לְכָל, וְעוֹלָה ה' שֶׁל זֶה אֵל וְאַנְהוּ מִשְׁחָרֵב הַבַּיִת, שְׁה"א לֹא יְכַלֵּה לְדוֹר וּלְהַיּוֹת בֵּין עַמִּים נְכָרִים, שְׁה"א קְדוּשָׁה חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם. ה"א אֶלְפֵי: ה"א עֲדִיפָה בְּקִדְשָׁה, א' עֲדִיפָה לְאוֹתִיּוֹת. כְּשִׁיִּשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם, ה"א קְדוּשָׁה שֶׁהִיא חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, תִּשׁוּב בְּזִה וְיֵצֵא מִנֵּן מִתְקַן.

רַבִּי אַבָּא פִּתַח וְאָמַר, (ישעיה מ) מִי מְדַד בְּשַׁעְלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בְּזֵרַת תַּפְּנִן, זֶה תּוֹר, שְׁוִין כְּבִיכּוֹל ז' לְר', ר' לַת', ו' לְה', זֵרַת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁבַעִים שָׁנִים. מִכָּאן מִן הַשָּׁמַיִם וְעַד הָאָרֶץ, כִּיצַד? תּוֹר, זֵרַת ו"ה ה"ו תר"ו. הַקְּדֻמָּה ה' ל' וְהַקְּדֻמָּה ו' לַת', ת' לְר', ר' לְז', (שמות כח) רְבוּעַ יְהִיָּה כְּפּוּל זֵרַת אֶרְכּוֹ וְזֵרַת רְחִבּוֹ כְּפּוּל.

רַבִּי אַבָּא פִּתַח וְאָמַר, (ישעיה מ) מִי מְדַד בְּשַׁעְלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בְּזֵרַת תַּפְּנִן. זֶה תּוֹר, שְׁוִין כְּבִיכּוֹל ז' לְר', ר' לַת', ו' לְה', זֵרַת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁבַעִים שָׁנִים. מִכָּאן מִן הַשָּׁמַיִם וְעַד הָאָרֶץ, כִּיצַד? תּוֹר, זֵרַת ו"ה ה"ו תר"ו. הַקְּדֻמָּה ה' ל' וְהַקְּדֻמָּה ו' לַת', ת' לְר', ר' לְז', (שמות כח) רְבוּעַ יְהִיָּה כְּפּוּל זֵרַת אֶרְכּוֹ וְזֵרַת רְחִבּוֹ כְּפּוּל.

וְיֵאמֵר קָחֶם נָא אֵלַי וְאַבְרָכֶם. יֵאמֵר, מִשְׁהִיּוּ מִתְעַסְקִים בְּדַבְּרֵי תוֹרָה וְהִיתָה מִדָּה זֹו בֵּין חַכְמֵיהֶם, אַבְרָךְ אוֹתָם, וְהַסוּד - (בראשית לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לְמָה זֶה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב. וַיֹּאמֶר לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, מִנֵּן זֶה לְמַנֵּן הָרֵאשׁוֹן שְׁלַפְנִיּוֹ, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ בַּמִּקּוּמוֹ. וְסוּד אַחֵר - וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וְגו', וַיֹּאמֶר לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֵלָּא בְּזִכּוֹתוֹ שֶׁל זֶה לְבָרַךְ אוֹתָם. וְסוּד גְּדוֹל שְׁנֵי בַּמִּקּוּם שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה, אֲבָל לֹא בְּאִתִּי לְפָנֶיךָ אֵלָּא לְהַשְׁמִיעַ פְּסוּק זֶה שְׁאִמְרָתִי מִלְּפָנֶי שְׁאִמְרָתִי לְךָ שֶׁתְּוֹרָה נִקְרְאָת זֶה. כְּתוּב (שופטים

וְיֵאמֵר קָחֶם נָא אֵלַי וְאַבְרָכֶם. יֵאמֵר, מִשְׁהִיּוּ מִתְעַסְקִים בְּדַבְּרֵי תוֹרָה וְהִיתָה מִדָּה זֹו בֵּין חַכְמֵיהֶם, אַבְרָךְ אוֹתָם, וְהַסוּד - (בראשית לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לְמָה זֶה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב. וַיֹּאמֶר לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, מִנֵּן זֶה לְמַנֵּן הָרֵאשׁוֹן שְׁלַפְנִיּוֹ, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ בַּמִּקּוּמוֹ.

דְּקַמִּיָּה, כְּדַפְרֵישְׁנָא בְּאַתְרֵיהּ. וְרַזָּא אַחְרָא, וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וְגו' וַיֹּאמֶר לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֵלָּא בְּזִכּוֹתָא דְזֶה, לְבָרְכָהוּן. וְרַזָּא סְגִיָּא תְנִינָא, בְּאַתְרָהּ דְּהֵאֵי קָרָא, אֲבָל לֹא אֲתִינָא לְקַמֵּן דְּלֹא לְאַשְׁמוּעִינָן הֵאֵי קָרָא דְאַמְרָנָא, מִקַּמִּיָּה דְאַמִּינָא לְךָ דְאַתְקֵרִיאַת

וְסוּד אַחֵר - וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וְגו', וַיֹּאמֶר לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֵלָּא בְּזִכּוֹתוֹ שֶׁל זֶה לְבָרַךְ אוֹתָם. וְסוּד גְּדוֹל שְׁנֵי בַּמִּקּוּם שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה, אֲבָל לֹא בְּאִתִּי לְפָנֶיךָ אֵלָּא לְהַשְׁמִיעַ פְּסוּק זֶה שְׁאִמְרָתִי מִלְּפָנֶי שְׁאִמְרָתִי לְךָ שֶׁתְּוֹרָה נִקְרְאָת זֶה. כְּתוּב (שופטים

(ה) זֶה סִינֵי מִפְּנֵי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה עַל יַדֵּי מֹשֶׁה, (שְׁמוֹת
לב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, (שְׁמוֹת טו) זֶה
אֵלֵי וְאֲנֹהוּ. הַתּוֹרָה הֵיחָדָה יוֹרְדֶת
מִלְּפָנֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוּ מִזְקֵן וְגו', וְלִכֵּן
אֵינְךָ מוֹצֵא כְּמוֹתוֹ, וְכִשְׁיָהוּ
בְּגִלוֹת כָּל זְמַן הַחֲרָפֵן הַזֶּה,
יִזְדַּקְנֶנּוּ, וְלֹא יוּכְלוּ לִרְאוֹת פְּנֵי
שְׁכִינָה עַד שֶׁתֵּבֵא בָהֶם רוּחַ
אֲחֵרֶת.

מִקֵּדָם לִכֵּן נִטְמְאוּ בְּאֶרֶץ הָעַמִּים
וְלֹא הָיוּ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהָיוּ
צָרִיכִים לְלַכֵּת, וַיֵּשְׁבוּ זְמַן רַב בֵּין
נְכָרִים דוֹר אַחֲרֵי דוֹר וְלִמְדוֹ
מִדַּרְכֵיהֶם. כְּשִׁישׁוּבוּ פְּנֵי הַשְּׁכִינָה
לְאֶרֶץ, בְּתַחֲלָה לֹא יוּכְלוּ לִרְאוֹת
פְּנֵי שְׁכִינָה עַד שֶׁיִּתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא רוּחוֹ לָהֶם.

רַבִּי חֲזִיא פְּתַח, (יחזקאל לו) וְאַתָּה
רוּחִי אֲתָן בְּקִרְבְּכֶם. וְאַחֲרֵי כֵן,
וְעֵשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תִלְכוּ
וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעֵשִׂיתֶם. מֵאַחֲרֵי
שִׁיתֵן רוּחוֹת בְּכֶם וְגַם קִדְשָׁה,
בְּדַרְכֵי תִלְכוּ וְתַתְּהַלְכוּ.

רֹא יוּכַל לִרְאוֹת. רַבִּי אַבָּא פְּתַח
וְאָמַר, (מְשַׁלִּי יז) בְּאוֹר פְּנֵי מְלָךְ חַיִּים
וּרְצוֹנוֹ כְּעַב מְלָקוֹשׁ. כְּשִׁיִּקְבְּלוּ פְּנֵי
שְׁכִינָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וַיִּתְּעַסְקוּ בְּאוֹתָן מְרַבְּבוֹת שֶׁמֶהֵן
חַיּוֹת הָעוֹלָם.

בֹּא רֵא, לֹא תִמְצָא בְּפִסּוּקִים
הַלְלוּ כָּל־שׁוֹן אֵלָא לְאֲנָשִׁים,
(תהלים עא) גַּם לְשׁוֹנֵי כָּל הַיּוֹם תִּהְיֶה
צְדָקְתְּךָ. וְלֹא תִמְצָא בְּפִסּוּקִים
הַלְלוּ בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִשׁוֹם
כֵּן יֵשׁוּבוּ לְאֶרֶץ וַיִּתֵּן בָּהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּחַ חֲכָמָה,
לְשׁוֹנָם תִּהְיֶה תְּמִיד. (עַד כֵּאֵן אֵינוֹ מִן

הוהר)

כֵּן יִתּוּבֹן לְאֶרְעָהוֹן, וַיְהִי
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחַ חֲכָמָתָא בְּהוֹן, לִישְׁנָא

אֲוִרִייתָא זֶה. כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) זֶה סִינֵי מִפְּנֵי ה'
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, כִּד אֲתִייהִיבֶת אֲוִרִייתָא עַל
יְדָא דְמֹשֶׁה, (שְׁמוֹת לב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ (שְׁמוֹת
טו) זֶה אֵלֵי וְאֲנֹהוּ, אֲוִרִייתָא הָהּ נִחְתַּת מִן
קַמִּי אֱלֹהָא דִישְׂרָאֵל.

וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוּ מִזְקֵן וְגו', וּבְגִין דָּא, לֹא
אֲתָ מִשְׁפַּח דְּכַוּוֹתִיהָ, וְכִד יְהוֹן
בְּגִלוֹתָא כָּל זְמַנָּא חְרוּבָא הָדִין, סִיבּוּ. לֹא
יְכַלִּין לְמַחְזֵי אִפִּי שְׁכִינָתָא, עַד דְּתִיתֵי רוּחָא
אַחְרָא בְּהוֹן.

מִקֵּדָמַת דְּנָא אִסְתְּאִיבוּ בְּאֶרֶע עַמְמֵיָא, וְלֹא
הוּוּ בְּנִימוּסֵי אֲוִרִייתָא. כְּמָה דִּיהוֹן
כְּהִיל לְמִיָּהָ, וְתָבוּ עַדְנָא סְגִי בִינֵי נְכָרָאִין,
דְּרָא בְּתַר דְּרָא, וְאוּלִּיפּוּ מִן אֲרַחֲיָהוֹן, כִּד
יְתוּבֹן אִפִּי שְׁכִינָתָא לְאֶרְעָהוֹן, בְּקִדְמִיתָא
לֹא יְכַלִּין לְמַחְמֵי אִפִּי שְׁכִינָתָא, עַד דְּיִהִיב
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחָא דִּילִיָּהּ לְהוֹן.

רַבִּי חֲזִיא פְּתַח, (יחזקאל לו) וְאַתָּה רוּחִי אֲתָן
בְּקִרְבְּכֶם, לְבַתֵּר וְעֵשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר
בְּחֻקֵי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעֵשִׂיתֶם, מִן
כְּתִיב דְּיִהִיב רוּחִין בְּכוֹן וּקְדוּשָׁה, בְּנִימוּסֵי
תִתְּהַכּוֹן וְתַתְּהַכּוֹן.

רֹא יוּכַל לִרְאוֹת, רַבִּי אַבָּא פְּתַח וְאָמַר, (מְשַׁלִּי
טז) בְּאוֹר פְּנֵי מְלָךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעַב
מְלָקוֹשׁ, כִּד יִסְבְּרוֹן אִפִּי שְׁכִינָתָא דְקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וַיִּתְּעַסְקוֹן בְּאֵינוֹן רְתִיכִין דְּמִנְהוֹן
חַיּוֹן דְּעֵלְמָא.

תָּא חֲזִי, לֹא תִשְׁפַּח בְּהֵנִי קְרָאִי כְּלָהוֹן
לִישְׁנָא, אֵלָא לְאִינִישׁ, (תהלים עא) גַּם
לְשׁוֹנֵי כָּל הַיּוֹם תִּהְיֶה צְדָקְתְּךָ. וְלֹא אֲתָ

מִשְׁפַּח בְּהֵנִי קְרָאִי בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחַ חֲכָמָתָא בְּהוֹן, לִישְׁנָא

וַיְחִי יַעֲקֹב וְגו', רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה) ס' וְעַמּוּךָ כָּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ וְגו', זַכָּאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, יִתִּיר מִכָּל עַמּוּיִן עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לוֹן צַדִּיקִים. לְאַחֲסִין לוֹן יְרוּתַת עַלְמִין בְּעַלְמָא דְאַתִּי, לְאַתְעַנְגָּא בְּהוּא עַלְמָא, כְּמָה דְכָתִיב, (ישעיה נח) אַז תִּתְעַנְגַּ עַל ה'. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּמִתְדַבְּקִין בְּגוּפָא דְמַלְכָּא, דְכָתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וְעַמּוּךָ כָּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, הַאי קָרָא רְזָא עַלְאָה אִיהוּ בֵּין מַחְצְדֵי חַקְלָא, דְּהָא בְּרִזָּא דְאַגְדָּתָא תְּנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן. דְּאַחֲסַנְתָּ יְרוּתָא עַלְאָה דְּהֵיִיא אֶרֶץ, לִית מָאן דִּירִית לָהּ, בַּר הַהוּא דְאַקְרִי צַדִּיק. (ס"א דְהָא אֶרֶץ, וְלִית מָאן דִּירִית לָהּ, בַּר הַהוּא דְאַקְרִי צַדִּיק, דְּהָא צַדִּיק יְרִית לְמַטְרוֹנִיתָא וְדָא) דְּהָא מַטְרוֹנִיתָא בֵּיהּ אֲתַדְבַּקַת לְאַתְבַּסְמָא, וְצַדִּיק יְרִית לְמַטְרוֹנִיתָא וְדָאִי.

אוּף הַכָּא, בְּחִבְיבוּתָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אָמַר, וְעַמּוּךָ כָּלָם צַדִּיקִים, וּבְגִין כְּףָּ לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, אֲתַחֲזוֹן לְיְרִית לְמַטְרוֹנִיתָא. מְאִי טַעְמָא אַקְרוֹן צַדִּיקִים, וּמְאִי טַעְמָא יְרִיתִין לְמַטְרוֹנִיתָא. בְּגִין דְּאַתְגַּזְרוּ. כְּמָה דְתַנִּינן, כָּל מָאן דְּאַתְגַּזְרוּ, וְעִיִּיל בְּהָאִי (ס"א בְּרִית קְדִישָׁא וְעִיִּיל בְּהָאִי) אַחֲסַנְתָּ, וְנִטִּיר לְהָאִי בְּרִית, עָאֵל וְאַתְדַּבַּק בְּגוּפָא דְמַלְכָּא, וְעָאֵל בְּהָאִי צַדִּיק. וּבְגִינֵי כְּףָּ אַקְרוֹן צַדִּיקִים, וְעַל דָּא לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. מְאִי אֶרֶץ, דָּא אֶרֶץ הַחַיִּים.

אַהֲרָר וְאָמַר, נִצְר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְפָּאָר. נִצְר מְטַעֵי, עֲנַפָּא מְאִינוֹן עֲנַפִּין, דְּנִטַע קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בְּרָא

וַיְחִי יַעֲקֹב וְגו'. רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ס) וְעַמּוּךָ כָּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ וְגו'. אֲשֵׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל אַמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא אוֹתָם צַדִּיקִים לְהוֹרִישׁ לָהֶם יְרִשַׁת עוֹלָמִים בְּעוֹלָם הַכָּא, לְהַתְעַנְגַּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (ישעיה נח) אַז תִּתְעַנְגַּ עַל ה'. מָה הַטַּעַם? בְּגַלְל שְׁנִדְבָקִים בְּגוּף שֶׁל הַמַּלְאָךְ, שְׁפָתוֹב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וְעַמּוּךָ כָּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, פְּסוּק זֶה הוּא סוּד עֲלִיוֹן בֵּין קוּצְרֵי הַשָּׂדֶה, שְׁהָרִי בְּסוּד הָאֲגָדָה שְׁנֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן שִׁירֶשֶׁת הַיְרֶשֶׁה הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁל אוֹתָהּ אֶרֶץ, אֵין מִי שִׁיּוֹרֵשׁ אוֹתוֹ פְּרָט לְאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא צַדִּיק. [שֶׁל הָאֶרֶץ הַזֹּאת, וְאֵין מִי שִׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ פְּרָט לְאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא צַדִּיק, שְׁהָרִי הַצַּדִּיק יוֹרֵשׁ אֶת הַגְּבִירָה וְדָא] שְׁהָרִי הַגְּבִירָה נִדְבַּקַת בּוֹ לְהַתְבַּשֵּׁם, וְהַצַּדִּיק יוֹרֵשׁ וְדָאִי אֶת הַגְּבִירָה הַזֹּה.

אַף כָּאן, בְּחִבְיבוּתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל אָמַר וְעַמּוּךָ כָּלָם צַדִּיקִים. וְלָכֵן לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, רְאוּיִים לִירֵשׁ אֶת הַגְּבִירָה. מָה הַטַּעַם נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, וּמָה הַטַּעַם יוֹרְשִׁים אֶת הַגְּבִירָה? מְשׁוּם שְׁנִמּוּלוֹ, כְּמוֹ שְׁשִׁנִּינוּ, כָּל מִי שְׁנִמּוּל וְנִכְנַס [בְּבְרִית הַקְדֵּשׁ וְנִכְנַס בּוֹ] בִּירֶשֶׁה זֶה וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזֹּה, נִכְנַס וְנִדְבַק בְּגוּף הַמַּלְאָךְ וְנִכְנַס בְּצַדִּיק זֶה, וְלָכֵן נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, וְעַל כֵּף לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. אֵינוֹן אֶרֶץ? זֶה אֶרֶץ הַחַיִּים.

חִזְר וְאָמַר, נִצְר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְפָּאָר. נִצְר מְטַעֵי - עֲנַף מְאוֹתָם עֲנַפִּים שְׁנִטַע הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשִׁבְרָא אֶת הַעוֹלָם, שְׁפָתוֹב (בראשית א) וַיִּטַע ה' אֱלֹהִים

גן בעדן מקדם, וארץ זו היא אהד מהם, ומשום כך נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

דבר אחר ועמו כלם צדיקים - זה יעקב ובניו שירדו מצרימה בין עם קשי ערף, ונמצאו כלם צדיקים, ולכן כתוב לעולם יירשו ארץ, שמשם עלו לרשת את הארץ הקדושה.

ויחי יעקב בארץ מצרים. למה פרשה זו סתומה? רבי יעקב אמר, בשעה שמת יעקב, נסתמו עיניהם של ישראל. רבי יהודה אמר, שאז ירדו לגלות והשתעבדו בהם.

רבי שמעון אמר, מה כתוב למעלה? וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד, וכתוב ויחי יעקב, שלא ראוי להפריד בין זה לזה. מה הם עומדים בתפנוקים של מלכים ומקבלים לעצמם ענג וכסופים, אף יעקב גם עומד בתפנוקי מלכים בענג וכסוף לעצמו, לא נפרד זה מזה.

וכאן נקרא ויחי, שהרי כל ימיו לא נקרא ויחי, משום שכל ימיו היו בצער, בצער נמצאו, כתוב עליו (איוב א) לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז. אחר שירד למצרים נקרא ויחי. ראה את בנו מלך, ראה את כל בניו צדיקים וכלם בתפנוקי ותענוגות העולם, והוא יושב ביניהם כנין טוב ששוקט על שמריו, ואז נקרא ויחי יעקב, ולא הפריד בין ויפרו וירבו מאד לבין ויחי יעקב, וכך ראוי.

שבע עשרה שנה. מה הטעם שבע עשרה שנה? אלא אמר רבי שמעון, כל ימי יעקב היו בצער. בצער עבר אותם בהתחלה. כיון שראה את יוסף והיה עומד לפניו,

עלמא. דכתיב, (בראשית ב) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם, והאי ארץ חד מנייהו. בגיני כך, נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

דבר אחר, ועמו כלם צדיקים, דא יעקב ובנוי דנחתו למצרים בין עם קשי קדל, ואשתפחו כלהו זפאין. ובגין כך כתיב, לעולם (דף רטו ע"ב) יירשו ארץ דמתמן סליקו לירית ארעא קדישא.

ויחי יעקב בארץ מצרים, אמאי פרשתא דא סתימא. רבי יעקב אמר, בשעתא דמית יעקב, אסתימו עיניהון דישראל. רבי יהודה אמר, דכדין נחתו לגלותא, ואשתעבדו בהון.

רבי שמעון אמר, מה כתיב לעילא, וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד. וכתיב ויחי יעקב, דלא אתחזי לאפרשא בין דא לדא. מה אינון קיימי בתפנוקין דמלכין, וקבילו ענוגא וכסופין לגרמיהו. אוף יעקב נמי, קיים בתפנוקי מלכין, בענוגא וכסופא לגרמיה, לא אתפרש דא מן דא.

והבא אקרי ויחי. דהא כל יומי לא אקרי ויחי, בגין דכל יומי בצערא הוו, בצערא אשתפחון, עליה כתיב, (איוב א) לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז. פתר דנחת למצרים, אקרי ויחי. חמא לבריה מלפא, חמא לכל בנוי זפאין צדיקין, וכלהו בתענוגי ותפנוקי עלמא, והוא יתיב ביניהון פחמר טב דיתיב על דוירדייה, פדין אקרי ויחי יעקב. ולא פריש בין ויפרו וירבו מאד לויחי יעקב, והכי אתחזי.

שבע עשרה שנה, מאי טעמא שבע עשרה שנה. אלא אמר רבי שמעון,

כְּשֵׁי־עֶקֶב מִסְתַּכֵּל בְּיוֹסֵף, הִיָּה נִשְׁלָם בְּנִפְשׁוֹ כְּאִלּוּ רָאָה אֶת אִמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֵׁיפִיו שֶׁל יוֹסֵף דּוֹמָה לְיִפְיָהּ שֶׁל רַחֵל, וְהִיָּה מְדַמָּה בְּעֵצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁלֹּא עֵבֶר עָלָיו צִעַר בְּיָמָיו.

וּבְשִׁיּוֹסֵף נִפְרָד מִמֶּנּוּ, אִזּוֹ הַתְּקִים בּוֹ, לֹא שְׁלוֹתֵי וְלֹא שְׁקֻטֵי וְלֹא נִחְתִּי וְיָבֵא רִגְזוֹ, שָׁנָה הִיָּה קִשָּׁה לְיַעֲקֹב מִכָּל מָה שֶׁעָבֵר. וּבְזִמְנֵי שִׁיּוֹסֵף נִפְרָד מִמֶּנּוּ מָה כְּתוּב? (בראשית לו) יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הִיָּה רַעֵה וְגו'. וְכֹל יָמֵי יַעֲקֹב לֹא הִיָּה לוֹ צִעַר כְּזֶה, וְהִיָּה בּוֹכָה כָּל יוֹם עַל אוֹתָן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁל יוֹסֵף.

מָה הַשִּׁיבוֹ לוֹ? (שם מו) וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ. הֲרִי לָךְ שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִים אַחֲרוֹת בְּעֵנֵיגִים וְתַפְנוּקִים וְהִנְאוֹת וְכַסּוּפִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאַרְצָן מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. שְׁנֵינּוּ, שֶׁכָּל אוֹתָן שָׁנִים שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָאָה עִמּוֹ, וְלִכֵּן אֵלּוֹ נִקְרָאוּ חַיִּים.

בֹּא רָאָה, כְּתוּב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. נִרְאָה הִיָּה שְׁבַתְחָלָה מִתָּה הִיָּתָה אוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁלוֹ וְלֹא הִיָּה מִתְּפוֹן לְקַבֵּל רוּחַ אַחֲרָת, שֶׁהֲרִי רוּחַ שֶׁלְמַעְלָה לֹא שׁוֹרָה בְּרִיקָנוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁלָם, וְלֹא בְּמָקוֹם חֶסֶר, וְלֹא בְּמָקוֹם פְּגוּם, וְלֹא בְּמָקוֹם עֲצוּב, אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁהַתְּפוֹן, בְּמָקוֹם שְׁמֻחָה, וְלִכֵּן כָּכָל אוֹתָן שָׁנִים שִׁיּוֹסֵף נִפְרָד מֵאֲבִיו וַיַּעֲקֹב הִיָּה עֲצוּב, לֹא שָׂרְתָהּ בּוֹ שְׁכִינָה.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה. לְהוֹצִיא, שְׁאִין עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ

כָּל יוֹמָיו דִּיעֶקֶב בְּצַעֲרָא הוּו, בְּצַעֲרָא אַעֲבַר לֹון בְּקַדְמֵיתָא, כִּיּוֹן דִּחְמָא לְיוֹסֵף, וְהוּוה קָאִים קַמֵּיה, כַּד יַעֲקֹב מִסְתַּכֵּל בְּיוֹסֵף, הָוָה אֲשַׁתְּלִים בְּנִפְשֵׁיה, כְּאִילוּ חֲמָא לְאִמֵּיה דְיוֹסֵף. דְשִׁפִּירוּ דְיוֹסֵף דְמֵי לְשִׁפִּירוּ דְרַחֵל. וְהוּוה דְמֵי בְּגַרְמֵיה כְּמָה דְלֹא אַעֲבַר עָלֵיה צַעֲרָא בְּיוֹמָיו.

וְכַד יוֹסֵף אֲתַפְּרֵשׁ מִנֵּיה, כְּדִין אֲתַקְיִים, לֹא שְׁלוֹתֵי וְלֹא שְׁקֻטֵי וְלֹא נִחְתִּי וְיָבֵא רִגְזוֹ. דְדָא קִשָּׁיָא לֵיה לְיַעֲקֹב מִכָּל מָה דְעָבֵר, וּבְזִמְנָא דֵאֲתַפְּרֵשׁ יוֹסֵף מִנֵּיה, מָה כְּתִיב, (בראשית לו) יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הִיָּה רוּעֵה וְגו'. וְכֹל יוֹמֵי דִיעֶקֶב, לֹא הוּוה לֵיה צַעֲרָא כְּהֵאִי, וְהוּוה כְּכִי כָּל יוֹמָא לְאִינוּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה דְיוֹסֵף.

מָאִי קָאֲתִיבוּ לֵיה, (בראשית מו) וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ, הָא לָךְ שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחֲרָנִין, בְּעֵנֵיגִין וְתַפְנוּקִין וְהִנְאוֹת וְכַסּוּפִין. הָדָא הוּוה דְכְּתִיב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאַרְצָן מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. תְּנָא, כָּל אִינוּן שְׁנִין, שְׁכִינַתָּא יִקְרָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוה, עַמֵּיה אֲשַׁתְּפַחָא, וּבְגִין כְּךָ חַיִּים אִקְרוּן.

הָא חַזִּי, כְּתִיב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, אֲתַחֲזִי דְהָא בְּקַדְמֵיתָא מִית הָוָה הָהוּוה רוּחָא דִּילֵיה, וְלֹא הָוָה מִתְּפוּיִן לְקַבְּלָא רוּחָא אַחֲרָא. דְהָא רוּחָא דְלַעִילָא, לֹא שְׂרִיא בְּרִיקָנוֹתָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁכִינַתָּא לֹא שְׂרִיא אֶלָּא בְּאֲתַר שְׁלָים, וְלֹא בְּאֲתַר חֶסֶר, וְלֹא בְּאֲתַר פְּגִים, וְלֹא בְּאֲתַר עֲצִיב, אֶלָּא בְּאֲתַר דְאֲתַפְּוּן, בְּאֲתַר חֲדוּ. וּבְגִין כְּךָ, כָּל אִינוּן שְׁנִין דְיוֹסֵף אֲתַפְּרֵשׁ מֵאֲבוּי, וַיַּעֲקֹב הָוָה עֲצִיב, לֹא שְׂרִיא בֵּיה שְׁכִינַתָּא.

תְּנָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתִיב, (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת ה'

ברוך הוא אלא מתוך חדוה. שאמר רבי אלעזר, אין שכניה שורה מתוך עצבות, שכתוב (מלכים-ב) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן. מנגן מנגן שלש פעמים לשם מה? כדי לעורר רוח משלמות הכל, שהוא רוח שלם. אמר רבי אבא, שם שנינו, הכל נמצא מארבעה צדדים, וכל השרשים של העליונים והתחתונים בהם אחוזים. ושנינו, זה נכנס וזה יוצא, זה סתום וזה מפרש, אחוז אחד בחדוה, והם אבות הכל.

רבי שמעון אמר, (דברים י) רק באבותיהך חשק ה', כתוב באבותיהך, ממש שלשה, ומשמע שכתוב רק - רק ממש, ומאלה נפרדים ונאחזים כל שאר האחרים ועולים השם להתעטר.

שנינו, אמר רבי יוסי, מן היום שהתעלה רבי שמעון מהמערה, הדברים הללו לא נתפסו מן החברים ובסודות עליונים היו מסתפלים ומתגלים מביניהם, כאלו שנתנו באותה שעה בהר סיני, אחר שמת כתוב (בראשית ה) ויסכרו מעינות תהום וארפות השמים, והיו החברים מרחשים דברים, ולא מתקיימים בהם.

שיום אחד היה יושב רבי יהודה על פתחה של טבריה וראה שני גמלים שמעלים בגדי צמר מעל הכתפים. נפל המשא של בגדי הצמר, וכאו צפרים, ועד שלא הגיעו עליהם, התבקעו.

אחר כך באו כמה צפרים, והיו הולכים אחריהם, ושהו [והקי] אותם בסלע, ולא התבקעו, והיו צוחים להם ולא היו נפרדים.

בשמחה באו לפניו ברננה. לאפקא, דלית פולחנא דקדשא בריה הוא, אלא מגו חדוה. דאמר רבי אלעזר, לית שכנתא שריא מגו עצבות, דכתיב (מלכים ב) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן. מנגן מנגן תלת זימני אמאי. בגין לאתערא רוחא משלימותא דכלא, דהוא רוח שלימא.

אמר רבי אבא, תמן תנינו, מארבע סטרין כלא אשתפח, וכל שרשין דעלאין ותתאין בהו אחידן. ותנא דא עייל ודא נפיק דא סתים ודא פריש, אתאחד חד בחדותה, ואינון אבהן דכלא.

רבי שמעון אמר, (דברים י) רק באבותיהך חשק ה', כתיב באבותיהך, ממש תלתא, ומשמע דכתיב רק, רק ממש, ומאלין מתפרשן ומתאחדן כל שאר אחרנין, וסלקין שמא לאתעטרא.

תנא, אמר רבי יוסי, מן יומא דאסתליק רבי שמעון מן מערתא, מלין (אלין) לא אתפסיין מן חבריא, ורזין עלאין הוו מסתפלן ואתגליין מביניהו, כאלו אתייהבו ההיא שעתא בטורא דסיני. בתר דשכיב כתיב, (בראשית ח) ויסכרו מעינות (א"ע) תהום וארופות השמים, והוו חבריא מרחשן מלי, ולא מתקיימי בהו.

דיומא חד הוה יתיב רבי יהודה, אפתחא דטבריה, וחקא תרי גמלי, דסלקי קטפירא מעלוי דכתפין, נפל מטולא דקטפירא, ואתו צפרי. ועד לא מטו עלייהו, אתבקעו.

רבתר אתו כמה צפרין, והוו אזלי עלייהו, ושרו (נ"א ושריא) לון בטרטישא, ולא מתבקעין. והוו צוחין לון,

שמעו קול אחד עטרת העטרות
שורה בחשכה והבעלים בחוץ.
עד שהיה יושב, עבר איש אחד,
השגיח בהם ואמר, לא קימ זה
מה שפכתוב (בראשית טו) וירד העיט
על הפגרים וישב אתם אכרם.
אמר רבי יהודה, והרי עשינו ולא
התפרדו. החזיר ראשו אותו
האיש ואמר, עדין לא מרט זה
ראשו של אדוניו ועדין לא
הקריח את הגבירה. רץ אחריו
שלושה מילין ולא אמר לו.
חלשה דעתו של רבי יהודה.

יום אחד נרדם פחת עץ וראה
בחלומו ארבע כנפים מתקנות
ועולה עליהן רבי שמעון וספר
תורה עמו, ולא השאיר כל ספרי
הסודות העליונים ואגדה שלא
העלה אותם עמו, והעלה אותם
[העלו אותן] לרקיע, וראה שהוא
מתכסה מהענינים ולא התגלה.

בשהתעורר, אמר, ודאי משמת
רבי שמעון, החכמה הסתלקה
מן הארץ. אוי לדור שהאבן
הטובה הזו, שהיו נראים
[מתאחרים] ממנה וסומכים עליה
עליונים ותחתונים, נאבדה
מהם.

בא אל רבי אבא, ספר לו. הרים
רבי אבא את ידיו על ראשו ובכה
ואמר, רבי שמעון רחמים
שטוחנות ממנו מן טוב כל יום
ולוקטים אותו, כפכתוב (במדבר יא)
הממעט אסף עשרה חמרים,
ועכשו הרחמים והמן הסתלקו
ולא נשאר ממנו בעולם, פרט
למה שפכתוב (שמות טו) קח צנצנת
אחת ותן שמה מלא העמר מן
והנח אותו לפני ה' למשמרת.
ואלו בהתגלות לא כתוב אלא
למשמרת, להצנעה. עכשו מי
יכול לגלות סודות ומי ידע
אותם.

ולא הוו מתפרשין. שמעו חד קלא, עטרא
דעטרין בקדרין שריא, ומריה לבר.

עד דהוה יתיב, עבר חד גברא, אשגח בהו.
אמר, לא קיים דא, הא דכתיב, (בראשית טו)

וירד העיט על הפגרים וישב אותם אכרם.
אמר רבי יהודה, והא עבידנא ולא אתפרשין.
אחד רישיה ההוא גברא ואמר, עד לא
מריט דא רישיה דמריה, ועד לא גליש
למטרוניתא. רהט אבתריה תלת מלין, ולא
אמר ליה. חלש דעתיה דרבי יהודה.

יומא חד, אדמוף תחות אילנא, וחמא
בחלמיה, ארבעה גדפין מתתקנן,
וסליק רבי שמעון עלייהו, וספר תורה
עמיה. ולא שביק כל ספרי רזין עלאין
ואגדתא, דלא סליק לון בהדיה. וסליק להון
(ס"א וסליקו ליה) לרקיעא, וחמא דמתכסיא מעינא,
ולא אתגליא.

בד אתער, אמר, ודאי מדשכיב רבי שמעון,
חכמתא אסתלקת מארעא. ווי לדרא
דהאי אבנא טבא, דהוו מתחזן (ס"א דמתאחדו)
מניה, וסמכין עליה עלאין ותתאין, אתאביד
מזייהו.

אתא לגביה דרבי אבא, סח ליה. סליק רבי
אבא ידוי על רישיה, ובכה ואמר, רבי

שמעון ריחייא דטחנין מניה מנא טבא כל
יומא, ולקטין ליה. כמה דכתיב, (במדבר יא)

הממעט אסף עשרה חמרים, והשתא
ריחייא ומנא אסתלקו ולא אשתאר בעלמא

מיניה, בר כמה דכתיב, (שמות טו) קח צנצנת
אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו

לפני ה' למשמרת. ואלו באתגלייא לא כתיב,
אלא למשמרת, לאצנעותא. השתא מאן יכיל

לגלאה רזין, ומאן ינדע לון.

רָחִישׁ לִיָּה לְרַבִּי יְהוּדָה בְּלַחֲשׁוֹ, (אָמַר לִיָּה רַבִּי אָבָא) וְדָאֵי הָהוּא גְבַרְא דְחָמִית, אֵלֵיָּהּוּ הָוָה. וְלֹא בָעָא לְגַלְגָּאָה רְזִין, בְּגִין דְתַנְדַּע שְׂבַחָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְהָוָה בְּיוֹמוֹי, וְיִכְפוֹן דְרָא עֲלוּי. אָמַר לִיָּה, דִּי לְמַכְבִּי בְכִיָּה עֲלִיָּה. רַבִּי יְהוּדָה הָוָה בְּכִי כָל יוֹמָא עֲלוּי, דְהָא אַעְרַע עַמִּיָּה בְּאֲדָרָא קַדִּישָׁא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְשָׂאָר חֲבַרְיָא. אָמַר לִיָּה, וּוִי דְלֹא אֶסְתַּלְקָנָא הָהוּא יוֹמָא עִם אֵינוֹן תְּלַתָּא דְאֶסְתַּלְקוּ, וְלֹא לְחָמִי דְרָא דָא, דְהָא אֶתְהַפֵּף. אָמַר לִיָּה, רַבִּי אֵימָא לִי, כְּתִיב, (שְׁמוֹת כט) וְהֵם יִקְחוּ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאֲרָגָמָן וְאֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ, וְאֵילוּ כֶסֶף לֹא כְתִיב. וְהָא כְתִיב זָהָב וְכֶסֶף. אָמַר לִיָּה וְהָא נְמִי נַחֲשֵׁת, דְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת בְּחֻשְׁבָּנָא הוּוּ, וְהֶכָא לֹא. אֵלָּא, אִי לֹא דְגַלְי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא בְּאַתְרֵיהּ, לֹא אֶצְטְרִיכְנָא לְגַלְגָּאָה. פְּתַח וְאָמַר, (תְּגִי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם ה', הֵינִינוּ דְכְתִיב, (תְּהִלִּים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לֵה'. בְּכִמָּה אֶתְר אֶסְתַּפְּלְנָא בְּאַלִּין מְאִנִּי דְקוּדְשָׁא, דְכְתִיב, (וִיקְרָא טו) בְּגַדֵי קֹדֶשׁ הֵם, וְכְתִיב, (שְׁמוֹת כח) וְעָשׂוּ בְּגַדֵי קֹדֶשׁ. מְאִי קֹדֶשׁ הֶכָא. אֵלָּא הֶכִי תְנִינָן, קֹדֶשׁ אֵינוֹן בְּכָל אֶתְר. וְכְתִיב בְּגַדֵי קֹדֶשׁ הֵם. וְעָשִׂיתָ בְּגַדֵי קֹדֶשׁ, כְּגוֹנוֹנָא דְלַעֲיָלָא.

דְתַנְיָא כְּהֵן גְּדוּל לְעֵילָא, כְּהֵן גְּדוּל לְתַתָּא, לְבוּשֵׁין דִּיקָר לְעֵילָא, לְבוּשֵׁין דִּיקָר לְתַתָּא. וּמָה דְלֹא אָמַר כְּסָף וּנְחֹשֶׁת, לְאֶתְר אַחְרָא אֶסְתַּלְיָקוּ. דְכְתִיב (שְׁמוֹת כז) כָּל עַמּוּדֵי הַחֹצֵר סָבִיב מְחוּשְׁקִים כְּסָף וְגו', וְכְתִיב וְאֲדַנְיָהֶם נַחֲשֵׁת. דְאֵינוֹן מְאִנִּי שְׁמוּשָׁא, לְאֶשְׁתַּמְשָׂא מִשְׁכָּנָא בְּהוּ.

אָבֵר הֶכָא בְּאַלִּין לְבוּשֵׁין דִּיקָר, לֹא בְעֵי

רָחִישׁ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה בְּלַחֲשׁוֹ, וְאָמַר לוֹ רַבִּי אָבָא] וְדָאֵי אוֹתוֹ אִישׁ שְׂרָאִיתָ הָיָה אֵלֵיָּהּוּ, וְלֹא רָצָה לְגַלּוֹת סוּדוֹת כְּדֵי שְׁתַּדַּע אֶת שְׂבַחוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁהָיָה בְּיָמָיו וְיִכְפוֹן הַדּוֹר עֲלוּי. אָמַר לוֹ, מִסְפִּיק לְבָכוֹת בְּכִיָּה עֲלוּי.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה בּוֹכֶה כָּל יוֹם עֲלוּי, שֶׁהָרִי נִפְגַּשׁ עִמּוֹ בְּאֲדָרָא הַקְּדוּשָׁה שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן וְשָׂאָר הַחֲבָרִים. אָמַר לוֹ, אוּי שְׁלֹא הִסְתַּלְקָתִי אוֹתוֹ יוֹם עִם אוֹתָם שְׁלֵשָׁה שְׁהַסְתַּלְקוּ, וְלֹא לְרֹאוֹת דּוֹר זֶה, שֶׁהָרִי מִתְהַפֵּף.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, אָמַר לִי, כְּתוּב (שם כח) וְהֵם יִקְחוּ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאֲרָגָמָן וְאֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ, וְאֵילוּ כֶסֶף לֹא כְתוּב, וְהָרִי כְּתוּב זָהָב וְכֶסֶף? אָמַר לוֹ, וְהָרִי גַם נַחֲשֵׁת, שְׁכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת הֵיוּ בְּחֻשְׁבוֹן, וְכֹאן לֹא. אֵלָּא אִם לֹא שְׁגַלָּה הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה בְּמִקוּמוֹ - לֹא הֶצְטְרַכְתִּי לְגַלּוֹת.

פְּתַח וְאָמַר, (תְּגִי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם ה'. הֵינִינוּ שְׂכַתוּב (תְּהִלִּים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לֵה'. בְּכִמָּה מְקוּמוֹת הִסְתַּפְּלִיתִי בְּכָלִי הַקֹּדֶשׁ הַלְלוּ, שְׂכַתוּב (וִיקְרָא טו) בְּגַדֵי קֹדֶשׁ הֵם, וְכְתוּב (שְׁמוֹת כח) וְעָשׂוּ בְּגַדֵי קֹדֶשׁ. אֵיזוֹ קֹדֶשׁ כָּאן? אֵלָּא כָּף שְׁנִינּוּ, קֹדֶשׁ הֵם בְּכָל מְקוֹם, וְכְתוּב בְּגַדֵי קֹדֶשׁ הֵם. וְעָשִׂיתָ בְּגַדֵי קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה.

שְׁלַמְעֵלָה, כְּהֵן גְּדוּל לְמַעְלָה, כְּהֵן גְּדוּל לְמַטָּה. וְלְבוּשֵׁי כְבוֹד לְמַעְלָה, וְלְבוּשֵׁי כְבוֹד לְמַטָּה. וּמָה שְׁלֹא אָמַר כְּסָף וּנְחֹשֶׁת, לְמִקוּם אַחַר הֵם הִתְעַלּוּ, שְׂכַתוּב (שם כז) כָּל עַמּוּדֵי הַחֹצֵר סָבִיב מְחוּשְׁקִים כְּסָף וְגו', וְכְתוּב וְאֲדַנְיָהֶם נַחֲשֵׁת, שֶׁהֵם כְּלִים לְשִׁמּוֹשׁ שֶׁהִמְשִׁכָן לְשִׁתְּמֵשׁ בָּהֶם. אָבֵר כָּאן בְּלְבוּשֵׁי כְבוֹד הָאֵלוּ

לא צריך להשתמש בהם אדם אחר, פרט לכהן הגדול ששמן משחת קדש על ראשו, שכתוב (שם כח) ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, ושבותם לבושים הוא דומה לגון שלמעלה.

השרמה מההשמטות (סימן נ"ב)

לוי הפסוף ולי הזהב. מה זה לוי הפסוף ולי הזהב? משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שני אוצרות, אחד של כסף ואחד של זהב, שם של כסף בימינו, ושל זהב בשמאלו. אמר, זה יהיה מזמן וקל להוצאה. ועושה דבריו בנחת, והוא יהיה דבק עם העניים ומנהיגם בנחת, פאותה שאמרנו ימינך ה' נאדרי בכח.

ואם שמח אדם בחלקו טוב, ואם לאו - ימינך ה' תרעץ אויב. מה זה ימינך ה' תרעץ אויב? אמר לו, זה הזהב, שכתוב לוי הפסוף ולי הזהב. ולמה נקרא שמו זהב? שבו פלולות שלש מדות. הז' - שבע מדות, הה' - חמש אחרונות אחרונות (אחרונה), הב' - חכמה ובינה. ונקראת נשמה זו על שם אצילות, חמש ספירות אחרונות, וחמש שמות לנשמה (גר"ן ח"י סימן - נפש רוח נשמה חיה ויחידה) - רוח חיה יחידה נשמה נפש.

מה מעשהו? פסא היא ה', לז', שכתוב פי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם, וב' היא קיומם, כמו שנאמר בכראשית. ומה מעשהו כאן? משל למה הדבר דומה? לאחד שהיה לו בת טובה ונעימה ושלמה ונאה, והשיאה לבן מלך, והלבישה ועטרה וקשטה, ונתנה לו עם ממון רב. אמר, אפשר למלך זה לשבת חוץ מביתו? אמרת לא. אפשר לו לשבת כל היום תמיד

לאשתמשא בהו בר נש אחרא, בר מפהנא רבא, דרבו משח קדשא על רישיה. דכתיב (שמות כח) ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת. דבאינון לבושין דמי לגוונא דלעילא.

השלמה מההשמטות (סימן נ"ב)

לוי הפסוף ולי הזהב. מאי לוי הפסוף ולי הזהב, משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שתי אוצרות, אחת של כסף ואחת של זהב. שם של כסף בימינו ושל זהב בשמאלו אמר זה יהיה מזומן וקל להוצאה ועושה דבריו בנחת והוא יהיה דבק עם העניים ומנהיגם בנחת. פההיא דאמרינן, ימינך יי נאדרי בכח. (שמות ט"ו)

ואם שמח אדם בחלקו טוב, ואם לאו, (שמות ט"ו) ימינך יי תרעץ אויב. מאי ימינך יי תרעץ אויב, אמר לו, זה הזהב דכתיב לוי הפסוף ולי הזהב. למה נקרא שמו זהב שבו פלולות שלש מדות. הז', ז' מדות. הה', ה' אחרות אחרונות (ס"א אחרונה) הב' חכמ"ה ובינ"ה ונקראת נשמה זו על שם אצילות ה' ספירות אחרונות וה' שמות לנשמה (ס"א גר"ן ח"י סימן נפש רוח נשמה חיה ויחידה). רוח, חיה, יחידה, נשמה, נפש.

מאי עבידתיה פסא היא ה' לז'. דכתיב פי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם וב' היא קיומם פמה דאת אמר בפראשית. ומאי עבידתיה הכא, משל למה הדבר דומה לאחד שהיה לו בת טובה ונעימה ושלמה ונאה והשיאה לבן מלך והלבישה ועיטרה וקישטה ונתנה לו עם ממון רב. אמר אפשר למלך זה לשבת חוץ מביתו, אמרת לא. אפשר לו לשבת כל היום תמיד עמה, אמרת

עמה? אַמרתָּ לאַ. האַ כַּיצד? שֶׁם
חֲלוֹן בֵּינוּ לְבִינָה, וְכָל שְׁעָה
שְׁצָרִיכָה הַבַּת לְאַבִּיָּה אוֹ הָאָב
לְבַתּוֹ, מִתְחַבְּרִים יַחַד בַּחֲלוֹן.
זֶהוּ שְׂכָתוֹב כָּל כְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ
פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה
(ע"כ). [וְכַתוּב] [וַיְהִי כִפְרָן] וְאֲדֹנֵיהֶם
נִחְשָׁת, שֶׁהֵם כְּלֵי שְׁמוּשׁ
שֶׁהִמְשַׁכְּן יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.

אַבְרָם פֶּאן בְּלִבּוֹשֵׁי הַכְּבוֹד הִלְלוּ
לֹא צָרִיף לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אִישׁ
אַחַר פֶּרֶט פֶּהָן [מִהַכְּהֵן] הַגְּדוֹל,
שֶׁשְׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֹאשׁוֹ,
שְׂכָתוֹב [וְעִשְׂתִּי] בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן
אַחִיד לְכַבֹּד וּלְתַפְאֲרָתוֹ, בְּאוֹתָם
לְבוּשִׁים דּוֹמָה לְגוֹן עֲלִיוֹן: ע"כ

מההשמטות

לְמַדְנֵנוּ, וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל
לְמוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹי
לְעוֹלָם, שֶׁהָרִי בְּנֵי אָדָם לֹא
רוֹאִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא יוֹדְעִים,
שֶׁהָרִי כָּל יוֹם וְיוֹם קוֹל הַכְּרוֹז
נִשְׁמָע בְּמֵאֲתֵים חֲמֵשִׁים עוֹלָמוֹת.
שְׁנִינֵנוּ, עוֹלָם אֶחָד נוֹדַע לְמַעְלָה,
וּכְשֶׁהַכְּרוֹז יוֹצֵא, אוֹתוֹ הָעוֹלָם
מִזְדַּעְזַע וּמִתְחַלְחַל יוֹצֵאֹת שְׂפֵי
צַפְרִים שְׁעוֹלוֹת מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם,
שֶׁמְדוֹרֵם תַּחַת הָעֵץ שְׂבוּ מֵרָאֵה
הַחַיִּים וְהַמּוֹת.

יוֹצֵאת צְפוֹר אַחַת לְצַד דְּרוֹם,
וְצְפוֹר אַחַת לְצַד צְפוֹן, וְצְפוֹר
אַחַת כְּשֶׁמְאִיר הַיּוֹם, וְאַחַת
כְּשֶׁנֶּחֱשֵׁף הַיּוֹם, וְכָל אַחַת וְאַחַת
קוֹרֵאת וּמְכַרְזֶה מֵה שְׁשׁוֹמְעִים
מֵאוֹתוֹ כְּרוֹז.

אַחַר כֵּן רוֹצוֹת לְהַתְּעוֹלוֹת
לְמִקוֹמוֹ, וְנִשְׁמָטוֹת רְגְלֵיהֶן בְּנֶקֶב
תְּהוֹם רַבָּה, וְנִלְפְדוֹת בְּתוֹכָהּ עַד
שֶׁנֶּחֱלַק הַלְּלִיָּהּ. וּכְשֶׁנֶּחֱלַק
הַלְּלִיָּהּ, הַכְּרוֹז קוֹרֵא: (קִהֲלַת ט)
וּכְצַפְרִים הָאֲחִזוֹת בְּפֶחַ כְּהֵם
יִוָּקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעָה
שֶׁנִּלְפְדוֹת רְגְלֵי בְּנֵי הָאָדָם וְיָמֵי

לֹא. הָא כַּיצַד שֶׁם חֲלוֹן בֵּינוּ לְבִינָה וְכָל שְׁעָה
שְׁצָרִיכָה הַבַּת לְאַבִּיָּה אוֹ הָאָב לְבַתּוֹ מִתְחַבְּרִין
יַחַד בַּחֲלוֹן. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (תְּהִלִּים מ"ה) כָּל
כְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב
לְבוּשָׁה ע"כ. (וְכַתִּיב) (וַיְהִי כִפְרָן) (שְׁמוֹת כ"ז) וְאֲדֹנֵיהֶם
נִחְשָׁת, דְּאִינוּן מְאִנֵּי שְׁמוּשָׁא לְאַשְׁתַּמְשָׁא
מִשְׁפָּנָא בְּהוּ.

אַבְרָם הִכָּא בְּאֵלִין לְבוּשִׁין דִּיקָר לָא בְּעֵי
לְאַשְׁתַּמְשָׁא בְּהוּ בְּר נֶשׁ אַחְרָא בְּר
כְּהֵנָא (נ"א מִכְּהֵנָא) רַבָּא, דְּרַבּוּ מִשַׁח קֹדֶשׁא עַל
רִישֵׁיהּ. דְכָתִיב (שְׁמוֹת כ"ח) [וְעִשְׂתִּי] בְּגָדֵי קֹדֶשׁ
לְאַהֲרֹן אַחִיד לְכַבֹּד וּלְתַפְאֲרָתוֹ, דְּבְּאִינוּן
לְבוּשִׁין דְּמֵי לְגוֹנָנָא דְלַעֲלִיא: (עַד כַּאן מִהַחֲשַׁמְמוֹת)
תְּנֵינָא. וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, וְוִי לְעֵלְמָא, דְּהָא בְּנֵי נֶשָׁא לָא
חֲמָאן וְלֹא שְׁמַעוּ, וְלֹא (דף ר"ז ע"ב) יִדְעִין דְּהָא
כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, קָלָא דְכְּרוֹזָא אֲשַׁתְּמַע,
בְּמֵאֲתָן וְחֲמִשִּׁין עֲלָמִין.

תְּנֵינָא עֲלָמָא חֲדָא, אֲשַׁתְּמוֹדַע לְעֵלְיָא. וְכַד
כְּרוֹזָא נְפִיק, הָהוּא עֲלָמָא מִזְדַּעְזַעָא
וּמִתְחַלְחַלָּא. נְפִיקֵי תְרִין צַפְרִין, דְּאֲסַתְלָקוּ
מֵהָהוּא עֲלָמָא, דְּמְדוֹרִיהוֹן תַּחַת אֵילָנָא
דְּחִיזוּ דְחִי וּמוֹתָא בֵּיהּ.

נְבִקָא חַד צְפוֹרָא לְסִטְר דְּרוֹמָא וְחַד צְפוֹרָא
לְסִטְר צְפוֹנָא, וְחַד צְפוֹרָא כַּד נְהִיר
יִמְמָא, וְחַד כַּד אַתְחַשֵּׁף יִמְמָא. כָּל חַד וְחַד
קָרִי וּמְכַרְזָא, מֵה דְשְׁמַעִין מֵהָהוּא כְּרוֹזָא.

לְרַבְתָּר בְּעוּ לְאַסְתְּלָקָא לְאַתְרֵיהוּ, וּמִשְׁתַּמְטִי
רְגְלֵיהוּ בְּנוֹקְבָא דְתְּהוּמָא רַבָּא,
וּמִתְלַפְדָּן בְּגוֹיָהּ, עַד דְּאַתְפְּלִיג לִילְיָא. כַּד
אַתְפְּלִיג לִילְיָא, כְּרוֹזָא קָרִי, (קִהֲלַת ט) וּכְצַפְרִים
הָאֲחִזוֹת בְּפֶחַ כְּהֵם יִוָּקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעָתָא דְמִתְלַפְדָּן רְגְלוֹי

מתקרבם, אותו יום נקרא יום ה' להשיב רוחו אליו. שנינו, באותה שעה פוקד אותו הפתח הקדוש על רוחו, ומיהו? שפתוב (תהלים ז) 'מי שנותנינו בהם שבעים שנה. והיא פתח של שביעי של הכל.

ואם מצד הגבורה הוא בא - פתוב ואם בגבורות שמנים שנה, שפתח הגבורה הוא הרי שמיני. מפאן והלאה אין מקום להמשך, כמו שנאמר ורהבם עמל ואון. במקום שלא היה יסוד, הבנין לא עומד.

אמר רבי יהודה, אשריהם הצדיקים, כשהקדוש ברוך הוא רוצה להשיב אליו את רוחו אליו ולשאב אותה רוח לתוכו. ששנינו, בשעה שרוצה הקדוש ברוך הוא להשיב אליו את רוחו, אם רוח זו היא של צדיק, מה פתוב? (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה.

ואם לא נמצא צדיק, או לאותה רוח שצריכה לרחץ באש שדולקת ולהפקן כדי להשאב לגוף המלך. ואם לא נתקנת, או לאותה רוח שמתגלגלת פאבן בכף הקלע, שפתוב (שמואל א-ב) ואת נפש איבך יקלענה בתוף כף הקלע. שנינו, אם אותה רוח זוכה, כמה טובות גנוזים לה באותו עולם שפתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו.

אמר רבי יוסי, כשמתקרבים ימי אותו האיש, שלשים יום מכריזים עליו בעולם, ואפלו צפרי השמים מכריזים עליו. ואם צדיק הוא, שלשים יום מכריזים עליו בין הצדיקים בגן עדן.

שנינו, כל אותם שלשים ימים נשמתו יוצאת ממנו בכל לילה,

דבני נשא, וימוי אתקריבו, ההוא יומא, אתקרי יום ה', לאתבא רוחיה ליה. תנא בהיא שעמא, פקדא ההוא פתרא קדישא, על רוחיה. ומאן איהו, דכתיב, (תהלים ז) 'מי שנותנינו בהם שבעים שנה. והיא כתרא שביעאה דכלא.

ואם מסטרא דגבורה קאתי, פתיב, ואם בגבורות שמנים שנה דכתרא דגבורה תמינאה הוי, מפאן ולהלאה, לית אתר לאתמשך, כמה דאת אמר, ורהבם עמל ואון. פאתר דלא הוי יסודא, בנינא לא אתקיים.

אמר רבי יהודה, זפאין אינון צדיקנא, פד קדשא בריך הוא בעא לאתבא רוחיה ליה, ולשאבא ההוא רוחא בגויה. דתנא, בשעתא דקדשא בריך הוא בעא לאתבא רוחיה ליה, אי זפאה הוא ההוא רוחא, מה פתיב, (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה.

ואי לא אשתפח זכאה, ווי לההוא רוחא, דבעי לאסתחאה בנורא דדליק, ולאדתקנא בגין לאשתאבא בגופא דמלכא ואי לא אתתקנת, ווי לההוא רוחא, דמתגלגלא כאבנא בקוספיתא, דכתיב, (שמואל א כה) ואת נפש איבך יקלענה בתוף כף הקלע. תנא, אי ההוא רוחא זכי, כמה טבין גניזין ליה בההוא עלמא. דכתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו.

אמר רבי יוסי, פד ההוא בר נש אתקריבו יומוי, תלתין יומין מכריזי עלוי בעלמא ואפילו צפרי שמא מכריזין עלוי. ואי זפאה הוא, תלתין יומין מכריזין עלוי בין צדיקנא, בגינתא דעדן.

תנא, פל אינון תלתין יומין, נשמתיה נפקת

ועולה ורואה את מקומה באותו העולם, ואותו אדם לא יודע ולא משגיח ולא שולט בנשמתו כל אותם שלשים יום כמו שהיה בתחלה, שכתוב (קהלת ח) אין אדם שליט ברוח לכלא את הרוח וגו'. אמר רבי יהודה, מפשמתחילים אותם שלשים יום, צלם האדם נחשף, והדמות שנראית בארץ נמנעת.

רבי יצחק היה יושב יום אחד על פתחו של רבי יהודה והיה עצוב. יצא רבי יהודה ומצא אותו בשער שלו שהיה יושב ועצוב. אמר לו, מה יום זה משאר ימים?

אמר לו, באתי אליך לבקש ממך שלשה דברים. אחד - שפאשר תאמר דברי תורה ותזכיר מאותם דברים שאני אמרת, שתאמר אותם בשמי, כדי להזכיר את שמי. ואחד - שתזכר את יוסף בני בתורה. ואחד - שתלך לקברי כל שבעת הימים ותבקש בקשתך עלי.

אמר לו, מנין לך? אמר לו, הרי נשמתו מסתלקת ממני בכל לילה, ולא מאירה לי בחלום כמו שהיתה בתחלה. ועוד, שפאשר אני מתפלל ומגיע לשומע תפלה, אני משגיח בצלמי שבפתל ולא רואה אותו, ואמרת, הואיל והצלם העבר ולא נראה, שהרי הפרוז יוצא ומכריז, שכתוב (תהלים ט) אף בצלם יתהלך איש - כל זמן שצלם האדם לא יעבר ממנו, יתהלך איש ורוחו עומדת בתוכו. כשהעבר צלם האדם ולא נראה, אז הוא מעבר מהעולם הזה.

אמר לו, ומכאן, שכתוב (איוב ח) כי צל ימינו עלי ארץ. אמר לו, כל הדברים הללו שאמה רוצה שאני אעשה, אבל אבקש ממך, שבאותו עולם תכרר את מקומי

מניה בכל ליליא, וסלקת וקמאת דוכתה בהוא עלמא, וההוא בר נש לא ידע, ולא אשגח, ולא שליט בנשמתיה, כל אינון תלתין יומין כמה דהוה בקדמיתא. דכתיב, (קהלת ח) אין אדם שליט ברוח לכלא את הרוח וגו'. אמר רבי יהודה, מפד שראן אינון תלתין יומין, צלמא דבר נש אתחשף, ודיוקנא דאתחזי בארעא אתמנעת.

רבי יצחק הוה יתיב יומא חד אפתחא דרבי יהודה, והוה עציב. נפיק רבי יהודה, אשפחיה לתרעיה, דהוה יתיב ועציב. אמר ליה (צ"ל טח) מאן יומא דין משאר יומין.

אמר ליה, אתינא לגבך, למבעי מינך תלת מלין, חד, דכד תימא מלי דאורייתא, ותדפר מאינון מלין דאנא אמינא, דתימא לון משמי, בגין לאדכרא שמי. וחד דתזכי ליוסף ברי באורייתא. וחד, דתיזיל לקברי כל ז' יומין, ותבעי בעותיך עלי.

אמר ליה מנין לך. אמר ליה, הא נשמתו אסתלקת מיני בכל ליליא, ולא אנהיר לי בחלמא כמה דהוה בקדמיתא. ועוד דכד אנא מצלינא ומטינא לשומע תפלה, אשגחנא בצולמי דילי בכותלא, ולא חמינא ליה. ואמינא דהואיל וצלמא אתעבר ולא אתחזי, דהא כרוזא נפיק וכריז. דכתיב, (תהלים ט) אף בצלם יתהלך איש, כל זמנא דצולמא דבר נש לא יתעבר מניה, יתהלך איש, ורוחיה אתקיימא בגויה. אתעבר צולמא דבר נש ולא אתחזי, אתעבר מהאי עלמא.

אמר ליה, ומהכא, דכתיב, (איוב ח) כי צל ימינו עלי ארץ. אמר ליה, כל אלין

כל הדברים הללו שאמה רוצה שאני אעשה, אבל אבקש ממך, שבאותו עולם תכרר את מקומי

אֶצְלָךְ כְּמוֹ שֶׁהֵייתִי בְּעוֹלָם הַזֶּה.
בְּכֹה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, בְּבִקְשָׁה
מִמֶּךָ שֶׁלֹּא תִפְרֹד מִמֶּנִּי כָּל הַיָּמִים
הַלְלוּ.

הֲלָכּוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, מִצְּאוּהוּ
שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. זָקַף
עֵינָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרָאָה אֶת רַבִּי
יִצְחָק, וְרָאָה אֶת מְלֵאֲךָ הַמּוֹת
שֶׁרָץ לִפְנָיו וְרוֹקֵד לִפְנָיו. קָם רַבִּי
שְׁמַעוֹן, וְאָחַז בְּיַד רַבִּי יִצְחָק.
אָמַר, גּוֹזְרֵנִי שְׁמִי שְׂרָגִיל לְהַפְנִס
- יִפְנֵס, וּמִי שֶׁלֹּא רָגִיל לְהַפְנֵס -
לֹא יִפְנֵס. נִכְנְסוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי
יְהוּדָה, קָשַׁר אֶת מְלֵאֲךָ הַמּוֹת
בַּחוּץ.

הַתְּבוּנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְרָאָה שֶׁעַד
עֲכָשׁוּ טָרַם הַגִּיעַ זְמַן, שֶׁהָרִי עַד
שְׁמֵנָה שְׁעוֹת שֶׁל הַיּוֹם הָיָה זְמַן.
הוֹשִׁיבוּ לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהָיָה
מְלַמְדוֹ בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, שֵׁב עַל הַפֶּתַח,
וּמָה [וּמִי] שֶׁתִּרְאֶה אֶל תְּדַבֵּר עִמּוֹ.
אִם יִרְצֶה לְהַפְנֵס לְכָאן, תִּשְׁבִּיעַ
אוֹתוֹ שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא יִפְנֵס.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי יִצְחָק,
רְאִיתָ אֶת דְּמוֹת אָבִיךָ הַיּוֹם אוֹ
לֹא? שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, בְּשַׁעַת שֶׁאָדָם
מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, אָבִיו וְקָרְבָּיו
נִמְצָאִים שָׁם, וְרוֹאֶה אוֹתָם וְנוֹדַע
לָהֶם, וְכָל אוֹתָם שִׁיְהִי מְדוּרוֹ
עִמָּם שְׁבָאוֹתוֹ עוֹלָם בְּדַרְגָּה
אֲחֵת, כָּלֵם מִתְּפַנְסִים וְנִמְצָאִים
עִמּוֹ, וְהוֹלְכִים עִם נִשְׁמָתוֹ עַד
הַמָּקוֹם שֶׁתִּשְׁרֶה בְּמִקוּמָהּ. אָמַר,
עַד עֲכָשׁוּ לֹא רְאִיתִי.

בֵּין כֶּף קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר,
רְבוּן הָעוֹלָם, נוֹדַע רַבִּי יִצְחָק
אֶצְלָנוּ, וְהוּא מְאוֹתָן שְׁבַע עֵינַיִם
שֶׁל כָּאן. הָרִי אֲחֻזְתִּי אוֹתוֹ וְתָן
לִי. יִצָּא קוֹל וְאָמַר: פֶּסַס אֲדוֹנָנוּ
קָרְבָה בְּכַנְפֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי

מְלִין דְּאֵת בְּעֵי עֲבִידְנָא. אָבַל בְּעֵינָא מִינְךָ (דף
ריח ע"א) דְּבַהֲהוּא עֲלֵמָא, תְּבַרִיר דְּוִכְתָּאֵי גַבְךָ,
כְּמָה דְּהוּינָא בְּהָאֵי עֲלֵמָא. בְּכֹה רַבִּי יִצְחָק
וְאָמַר, בְּמִטּוֹ מִינְךָ, דְּלֹא תִתְּפַרֵשׁ מִנָּאֵי כָּל
אֲלִין יוֹמִין.

אֲזָלוּ לְגַבְיָה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲשַׁכְּחוּהוּ דְּהוּהוּ
לְעֵי בְּאוּרֵייתָא, זָקִיף עֵינָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן,
וְחָמָא לְרַבִּי יִצְחָק, וְחָמָא לְמְלֵאֲךָ הַמּוֹת
דְּרַהִיט קַמִּיה, וְרַקִּיד קַמִּיה. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן,
אֲחִיד בִּידֵיה דְּרַבִּי יִצְחָק. אָמַר, גּוֹזְרָנָא, מָאן
דְּרָגִיל לְמִיעַל, יַעוּל. וּמָאן דְּלֹא רָגִיל
לְמִיעַעַל, לֹא יַיעוּל. עָאֵלוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי
יְהוּדָה, קָטִיר מְלֵאֲךָ הַמּוֹת לְבַר.

אֲשַׁנַּח רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְחָמָא דְּעַד כְּעַן לֹא מְטָא
עֲדָנָא, דְּהָא עַד תְּמַנָּא שְׁעֵתֵי דְּיוֹמָא
הָיָה זְמָנָא. אוֹתְבִיָה קַמִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהוּהוּ
לְעֵי לִיָּה בְּאוּרֵייתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, תִּיב אֶפְתַּחָא וּמָה (צ"ל וּמָאן)
דְּתַחְמִי, לֹא תִשְׁתַּעֵי בְּהִדִּיָּה. וְאִי יִבְעֵי לְמִיעַעַל
הָכָא, אוּמִי אוּמָאָה דְּלֹא לִיעוּל.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי יִצְחָק, חָמִית דְּיוֹקְנָא
דְּאָבוּךָ יוּמָא דָּא, אוּ לֹא. דְּהָא תְּנִינָן,
בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ אֶסְתַּלֵּק מִעֲלֵמָא, אָבוּי
וְקָרִיבוּי מִשְׁתַּפְּחִין תַּמָּן עַמִּיָּה, וְחָמָא לוֹן
וְאִשְׁתַּמוּדַע לוֹן, וְכָל אֵינוֹן דְּהוּהוּ מְדוּרִיָּה
גַּבְיָיהוּ בְּהוּוּא עֲלֵמָא בְּדַרְגָּא חַד, כְּלָהוּ
מִתְּפַנְשֵׁי וּמִשְׁתַּפְּחֵי עַמִּיָּה, וְאֶזְלִין עִם
נִשְׁמָתֵיהּ, עַד אֲתַר דְּתִשְׁרֵי בְּאַתְרֵיהּ. אָמַר, עַד
כְּעַן לֹא חָמִינָא.

אֲדַהְבִּי קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, מְאָרִי דְּעֲלֵמָא,
אֲשַׁתְּמוּדַע רַבִּי יִצְחָק לְגַבְךָ, וּמֵאֲנוּן
שְׁבַעָה עֵינָיִן דְּהָכָא הוּא. הָא אֲחִידְנָא בֵּיָּה,
וְהַב לִי. נִפְקַ קָלָא וְאָמַר, כְּוִרְסֵיָא (כ"א טסיסה) דְּמְאָרִיָּה קָרִיבָא בְּגַדְפוּי דְּרַבִּי

הוא שלף ועמד יבא בזמן שתפנס
לשרות בכסאף. אמר רבי שמעון,
ודאי.

בין כף ראה רבי אלעזר שהיה
מסתלק מלאף המות, ואמר, אין
גזר דין במקום שמצוי רבי שמעון
בר יוחאי. אמר רבי שמעון לרבי
אלעזר בנו, תפנס לכאן ואחז
ברבי יצחק, שהרי ראיתי בו
שהוא פוחד. נכנס רבי אלעזר
ואחז בו, ורבי שמעון החזיר פניו
ולמד תורה.

גדרם רבי יצחק וראה את אביו.
אמר לו, בני, אשרי חלקך בעולם
הזה ובעולם הבא, שהרי בין
העלים של עץ החיים שבגן עדן
נתון [אתה יושב] עץ גדול וחזק בשני
עולמות, והוא רבי שמעון בר
יוחאי, שהרי הוא אחז אותך
בענפיו. אשרי חלקך בני.

אמר לו, אבא, ומה אני שם? אמר
לו, שלשה ימים היו שכסו את
חדר משכבך, ותקנו לך חלונות
פתוחים להאיר לך מארבעת צדדי
העולם, ואני ראיתי מקומך
ושמחת, שאמרתי אשרי חלקך
בני, מחוץ לזה שעד עכשו לא
זכה בך בתורה.

והרי עכשו היו עתידים לבא אליך
שנים עשר צדיקים מהחברים,
ועד שהיו יוצאים התעורר קול
בכל העולמות: מי הם החברים
[השבלים] שעומדים פאן? התעטרו
בשביל רבי שמעון, בקשה בקש
ונתנה לו.

ורא זה לבדו, שהרי שבעים
מקומות מתעטרים פאן בשבילו,
ובכל מקום ומקום פתוחים
פתחים לשבעים עולמות, וכל
עולם ועולם נפתח לשבעים רצים,
וכל רץ ורץ נפתח לשבעים פתרים
עליונים, ומשם נפתחו דרכים

שמעון, הא דידך הוא, ועמד תייתה בזימנא
דתיעול למשרי בכורסנך. אמר רבי שמעון,
ודאי.

אדהבו, חמא רבי אלעזר דהוה אסתליק
מלאף המות. ואמר, לית קופטרא
דטיפסא, באתר דרבי שמעון בן יוחאי
שכיח. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה,
עול הכא, ואחיד ביה ברבי יצחק, דהא
חמינא ביה דמסתפי. עאל רבי אלעזר,
ואחיד ביה. ורבי שמעון אהדר אנפיה ולעי
באורייתא.

ניים רבי יצחק, וחמא לאבוי. אמר ליה,
ברי, זכאה חולקך בעלמא דין
ובעלמא דאתי. דהא בין טרפי אילנא דחיי
דגנתא דעדן, אתיהיב (את רבי) אילנא רבא
ותקיף בתרין עלמין, רבי שמעון בן יוחאי
הוא. דהא הוא אחיד לך בענפוי, זכאה
חולקך ברי.

אמר ליה אבא, ומה אנא התם. אמר ליה,
תלת יומין הוו דחפו אדרא
דמשכבך, ותקינו לך פוין פתיחן, לאנהרא
לך מארבע סטרין דעלמא, ואנא חמינא
דוכתיך וחדינא, דאמינא זכאה חולקך ברי.
בר דעד כעז, ברך לא זכי באורייתא.

והא השתא הוי זמינן למיתי גבך, תריסר
צדיקיא דחברייא, ועד דהוינא נפקי,
אתער קלא בכלהו עלמין, מאן חברין (ס"א
שבילין) דקיימין הכא, אתעטרו, בגיניה דרבי
שמעון. שאלתא שאיל, ואתיהיב ליה.

ורא דא בלחודוי, דהא שבעין דוכתי
מתעטרן הכא דיליה. וכל דוכתא
ודוכתא, פתחין פתיחן לשבעין עלמין. וכל
עלמא ועלמא אתפתח לשבעין רהיטין. וכל

רהיטא ורהיטא, אתפתח

לעתיק, נסתר הכל, לראות באותה נעימות עליונה שמאירה ומהנה לכל, כמו שנאמר (תהלים פו) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. מה זה ולבקר בהיכלו? הינו שפתוב (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא.

אמר לו, אבא, כמה זמן נתנו לי בעולם הזה? אמר לו, אין רשות ולא מודיעים לאדם, אבל בהלולא הגדולה של רבי שמעון תהיה עורך שלחנו, כמו שנאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו.

בין כף התעורר רבי יצחק, והיה צוחק ופניו מאירים. ראה רבי שמעון, והסתפל בפניו. אמר לו, דבר חדש שמעת? אמר לו, ודאי. אמר לו. השתטח לפני רבי שמעון.

למדנו, מאותו יום היה רבי יצחק אוחו את בנו בידו ומלמד אותו. תורה, ולא היה עוזב אותו. כשהיה נכנס לפני רבי שמעון, הושיב את בנו בחוץ, וישב לפני רבי שמעון, והיה קורא לפניו, (ישעיה לח) ה' עשקה לי ערבני.

למדנו, באותו יום תקיף ומפחיד של האדם, כשמגיע זמנו להסתלק מהעולם, ארבעת צדדי העולם עומדים בדין הקשה, ומתעוררי דינים מארבעת צדדי העולם, וארבעה קשרים ניצים, וקטטה נמצאת ביניהם, ורוצים להפריד כל אחד לצדו.

הברז יוצא ומכריז באותו העולם, ונשמע במאתים שבעים עולמות. אם צדיק הוא - כל

לשבעין פתרין עלאין. ומתמן אתפתחו ארחין לעתיקא סתימאה דכלא, למחמי בהווא נעימותא עלאה דנהרא, ומהניא לכלא. כמה דאת אמר, (תהלים כז) לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. מהו ולבקר בהיכלו. הינו דכתיב, (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא.

אמר ליה, אבא, כמה זמנא יהיבו לי בהאי עלמא, אמר ליה, לית לי רשותא ולא מודעי ליה לבר נש. אבל בהלולא רבא דרבי שמעון, תהא מתקן פתוריה. כמה דאת אמר, (שיר השירים ג) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו.

אדהכי אתער רבי יצחק, והוה חייך, ואנפוי נהירין. חמא רבי שמעון, ואסתפל באנפוי. אמר ליה, מלה חדתא שמעתא. אמר ליה, ודאי. סח ליה, אשתטח קמיה דרבי שמעון.

האנא, מההוא יומא, הוה (ד ריח ע"א) רבי יצחק אחיד לבריה בידיה, ולעי ליה באורייתא, ולא הוה שבקיה. פד הוה עאל קמיה דרבי שמעון, אותביה לבריה לבר, ויתיב קמיה דרבי שמעון, והוה קרי קמיה (ישעיה לח) ה' עשקה לי ערבני.

תנא, בההוא יומא תקיפא ודחילו דבר נש, פד מטי זמניה לאסתלקא מעלמא, ארבע סטרין דעלמא קיימין בדינא תקיפא, ומתערין דינין מארבע סטרי עלמא. וארבע קשורין נצאן, וקטטותא אשתפח ביניהו, ובעיין לאתפרשא כל חד לסטרוי.

ברזא נפיק ומכרזא בההוא עלמא, ואשתמע במאתן ושבעין עלמין.

העולמות שמחים כנגדו, ואם לא - אזי לאותו האיש ולחלקו. למדנו, באותו הזמן שהכרוז מכריז, אז יוצאת שלהבת מצד צפון, והולכת ובושרת בנהר דינור, ונפרדת לארבעת צדי העולם, ושורפת את נשמות הרשעים. ויוצאת אותה שלהבת ועולה ויורדת בעולם, ואותה שלהבת מגיעה לכנפי התרנגול השחר, ומכה בכנפיו וקורא בפתח בין השערים.

פעם ראשונה קורא ואומר, (מלאכי א) הנה היום בא בער פתנור וגו'. פעם שניה קורא ואומר, (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שחו. ואותה שעה ישב בן אדם במעשיו שמעידים לפניו, והוא מודה עליהם. פעם שלישית, כשרוצים להוציא ממנו את נשמתו, קורא התרנגול ואומר, (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'.

אמר רבי יוסי, תרנגול שחר למה יוצא? אמר לו רבי יהודה, כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא בארץ, הכל רמוז בחכמה, רק שבני אדם לא יודעים. זהו שכתוב (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנגנך. ומשום שנעשו בחכמה, כלם רמוזים בחכמה. והתרנגול השחר, שנינו אין דין שורה אלא במקום שהוא מינו, ושחר בא מצד הדין. ולכן בחצות הלילה ממש, כשמתעוררת רוח של צד צפון, שלהבת אחת יוצאת ומכה פתח כנפי התרנגול והוא קורא. וכל שכן בתרנגול שחר, שמתפון יותר מאחר.

אי זכאה הוא, פלהו עלמין חדאן לקדמותיה. ואי לאו, ווי לההוא בר נש ולחולקיה.

הנא, בההוא זמנא דכרוזא כריז, כדין נפק חד שלהובא מסטר צפון, ואזלא ואתוקד בנהר דינור, ומתפרשא לארבע סטרי עלמא, ואוקיד נשמתהון דחייביא. ונפק ההוא שלהובא, וסלקא ונחתא בעלמא. וההוא שלהובא מטא בגדפוי דתרנגולא אוכמא, ובטש בגדפוי, וקרי בפתחא בין תרעי.

זמנא קדמאה קרי ואמר, (מלאכי ג) הנה יום ה' בא בוער פתנור וגו'. זמנא תניינא קרי ואמר, (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שחו. וההיא שעתא, יתיב בר נש בעובדוי, דסהדין קמיה, והוא אודי עלייהו. זמנא תליתאה, פד בעיין לאפקא נשמתיה מניה, קרי תרנגולא ואמר, (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'.

אמר רבי יוסי, תרנגולא אוכמא למאי נפקא. אמר ליה רבי יהודה, כל מה דעבד גדשא בריך הוא בארעא, פלהו רמיז בחכמה, בר דבני נשא לא ידעי. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנגניך, ומשום דאתעבידו בחכמה, פלהו רמיזין בחכמה.

ותרנגולא אוכמא, תנינן, לית דינא שריא אלא באתר דהוא זיניה. ואוכמא מסטרא דדינא קאתי. ובגין כך, בפלגות ליליא ממש, פד רוחא דסטרא דצפון אתער, חד שלהובא נפיק, ובטש תחות גדפוי דתרנגולא, וקרי. וכל שכן בתרנגולא אוכמא, דאתפון יתיר מאתרא.

אף פאן, בשעה שדין האדם יתעורר, מתחיל וקורא לו, ואין מי שיודע בזה, פרט לאותו איש ששוכב. ששנינו, בשעה שהאיש שוכב והדין שרוי עליו להוציא מהעולם הזה, מתוספת בו רוח עליונה מה שלא היה בימיו, וכיון ששורה עליו ונדבקת בו, רואה מה שלא זכה בימיו, משום שהתוספה בו אותה הרוח. וכשמתוספת בו רואה, אז יוצא מהעולם הזה. זהו שכתוב (שם) תסף רוחם יגעוץ ואל עפרם ישובון. אז כתוב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי. בחייהם לא זוכים, במיתתם זוכים.

למדנו, בשעה שאדם מת, נתנה לו רשות לראות, ורואה אצלו קרוביו וחבריו מאותו העולם, ונודע להם, וכלם תקוקים בדםיותיהם כמו שהיו בעולם הזה. אם צדיק אותו האיש, כלם שמחים לפניו ומקדימים לו שלום.

ואם אינו צדיק, לא נודעים אליו. פרט לאותם הרשעים שטורדים אותם בכל יום בגיהנם, וכלם עצובים ופותחים בוי ומסיימים בוי, ומרים עיניו ורואה אותם כמו גץ שעולה מהאש. אף כף הוא פותח וי.

למדנו, בשעה שיוצאת נשמת האדם, הולכים כל קרוביו וחבריו שבאותו עולם עם נשמתו, ומראים לו מקום העדון ומקום הענש. אם הוא צדיק, רואה את מקומו, ועולה ויושב ומתעדן בעדון עליון של אותו עולם. ואם אינו צדיק, נשארת אותה נשמה בעולם הזה עד שנטמן הגוף בקרקע. פיון שנטמן, כמה שומרי החקים אווזים בו עד שמגיע

אוף הקא, בשעתא דדינא דבר נש יתער, שארי וקרי ליה, ולית דינע ליה, בר ההוא בר נש דשכיב. דתנינן, בשעתא דבר נש שכיב, ודינא שריא עליה לנפקא מהאי עלמא, אתוסף רוחא עלאה ביה, מה דלא הוה ביומוי. וכיון דשריא עלוי ואתדבק ביה, חמי מה דלא זכה ביומוי, משום דאתוסף ביה ההוא רוחא. וכד אתוסף ביה וחקא, פדין נפיק מהאי עלמא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) תוסף רוחם יגעוץ ואל עפרם ישובון. פדין פתיב, (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי, בחייהון לא זכאן, במיתתהון זכאן.

האנא, בשעתא דבר נש מית, אתיהיב ליה רשותא למחמי, וחי גביה קריבוי וחברוי מההוא עלמא, ואשתמודע להו. וכלהו גליפין בדיוקניהון כמה דהו בהאי עלמא. אי זכאה ההוא בר נש, כלהו חדאן קמיה, ומקדמי ליה שלם.

ואי זכאה לא הוי, לא אשתמודען גביה, בר מאינון חייביא, דטרדין לון בכל יומא בגיהנם. וכלהו עצובין, ופתחין בווי ומסיימין בווי. וסליק עינוי, וחקא לון כטיסא דמסתלקא מן נורא, אוף הכי, הוא פתח, ווי.

תניא, בשעתא דנפק נשמתיה דבר נש, אזלין כלהו קריבוי וחברוי דההוא עלמא עם נשמתיה, ומחזיין ליה אתרא דעדונא, ואתרא דעונשא. אי זכאה הוי, חמי דוכתיה, וסליק ויתיב, ואתעדן בעדונא עלאה דההוא עלמא. ואי לא הוי זכאה, אשתארת ההיא נשמתא בהאי עלמא, עד

דאטמיר גופא בארעא. פיון דאטמר, כמה גרדינין דנמוסין אחדן ביה,

לְדוֹמָ"ה, וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ בְּמִדּוֹר
שְׁלוֹ שֶׁל הַגִּיהֵנּוּם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל שִׁבְעַת
הַיָּמִים הַנִּשְׁמָה הוֹלֶכֶת מֵהַבַּיִת
לְקַבְּרוֹ וּמְקַבְּרוֹ לַבַּיִת, וּמֵתְאֵבֶלֶת
עָלָיו עַל הַגּוֹף, שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב יד) אָף
בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וּנְפָשׁוֹ עָלָיו
תֵּאָכֵל. הוֹלֶכֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּבֵיתוֹ,
וְרוֹאֶה אֶת כָּל־עֲצוּבִים וְאֲבָלִים.
לְמַדְנֵנו, אַחַר שִׁבְעָה יָמִים הַגּוֹף
נִהְיָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה
לְמַקּוֹמָה. נִכְנָסֶת לְמַעְרַת
הַמְּכַפְּלָה, רוֹאֶה מָה שְׂרוּאָה,
וְנִכְנָסֶת לְמַקּוֹם שְׁנִכְנָסֶת, עַד
שֶׁמְגִיעָה לְגֵן עֵדֶן, וּפּוֹגֶשֶׁת אֶת
הַפְּרוּבִים וּשְׁנִינּוֹת הַחֶרֶב שֶׁבְּגֵן
עֵדֶן שְׁלֹמֶטָה. אִם צָדִיק הוּא
שֶׁתִּפְנֶס, נִכְנָסֶת.

שְׁנִינּוֹ, אַרְבָּעָה עֲמוּדִים זְמִינִים,
וְיָמּוֹת אַחַת שֶׁל הַגּוֹף בִּידֵיהֶם,
מֵתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ בַּחֲדוּהָ וְיוֹשֶׁבֶת
בְּאוֹתוֹ מִדּוֹר שֶׁל גֵּן עֵדֶן שְׁלֹמֶטָה
עַד זְמַן שֶׁנִּגְזַר עָלֶיהָ, אַחַר כִּף
הַפְּרוּז קוֹרָא.

וְעַמּוּד שֶׁל שְׁלֹשָׁה גִּוּוּיִם מְזוּדָּמָן,
וְאוֹתוֹ הַעֲמוּד נִקְרָא מְכוּן הַר
צִיּוֹן, שְׁפָתוֹב (ישעיהו ד) וּבְרָא ה' עַל
כָּל מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאָהָ עֵנָן
עֵנָן יוֹמָם וְעֶשֶׂן וְגו'. עוֹלָה בְּאוֹתוֹ
הַעֲמוּד לְפֶתַח שֶׁל צִדֵּק שֶׁצִּיּוֹן
וִירוּשָׁלַיִם בּוֹ.

אִם זָכָה לַעֲלוֹת יוֹתֵר - טוֹב חֲלָקוֹ
וְגוֹרְלוֹ לַהֲדַבֵּק בְּתוֹף הַגּוֹף שֶׁל
הַמְּלָךְ, וְאִם לֹא זוֹכֵה לַעֲלוֹת יוֹתֵר
- כְּתוּב (שם) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן
וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר
לוֹ. וְאִם זָכָה לַעֲלוֹת יוֹתֵר - צָדִיק
הוּא, שְׂזוּכָה לְכַבֹּד שֶׁל הַמְּלָךְ
וּלְהַתְעַדָּן בְּעֵדוֹן עָלְיוֹן שְׁלֹמֶעֱלָה
מִמַּקּוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שְׁפָתוֹב
(שם נח) אֲזַ תִּתְעַנַּג עַל ה'. עַל ה'
דְּוָקָא. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ שֶׁל מִי שְׂזוּכָה
לְחַסְדֵי הַזָּה, שְׁפָתוֹב (תהלים קח) כִּי
גָדַל מֵעַל שָׁמַיִם חֲסִדָּךְ.

עַד דְּמָטָא לְדוֹמָ"ה, וְעֵאֵלִין לִיָּה בְּמִדּוֹרוֹי
דְּגִיְהֵנּוּם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל ז' יוֹמִין, נִשְׁמָתָא אֲזֵלָא
מִבֵּיתָיָה לְקַבְּרִיָּה, וּמְקַבְּרִיָּה לְבֵיתָיָה,
וְאֵתְאֵבֶלֶת עָלָיו (דף ריט ע"א) דְּגוּפָא. דְּכְתִיב, (אִיּוֹב יד)
אָף בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וּנְפָשׁוֹ עָלָיו תֵּאָכֵל. אֲזֵלָא
וְיִתְבָּא בְּבֵיתָיָה, חָמִי לְכַלְהוֹ עֲצִיבִין וּמֵתְאֵבֶלֶת.
תְּנָא, בְּתַר ז' יוֹמִין, גּוּפָא הוּי כְּמָה דְהוּא,
וְנִשְׁמָתָיָה עֵאלֶת לְדוּכְתָא, עֵאלֶת
לְמַעְרָתָא דְכְּפֻלְתָא, חֲמֵאת מָה דְחֲמֵאת,
וְעֵאלֶת לְאַתְרָא דְעֵאלֶת, עַד דְּמָטָת לְגֵן עֵדֶן,
וְעֵרְעַת לְכְרוּבִים, וְשָׁנָן דְּחֶרְפָּא דִּי כְּגֵן עֵדֶן
דְּלִתְתָא. אִי זַפָּאָה הוּא דְתִיעוּל, עֵאלֶת.

תְּנָא, אַרְבַּע סְמִכִין זְמִינִין, וְחַד דִּיוּקְנָא
דְּגוּפָא בִּידֵיהוּ, מֵתְלַבֶּשֶׁת בֵּיה
בַּחֲדוּוֹתָא וְיִתִּיבֶת בְּהַהוּא מְדוּרָא דְגֵן עֵדֶן
דְּלִתְתָא, עַד זְמַנָּא דְאַתְגַּזֵּר עָלֶיהָ. לְבַתָּר פְּרוּזָא
קָרִי.

וְעַמּוּדָא דְתֵלֶת גִּוּוּיִם אֲזִדְמָן, וְהַהוּא עֲמוּדָא
אֲתְקָרִי, מְכוּן הַר צִיּוֹן דְּכְתִיב, (ישעיהו ד)
וּבְרָא ה' עַל כָּל מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאָהָ עֵנָן
יוֹמָם וְעֶשֶׂן וְגו'. סְלֵקָא בְּהַהוּא עֲמוּדָא לְפֶתַחַא
דְּצִדֵּק, דְּצִיּוֹן וִירוּשָׁלַם בֵּיה.

אִי זָכִי לְסֵלְקָא יִתִּיר, טַב חוּלְקִיָּה וְעַדְבִּיָּה,
לְאַתְדַּבְּקָא בְּגוֹ גּוּפָא דְמִלְפָּא. וְאִי לֹא זָכִי
לְסֵלְקָא יִתִּיר, כְּתִיב, (ישעיהו ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן
וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ. וְאִי זָכִי
לְסֵלְקָא יִתִּיר, זַפָּאָה הוּא. דְּזָכִי לִיקְרָא דְמִלְפָּא,
וְלֵאֲתַעֲדָנָא בְּעֵדוּנָא עֲלָאָה, דְלַעֲיֵלָא מֵאַתְרָא
דְּאַקָרִי שָׁמַיִם. דְּכְתִיב, (ישעיהו נח) אֲזַ תִּתְעַנַּג עַל
ה', עַל ה' דִּיִּיקָא. זַפָּאָה חוּלְקִיָּה דְמֵאֵן דְּזָכִי
לְחַסְדֵי דָא, דְּכְתִיב, (תהלים קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם
חֲסִדָּךְ.

וכי על השמים הוא, והרי פתוב (שם נו) כי גדל עד שמים חסדך? אמר רבי יוסי, יש חסד ויש חסד, חסד עליון וחסד תחתון. חסד עליון הוא מעל השמים, וחסד תחתון הוא שפתוב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, ובאלה פתוב עד שמים.

תניא, אמר רבי יצחק, פתיב, אם הבנים שמחה הללויה, אמא ידיעא, הבנים מאן אינון. אמר רבי שמעון, הא תנינן, תרין בנין אית לקודשא בריה הוא, חד דכר וחד נוקבא. דכר, יהביה ליעקב, דכתיב, (שמות ד) בני ישראל, וכתוב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. בת נתן לאברהם, שכתוב (בראשית כד) וה' ברוך את אברהם בכל. בת היתה לו לאברהם, ובפל שמה.

והאם רובצת עליהם, שמניקה אותם, ועל זה פתוב לא תקח האם על הבנים. ושנינו, אל ירבה האדם חטאיו למטה, כדי שתסתלק האם מעל הבנים, וכתוב (ויקרא יח) אמן הוא לא תגלה ערותה. אוי למי שמגלה ערותה. ובששבים בני העולם ומרבים בזכויות לפני הקדוש ברוך הוא, והאם שבה ומכסה על הבנים, אז זה נקרא תשובה. מה זה תשובה? זו תשובה של האם ששבה בקיומה, ואז פתוב אם הבנים שמחה. אם הבנים ודאי. ולכן לא יפטר האדם מפריה ורבייה עד שמוליד בן ובת.

שנינו, אמר רבי יצחק, פתוב (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. תשוקת הצדיקים לראות את זה, ואתה אמרת על ה' אמר רבי שמעון, הכל אחד, משמע שכתוב נעם ה', שבא מהעתיק

וכי על השמים הוא, והא כתיב, (תהלים נו) כי גדול עד שמים חסדך. אמר רבי יוסי, אית חסד, ואית חסד. חסד עלאה, וחסד תתאה. חסד עלאה מעל שמים הוא. חסד תתאה, הוא דכתיב, (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, ובהני כתיב עד שמים.

תניא, אמר רבי יצחק, פתיב, אם הבנים שמחה הללויה, אמא ידיעא, הבנים מאן אינון. אמר רבי שמעון, הא תנינן, תרין בנין אית לקודשא בריה הוא, חד דכר וחד נוקבא. דכר, יהביה ליעקב, דכתיב, (שמות ד) בני בכורי ישראל, וכתוב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. בת, יהביה לאברהם, דכתיב, (בראשית כד) וה' ברוך את אברהם בכל, בת היתה לו לאברהם, ובפל שמה.

ואמא רביעא עלייהו, דינקה להו, ועל האי כתיב, (דברים קד) לא תקח האם על הבנים. ותנינן, לא יסגי בר נש חובוי לתתא, בגין דיסתלק אמא מעל בנין. וכתוב, (ויקרא יח) אמן הוא לא תגלה ערותה, ווי למאן דגלי ערייתא.

וכד תייבין בני עלמא, ואסגין בזכותא קמי קדשא בריה הוא, ואמא תבת וכסיא על בנין, כדין אתקרי תשובה. מאי תשובה. דא תשובה דאמא, דתבת בקיומהא, וכדין פתיב, (תהלים קיג) אם הבנים שמחה, אם הבנים ודאי. ועל דא, לא לפטר איניש מפרייה ורבייה, עד דאוליד בן ובת.

תניא אמר רבי יצחק, פתיב, (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, תיאובתא דצדיקיא למחמי דא, ואת אמרת על ה'. אמר רבי שמעון, פלא חד. משמע דכתיב

נעם ה', דאתיא מעתיקא

הקדוש לשמים הנה, ותשוקת הצדיקים כף היא ודאי. וכתוב על השמים, אז תתענג על ה'. אשרי חלקו של מי שזוכה. ודאי מעטים הם.

שנינו, אמר רבי שמעון, כתוב (שיר א) בני אמי נחרו בי שמני נטרה את הכרמים. בני אמי, כמו שכתוב (איכה ב) השליף משמים ארץ. שפשרצה הקדוש ברוך הוא להחריב ביתו שלמטה ולהגלות את ישראל לבין העמים, העביר הקדוש ברוך הוא מלפניו את הארץ הזו, והתרחקה ממנו, ככתוב (שמות ב) ותתצב אחתו מרחק. וכשארץ זו התרחקה משמים שלמעלה, הארץ הזו שלמטה נחרבה, וישראל התפזרו בין העמים. אמרה כנסת ישראל: מי גרם לי את זה ומי עשה לי את זה? בני אמי שנחרו בי והתרחקו ממני, בני אמי ודאי.

רבי יוסי היה הולך בדרך, והיה עמו רבי חייא בר רב. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי לרבי חייא, ראית מה שראיתי? אמר לו, ראיתי גבר אחד בנהר, וצפור אחת על ראשו, ועלה בפי הצפור, ואוכלת ורומסת בגרגליה, ואותו גבר מרים קולות וצווח, ולא ידעתי מה אמר.

אמר, נקרב אליו ונשמע. אמר, אני פוחד להתקרב. אמר לו, וכי בן אדם הוא במקום זה? אלא רמז של חכמה שרמז לנו הקדוש ברוך הוא. קרבו אליו. שמעו שיהיה אומר: פתור, פתור, שני בנים שרויים בחוץ [ויוקם לבחון]. לא נח ולא מנוחה, עד שהצפור בפח תפל.

בכה רבי יוסי ואמר, זהו ששנינו בני אמי נחרו בי. מה הטעם? משום שפרמי שלי לא נטרתי.

קדישא להאי שמים. ותיאובתא דצדיקתא כף הוא ודאי, ועל השמים פתיב, אז תתענג על ה'. זפאה חולקיה מאן דזכי. ודאי זעירין אינון.

תנינן, אמר רבי שמעון, פתיב, (שיר השירים א) בני אמי נחרו בי שמוני נוטרה את הכרמים, בני אמי, כמה דכתיב, (איכה ב) השליף משמים ארץ, דכד בעא קדשא בריף הוא למחרבא ביתיה דלתתא, ולאגלאה ישראל ביני עממיא, אעבר קדשא בריף הוא מקמיה להאי ארץ, ואתרחקא מגיה. פדכתיב, (שמות ב) ותתצב אחותו מרחוק. וכד האי ארץ אתרחקא משמים דלעילא, האי ארץ דלתתא אתחרבא, וישראל אתפזרו ביני עממיא, אמרה כנסת ישראל, מאן גרים לי האי ומאן עביד לי האי, בני אמי דנחרו בי, ואתרחקו מני, בני אמי ודאי.

רבי יוסי הוה אזיל בארחא, והוה עמיה רבי חייא בר רב. עד דהוה אזלי, אמר רבי יוסי לרבי חייא, חמיתא מה דאנא חמית. אמר ליה, חמינא גברא חד בנהרא, וצפרא חד על (דף ריש ע"ב) רישיה, ועלעא בפומיה דצפורה, ואכלא ורפסא בגלוי, והוה גבר רמי קלין וצווח, ולא ידענא מאי קאמר.

אמר, נקרב גפיה ונשמע. אמר, מסתפינא למקרב. אמר ליה, וכי בר נש הוא באתר דא, אלא רמיזא דחכמתא דרמיז לן קדשא בריף הוא. קריבו גפיה, שמעו דהוה אמר, עטרא עטרא, תרין בנין שריין לבר, (ס"א שריאו לברא) לא נח ולא נייחא, עד דצפורה בקיסרא רמיו.

בכה רבי יוסי ואמר, היינו דתנינן, בני אמי נחרו בי וגו', מאי טעמא. בגין דכרמי

אמר, ודאי הגלות נמשך, ועל זה וּשְׁצַפְרֵי הַשָּׁמַיִם לֹא זָזוּת עַד שֶׁשְׁלֹטוֹן הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת יַעֲבֹר מֵהָעוֹלָם, וּמַתִּי? עַד שֶׁיִּגִּיעַ הַיּוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר דִּינָיו בְּעוֹלָם, שִׁפְתוֹב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לֵה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: שְׁלֵחַת הַדִּין הַגִּיעָה בְּדִינָיו. יֵצֵא שְׁלֵחַת אַחַת וְשָׂרְפָה אֶת אוֹתָהּ הַצָּפוֹר. אָמַר, וְדָאִי כְמוֹ שִׁפְתוֹב (דניאל ז) וְנִתְּנָה לְשִׂרְפַת הָאֵשׁ.

אמר רבי יוסי, לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל אלא בזמן שלא נמצאה ביניהם אמונה, כשנמנעה ביניהם האמונה, כפיכול, כך נמצא בכל, שפתיב (ישעיה כח) וכפר בריתכם את מות.

אמר רבי חייא, מהו שפתיב בלע המות לנצח? אמר לו, כשיעורר הקדוש ברוך הוא את מינו, ימנע מות מהעולם, ולא תתעורר ימין זו אלא כשיתעוררו ישראל בימינו של הקדוש ברוך הוא, ומה זה? תורה שפתיב בה (דברים לג) מימינו אש דת למו. באותו זמן (תהלים קיח) ימי ה' עושה חיל וגו', לא אמות פי אחיה ואספר מעשי יי.

כמדנו, אותו הצדיק שהקדוש ברוך הוא מתרצה בו, והכרוז קורא עליו שלשים ימים בין צדיקי גן העדן, כל הצדיקים שמחים, כל הצדיקים באים ומעשרים מקומו של אותו הצדיק עד שיבא למדר את דיורו ביניהם. ואם רשע הוא, הכרוז קורא עליו בגיהנם שלשים יום [עליו], וכל הרשעים כלם עצובים.

שְׁלֵי לֹא נִטְרָתִי. אָמַר, וְדָאִי גְלוּתָא אֲתַמְּשֵׁךְ, וְעַל דָּא (ס"א ד') צַפְרֵי שְׁמַיָּא לֹא אַעֲדִיו, עַד דִּי שְׁלֹטְנוּתָא דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת אַעֲדִיאוּ מִן עַלְמָא. וְאִימַתִּי, עַד דִּימַטִּי יוֹמָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַעֲר דִּינָיו בְּעַלְמָא. דְכַתִּיב, (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לֵה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה.

עַד דְהוּוּ אֲזַלִּין, שָׁמְעוּ חַד קָלָא דְהוּוּ אָמַר, אוֹקִידָא דְקוֹפְטִירָא מָטָא בְּדִינָיו, נִפְק חַד שְׁלֵהוּבָא, וְאוֹקִיד לְהוּוּ צַפּוֹרָא. אָמַר, וְדָאִי, כְּמָה דְכַתִּיב, (דניאל ז) וְיִהְיֶיב לִיקְדַת אֵשׁ.

אמר רבי יוסי, לא אגלי קדשא בריך הוא לישראל, אלא בזמנא דלא אשתפח מהימנותא בינייהו. כד אתמנע מהימנותא בינייהו, כפיכול, הכי אשתפח בכלא. דכתיב, (ישעיה כח) וכפר בריתכם את מות.

אמר רבי חייא, מאי דכתיב, (ישעיה כח) בלע המות לנצח. אמר ליה, כד יתער קדשא בריך הוא ימינא דיליה, אתמנע מותא מן עלמא. ולא יתער האי ימינא, אלא כד יתערוך ישראל בימינא דקדשא בריך הוא, ומאי ניהו תורה, דכתיב בה, (דברים לג) מימינו אש דת למו. בההוא זמנא, (תהלים קיח) ימין ה' עושה חיל וגו', לא אמות פי אחיה ואספר מעשי יי.

תנא, ההוא זפאה דקדשא בריך הוא אתרעי ביה, וכרוזא קרי עליה, תלתין יומין, ביני צדיקניא כגנתא דעדן. כלהו צדיקניא חדאן, כלהו צדיקניא אתין, ומעטרין דוכתיה דההוא צדיקא, עד דייתי למידר דינריה בינייהו. ואי חייבא הוא, פרוזא קרי עליה בגיהנם תלתין יומין (עליו), וכלהו חייבא, כלהו עצובין.

למידר דינריה בינייהו. ואי חייבא הוא, פרוזא קרי עליה בגיהנם תלתין יומין (עליו), וכלהו חייבא, כלהו עצובין.

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

ושלמות זו היא שתתגלה במהרה בימינו אמן באלף השביעי דשבת קדש כי יום השביעי שבת גימטריה ג' פעמים שכינה, כי אז הוא יתברך שמו ישכן בג' נקדות דידן בגלוי, דלית אתר פנוי מיניה. והינו הגלוי של נחלת יעקב נחלה בלי מצרים גימטריה כי ישראל עם קרובו יתברך שמו, וסוד כליו הקדושים, כהן לוי ישראל ראשי תבות כלי. וגימטריה ג' תבות אלו גימטריה בסתר שבפסוק הנזכר לעיל ישב בסתר עליון. כלל הג' נקדות הנזכרות, וזה פלא! ועל ידי כליו יתברך שמו הנפלאים יתגלה איך הכל שלו יתברך שמו, כי יחוד המחשבות כח השם א"ל אחד, המעשים כח השם א"ל אחד והדבורים כח יקוק א"ל אחד - בגימטריה :

ומספר זה כמספר הסליחה המחילה והכפרה בצרוף כח התשובה פלאות השם:

ללמדנו שעל האדם לעשות תשובה על תשובתו הקודמת, למען יתכפר לו כל אשר עשה בג' בחינת הנזכרות דג' נקדות סתר, כי על האדם להוסיף תמיד תקון על התקון הקודם, כי כסופי לב אדם היהודי להתעלות ולהתקרב אליו יתברך שמו קרוב אחר קרוב. לכן אותיות תשובה אותיות תשוב ה', דהינו החזרת ידיעה התחתונה של אני השפל אל ידיעה עליונה של אי"ן העליון, בחינת אני השם, כי הכל בידו יתברך שמו וכנזכר. ובגלוי נפלאותיו ונוראותיו יתברך שמו אם ישאר ויכסף אליהן בכל נימי לבו נפשו ונשמתו. לפיכך קראתי חבור קטן זה בשם:

הקדמות ושערים לחכמת הקבלה:

כי על ידי למודה בהתבוננות בסודותיה הנפלאים יגיע אדם לשלמות תקונו בתכלית בטול גאותו! ולעמת בטולה תתגלה הענוה בג' נקדות הנזכר לעיל דמחשבות דבורים ומעשים, כי הכל שלו יתברך שמו. ותתבטל הסמ"ך מ"ם הרשע, כי ענוה גימטריה סמא"ל ויעשה:

עֲנֶה - ז' פְּעָמִים חַיִּים:

עֲנֶה - ז' פְּעָמִים חַיִּים - גִּימְטְרִיָּה:

עֲנֶה - ז' פְּעָמִים חַיִּים:

כִּי בְּנִפְלֵת הַז' מ"ק דְּעוֹלָם הִתְהוּ הַתְּפִשְׁטָה הַמְּנוֹת ז' פְּעָמִים,
וְכֵאן הִתְקוּן דְּעֶצֶם הַחַיִּים:

סֵפֶר מְבוֹא לְחֻכְמַת הַקְּבָלָה - חֵלֶק א הַקְּדָמָה

וְסֵפֶר זֶה כְּתִבְתִּיו בְּכוּנָה לְעֹזֵר לְאֲנָשִׁים קְטָנִים אֲשֶׁר כְּעַרְכִּי
הַנְּכֻסָּפִים לְקִרְבַּת הַשֵּׁם, וְלִמְעַן יִשְׁפִּיעַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם וְעָלֵי
מֵאוּרֹו הַנוֹרָא לְמַעַן גִּלְךָ בְּדַרְךָ תִּנּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּתִשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים
טוֹבִים בְּתַכְלִית קִיּוּם רְצוֹנוֹ, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן:
(סֵפֶר מְבוֹא לְחֻכְמַת הַקְּבָלָה - חֵלֶק א הַקְּדָמָה)

— לימוד היומי - יח כסלו —

ב) עֵקֶר הַתְּגִלּוֹת חֻכְמַת הַסוּד בְּאַחֲרוֹנָה לְזִכְרָה הַנֶּפֶשׁ לְתִשׁוּקָה וְדִבְקוּת בְּקִדְשָׁה

אָמַר הַמֵּר, הַנְּבִזָּה וְהַשְּׁפָל, אֶמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח, וְשִׁפְלֵתִי מֵאֶרֶץ,
חֲרַפְתִּי אָדָם וּבְזוּי עַם, גִּרְעִין נִפְסָד וְנִרְקָב, וּמִמְנוֹ יִצְמַח זֶרַע קִדְשׁ,
לְזֶרַע בְּאוֹר הַחַיִּים, לְהִלְהִיב לְבָבוֹת יִשְׂרָאֵל לְתוֹרָה וְלַעֲבוּדָה בְּחֻכְמָה
הַפְּנִימִית, מִתּוֹקָה מְדַבֵּשׁ וְנֹפֶת צוּף, מְאִירַת עֵינַיִם וּמְשִׁיבַת נֶפֶשׁ,
חֲמוּדָה גְּנוּזָה, מִתּוֹק הָאוֹר לְעֵינַיִם וְטוֹב לְנֶפֶשׁ, לְזִכְכָּה וּלְהֵאִירָה
בְּמִדּוֹת טוֹבוֹת וְיִשְׁרוֹת לְטַעַם טַעַם אוֹר הַגְּנוּז, עוֹלָם הַבָּא
בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַל יְדֵי חֻכְמַת הַזְּהָר וְהַתְּקוּנִים, רַעֲיָא מְהִימְנָא...
לְמַעַן הַמִּדּוֹת בְּתַכְלִית הַזְּכוּף, עֲנֶה וְשִׁפְלוּת הַרוּחַ אֶמֶת, וְלִלְמַד בְּהֶם
עַל צַד הַפְּנוּנָה לְהֵאִיר הַנֶּפֶשׁ וּלְזִכְכָּה... וְעֵקֶר הַתְּגִלּוֹת הַחֻכְמָה
הַזֹּאת בְּדוֹרֵנוּ לֹא הָיָה אֶלָּא לְהֵאִיר עַל הַנֶּפֶשׁ, לְזִכְכָּה בְּתִשׁוּקָה
וְדִבְקוּת, אֶהְבֶּה וְיִרְאֶה בְּקִדְשָׁה וְטִהָרָה וְעֲנֶה, וְלֹא לְהִיּוֹת חוֹקֵר
וּמְקַבֵּל מִשְׁפָּה וְלַחוּץ... כִּי הַתְּגִלּוֹת הָאוֹר הַצִּפּוֹן הַזֶּה בְּיַמֵּינוּ הִנֵּה
לְהֵאִיר עֲלֵינוּ וְעַל נַפְשֵׁנוּ לְהַסִּיר מֵאֲתַנּוּ כָּל הַזְּהָמָה וְתֵאוּת
הַרְעוּת... וְלְהַסִּיר הַקּוֹצִים, מִדּוֹת רְעוּת, גֵּאוּה וְהַשְׁתַּרְרוּת עַל רַעְהוּ,

וְיִתֵּן מִדּוֹת רְעוּת, אֲשֶׁר הֵם לְשִׁכִּים בְּעֵינֵינוּ, קִנְיָה וְשִׁנְיָה וְאַהֲבוּת רְעוּת, אֲשֶׁר כָּל זֶה נִזְדַּכֵּךְ וְנִנְעָשָׂה לְאוֹר הַמְּאִיר עַל לַמּוֹד חֲכָמָה הַמְּתוּקָה מִדְּבַשׁ בְּכֹנֶה לְהַשִּׁיג אוֹרָה, לִיחַד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיַחְוֵדָא שְׁלִים.

(הקדמת המחבר ספר נתיב מצוותיך)

צָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה וּבִדְבָקוֹת בְּהִרְחַבַת הַדַּעַת, לְהַשִּׁיג מִמְּלָכוֹת עַד חֲכָמָה, הַמְּחִיָּה אֶת כָּלֶם, לְהַשִּׁיג מוֹחִין קְדוּשִׁים וְחֻדוּתָא דְשִׂמְעָתָא, כָּל אֶחָד לְפִי מַעֲשִׂיו טוֹעִם מֵאוֹר הַתּוֹרָה, כִּי כָּל דָּף גְּמֵרָא וּפְרָק מְשֻׁנִּיּוֹת מְחִיָּה מִמֶּשׁ הַנֶּפֶשׁ, וּבִפְרָט סֵפֶר הַזֵּהר עוֹלָה עַל כָּלֶם, וְלַעֲשׂוֹת הַמְּצוּוֹת בְּשִׂמְחָה וּמֵרַב כָּל, כִּי הֵם מִמֶּשׁ חֵינּוּ וְחִיּוֹת נִפְשָׁנוּ, חִיּוֹת וְתַעֲנוּג מִמֶּשֶׁי, מֵרַב כָּל. (היכל הברכה פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים דָּף קצ"ט עמוד ד')

כא) עַל יְדֵי לַמּוֹד הַסּוֹד זוֹכִים לַעֲנוּה וּמוֹחִין דְּקִרְשָׁה

הַעֲקָר תַּדַּע אַחִי, שְׁעָקָר לַמּוֹד זֶה שְׁנַתְּגַלָּה בְּזִמְן הַזֶּה בְּכָל כָּךְ בְּהִירוֹת וְאוֹר וְהַתְּפִשְׁטוֹת הוּא מְחִמַּת שְׁהֲרַע גּוֹבֵר מְאֹד וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל נוֹכַלֶּת, וּבְלַמּוֹד זֶה נִזְדַּכֵּךְ הַנֶּפֶשׁ. וּבְאַמַּת, בְּעַת לַמּוֹד הַסּוֹדוֹת, וּבִפְרָט סֵפֶר הַזֵּהר וְהַתְּקוּנִים מְאִיר הַנֶּפֶשׁ, וְעַל יְדֵי לַמּוֹד וְיַדִּיעַת כְּנַת הַמְּצוּוֹת מְעוֹרָר בְּשִׂרְשִׁים עֲלִיּוֹנִים... וְיֵאִירוּ לַמְּטָה בְּעֵלּוּי רַב אוֹר גְּדוֹל...

וּבְעַת שְׁאַתָּה עוֹשֶׂה הַמְּצוּוֹה אַתָּה מְכוּן בְּהַכְּנָעָה וּבְאַיְמָה, לְעוֹרָר לַמְּעֵלָה הַמְּקִיפִין וְהַמְּחִין, אֵף עַל פִּי שְׁאִין אַתָּה יוֹדַע שׁוּם מֵהוּת, לֹא בְּמִקִּיפִין וְלֹא בְּמוֹחִין וְלֹא בְּשׁוּם דְּבָר... אֵף עַל פִּי כֵן בִּידִיעַתְךָ אַתָּה מְעוֹרָר אֶת מְצִיאוֹתֶם, אֵף שְׁאִינְךָ יוֹדַע מֵהוּתֶם נִמְשָׁךְ אֵלֶיךָ אוֹר גְּדוֹל, וְאַתָּה עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מִמֶּשׁ מֵרַב כָּל, בְּגִדְל אוֹר הַמְּאִיר עֲלֶיךָ.

וּבִפְרָט בְּעַת לַמּוֹד סֵפֶר הַזֵּהר, שְׁמִמֶּשׁ הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עֲלֶיךָ וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְאִיר עֲלֶיךָ אוֹר וְחִיּוֹת, וּבְלִבְד שְׁתַּהֲיָה לָךְ הַכְּנָעָה בְּאַמַּת. וְעוֹד, שְׁתַּזְכֶּה עַל יְדֵי לַמּוֹד זֶה לְהִיּוֹת עֶפֶר וְאַפָּר

ולסבל יסורים וחרופים ודישות עקב, שתהיה בעיניך כאסקפה התחותנה שהכל דשין עליך, והשם יתברך יעזר לך בהרחבת המחין של הקדשה ובנעם זיו השכינה, שלא תרגיש מכל אלה שום הרגש כלל וכלל, אלא הרחבת הדעת והמחין משמחת נעם זיו אור שכינתו שישרה עליך.

(נתיב מצוותיך קאמארנא, נתיב היחוד, שביל א' אות ב')

— לימוד היומי - יט כסלו —

כב) נסתר דתורה מגן נגד מינות, שנאת חנם ולשון הרע בדורות הראשונים היו יכולין להשיג שלמות נפשם, להתלהב בזכור רב ובקדשה להמשיך על עצמם נעם זיו אור השכינה באור עליון וצח בדבקות ויראה ואהבה, והכל על ידי פשטות התורה, תורה שבעל פה נגלה, אבל בדור זה עקבות דמשיחא, שהרע גובר ומתנשא וחצפא יסגי... מי יגן עלינו מן הקלפות הרעות המחשיכים האור והשכל. ועל ידי נגלית התורה אי אפשר בדור כזה באין פנים להלהיב כל כך נפש המשפלת בדביקה וחשיקה, שהרע והמקטרגים הרוחניים מתגברין, ולא עוד אלא שהם מתלבשים בגשמיות בערב רב שהם הרבים, ומושל וגובר אפיקורסות ומינות ונאות חנם ולשון הרע, וכל מי שהוא חצוף ביותר גובר ביותר. ולולא מתיקות ערבות נעם זיו לשון הזהר והתקונים וכתבי מרו, המאירין לנפש המשפלת ומישבין הדעת משמחת לב ומאירת עינים, לא היה באפשרות להאיר מרב הצרות וחלישות דעת מרשעים המינים ואפיקורסים.

ולכן אחי טעמו וראו אור הגנוז ומתיקות שיש בזהר הקדוש המאיר לנפש, עד שמרב אור תקבל על עצמך כל הרעות והצרות והיסורין, ולא יתחלש דעתך ולא תפל ממדרגתך, ותתעלה למעלה למעלה עד רום המעלות, חזק חזק חזק ואמץ, לא תירא ולא תפחד.

(נתיב מצוותיך, נתיב התורה, שביל א' אות ל')

כג) למוֹד הַנְּגָלָה עַל דְּרֹךְ הַסּוּד

שְׁמַעְתִּי מִפֶּה קְדוֹשׁ אֲדָמוֹ"ר רַבֵּינוּ הַסַּבָּא קְדִישָׁא זְכוּתוֹ יִגַן עֲלֵינוּ מִשִּׁנְאָנָע, עַל הַפְּתוּב שְׁמַעֵי בַת וּרְאִי, הֵינּוּ בַת נִקְרָאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (כְּדֹאמְרִינָן בַּחֲגִיגָה בַת, בַּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ), **צְרִיכִין לְלַמֵּד נִגְלָה וְנִסְתָּר**, הֵינּוּ (נִגְלָה) בַּגְּמָרָא אֲמַרִינָן תָּא שְׁמַע, לְשׁוֹן שְׁמִיעָה (שְׁמַעְתָּתָא), וּבְנִסְתָּר בַּזֵּהר הַקְּדוֹשׁ הוּא לְשׁוֹן תָּא חֲזִי. וְזֶה שְׁפָתוֹב שְׁמַעֵי בַת, (שֶׁיִּלְמַד מִקֶּדָם **נִגְלָה**, תָּא שְׁמַע, כְּנֹז', וְאַחַר כֶּךָ) **וּרְאִי**, (תָּא חֲזִי, **בַּזֵּהר הַקְּדוֹשׁ**, הֵינּוּ **נִסְתָּר**, כְּנֹזְכָר, וְאַחַר כֶּךָ) **וְהֵטִי אֲזַנְךָ (לְלַמּוֹד הַנְּגָלָה שְׁלַמְדָתָּ, לְהַבִּינוֹ גַם כֵּן עַל דְּרֹךְ הָאֵמֶת הַנִּסְתָּר)**. וְנִדְפַס אַחַר כֶּךָ זֶה בְּסִפְרֵי דְבְרֵי יַחְזַקְאֵל, אוּלָם נוֹדַע וּמוּבָן עַד כְּמָה חֲבִיב דְּבַר שְׁנִשְׁמַע מִפִּי הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ וְכוּ'.

וּבְאוֹתָם דְּבָרִים בְּשִׁבְתָּ קִדְשׁ שֶׁהֲגִיד אֲדָמוֹ"ר הַקְּדוֹשׁ הַנִּזְכָּר לְעִיל עַל הַפְּתוּב שְׁמַעֵי וְכוּ' וְהֵטִי אֲזַנְךָ לְלַמּוֹד הַנְּגָלָה לְהַבִּינוֹ עַל פִּי סוּד, וְאָמַר אֲזוֹ לְדַגְמָא כְּמוֹ הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ מוֹרִינוּ הַרַב רַבִּי אַרְיָה לֵיב זְכוּתוֹ יִגַן עֲלֵינוּ מוֹיִשְׁנִיצָא בְּעַל אַרְיָה דְּבִי עֲלָאִי, שֶׁהִזָּה דְרָכּוֹ בְּקִדְשׁ אַחֲרֵי סְעֻדַת לַיִל שִׁבְתָּ קִדְשׁ (וּבַפְּרָט בְּלִילוֹת הָאֲרָכוֹת בַּחֲרָף) הִזָּה יוֹשֵׁב וְלוֹקַח בְּבֵיתוֹ לְלַמֵּד הַגְּמָרָא עִם סִפְרֵי מֵהַרְשָׁ"א (שֶׁהִזָּה אֲזוֹ נִדְפַס רַק בְּפָנֵי עַצְמוֹ). אֲמַנָּם אַבִּי (הוּא רַבֵּינוּ הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּעַל דְּבְרֵי חַיִּים) זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה הִזָּה אוֹמֵר עֲלָיו (עַל הָאֲרִיָּה דְּבִי עֲלָאִי), **שְׁפַל לְמוֹדָיו אֲזוֹ גַם בְּנִגְלָה אֲפִילוֹ בְּיָמוֹת הַחַל הֵם כֻּלָּם עַל דְּרֹךְ סוּד יִפְרָשֶׁם גַּם כֵּן**.

(דְּבְרֵי תוֹרָה מוֹיִנְקֵאטְשׁ, מֵהַדוּרָה ו', נ"ז)

— לימוד היומי - כ כסלו —

כד) הָאֵם לְלַמֵּד קְבֻלַּת הָרַמ"ק אוֹ קְבֻלַּת הָאֲר"י

חֲסִידִים מְסַפְּרִים, שֶׁפַּעַם נִכְנַס אָדָם שֶׁנִּרְאָה רַחוּק מְאֹד מִן הַחֲסִידוּת, לְבוֹשׁוֹ וּמְרָאֵהוּ כְּאֶחָד מִמְשֻׁכְּלֵי בְּרִלִין, אֵל הָאֲדָמוֹ"ר רַבִּי שְׁמַחָה בּוֹנִים מִפְּשִׁיחָא, שֶׁהִזָּה נִקְרָא בְּפִי בְּנֵי דוֹרוֹ "חֲכָם הָאֲדָמוֹרִי"ם" וּבֵין תַּלְמִידָיו נִמְנָיִם גְּדוֹלֵי הָאֵמָה הַמְּפָרְסְמִים, בֵּינֵיהֶם

האדמו"ר ה"ש"רף" מקוצק, האדמו"ר בעל חדושי הרי"מ, ועוד רבים.

תמהו החסידים מאד, מה לאדם זה בבית רבם? נדחקו החסידים ונכנסו אחריו לשמע מה תהיה שאלתו. והנה הוא פותח ושואל את האדמו"ר מפשיסחא: מציעים לי שני שדוכים, האחת מיחסת אך אינה יפה והשני יפה אך אינה מיחסת, ואיני יודע במה לבחר. והאדמו"ר משיבו: היפה - הרי היא יפה. כלומר, הרבי פוסק לבחר ביפה.

אותו אדם אינו משתתה, נוטל ברפת פרדה מהאדמו"ר וכבר הוא יוצא מחדרו של הרבי. החסידים תמהים מאד, השאלה נראית בעיניהם תמוהה, ועוד יותר התשובה של הרבי.

למראה עיניהם המשתאות נענה הרבי ואמר: אדם זה הנו צדיק נסתר, ושאלתו היתה: **איזו שיטת קבלה ילמד, האם קבלת הרמ"ק שהנה מיחסת** - משום שפך למדו הדורות הקודמים, אך אינה יפה ועמקה כקבלת האר"י, או יבחר בקבלת האר"י שהנה יפה ומפעימה, אך היא חדשה יחסית ואינה מיחסת כקבלת הרמ"ק. ענית לו - המשיך הרבי להסביר - **כי יבחר ללמד קבלת האר"י.**

כה) בעסק התורה צריך לדבק את עצמו גם לנסתר דתורה

בעת שהאדם עוסק בעסקיו בענייני עולם הזה צריך לדבק את עצמו בהבורא יתברך ולא יהיה נפרד מדבקותו, על דרך שאמר רבי שמעון בן יוחאי כל ימי אתקטרנא בקטורא חדא בקודשא בריך הוא. ואפילו בעת שעוסק בתורה, לא די מה שמדבק את עצמו בהתורה באהבתה, כי אם שצריך לדבק את עצמו גם להנסתר שבה שהוא המאציל העליון יתברך שמו וכו'.

(מבשר צדק פרשת בא)

כו) פִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ, אוֹתוֹת יוֹחֵאֵי, עַל יָדַי זִרְעוּ שֶׁל יוֹחֵאֵי שֶׁהוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחֵאֵי, לֹא תִשְׁכַּח הַתּוֹרָה

לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת הַשֵּׁם הַתְּגָלוֹת נִפְלָא מְסוּד גְּדֻלַּת הַתְּנָא הַאֲלֵקֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחֵאֵי זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה:

רבי שמעון בן יוחאי הבטיח שלא תשתכח תורה מישראל על ידו. כמובא בדברי רבותינו זכרונם לברכה (שבת קלח:): 'כְּשֶׁנִּכְנְסוּ רְבוּתֵינוּ לְכָרֶם בְּיַבְנֵה אָמְרוּ: עֵתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחֵאֵי שֶׁלֹּא תִשְׁתַּכַּח. שָׁנְאָמַר: "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ"'. וְכַמְבָּאָר בְּזֵהר (נשא קכד:): '**בְּהַאי חֲבוּרָא דְאִיהוּ סִפְרָה הַזֵּהר יִפְקוּן בֵּה מִן גְּלוּתָא**'.

ועתה בוא וראה והבן נפלאות נסתרות של תורתנו הקדושה. כי על כן סמך רבי שמעון בן יוחאי עצמו על זה הפסוק "כי לא תשכח מפי זרעו". כי באמת בזה הפסוק בעצמו מרמז ונסתר סוד הזה, שעל ידי זרעו של יוחאי, שהוא רבי שמעון בן יוחאי, על ידו לא תשתכח התורה מישראל. כי סופי תבות של זה הפסוק "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ" הם אותיות **יוחאי**, וזה שמרמז ומגלה הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו, מפי זרעו דיקא, הינו מפי זרעו של זה בעצמו שהוא מרמז ונסתר בזה הפסוק, שהוא התנא יוחאי. **כִּי עַל יָדַי זִרְעוּ שֶׁל יוֹחֵאֵי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחֵאֵי, לֹא תִשְׁכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי סוֹפֵי תְבוֹת שֶׁל זֶה הַפְּסוּק "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ" הֵם אוֹתוֹת יוֹחֵאֵי, וְזֶה שְׁמַרְמֵז וּמְגַלֵּה הַפְּסוּק כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ, מִפִּי זִרְעוֹ דִּיקָא, הֵינּוּ מִפִּי זִרְעוֹ שֶׁל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְרַמֵּז וְנִסְתֵּר בְּזֵה הַפְּסוּק, שֶׁהוּא הַתְּנָא יוֹחֵאֵי. כִּי עַל יָדַי זִרְעוּ שֶׁל יוֹחֵאֵי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחֵאֵי, לֹא תִשְׁכַּח הַתּוֹרָה, כִּי בְּזֵהר דָּא יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא כְּנֻזְכָּר לְעִיל.**

ודע, שסוד רבי שמעון בעצמו הוא מרמז בפסוק אחר. כי דע כי התנא הקדוש רבי שמעון הוא בחינת (דניאל ד): **עִיר וְקַדִּישׁ מִן שְׁמַיָא נִחַת, רֵאשֵׁי תְבוֹת שְׁמַעוֹן וְכו'.**

(ספר לקוטי מוה"ר"ן – בתחלת הספר)

כז) דורנו, דור האחרון לפני ביאת המשיח, נלקח בחשכות מכפלת מהמימינים ומהמשמאילים

כח) מי שלא למד רזין דאורייתא לא זכה לפנימיות הקדוש ברוך הוא

מי שלא למד חכמת הקבלה של סודות ורזין דאורייתא, לא זכה לפנימיות הקדוש ברוך הוא יתברך ויתעלה כו'.

(ספר ברית מנוחה דף ב':)

לימוד היומי - כב כסלו

כט) אלו שנמנעים מלמוד הזהר וכתבי האר"י מחמת יראתם, או חס ושלום עצלותם, או זרות הלמוד הקדוש הזה, שהוא לא פנגלות התורה.

הן היום ראיתי את עני עמי אשר במרקש, עיר גדולה של חכמים וסופרים בפשטי התורה וסודותיה, וביום שנפטר רבתי לעדן גן אלהים, המה ותלמידיהם, לא עמדו אחרים תחתיים, כי על הגלות וטרדות המסים רבו עליהם, וכמעט נשתכחה תורה זו מהם, כי מחסרון המלמדים חסרו תלמידיהם, אז אמרתי הנה באתי, במגלת ספר פתוב עלי, עת לעשות להשם, מי יתן איפא ויפתבון מלי בעט ברזל ועופרת, ולא תהיה תורת האמת זו חס ושלום נעדרת, ולעד בצור יחצבון לשום להם שארית, תקנה טובה ואחרית, ואל ההרים אשא עיני, ובא עזרי מעם השם, כי במה אתרצה אל אדנ"י, הלא בראשי האנשים הקדושים, לזכות את הרבים אשר בדרך האמת רצים ואל השם נגשים, יתקדשו עוד קדשה יתרה, באש דת סודות התורה, וילמדו הזהר בשפה ברורה, מסקל ומגה פדת וכשורה, ומסמן באותיות הפרוש כשרגא דנהורא, למצא מבקשם מיד ולא לתר במהרה.

(המקבל האלקי רבי שלום בוזאגלו)

ל) אם ימצא אחד בעיר ושנים ממשפחה הלומד סתרי תורה, האיש הזה הוא בעקר בדעת השלם בלי חסרון.

(ספר קנה הגדול דף מ"א עמוד ג')

לא) המלאך הנברא מלמוד הקבלה לעולם אינו נפרד מהאדם

בהקדמת התקונים (י"ד): הלכה אינה קבלה. הטעם למה הקבלה נקרא הלכה, על פי היא לבדה הולכת עם האדם לבית עולמו. וזה רמוז במה שכתוב אל תקרי הליכות אלא הלכות, ולמה לא נכתב 'הלכות עולם לו', ללמדך דדוקא הקבלה הנקראת הלכות הם הולכים עם האדם לבית עולמו, ובכל מקום שהולך ביתו עמו לצותא ולכבוד ולתפארת, כי המלאך הנברא מלמוד הקבלה לעולם אינו נפרד מהאדם נוסף על מתן שכרו, אבל למוד הפשוט שכרו אתו ופגעתו לפניו.

(כסא מלך להקדמת התקוני זהר דף י"ד):

לב) ספר הזהר הוא עקר כל ספרי מוסר, והוא ילהב לבך בשלהבת אש לעבודה התמימה – ספר הזהר הוא המפתח והוא הסוגר

בספר סור מרע ועשה טוב (דף ט"ז): וזה לשונו: תדבק נפשך בספרי יראים שתראה בכל עת חיובך לבורא כל עולמים, ובפרט בספר הזהר שהוא עקר כל ספרי מוסר, והוא ילהב לבך בשלהבת אש לעבודה התמימה, ספר הזהר הוא המפתח והוא הסוגר. עד כאן לשונו.

על חלק הנסתר שבו כתב בספר יסוד ושרש העבודה (שער ו' פרק ג') וזה לשונו: אין אדם יכול לבוא אל קצת השגת גדלתו ורוממותו יתברך שמו מפל למודנו, כמו מלמוד חכמת הקבלה, וביחוד מלמוד ספר זהר הקדוש והתקונים, חכמת אדם תאיר פניו וכו'.

ראה בהקדמת מורינו הרב חיים ויטאל לשער ההקדמות, וזה תכן דבריו: ולא מבעיא בחלק הנגלה שבזהר, שבו בודאי יכול כל אדם לעסק, כמו שהוא עוסק בשאר מדרשי חכמינו זכרונם לברכה, אלא אפלו בחלק סתרי התורה שבזהר יכול כל אדם לעסק בו אפלו בעיון, כמו שהוא עוסק בנגלות התורה בעיון, ומי שאינו יכול לעסק בנגלות התורה בעיון, לפחות יעסק בבקיאות בספר הזהר, חוץ מה שרגילים כלל ישראל לגרס את לשון הזהר ואת ספר תקוני הזהר תמיד, ובפרט בחדש אלול, המקדש ומטהר את נפש האדם ומלהיבו לעבודת השם יתברך, שזהו כל תכלית למוד וגרסת הזהר הקדוש אף ורק להתקרב להקדוש ברוך הוא ולזכות ליראת השם.

לג) ללמוד אף על פי שאין לו לב

ואם אדם טורח לדעת בזה העולם למודים, אף על פי שאין לו לב עתה יהיה לו לב במתיבתא דרקיעא.

(ספר חסידים תתשס"ד)

לד) אינו מוצא מי שילמדהו – יקרא בה מעצמו

וגם כן למדנו שמי שאוהב חכמת האמת ואינו מוצא מי שילמדהו יקרא בה מעצמו אף על פי שהוא שוגה בה, כי מפל מלה ומלה נעשין אילנין רברבין.

(אור החמה בהקדמה)

לה) הגר"א זכרונו לברכה והזהר הקדוש: העוסקים ברמז וסוד אין יצר הרע יכול להתגבר בהם.

(פרוש הגר"א על משלי ה' י"ח)

לו) פנימיות התורה הם חיים לנפש

פנימיות התורה הם חיים לפנימיות הגוף שהוא הנפש והחיצוניות לחיצוניות הגוף, והעוסקים ברמז וסוד אין יצר הרע יכול להתגרות בהם.

(אבן שלמה פרק ח' אות כ"ו)